

Dansk udgave

Retsforskrifter

57. årgang

12. december 2014

Indhold

II Ikke-lovgivningsmæssige retsakter

AFGØRELSE

2014/882/EU:

- ★ Kommissionens afgørelse af 20. november 2013 om Frankrigs statsstøtte SA 16237 (C58/02) (ex N118/02) til SNCM (meddelt under nummer C(2013) 7066) ⁽¹⁾ 1

2014/883/EU:

- ★ Kommissionens afgørelse af 11. februar 2014 om foranstaltning SA.35388 (13/C) (ex 13/NN og ex 12/N) — Polen — Etablering af Gdynia-Kosakowo-lufthavnen (meddelt under nummer C(2014) 759) ⁽¹⁾ 51

2014/884/EU:

- ★ Kommissionens afgørelse af 11. marts 2014 om statsstøtte SA.34445 (12/C) ydet af Danmark med henblik på overdragelsen af ejendomsrelaterede aktiver fra FIH til Finansiell Stabilitet (meddelt under nummer C(2014) 1280) ⁽¹⁾ 89

2014/885/EU:

- ★ Kommissionens afgørelse af 29. april 2014 om statsstøtte SA.34825 (2012/C), SA.34825 (2014/NN), SA.36006 (2013/NN), SA.34488 (2012/C) (ex 2012/NN), SA.31155 (2013/C) (2013/NN) (ex 2010/N) gennemført af Grækenland til fordel for Eurobank Group vedrørende rekapitalisering og omstrukturering af Eurobank Ergasias S.A., omstrukturingsstøtte til Proton Bank gennem oprettelse af og kapitaltilførsel til Nea Proton Bank og den græske finansielle stabilitetsfonds yderligere rekapitalisering af Nea Proton Bank og afvikling af Hellenic Postbank gennem oprettelse af et overgangsinstitut (»bridge bank«) (meddelt under nummer C(2014) 2933) ⁽¹⁾ 112

⁽¹⁾ EØS-relevant tekst

II

(Ikke-lovgivningsmæssige retsakter)

AFGØRELSE

KOMMISSIONENS AFGØRELSE

af 20. november 2013

om Frankrigs statsstøtte SA 16237 (C58/02) (ex N118/02) til SNCM

*(meddelt under nummer C(2013) 7066)***(Kun den franske udgave er autentisk)****(EØS-relevant tekst)**

(2014/882/EU)

EUROPA-KOMMISSIONEN HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 108 ⁽¹⁾, stk. 2, første afsnit,

under henvisning til aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, særlig artikel 62, stk. 1, litra a),

efter at have opfordret interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger i overensstemmelse med ovennævnte artikler ⁽²⁾, under hensyn til disse bemærkninger, og

ud fra følgende betragtninger:

I. SAGSFORLØB

- (1) Den 18. februar 2002 anmeldte Frankrig en påtænkt omstruktureringsstøtte til Société Nationale Maritime Corse-Méditerranée (herefter benævnt »SNCM«), suppleret med yderligere oplysninger i brev af 3. juli 2002 ⁽³⁾. Denne omstruktureringsstøtte blev anmeldt, efter at de franske myndigheder den 20. december 2001 havde anmeldt et kontantlån fra Compagnie Générale Maritime et Financière (herefter benævnt »CGMF«) ⁽⁴⁾ til SNCM på 22,5 mio. EUR som redningsstøtte. Kommissionen godkendte ved beslutning af 17. juli 2002 ⁽⁵⁾ (herefter benævnt »beslutningen fra 2002«) redningsstøtten til SNCM efter den indledende undersøgelsesprocedure i EF-traktatens artikel 88, stk. 3. Den anmeldte omstruktureringsstøtte bestod i en kapitaltilførsel på 76 mio. EUR til SNCM via CGMF.

⁽¹⁾ Fra den 1. december 2009 er artikel 87 og 88 i EF-traktaten blevet til henholdsvis artikel 107 og 108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF). De to sæt bestemmelser er i det væsentlige identiske. I denne afgørelse skal henvisninger til artikel 107 og 108 i TEUF efter omstændighederne forstås som henvisninger til EF-traktatens artikel 87 og 88. Med TEUF er der også indført visse terminologiske ændringer, f.eks. er »Fællesskab« erstattet med »Union«, »fællesmarkedet« med »det indre marked« og »Retten i Første Instans« med »Retten«. Det er TEUF-terminologien, der anvendes i denne afgørelse.

⁽²⁾ EUT C 303 af 13.12.2006, s. 53.

⁽³⁾ Registreret under ref. TREN/A/61846.

⁽⁴⁾ CGMF er et finansielt holdingselskab, der ejes 100 % af den franske stat og fungerer som dennes formidler af alle transaktioner inden for søtransport og udrustning og befragtning af skibe i Middelhavet.

⁽⁵⁾ EUT C 148 af 25.6.2003, s. 7

- (2) Ved brev af 19. august 2002 meddelte Kommissionen de franske myndigheder, at den havde besluttet at indlede den formelle undersøgelsesprocedure ⁽⁶⁾ efter EF-traktatens artikel 88, stk. 2, i overensstemmelse med artikel 6 i Rådets forordning (EF) nr. 659/1999 ⁽⁷⁾.
- (3) Den 8. oktober 2002 ⁽⁸⁾ fremsendte de franske myndigheder deres bemærkninger til Kommissionen vedrørende beslutningen af 19. august 2002 ⁽⁹⁾.
- (4) På anmodning af de franske myndigheder blev der afholdt arbejds møder med Kommissionens tjenestegrene henholdsvis den 24. oktober 2002, den 3. december 2002 og den 25. februar 2003.
- (5) I forbindelse med indledningen af proceduren modtog Kommissionen bemærkninger fra to virksomheder — fra Corsica Ferries France (herefter benævnt »CFF«) den 8. januar 2003 ⁽¹⁰⁾ og fra STIM d'Orbigny (Stef-TFE-koncernen) (herefter benævnt »STIM«) den 7. januar 2003 — samt fra forskellige lokale og regionale forvaltninger den 18. december 2002 og den 9. og 10. januar 2003. Kommissionen videresendte ved brev af henholdsvis den 13. og 16. januar 2003 og den 5. og 21. februar 2003 disse bemærkninger til Frankrig, så de franske myndigheder kunne fremkomme med deres kommentarer.
- (6) De franske myndigheder meddelte Kommissionen deres kommentarer til bemærkningerne fra CFF og STIM den 13. februar 2003 ⁽¹¹⁾ og den 27. maj 2003 ⁽¹²⁾.
- (7) Den 16. januar 2003 fremsendte Kommissionens tjenestegrene en anmodning om yderligere oplysninger, som de franske myndigheder besvarede den 21. februar 2003.
- (8) Ved brev af 10. februar 2003 ⁽¹³⁾ redegjorde de franske myndigheder mere detaljeret for, hvorfor de mente, at støtteprojektet på alle punkter overholdt EF-rammebestemmelserne for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder ⁽¹⁴⁾ (herefter benævnt »rammebestemmelserne fra 1999«).
- (9) Den 25. februar 2003 ⁽¹⁵⁾ fremsendte de franske myndigheder efter anmodning fra Kommissionen kopi af aktionæraftalen mellem SNCM og STIM.
- (10) Ved beslutning 2004/166/EF ⁽¹⁶⁾ (herefter benævnt »beslutningen fra 2003«) godkendte Kommissionen på visse betingelser omstrukturingsstøtten til SNCM, der skulle udbetales i to rater, den ene på 66 mio. EUR og den anden på højst 10 mio. EUR, idet det endelige beløb skulle fastsættes afhængigt af nettoprovenuet fra salget af aktiver efter vedtagelsen af beslutningen fra 2003. Udbetalingen af den første rate blev godkendt ved beslutningen fra 2003.
- (11) Den 13. oktober 2003 anlagde CFF sag ved Retten i Første Instans (herefter benævnt »Retten«) med påstand om annullation af beslutningen fra 2003 (sag T-349/03).

⁽⁶⁾ EFT C 308 af 11.12.2002, s. 29.

⁽⁷⁾ Rådets forordning (EF) nr. 659/1999 af 22. marts 1999 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af artikel 108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (EFT L 83 af 27.3.1999, s. 1). Da de franske myndigheder den 11. september 2002 havde anmodet om at få rettet visse faktuelle fejl i beslutningen af 19. august 2002, vedtog Kommissionen den 27. november 2002 en beslutning om ændring af beslutningen af 19. august 2002 (offentliggjort i EFT C 308 af 11.12.2002, s. 29). De interesserede parter blev opfordret til at fremsætte deres bemærkninger til støtteplanen med virkning fra denne dato.

⁽⁸⁾ Den 11. september 2002 anmodede de franske myndigheder om forlængelse af fristen til at fremsætte kommentarer til beslutningen af 19. august 2002, hvilket Kommissionens tjenestegrene accepterede den 17. september 2002.

⁽⁹⁾ Registreret under ref. SG(2002) A/10050.

⁽¹⁰⁾ Registreret den 15. januar 2003 under ref. TREN/A/10962.

⁽¹¹⁾ Registreret under ref. SG(2003) A/1691.

⁽¹²⁾ Registreret under ref. TREN/A/21531.

⁽¹³⁾ Registreret under ref. SG(2003) A/1546.

⁽¹⁴⁾ EFT C 288 af 9.10.1999, s. 2.

⁽¹⁵⁾ Registreret under ref. TREN/A/21701.

⁽¹⁶⁾ Kommissionens beslutning 2004/166/EF af 9. juli 2003 om Frankrigs påtænkte omstrukturingsstøtte til fordel for Société nationale maritime Corse-Méditerranée (SNCM) (EUT L 61 af 27.2.2004, s. 13).

- (12) Ved beslutning 2005/36/EF ⁽¹⁷⁾ (herefter benævnt »beslutningen fra 2004«) besluttede Kommissionen, at de ændringer, som Frankrig havde anmodet om den 23. juni 2004, nemlig udskiftning af *Aliso* med *Asco* i fortegnelsen over de skibe, SNCM havde tilladelse til at benytte i henhold til beslutningen fra 2003, og salget af *Aliso* i stedet for *Asco*, ikke havde betydning for spørgsmålet om, hvorvidt den ved beslutningen fra 2003 godkendte omstrukturingsstøtte var forenelig med fællesmarkedet.
- (13) Ved beslutning af 16. marts 2005 (herefter benævnt »beslutningen fra 2005«) ⁽¹⁸⁾ godkendte Kommissionen udbetalingen af anden rate af omstrukturingsstøtten på 3,3 mio. EUR, hvilket bragte det samlede godkendte støttebeløb op på 69,3 mio. EUR.
- (14) Den 15. juni 2005 afsagde Retten dom i sag T-349/03 ⁽¹⁹⁾ og annullerede beslutningen fra 2003 med henvisning til en fejlagtig vurdering af støttens minimumskaraktér.
- (15) Den 25. oktober 2005 ⁽²⁰⁾ fremsendte de franske myndigheder oplysninger til Kommissionen om udviklingen i rederiets finansielle situation siden anmeldelsen af omstrukturingsplanen af 18. februar 2002.
- (16) Den 17. november 2005 ⁽²¹⁾ leverede de franske myndigheder oplysninger om gennemførelsen af omstrukturingsplanen fra 2002 og genoprettelsen af SNCM's egenkapital ⁽²²⁾.
- (17) Den 15. marts 2006 sendte de franske myndigheder Kommissionen et sammenfattende notat om markedet, forretningsplanen (indtægtsdelen) og den foreløbige resultatopgørelse ⁽²³⁾. Kommissionens tjenestegrene fik udleveret yderligere dokumenter den 28. marts 2006 og den 7. april 2006 ⁽²⁴⁾. I forbindelse med sidstnævnte fremsendelse af dokumenter opfordrede de franske myndigheder Kommissionen til at overveje, om ikke en del af omstrukturingsstøtten fra 2002 i dens påståede egenskab af »kompensation for public service-forpligtelser«, mere specifikt et beløb på 53,48 mio. EUR, i stedet for at blive betegnet som støtte til omstrukturering burde opfattes som ikkestøtte i overensstemmelse med retspraksis, jf. Altmark-dommen ⁽²⁵⁾, eller som en særlig foranstaltning uafhængigt af omstrukturingsplanen i overensstemmelse med EF-traktatens artikel 86, stk. 2.
- (18) Den 21. april 2006 fik Kommissionen med henvisning til artikel 4 i Rådets forordning (EF) nr. 139/2004 ⁽²⁶⁾ meddelelse om en planlagt fusion, hvorved virksomhederne Veolia Transport (herefter benævnt »VT«) ⁽²⁷⁾ og Butler Capital Partners (herefter benævnt »BCP«) i fællesskab ville få kontrollen med SNCM ⁽²⁸⁾. Kommissionen besluttede ikke at rejse indsigelse mod den anmeldte fusion og erklærede den forenelig med det indre marked ved beslutning af 29. maj 2006 ⁽²⁹⁾.
- (19) Den 21. juni 2006 ⁽³⁰⁾ fik Kommissionen af de franske myndigheder tilsendt økonomi-, finans- og industriministeriets bekendtgørelse af 26. maj 2006 om godkendelse af finansielle transaktioner besluttet af de franske statsbaner, Société nationale des chemins de fer français (herefter benævnt »SNCF«), og dekret nr. 2006-606 af 26. maj 2006 om overførsel af SNCM til den private sektor.
- (20) Oplysningerne om tildelingen af public service-kontrakten og støtten af social karakter til besejlingen af Korsika blev fremsendt til Kommissionen den 7. juni 2006 ⁽³¹⁾.

⁽¹⁷⁾ Kommissionens beslutning 2005/36/EF af 8. september 2004 om ændring af beslutning 2004/166/EF om Frankrigs påtænkte omstrukturingsstøtte til fordel for Société Nationale Maritime Corse-Méditerranée (SNCM) (EUT L 19 af 21.1.2005, s. 70).

⁽¹⁸⁾ EUT C 16 af 21.1.2006, s. 20.

⁽¹⁹⁾ Jf. Rettens dom af 15. juni 2005 i sag T-349/03, Corsica Ferries France SAS mod Kommissionen, Sml. II, s. 2197.

⁽²⁰⁾ Registreret under ref. TREN/A/27546.

⁽²¹⁾ Registreret under ref. TREN/A/30842.

⁽²²⁾ Yderligere oplysninger blev fremsendt den 30. november 2005 (SG(2005) A/10782), den 14. december 2005 (SG(2005)A/11122) og den 30. december 2005 (TREN/A/10016).

⁽²³⁾ Registreret under ref. TREN/A/16904.

⁽²⁴⁾ Registreret under ref. TREN/A/19105.

⁽²⁵⁾ Domstolens dom af 24. juli 2003 i sag C-280/00, Altmark Trans GmbH mod Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH, Sml. I, s. 7747.

⁽²⁶⁾ Veolia Transport var et 100 % ejet datterselskab af Veolia Environnement. Under navnet Connex tilbød det personbefordrings-tjenester på vegne af lokalforvaltninger (kollektiv transport i byområder, mellem byer og regional kollektiv transport) og forvaltede i denne egenskab vej- og jernbanenet og i mindre omfang skibstrafiktjenester.

⁽²⁷⁾ EUT C 103 af 29.4.2006, s. 28.

⁽²⁸⁾ Rådets forordning (EF) nr. 139/2004 af 20. januar 2004 om kontrol med fusioner og virksomhedsovertagelser (»EF-fusionsforordningen«) EUT L 24 af 29.1.2004, s. 1.

⁽²⁹⁾ EUT C 148 af 24.6.2006, s. 42.

⁽³⁰⁾ Registreret under ref. TREN/A/25295.

⁽³¹⁾ Registreret under ref. TREN/A/24111.

- (21) Ved brev af 13. september 2006 underrettede Kommissionen de franske myndigheder om beslutningen om at indlede den formelle undersøgelsesprocedure efter EF-traktatens artikel 88, stk. 2, i overensstemmelse med artikel 6 i forordning (EF) nr. 659/1999 vedrørende de nye støtteforanstaltninger til fordel for SNCM og lade den omfatte den i 2002 anmeldte omstrukturingsplan ⁽³²⁾ (herefter benævnt »beslutningen fra 2006«).
- (22) Den 16. november 2006 fremsendte Frankrig sine bemærkninger til Kommissionen vedrørende beslutningen fra 2006 ⁽³³⁾.
- (23) Efter at Kommissionen fra visse interesserede parter var blevet anmodet om at forlænge fristen for fremsættelse af bemærkninger ⁽³⁴⁾ med en måned, besluttede Kommissionen at give samtlige interesserede parter denne yderligere frist ⁽³⁵⁾.
- (24) Fra CFF ⁽³⁶⁾ og STIM ⁽³⁷⁾ modtog Kommissionen bemærkninger, der blev videregivet til de franske myndigheder ved brev af 20. februar 2007. En tredjepart fremsendte ligeledes bemærkninger til de franske myndigheder og genfremsatte dem den 28. maj 2008.
- (25) De franske myndigheder meddelte deres kommentarer til bemærkningerne fra de interesserede tredjeparter den 30. april 2007 ⁽³⁸⁾.
- (26) Den 20. december 2007 indgav CFF som opfølgning på fremsendelsen af oplysninger den 15. juni 2007 og den 30. november 2007 en klage over SNCM til Kommissionen. Klagen vedrører artikel 3 i den nye public service-kontrakt, der blev undertegnet i juni 2007 mellem Korsikas regionalforvaltning og konsortiet Compagnie Méri-dionale de Navigation-SNCM for perioden 2007-2013. Ifølge CFF indebærer gennemførelsen af bestemmelserne i denne artikel mobilisering af yderligere finansielle ressourcer til SNCM på 10 mio. EUR for 2007. Endvidere ville kompensationen til SNCM for public service-forpligtelsen udgøre statsstøtte, som desuden var ulovlig, fordi den ikke var anmeldt til Kommissionen.
- (27) Kommissionen meddelte de interesserede parter sin beslutning om at forlænge fristen for tredjemand til at fremsætte bemærkninger til den 14. marts 2008.
- (28) Den 26. marts 2008 fremsendte Kommissionen bemærkningerne fra de interesserede tredjeparter til Frankrig, der meddelte sine kommentarer henholdsvis den 28. marts 2008, den 10. april 2008 og den 28. april 2008.
- (29) Ved beslutning af 8. juli 2008 afgjorde Kommissionen, at de nye foranstaltninger fra 2006 ikke udgjorde statsstøtte, jf. EF-traktatens artikel 87, stk. 1, og at de i 2002 anmeldte foranstaltninger var støtte, som er forenelig med det indre marked.
- (30) Denne beslutning blev delvis annulleret af Retten den 11. september 2012 ⁽³⁹⁾. Retten fandt, at Kommissionens konklusioner om de foranstaltninger, der var gennemført i 2006, var behæftet med åbenbart urigtige skøn. Vedrørende omstrukturingsforanstaltningerne fra 2002 fandt Retten, at analysen heraf skulle revideres, eftersom den annullerede beslutning var baseret på, at foranstaltningerne fra 2006 ikke var statsstøtte.
- (31) Som den eneste blev beslutningens konklusion om, at støtten på 53,4 mio. EUR som kompensation for SNCM's public service-forpligtelser i perioden 1991-2001 er forenelig, ikke annulleret. Dette punkt vil derfor ikke blive behandlet i denne afgørelse.

⁽³²⁾ Se fodnote 2.

⁽³³⁾ Registreret under ref. TREN/A/37907.

⁽³⁴⁾ Af koncernen Stef-TFE den 28. december 2007 (A/20313) og af CFF den 27. december 2006 (A/20056).

⁽³⁵⁾ Breve af 4. januar 2007 (D 2007 300067) til koncernerne Stef-TFE (D 2007 300068) og CFF.

⁽³⁶⁾ Den 11. januar, den 16. januar og den 9. februar 2007, registreret under henholdsvis ref. TREN/A/21142, TREN/A/21669 og TREN/A/23798.

⁽³⁷⁾ Dateret den 13. februar 2007, registreret under ref. TREN/A/24473 og TREN/A/23981.

⁽³⁸⁾ Registreret af Kommissionens tjenestegrene under ref. TREN/A/30979. De franske myndigheder anmodede om og fik to yderligere forlængelser af fristen på hver én måned til at fremsætte deres kommentarer ved brev af 15. marts og 19. april 2007, registreret under ref. TREN/A/27002 og TREN/A/29928.

⁽³⁹⁾ Jf. Rettens dom af 11. september 2012, T-565/08, Corsica Ferries France SAS (herefter benævnt »dommen af 11. september 2012«).

- (32) Kommissionen skal derfor træffe en ny endelig afgørelse. Der skal således ikke søges oplysninger efter datoen for den annullerede beslutnings vedtagelse. Efter annullationen må Kommissionen nemlig dels vurdere, om nogle af de omtvistede foranstaltninger svarer til en privat investors adfærd under markedsøkonomiske vilkår og dels — for så vidt de undersøgte foranstaltninger udgør statsstøtte — om betingelserne for forenelighed i henhold til de relevante rammebestemmelser er opfyldt. For hver af disse to undersøgelser kan Kommissionen i overensstemmelse med Rettens praksis ⁽⁴⁰⁾ kun tage hensyn til de oplysninger, den havde til rådighed på datoen for vedtagelsen af den annullerede beslutning, dvs. den 8. juli 2008 ⁽⁴¹⁾.
- (33) Et møde fandt sted den 13. november 2012 med deltagelse af Kommissionen, de franske myndigheder og repræsentanter for SNCM.
- (34) Ved brev af 6. december 2012 og 5. februar 2013 anmodede de franske myndigheder to gange om en afgørelse om genoptagelse af sagens behandling af følgende grunde: ved at præcisere kriterierne for testen for den markedsøkonomiske investor, afsagde Retten angiveligt en nyskabende dom i retspraksis, som gjorde det nødvendigt at genåbne den kontradiktoriske procedure. Ved brev af 15. januar og 13. februar 2013 afviste Kommissionen disse anmodninger og understregede, at sagen kunne genoptages på det præcise tidspunkt, hvor ulovligheden var sket, og mindede om, at afgørelsen fra 2006 om at indlede undersøgelsen ikke var ulovlig. Kommissionen meddelte dog de franske myndigheder, at det stod dem frit for at indsende alle supplerende oplysninger om overvejelser, analyser eller ethvert dokument, de fandt passende.
- (35) De franske myndigheder sendte Kommissionen et oplysningsblad den 16. maj 2013.
- (36) Ved brev af 19. juni 2013 anmodede SNCM ligeledes om en afgørelse om genoptagelse af den formelle undersøgelsesprocedure af samme årsager som de franske myndigheder. Kommissionen afviste kravet ved skrivelse af 10. juli 2013. Kommissionen meddelte dog SNCM, at det stod dem frit for at indsende alle supplerende oplysninger om overvejelser, analyser eller ethvert dokument, de fandt passende.
- (37) Den 27. august 2013 sendte SNCM et oplysningsblad og en ny rapport vedrørende afhændelsen af SNCM.

II. BESKRIVELSE

2.1. STØTTEMODTAGEREN

- (38) Modtageren af den støtte, der er emnet for denne afgørelse, er SNCM, der har flere datterselskaber i søtransportsektoren, og som fragter passagerer samt person- og lastbiler mellem det franske fastland og Korsika, Italien (Sardinien) og Maghreb (Algeriet og Tunesien).
- (39) Aktieselskabet SNCM blev oprettet i 1969 ved fusionen af Compagnie générale transatlantique og Compagnie de navigation mixte, der begge var oprettet i 1850. Rederiet hed på daværende tidspunkt Compagnie générale transmédiiterranéenne, men blev i 1976 omdøbt til Société nationale maritime Corse-Méditerranée, efter at Société nationale des chemins de fer (SNCF) havde købt aktier i rederiet. Rederiet var i realiteten udvalgt af den franske regering til at sikre princippet om territorial enhed i relation til Korsika, idet dets takster for søtransport skulle tilpasses SNCF's takster for jernbanetransport i henhold til en overenskomst, der blev indgået den 31. marts 1976 for 25 år. Compagnie générale transatlantique havde i forvejen ved en tidligere overenskomst af 23. december 1948 af den franske regering fået til opgave at sikre trafikbetjeningen af Korsika.
- (40) Da den planlagte kapitaltilførsel blev anmeldt i 2002, ejedes 20 % af SNCM af SNCF og 80 % af CGMF. Efter fusionen den 30. maj 2006 (jf. betragtning 18 i denne afgørelse) ejer BCP og VT henholdsvis 38 % og 28 % af aktierne i SNCM, mens CGMF fortsat kontrollerer 25 % (9 % af aktierne ejes af medarbejderne).

⁽⁴⁰⁾ Jf. Rettens dom af 9. juli 2008, i sag T-301/01, Alitalia mod Kommissionen, Sml. II, s. 1753, især præmis 137 og 146.

⁽⁴¹⁾ Jf. også Domstolens dom af 5. juni 2012 i sag C-124/10 P, EDF mod Kommissionen, præmis 83-85 og 104-105, for så vidt angår de elementer, der skal tages i betragtning for at afgøre, om en stat har ageret som en opmærksom privat investor i en markedsøkonomi.

- (41) I 2008 er SNCM's vigtigste datterselskaber Compagnie Méridionale de Navigation (herefter benævnt »CMN«) ⁽⁴²⁾, Compagnie Générale de Tourisme et d'Hôtellerie (CGTH) ⁽⁴³⁾, Aliso Voyage ⁽⁴⁴⁾, Sud-Cargos ⁽⁴⁵⁾, Société Aubagnaise de Restauration et d'Approvisionnement (SARA) ⁽⁴⁶⁾, Ferrytour ⁽⁴⁷⁾ og Les Comptoirs du Sud ⁽⁴⁸⁾.
- (42) Efter salget af højhastighedsfartøjerne Aliso i september 2004 og Asco ⁽⁴⁹⁾ i maj 2005, består SNCM's flåde af ti skibe (fem bilfærger ⁽⁵⁰⁾, fire kombi-skibe (fragt og passagerer) ⁽⁵¹⁾ og et højhastighedsfartøj, der primært sejler fra Nice) ⁽⁵²⁾. Syv af disse er regulært ejet af SNCM ⁽⁵³⁾.
- (43) For fuldstændighedens skyld skal det oplyses, at rutesejladsen mellem havnene på det franske fastland og Korsika siden 1948 har været betragtet som en public service-forpligtelse, som SNCM og CMN havde koncession på fra 1976 til 2001 i henhold til en rammeaftale, der oprindeligt blev indgået for 25 år. I medfør af de gældende EF-regler ⁽⁵⁴⁾ og efter et EU- udbud ⁽⁵⁵⁾ iværksat af regionalforvaltningen på Korsika ⁽⁵⁶⁾, fik SNCM og CMN i fællesskab tildelt public service-kontrakten for sejladsen mellem Marseille og Korsika til gengæld for finansielle kompensationer i 2002-2006.
- (44) Da kontrakten udløb ved udgangen af 2006, blev public service-forpligtelserne vedrørende trafikbetjeningen af Korsika efter et nyt EU-udbud ⁽⁵⁷⁾ overdraget konsortiet SNCM-CMN med virkning fra den 1. maj 2007 til den 31. december 2013 mod en kompensation på ca. 100 mio. EUR om året.
- (45) Sideløbende hermed er der pålagt alle transportvirksomheder, der besejler Korsika fra Toulon og Nice, forpligtelser med hensyn til antallet af overfarter. På disse ruter har indbyggerne på Korsika og visse andre kategorier af passagerer fra 2002 til 2013 nydt godt af særligt fordelagtige vilkår, der er indført i overensstemmelse med Kommissionens beslutninger af henholdsvis 2. juli 2002 ⁽⁵⁸⁾ og 24. april 2007 ⁽⁵⁹⁾.

2.2. KONKURRENCESITUATIONEN

- (46) SNCM opererer inden for passager- og godstrafik på især to forskellige markeder: dels Korsika og Maghreb fra Frankrig, dels lejlighedsvis Italien og Spanien.

⁽⁴²⁾ SNCM ejer en direkte mindretalsaktiepost på 45 % i CMN og en indirekte mindretalsaktiepost via Compagnie Générale de Tourisme et d'Hôtellerie (CGTH) på 24,1 %. Den reelle kontrol har siden 1992 ligget hos koncernen Stef-TFE via dennes aktiepost på 49 % i Compagnie Méridionale de Participations (CMP). SNCM og CMN var partnere inden for rammerne af public service-kontrakten i 2001-2006 og fik i fællesskab den nye public service-kontrakt for 2007-2012/13.

⁽⁴³⁾ CGTH er et holdingselskab, der ejes 100 % af SNCM.

⁽⁴⁴⁾ Aliso Voyage er SNCM's eget distributionsselskab. Det omfatter 17 rejsebureauer fordelt over hele Frankrig og står for salg af færgebilletter, hvoraf SNCM's ruter tegner sig for 49,9 %.

⁽⁴⁵⁾ Da beslutningen fra 2003 blev vedtaget, ejede SNCM sammen med transportkoncernen Delmas (50/50) en aktiepost i det franske fragtrederi Sud-Cargos, der sejlede med fragt til og fra Marokko. Denne aktiepost blev efterfølgende afhændet i slutningen af 2005 for 3,3 mio. EUR i forbindelse med den investeringsplan for 2005, de franske myndigheder forelagde den 28. marts 2006.

⁽⁴⁶⁾ SNCM ejer 100 % af dette selskab, der varetager brændstoftilførslingen af SNCM's skibe.

⁽⁴⁷⁾ Et interessentskab, der ejes 100 % af SNCM, Ferrytour, varetager rejsebureaufunktionen. Det tilbyder sørejser til Korsika, Sardinien og Tunesien, men også flyrejser til en lang række destinationer. Desuden tilbyder det mini-krydstogter og organisering af forretningsrejser.

⁽⁴⁸⁾ Et datterselskab, der blev oprettet i 1996 og ejes 100 % af SNCM, Les Comptoirs du Sud, administrerer alle butikker om bord på skibene.

⁽⁴⁹⁾ Se fodnote 16.

⁽⁵⁰⁾ *Napoléon Bonaparte*, en stor, luksuspregede bilfærge (med en kapacitet på 2 150 passagerer og 708 biler, 43 MW motor og en hastighed på 23,8 knob), den nye *Danielle Casanova*, ligeledes en stor, luksuspregede bilfærge, der blev leveret i maj 2002 (med en kapacitet på 2 204 passagerer og 700 biler, 37,8 MW motor og en hastighed på 23,8 knob), *Île de Beauté* (med en kapacitet på 1 554 passagerer og 520 biler, 37,8 MW motor og en hastighed på 21,5 knob), der blev taget i drift i 1979 og renoveret i 1989/90, *Méditerranée* (med en kapacitet på 2 254 passagerer og 800 biler, 35,8 MW motor og en hastighed på 24 knob) samt *Corse* (med en kapacitet på 2 150 passagerer og 600 biler, 27,56 MW motor og en hastighed på 23,5 knob).

⁽⁵¹⁾ *Paglia Orba* (med en kapacitet på 500 passagerer, 2 000 løbende meter last og 120 biler, 19,7 MW motor og en hastighed på 19 knob), *Monte d'Oro* (med en kapacitet på 508 passagerer, 1 615 løbende meter last og 130 biler, 14,8 MW motor og en hastighed på 19,5 knob), *Monte Cinto* (med en kapacitet på 111 passagerer, 1 200 løbende meter last, 8,8 MW motor og en hastighed på 18 knob), siden maj 2003 *Pascal Paoli* (med en kapacitet på 594 passagerer, 2 300 løbende meter last og 130 biler, 37,8 MW motor og en hastighed på 23 knob).

⁽⁵²⁾ Højhastighedsfartøjet *Liamone* (med en kapacitet på 1 116 passagerer, 250 biler, 65 MW motor og en hastighed på 42 knob), som også sejler til og fra Toulon.

⁽⁵³⁾ Alle, med undtagelse af *Danielle Casanova*, *Pascal Paoli* og *Liamone*, der er leaset.

⁽⁵⁴⁾ Rådets forordning (EØF) nr. 3577/92 af 7. december 1992 om anvendelse af princippet om fri udveksling af tjenesteydelser inden for søtransport i medlemsstaterne (cabotage-sejlads) (EFT L 364 af 12.12.1992, s. 7).

⁽⁵⁵⁾ EFT S 2001/10 – 007-005.

⁽⁵⁶⁾ Ordregivende myndighed for public service-kontrakter siden 1991 i henhold til fransk lov nr. 91-428 af 13. maj 1991.

⁽⁵⁷⁾ EUT 2006/S 100-107350.

⁽⁵⁸⁾ Statsstøtte N 781/2001 godkendt ved Kommissionens beslutning af 2. juli 2002 (EFT C 186 af 6.8.2002, s. 3).

⁽⁵⁹⁾ Statsstøtte N 13/2007 godkendt ved Kommissionens beslutning af 24. april 2007, offentliggjort på Kommissionens websted: http://ec.europa.eu/community_law/state_aids/transport_2007.htm

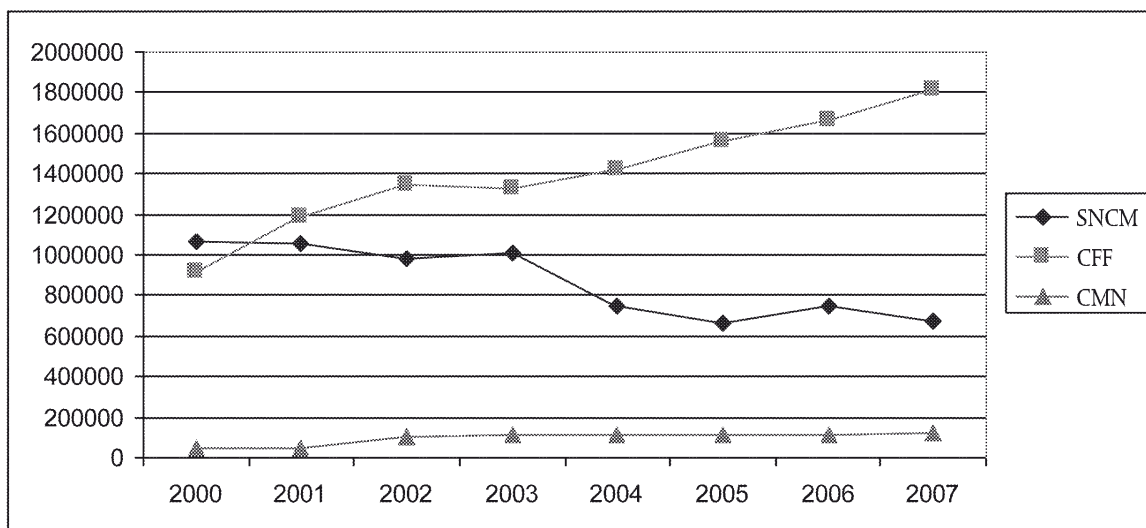
2.2.1. Besejlingen af Korsika

2.2.1.1. Passagertrafik

- (47) Passagertrafikken til og fra Korsika er et stærkt sæsonpræget marked. Det er karakteriseret ved sæsonmæssige spidsbelastningsperioder med op til ti gange flere passagerer end i den mest »stille« måned i lavsæsonen, hvilket kræver, at operatøren råder over en flåde, der er dimensioneret til at kunne klare sådanne spidsbelastninger. Halvdelen af årsomsætningen ligger i juli og august. Der er desuden stor forskel på passagemængden henholdsvis til og fra øen, selv i højsæsonen: i juli er afgangene fra fastlandet f.eks. fuldt besat, mens der næsten ingen passagerer er på tilbageturen. Det betyder, at skibenes gennemsnitlige belægningsgrad på årsbasis er forholdsvis lav.
- (48) SNCM har traditionelt været den operatør, der sikrede trafikforbindelsen mellem Korsika og det franske fastland. Rent skematisk ligger to tredjedele af selskabets aktivitet på trafikken mellem Marseille og Korsika i forbindelse med varetagelsen af public service-forpligtelsen; den sidste tredjedel af aktiviteten udgøres af trafikforbindelser mellem andre havne (Nice-Korsika, Toulon-Korsika og internationale forbindelser til Sardinien og Maghreb).
- (49) SNCM havde længe monopol inden for sin hovedaktivitet. Siden 1996 har rederiet imidlertid været udsat for en konkurrence, som har udviklet sig meget hurtigt. Rederiet CFF er således i dag den dominerende aktør inden for skibsforbindelserne mellem fastlandet og Korsika, og dets markedsandel er fortsat stigende. Selv om CFF kun har været til stede på dette marked siden 1996, er dets passagertrafik vokset med 44 % om året mellem 2000 og 2005, og stigningen fortsætter. I 2008 tager næsten [...] (*) % af skibspassagererne mellem fastlandet og Korsika en CFF-færge, mens kun [...] (*) % sejler med SNCM, og CMN befordrer den resterende del, der udgør [...] (*) %.
- (50) Den stilling, CFF har opnået på markedet siden 2000, kan også aflæses ud af antallet af passagerer i højsæsonen mellem Korsika og det franske fastland. Det fremgår af figuren nedenfor, at CFF's markedsandel er vokset fra 45 % i 2000 til 70 % i 2007, og SNCM's er faldet fra 53 % til 26 % i den samme periode, således at forskellen mellem de to rederier er på mere end 1 million passagerer.

Figur 1

Antallet af passagerer i højsæsonen (maj-september) mellem det franske fastland og Korsika — 2000-2007

Kilde: Observatoire régional des transports de la Corse.

- (51) SNCM's øvrige konkurrenter af mindre betydning på trafikken til og fra Korsika er Compagnie Méridionale de Navigation (CMN), Moby Lines, Happy Lines og TRIS.

(*) Fortrolige oplysninger.

- (52) SNCM's udbud af overfarter og selskabets markedsandele i relation til besejlingen af Korsika er reduceret siden 2006 med en nedgang på 8 % i udbuddet af pladser (– 20 % på ruterne fra Nice og – 3 % på ruterne fra Marseille).
- (53) Det kan dog ud af det fortsatte fald i markedsandele læses, at passagerernes tillid, som i vidt omfang forsvandt under de strejker og uroligheder, der var affødt af arbejdskonflikter i 2004 og 2005, bl.a. i forbindelse med rederiets privatisering, langsomt er ved at vende tilbage.
- (54) Markedet for passagertrafik mellem fastlandet og Korsika er i gennemsnit vokset med 4 % siden 1993. Stigningen forventes at fortsætte, idet der for 2008 ligeledes forventes en stigning på [...] (*) % (på det tidspunkt, der er relevant for undersøgelsen af de faktiske omstændigheder) og derefter en mere beskeden vækst de følgende år. Det ser dog ikke ud til, at det får nye aktører til at søge ind på markedet. Ved det udbud, som Office des Transports de Corse iværksatte om en public service-kontrakt om besejlingen af visse havne på Korsika i perioden 2007-2013, indkom der kun bud fra CFF og SNCM-CMN, selv om det var muligt kun at byde ind på en del af en given rute.
- (55) SNCM's største konkurrent, CFF, har øget udbuddet af pladser — og dermed sin markedsandel — ganske kraftigt fra 500 000 til 4,5 mio. mellem 1999 og 2007 (30 % af forøgelsen har fundet sted mellem 2006 og 2007), hvorved selskabets passagertrafik har kunnet øges (fra 1,3 mio. passagerer i 2005 til 1,6 mio. i 2007). Denne politik har dog medført en strukturelt set lavere belægningsgrad for CFF end for SNCM med en forskel på 10 procentpoint i 2007. For SNCM var den gennemsnitlige belægningsgrad for hele året 48 % i 2007, hvilket er normalt i betragtning af markedets stærkt sæsonbestemte struktur (jf. ovenfor).

2.2.1.2. Fragttrafik

- (56) Hvad angår fragttrafikken til og fra Korsika, havde SNCM i 2005 ca. 45 % af markedet Marseille-Toulon til Korsika.
- (57) Med hensyn til almindelig godstransport («uledsaget») har SNCM og CMN tilsammen i realiteten monopol. I forbindelse med public service-kontrakten tilbyder de to selskaber hyppige afgang fra Marseille til alle havne på Korsika.
- (58) Ledsagede anhangere, der transporteres med færgerne, udgør i alt ca. 24 % af den almindelige godstransport målt i løbende meter, og her er der konkurrence mellem samtlige passagertrafiksselskaber. SNCM og CMN sidder også på størsteparten af denne ledsagede trafik. De øvrige operatører, især CFF, har en markedsandel på 10 % svarende til 2 % af det samlede marked.
- (59) For køretøjer med egen trækraft⁽⁶⁰⁾, der transporteres med færgerne (ca. 24 % af den almindelige godstransport i 2003) har SNCM og CMN ligeledes størsteparten af det pågældende marked. CFF har dog siden 2002 udviklet sit udbud og har nu ca. 15 % af markedet.

2.2.2. Besejlingen af Maghreb

- (60) Tunesien og Algeriet er et vigtigt marked med ca. 5 mio. passagerer, hovedsagelig flypassagerer. I denne sammenhæng repræsenterer skibstrafikken ca. 15 % af trafikstrømmene. Algeriet er et betydeligt marked for passagerskibstrafik med 560 000 passagerer, mens det tunesiske marked er noget mindre med 250 000 passagerer.
- (61) Markedet for skibstrafik mellem Frankrig og Maghreb har været støt voksende med 13 % mellem 2001 og 2005. I betragtning af udsigterne til stigende turiststrømme til denne region forventedes der (på det tidspunkt, der er relevant for undersøgelsen af de faktiske omstændigheder) en årlig vækst i skibstrafikken på 4 % frem til 2010.
- (62) I Algeriet indtager SNCM pladsen som markedets næststørste operatør efter Entreprise Nationale de Transport Maritime de Voyageurs (ENTMV), der er et offentligt algerisk rederi. SNCM's markedsandel er vokset fra 24 % i 2001 til 35 % i 2005.

⁽⁶⁰⁾ Chaufføren ledsager vogntoget under sejladsen. I visse tilfælde kører én chauffør vogntoget om bord, og en anden chauffør kører det fra borde ved ankomsten. Det regnes med som trafik med egen trækraft i modsætning til ro-ro-trafik, hvor anhangeren transporteres alene.

- (63) SNCM er ligeledes den næststørste operatør på det tunesiske marked efter Compagnie tunisienne de navigation (CTN). Selv om SNCM siden 2001 har mistet markedsandele til CTN og er gået fra 44 % til 39 % i 2004, kunne der dog konstateres en forbedring i 2005 (40 %).

2.3. DE FORANSTALTNINGER, DER ER GENSTANDEN FOR DENNE AFGØRELSE

2.3.1. Kapitaltilførslen til SNCM i 2002

- (64) Efter Kommissionens beslutning af 17. juli 2002 om godkendelse af redningsplanen for SNCM⁽⁶¹⁾ anmeldte de franske myndigheder den 18. februar 2002 en omstrukturingsplan til fordel for SNCM. Denne foranstaltning bestod i gennem moderselskabet CGMF at tilføre SNCM kapital af en størrelsesorden på 76 mio. EUR, heraf 46 mio. EUR til dækning af omkostninger ved omstruktureringer⁽⁶²⁾. Denne kapitaltilførsel havde til formål af bringe SNCM's egenkapital op fra 30 mio. EUR til 106 mio. EUR.
- (65) I overensstemmelse med rammebestemmelserne fra 1999 forelagde de franske myndigheder Kommissionen en omstrukturingsplan⁽⁶³⁾ for SNCM:
- i) reduktion af antallet af overfarter og omfordeling af selskabets skibe mellem de forskellige ruter (færre overfarter til Korsika og øget besejling af Maghreb). I omstrukturingsplanen var der forudset en reduktion af antallet af overfarter fra 4 138 (3 835 for SNCM og 303 for datterselskabet Corsica Marittima) til 3 410 i 2003 med følgende ændringer af trafikken:
 - ændring af overfarterne mellem Marseille og Korsika i henhold til betingelserne i public service-kontrakten for 2001-2006
 - næsten totalt ophør med sejlads mellem Toulon og Korsika
 - indskrænkning af overfarter mellem Nice og Korsika
 - ophør med at besejle ruten Livorno-Bastia med specialfartøjer og fuldstændig lukning af ruten i 2003
 - flere overfarter til Algeriet og Tunesien med skibene *Méditerranée*, *Île de Beauté* og *Corse* og midlertidig indstilling af overfarten Genova-Tunis.
 - ii) reduktion af flåden med fire skibe, hvilket skulle indbringe 21 mio. EUR i likvide midler
 - iii) frasalg af visse faste aktiver
 - iv) nedskæring af personalet⁽⁶⁴⁾ med ca. 12 %, hvilket kombineret med en tilbageholdende lønpolitik skulle reducere bemandingsudgifterne på 61,8 mio. EUR i 2001 til 54,8 mio. EUR i gennemsnit fra 2003 til 2006 og udgifterne til personale i land på 50,3 mio. EUR i 2001 til 45,8 mio. EUR i samme periode
 - v) nedlæggelse af de to datterselskaber Compagnie Maritime Toulonnaise og Corsica Marittima, hvis aktiviteter skulle overtages af SNCM.
- (66) Som reaktion på Kommissionens bemærkninger i dennes beslutning af 19. august 2002 redegjorde de franske myndigheder i brev af 31. januar 2003 for de forbedringer, der var foretaget i omstrukturingsplanen på følgende punkter:
- bindende tilsagn og præciseringer i relation til personalepolitikken

⁽⁶¹⁾ Se fodnote 5.

⁽⁶²⁾ Dette beløb var specificeret således: 20,4 mio. EUR i form af en egentlig omstrukturingsplan, 1,8 mio. EUR til afrigning af skibe med henblik på salg, 14,8 mio. EUR i afskrivning på *Liamone* og 9 mio. EUR til omlægning af aktiviteten med øget vægt på Maghreb.

⁽⁶³⁾ Denne plan blev vedtaget af SNCM's bestyrelse den 17. december 2001.

⁽⁶⁴⁾ Personalenedskæringerne skulle ske ved naturlig afgang eller tidlig pensionering på grundlag af alderskriterier (efterløn), tilbud om hjælp til genbeskæftigelse og ingen nye tidsbegrænsede ansættelseskontrakter. Foranstaltningerne ville ikke desto mindre indebære anslåede omkostninger for SNCM på 20,4 mio. EUR.

— en plan for nedbringelse af udgifterne til køb af råvarer og hjælpestoffer

— tilsagn fra SNCM om ikke at indlede en priskrig med sine konkurrenter på besejlingen af Korsika.

- (67) Angående sidstnævnte punkt præciserede de franske myndigheder, at SNCM giver dette tilsagn uden forbehold, da rederiet mener, at det ville være til skade for dets strategiske positionering og imod dets interesser, fordi det ville medføre lavere indtjening og tillige være i strid med rederiets normale praksis og knowhow at indlede en priskrig.
- (68) I forbindelse med omstruktureringsplanen præsenterede de franske myndigheder Kommissionen for en udførlig finansiell model for perioden 2002-2007 baseret på medianhypoteser for en række variabler ⁽⁶⁵⁾. De finansielle prognoser viser bl.a., at man allerede i 2003 ville opnå et positivt driftsresultat.

Tabel 1

Finansiell model for perioden 2002-2007

I mio. EUR	2000 Gennem- ført	2001 Gennem- ført	2002 Plan	2002 Gennem- ført	2003 Plan	2004 Plan	2005 Plan	2006 Plan	2007 Plan
Omsætning	204,9	204,1	178	205,8	190,4	192,9	195,2	197,1	193,9
Driftstilskud	85,4	86,7	74,5	77,7	69,9	68,8	68,4	67	68,5
Driftsresultat	- 14,7	- 5,1	1,2	- 5,8	6,8	10,6	10,7	8,1	9
Nettoresultat	- 6,2	- 40,4	23	4,2	12	14	1	3	3
Egenkapital	67,5	29,7	119	33,8	124	134	145	160	169
Nettogæld (ekskl. leasing)	135,8	134,5	67,7	144,8	55,2	38,2	57,1	115,7	228,1
Finansielle nøgletal									
Driftsresultat/omsætning + tilskud	- 5 %	- 2 %	0 %	- 2 %	3 %	4 %	4 %	3 %	3 %
Egenkapital/gæld i balancen	50 %	22 %	176 %	23 %	225 %	351 %	254 %	138 %	74 %

Tallene for 2000, 2001 og 2002 er hentet fra SNCM's årsrapporter for 2001 og 2002.

- (69) Kapitaltilførslen på 76 mio. EUR og den forventede tilbagevenden til rentabel drift i 2003 skulle ifølge de franske myndigheder betyde, at egenkapitalen kunne bringes op fra de ca. 30 mio. EUR ved udgangen af 2001 til 120 mio. EUR på kort sigt (2003) og derefter til 160-170 mio. EUR ved planens afslutning (2006-2007). Det ville nedbringe gælden fra 145 mio. EUR i 2002 til mellem 40 og 55 mio. EUR i 2003-2005. I de sidste år af planen forventedes en forøgelse af gælden i forbindelse med udskiftning af et eller to af SNCM's egne skibe.

⁽⁶⁵⁾ Bl.a. trafikken, forventet vækst i BNP (1,5 %), lånerenten (5,5 %), finansiell indtægtsrente (4,5 %) og kortfristet gældsrente (5 %).

(70) De franske myndigheder fremlagde også en følsomhedsanalyse af de forventede resultater i forhold til arbejdshypoteserne om trafikken på de forskellige ruter. De forskellige simulationer viste, at SNCM burde have opnået en rentabel drift i de tænkte eksempler.

(71) I første omgang pegede de franske myndigheder på to alternative beregningsmetoder, som de selv udelukkede, fordi de var for omkostningsfulde.

i) Den første beregningsmetode bestod i at lægge omkostningerne ved samtlige omstrukturingsforanstaltninger sammen. Det ville give et finansieringsbehov på 90,9 mio. EUR ved indregning af følgende faktorer:

— de kumulerede underskud fra 1991 til 2001, dvs. 41,7 mio. EUR (bestående af 29 mio. EUR, som var det tal, man var nået frem til i beslutning 2002/149/EF af 30. oktober 2001 (EFT L 50 af 21.2.2002, s. 66), plus 6,1 mio. EUR for 2000 plus 6,6 mio. EUR (før omstrukturingsomkostninger) for 2001)

— reduktion af skattebegünstigede afskrivninger mellem disse datoer, svarende til 24 mio. EUR (posten nedskrives fra 86 til 62 mio. EUR på balancen i den pågældende periode, hvilket skyldes, at afskrivningsperioden forlænges fra tolv til tyve år, mindre træk på denne indtægtskilde og øget brug af leasing for de sidst leverede enheder)

— provenu af salg i forbindelse med omstrukturen, dvs. 21 mio. EUR, der samtidig indebærer et lavere finansieringsbehov, og

— den kumulerede virkning af omstrukturingsomkostningerne, der andrager 46,2 mio. EUR (jf. fodnote 58).

ii) Den anden beregningsmetode bestod i at fastlægge, hvor stor egenfinansiering bankerne ville forlange for hele flåden, idet man ved, at de, hvis de skal finansiere køb af et fartøj, normalt forlanger egenfinansiering svarende til 20-25 % af fartøjets værdi. De franske myndigheders beregning baseret på en historisk anskaffelsespris for flåden på 843 mio. EUR gav det resultat, at SNCM havde behov for mellem 157 og 196 mio. EUR til egenfinansieringen. Fratrækker man den egenkapital, der fandtes ved udgangen af 2001, blev resultatet et rekapitaliseringsbehov på mellem 101 og 140 mio. EUR.

(72) Den metode, de franske myndigheder i sidste instans valgte til at fastlægge beløbet for kapitaltilførslen, bestod i at beregne finansieringsbehovet på grundlag af den gennemsnitlige gearing i 2000 i fem europæiske færgereier. På trods af forskellene i disse virksomheders balance valgte de franske myndigheder et gennemsnit på 79 %. De franske myndigheder hævdede, at de finansielle prognoser for 2002-2007 resulterer i en gennemsnitlig gearing på 77 %, og at egenkapitalen skulle være oppe på 169 mio. EUR i 2007. Denne egenkapital skulle kunne opnås med en kapitaltilførsel på 76 mio. EUR og gode resultater af de forskellige foranstaltninger i omstrukturingsplanen.

2.3.2. Foranstaltninger efter kapitaltilførslen i 2002

2.3.2.1. Indledende bemærkning

(73) Kapitaltilførslen og omstrukturingsplanen fra 2002 gav ikke de ventede resultater, og fra 2004 blev SNCM's økonomiske og finansielle situation kraftigt forværret. Det skyldtes dels en række interne faktorer (arbejdskonflikter, utilstrækkelig og forsinket opfyldelse af produktivitetsmålene og tab af markedsandele), dels faktorer, der lå uden for SNCM's kontrol (ringere interesse for Korsika som turistmål, CFF's erhvervelse af markedsandele og ledelsesmæssige fejl fra den franske stats side⁽⁶⁶⁾) samt stigende brændstofpriser.

(74) SNCM's resultat blev opgjort til – 32,6 mio. EUR i 2004 og – 25,8 mio. EUR i 2005. Nettoresultatet var – 29,7 mio. EUR i 2004 og – 28,8 mio. EUR i 2005.

(75) Forværringen af SNCM's økonomiske og finansielle situation foranledigede de franske myndigheder til at frasælge flere aktiver end forudset i omstrukturingsplanen fra 2002 og krævet i beslutningen fra 2003, samt at begynde at søge efter private partnere.

⁽⁶⁶⁾ Jf. nedenfor.

Tabel 2

Liste over de af SNCM afhændede aktiver siden 2002

	Nettoprovenu af salget	Dato
Påtænkte frasalg i anmeldelsen fra 2002 (i 1 000 EUR)	25 165	
Aliso (til erstatning for Asco i overensstemmelse med Kommissionens beslutning af 8.9.2004)	(315)	30.9.2004
Napoléon	6 396	6.5.2002
Monte Rotondo	591	31.7.2002
Liberté	10 088	27.1.2003
Ejendomskomplekset Schuman	8 405	20.1.2003
Yderligere frasalg pålagt af Kommissionen i dennes beslutning af 9.7.2003 (i 1 000 EUR)	5 022	
SCI Espace Schuman	765,7	24.6.2003
Southern Trader	2 153	22.7.2003
Someca	1 423,9	30.4.2004
Amadeus	680	12.10.2004
CCM	— ⁽¹⁾	—
Yderligere frasalg efter beslutningen fra juli 2003 (i 1 000 EUR)	12 600	
Asco	7 100	24.5.2005
Sud-Cargos	4 300	15.9.2005
Salg af lejligheder i SNCM's ejendomskompleks (tidligere beboet af ansatte i SNCM)	1 200	9.2003 til 2006
I ALT (i 1 000 EUR)	42 385	

⁽¹⁾ SNCM fandt ingen erhverver til sine andele i CCM.

2.3.2.2. Foranstaltninger gennemført efter rekapitaliseringen i 2002

- (76) Udvælgelsen af de private partnere forløb fra den 26. januar 2005 til slutningen af september 2005.
- (77) Den 26. januar og den 17. februar 2005 meddelte den franske regering, at den ville søge efter en privat partner til at tilføre kapital til SNCM for at styrke selskabets struktur og føre det gennem de nødvendige forandringer i forbindelse med selskabets videre udvikling.
- (78) Efter at have udpeget en uafhængig person til at overvåge søgningen gav Agence des Participations de l'Etat (»APE«) en rådgivende bank (»HSBC«) mandat til at kontakte potentielle overtagere.

- (79) I denne forbindelse blev 72 industrielle og finansielle investorer kontaktet med en opfordring til at fastsætte de finansielle vilkår for et tilbud, der skulle styrke selskabets forretningsprojekt og sikre beskæftigelsen og effektiv opfyldelse af public service-forpligtelsen. 23 af de pågældende investorer udtrykte interesse, 15 fortrolighedsaftaler blev undertegnet og 15 orienterende memoranda blev fremsendt. Seks virksomheder fremsatte tilbud i første runde den 5. april 2005, og tre tilbud (Connex, som siden blev Veolia Transdev (VT), Caravelle og BCP) gik videre til anden runde den 17. juni 2005 foruden en interessetilkendegivelse for en mindretelsaktiepost (Comanav). Tre tilbud gik videre til tredje runde den 28. juli 2005.
- (80) Den 14. september 2005 blev hver enkelt virksomhed opfordret til at fremsætte deres bindende og definitive tilbud inden den 15. september 2005. På det tidspunkt trak selskabet Connex sig, og myndighederne modtog to bindende tilbud på tilførsel af kapital og overtagelse af den samlede kapital fra koncernerne BCP og Caravelle.
- (81) Den 27. september 2005 udsendte den franske stat en pressemeddelelse med oplysning om, at man efter en grundig gennemgang af de to tilbud havde valgt tilbuddet fra koncernen BCP, fordi det dels var det mest acceptable ud fra et finansielt synspunkt, dels harmonerede bedst med SNCM's interesser, public service-forpligtelsen og beskæftigelseshensynene. BCP's oprindelige tilbud lød på et negativt beløb på 113 mio. EUR og repræsenterede det laveste overslag over den negative pris.
- (82) De potentielle overtagere havde i forbindelse med deres oprindelige tilbud udtrykkeligt forbeholdt sig mulighed for at justere dette efter gennemgangen af regnskaber og andre forhold. De franske myndigheder oplyste, at den oprindelige negative pris blev justeret opad, efter at undersøgelserne var afsluttet den 16. december 2005, med henvisning til en række objektive forhold, der havde indvirkning på den lovgivningsmæssige og økonomiske kontekst, som SNCM opererer i, og som var indtruffet efter fremsættelsen af tilbuddene den 15. september 2005. Den negative pris blev således ændret til 200 mio. EUR.
- (83) Forhandlingerne mellem de franske myndigheder og de fremtidige overtagere, dvs. BCP associeret med koncernen Connex, som efterfølgende blev til Veolia Transdev, et datterselskab til Veolia, betød, at det endelige beløb blev -142,5 mio. EUR, forhøjet med overtagelsen af en del af udgifterne til sygeforsikringerne for pensionerede medarbejdere fra SNCM (15,5 mio. EUR).
- (84) Efter denne åbne og ikkediskriminerende udvælgelsesprocedure blev der omsider den 13. oktober 2005 indgået en aftale mellem staten, BCP og VT i en meget vanskelig social og finansiell kontekst. VT er således SNCM's industrielle operatør (aktiepost på 28 %), mens BCP er hovedaktionæren med en aktiepost på 38 %. Staten har — bl.a. over for de ansatte — forpligtet sig til at beholde en aktiepost i rederiet på 25 %⁽⁶⁷⁾. BCP og VT har udarbejdet en forretningsplan for SNCM, som blev fremsendt til Kommissionen den 7. april 2006.

a) Aftaleprotokollens indhold

- (85) Aftaleprotokollen, i henhold til hvilken 75 % af SNCM's kapital afstås til private overtagere, blev undertegnet den 16. maj 2006 mellem parterne (BCP, VT og CGMF).
- (86) Ifølge afdeling II i aftaleprotokollen forpligter CGMF sig til at godkende, tegne og indbetale en kapitalforøgelse i SNCM på i alt 142,5 mio. EUR.
- (87) Ud over kapitalforøgelsen forpligter CGMF sig til at stille et beløb på 38,5 mio. EUR til rådighed for SNCM i form af et kontokurantlån. Dette lån, som SNCM indbetaler til en spærret konto (i banken CIC), skal anvendes til at finansiere »kulance«-omkostningsdelen oven i de beløb, der skal betales i medfør af lovfæstede og overenskomstmæssige bestemmelser, hvis overtagerne vil gennemføre en plan for personalenedskæringer. Kompensationer ud over de godtgørelser, de pågældende har krav på i medfør af lovfæstede og overenskomstmæssige bestemmelser, udbetales efter individuelle vurderinger udelukkende til ansatte, der har forladt virksomheden, og hvis ansættelseskontrakt dermed er brudt.

⁽⁶⁷⁾ Den interne proces i SNCM vedrørende gennemførelsen af rekapitaliserings- og privatiseringsforanstaltningerne blev formelt igangsat den 12. april 2006 og afsluttedes den 31. maj 2006. Det skal bemærkes, at medarbejderaktieposten ikke var på plads den 27. november 2007.

- (88) Denne mekanisme er fastsat i artikel II.2 i protokollen om overtagelse af 16. maj 2006, i henhold til hvilken denne konto er beregnet til »finansiering af den del af omkostningerne ved medarbejderes eventuelle frivillige fratræden eller afbrydelse af ansættelseskontrakter ..., der skal lægges oven i ethvert beløb, som arbejdsgiveren skal betale i medfør af lovfæstede og overenskomstmæssige bestemmelser«. Bestyreren af den spærrede konto har »til opgave at frigive midlerne i takt med, at de pågældende medarbejdere, der ikke omplaceres internt i SNCM-koncernen, rent faktisk forlader rederiet, og frigive saldoen af det indefrosne beløb, når opgaven som bestyrer er fuldført«. Anvendelsen af denne konto er omfattet af en aftale om en spærret konto, som er bilag til aftaleprotokollen. For at benytte den spærrede konto skal SNCM give bestyrelsesformanden for CGMF en liste med navnene på de personer, hvis ansættelseskontrakt er blevet brudt, og for hvilke den spærrede konto ønskes benyttet, samt en månedlig nettoudgiftsopgørelse, dvs. en udtømmende opgørelse over samtlige godtgørelser og omkostninger, der udbetales til de berørte medarbejdere. Samtidig skal SNCM oplyse bestyreren af den spærrede konto om den »faktiske månedlige ekstraomkostning« for hver medarbejder, hvilket svarer til det tillæg til ethvert beløb, som arbejdsgiveren skal betale i medfør af lovfæstede og overenskomstmæssige bestemmelser. Det samlede beløb til statens supplerende kulanceforanstaltninger ville under ingen omstændigheder kunne overstige 38,5 mio. EUR, og under forudsætning af at disse supplerende sociale foranstaltninger ikke nåede denne grænse i tre år efter gennemførelsen af afhændelsen, ville det overskydende beløb skulle tilbagebetales til staten.
- (89) Efter disse foranstaltninger er der i aftaleprotokollens afdeling III fastsat bestemmelse om, at CGMF til de private overtagere skal afstå aktier svarende til 75 % af virksomhedens aktiekapital og den spærrede konto, der skal anvendes til at finansiere den del af socialplanen, der går ud over de lovfæstede og overenskomstmæssige forpligtelser.
- (90) Ifølge aftaleprotokollens afdeling III skal BCP/VT ligeledes foretage en supplerende kapitalforhøjelse på 8,75 mio. EUR, som stilles til rådighed for SNCM i takt med rederiets likviditetsbehov. I henhold til punkt III.2.7 i aftaleprotokollen svarer værdien af CGMF's aktier på ethvert tidspunkt til den oprindelige nominelle værdi forhøjet med [...] (*) % af den nominelle indbetalte værdi multipliceret med D/365, hvor D er antallet af dage forløbet siden den dato, de blev tegnet, fratrullet alle udbetalte beløb (f.eks. udbytte). Disse bestemmelser finder ikke anvendelse, såfremt rederiet går i betalingsstandsning eller træder i likvidation.
- (91) Aftaleprotokollen (afdeling III.5) indeholder en ophævelsesklausul, som overtagerne kan gøre gældende kollektivt, hvis en af følgende begivenheder indtræffer og kan forventes at bringe deres forretningsplan og rederiets tilbagevenden til rentabel drift i fare:
- SNCM får ikke public service-kontrakten om besejling af Korsika for perioden, der begynder den 1. januar 2007, eller på betydeligt dårligere betingelser.
- Europa-Kommissionen vedtager en negativ beslutning, eller Retten eller Domstolen træffer en negativ afgørelse, f.eks. i form af en afvisning af transaktionen eller fastsættelse af betingelser, der har væsentlig indvirkning på rederiets værdi, inden for en frist på seks år fra den dag, parterne erhverver rettigheder i rederiet.
- (92) I henhold til afdeling VII i aftaleprotokollen påtager CGMF sig en del af SNCM's sociale forpligtelser, nemlig udgifterne til pensionerede medarbejderes sygeforsikring, med et beløb på 15,5 mio. EUR med virkning fra datoen for overdragelsen af ejendomsretten til virksomheden.
- (93) De nærmere vilkår for virksomhedens ledelse er præciseret i aftaleprotokollens afdeling IV. Her står der, at ledelsesstrukturen i SNCM skal ændres til et aktieselskab med en direktion og en bestyrelse. Sidstnævnte skal i begyndelsen have 10 medlemmer og senere 14. Bestyrelsesformanden skal i en overgangsperiode repræsentere staten. Hvis public service-kontrakten tildeles SNCM, overtager en repræsentant for BCP posten som bestyrelsesformand. Direktionen varetager den driftsmæssige ledelse af SNCM.
- (94) Den 26. maj 2006 godkendte den franske regering afhændelsen af SNCM samt de ovennævnte foranstaltninger.

b) Støtteforanstaltningerne

- (95) Det fremgår af ovenstående, at aftaleprotokollen indeholder tre typer statslige støtteforanstaltninger, der gør det berettiget at undersøge, om de er forenelige med EU-reglerne om statsstøtte:

- 75 % salg af SNCM til en negativ pris på 158 mio. EUR (kapitalindskud på 142,5 mio. EUR og overtagelse af udgifterne til pensionerede medarbejderes sygeforsikring med et beløb på 15,5 mio. EUR)
- kontokurantlånet fra CGMF på 38,5 mio. EUR til betaling af godtgørelser til de SNCM-medarbejdere, der afskediges
- kapitaludvidelsen på 8,75 mio. EUR tegnet af CGMF samtidig med indskuddet på 26,25 mio. EUR fra VT og BCP
- ophævelsesklausulen ⁽⁶⁸⁾.

2.4. GENSTANDEN FOR DEN FORELIGGENDE AFGØRELSE

- (96) Den foreliggende endelige afgørelse vedrører de foranstaltninger, Frankrig har iværksat til fordel for SNCM siden den 18. februar 2002, dvs.:
- CGMF's overskydende kapitaltilførsel til SNCM på 76 mio. EUR tildelt i 2002, dvs. 15,81 mio. EUR
 - CGMF's negative salgspris for SNCM på 158 mio. EUR
 - kontokurantlånet fra CGMF på 38,5 mio. EUR til betaling af godtgørelser til de SNCM-medarbejdere, der afskediges
 - den af CGMF tegnede kapitaludvidelse på 8,75 mio. EUR.
- (97) Denne afgørelse vedrører ikke godtgørelsen for SNCM's public service-forpligtelser for perioden 1991-2001, hvis regnskab er blevet bekræftet ved Rettens dom af 11. september 2012 ⁽⁶⁹⁾.
- (98) Afgørelsen vedrører heller ikke undersøgelsen af de finansielle kompensationer, SNCM har modtaget eller vil modtage i relation til public service-forpligtelserne for perioden 2007-2013, der har været genstand for en særskilt procedure ⁽⁷⁰⁾.
- (99) Endvidere skal det bemærkes, at både SNCM og Frankrig har anket dommen af 11. november 2012 til Domstolen i de forenede sager C-533/12 P og C-536/12 P. Denne afgørelse træffes dog i henhold til den anfægtede dom, i den udstrækning dommen ophævede afgørelsen af 8. juli 2008. Skulle domstolsprøvelsen føre til en hel eller delvis ophævelse af dommen af 11. november 2012 og medføre genindførelse af nogle af de ved denne dom ophævede dele af domskonklusionen i afgørelsen af 8. juli 2008, bliver denne afgørelse ugyldig som følge af disse appel-domme, for så vidt som den er rettet mod de således genindførte foranstaltninger.

2.5. BAGGRUND FOR INDLEDNINGEN AF DEN FORMELLE UNDERSØGELSESPROCEDURE I 2002 OG FORLÆNGELEN HERAF TIL 2006

2.5.1. Indledningen af den formelle undersøgelsesprocedure i 2002

- (100) I sin beslutning af 19. august 2002 om at indlede proceduren anerkendte Kommissionen, at SNCM kunne betragtes som en kriseramt virksomhed, men udtrykte tvivl om, hvorvidt den anmeldte støtteforanstaltning var i overensstemmelse med kriterierne i punkt 3.2.2 i rammebestemmelserne fra 1999, der var gældende på daværende tidspunkt.
- (101) Kommissionen havde visse tvivl med hensyn til omstruktureringsplanen, fordi der ikke forelå en analyse af årsagerne til virksomhedens underskud. Kommissionen satte især spørgsmålstejn ved sammenhængen mellem tabene og public service-forpligtelserne, og hvordan SNCM's politik for køb af skibe påvirkede resultatopgørelsen, samt de planlagte foranstaltninger for forøgelse af virksomhedens produktivitet.

⁽⁶⁸⁾ Denne klausul skal analyseres i forbindelse med undersøgelsen af kapitaludvidelsen, idet det præciseres, at klausulen i sig selv har en betydelig værdi.

⁽⁶⁹⁾ Sag T 565/08 Corsica Ferries France SAS.

⁽⁷⁰⁾ Afgørelse C(2013) 1926 final af 2.5.2013.

- (102) Kommissionen pegede desuden på visse mangler i omstrukturingsplanen, bl.a. manglende konkrete tiltag til nedbringelse af udgifterne til rå- og hjælpestoffer og manglende oplysninger om SNCM's fremtidige takstpolitik.
- (103) Kommissionen var også usikker på, om den beregningsmetode, de franske myndigheder havde anvendt til at fastlægge størrelsen af rekapitaliseringen, var hensigtsmæssig, og det samme gjaldt visse af de hypoteser, der var lagt til grund for de finansielle simulationer.

2.5.2. Udvidelsen af den formelle undersøgelsesprocedure i 2006

- (104) Kommissionen vedtog med sin beslutning af 13. september 2006 at udvide den formelle undersøgelsesprocedure fra 2002 til at omfatte de planlagte foranstaltninger i forbindelse med afhændelsen af SNCM til den private sektor.
- (105) Under forudsætning af, at det pågældende beløb kunne betragtes som statsstøtte, der var forenelig med EF-traktatens artikel 86, stk. 2, fastslog Kommissionen, at det skulle vurderes på grundlag af Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder (herefter benævnt »rammebestemmelserne fra 2004«) ⁽⁷¹⁾. Eftersom omstrukturingsstøtten i så fald var væsentligt lavere end det beløb, der blev anmeldt i 2002 og godkendt i 2003, udtrykte Kommissionen tvivl om, hvorvidt det var hensigtsmæssigt at opretholde alle de krav om kompenserende modtydelser, SNCM var blevet pålagt ved Kommissionens beslutning fra 2003.
- (106) Kommissionen var ligeledes i tvivl om, hvorvidt de betingelser, der var fastsat ved beslutningen fra 2003, var overholdt, dvs. princippet om ikke at være prisførende og antallet af overfarter på Korsika-ruterne.
- (107) Med hensyn til den negative pris for salget af SNCM var Kommissionen usikker på, om det var i overensstemmelse med princippet om den private markedsøkonomiske investor, at staten havde gennemført en rekapitalisering inden afhændelsen af SNCM. Kommissionen var navnlig i tvivl om, hvorvidt beregningen af de likvidationsomkostninger, som staten som hovedaktionær ville være tvunget til at betale i tilfælde af SNCM's likvidation, var korrekt.
- (108) Kommissionen var ikke overbevist om, at de finansielle foranstaltninger kunne retfærdiggøres i henhold til rammebestemmelserne fra 2004.
- (109) Kommissionen var desuden i tvivl om, hvorvidt principperne for både en privat og en offentlig investors medvirken var overholdt i forbindelse med den anden rekapitalisering på 8,75 mio. EUR, og hvorvidt tegningsbetingelserne var i overensstemmelse med retspraksis.
- (110) Endelig var Kommissionen usikker på, om de yderligere sociale foranstaltninger for 38,5 mio. EUR i form af støtte til enkeltpersoner kunne give virksomheden en indirekte fordel. Den pegede også på, at det i så fald kunne betyde, at de supplerende fratrædelsesgodtgørelser ikke skulle medregnes som en del af de risici, en fornuftig investor var villig til at løbe.

III. DE FRANSKE MYNDIGHEDERS BEMÆRKNINGER TIL ÅBNINGSSKRIVELSEN

3.1. VEDRØRENDE REKAPITALISERINGEN I 2002

- (111) Den i 2002 anmeldte omstrukturingsplan bestod af en kapitaltilførsel på 76 mio. EUR, hvoraf 53,48 mio. bestod i en kompensation for public service-forpligtelser. Hvis der tages højde for SNCM's salg af aktiver ⁽⁷²⁾, beløber det faktisk udbetalte støttebeløb sig til 69 292 400 EUR. De franske myndigheder mener, at hvis beløbet på 53,48 mio. EUR er forenelig støtte, beløber den støtte, som skal betragtes som omstrukturingsstøtte i henhold til anmeldelsen fra 2002, sig i sidste instans til 15,81 mio. EUR.

3.2. VEDRØRENDE FORANSTALTNINGERNE EFTER REKAPITALISERINGEN I 2002

- (112) Frankrig erindrede indledningsvis om, at den omfattende sociale uro i 2004/05 og forværringen af SNCM's økonomiske og finansielle situation havde foranlediget staten til som hovedaktionær at iværksætte en procedure i januar 2005 for udvælgelse af private investorer og gennemføre hasteforanstaltninger (bl.a. salget af Asco og af aktieposten i Sud-Cargos ⁽⁷³⁾).

⁽⁷¹⁾ EUT C 244 af 1.10.2004, s. 2.

⁽⁷²⁾ Jf. tabel 2.

⁽⁷³⁾ De franske myndigheder havde i 2002 forsvaret SNCM's køb af aktier i Sud-Cargos med, at operationen havde strategisk betydning. Udviklingen i fragttrafikken (forøgelse af containertrafikken på bekostning af ro-ro-trafikken), CMA CGM's tilbagekøb af en anden aktionær i Sud-Cargos, selskabet Delmas, og Sud-Cargos' økonomiske vanskeligheder var nu de franske myndigheders begrundelse for, at denne aktiepost ikke længere blev betragtet som strategisk, hvorfor SNCM kunne afhænde den i 2005.

3.2.1. Vedrørende den negative afståelsespris for SNCM

- (113) Under henvisning til den EU-retspraksis på området, der var gældende på det pågældende tidspunkt, opfordrede de franske myndigheder Kommissionen til at vurdere, at den negative afståelsespris for SNCM på 158 mio. EUR ikke indeholdt elementer, der kunne betegnes som støtte i den i EF-traktatens artikel 87, stk. 1, fastsatte betydning, eftersom den franske stat havde handlet på samme måde som en privat, markedsøkonomisk investor.
- (114) Frankrig bemærkede indledningsvis, at slutprisen på 158 mio. EUR, der var lavere i negativ pris end den negative pris, overtagerne oprindeligt forlangte efter deres gennemgang af SNCM, var resultatet af forhandlinger om afståelse af kontrol, der blev ført i forbindelse med et åbent, gennemsigtigt og ikkediskriminerende udbud, og derfor måtte betragtes som en markedspris.
- (115) Frankrig mente, at eftersom denne søgen efter en privat partner til SNCM var foregået inden for rammerne af en åben, gennemsigtig og ikkediskriminerende udbudsprocedure, hvor man havde valgt det bedste bud, var afståelsesprisen en markedspris.
- (116) Ifølge de franske myndigheder havde salget til den negative pris på 158 mio. EUR fundet sted på de for staten mest fordelagtige betingelser i overensstemmelse med den dengang gældende EU-retspraksis og Kommissionens beslutningspraksis og indeholdt derfor intet støtteelement. Frankrig mente således, at denne negative pris var lavere end de likvidationsomkostninger, staten skulle have dækket, hvis virksomheden var trådt i likvidation.
- (117) Denne konklusion var ifølge de franske myndigheder en logisk følge dels af Domstolens retspraksis (herefter benævnt »Gröditzer-dommen«⁽⁷⁴⁾), dels af vurderingen af de faktiske omkostninger ved en likvidation af SNCM (»ABX-beslutningen«⁽⁷⁵⁾).
- (118) Hvad angik den første vurderingsmetode baseret på Gröditzer-dommen, hævdede Frankrig, at denne dom bekræftede Kommissionens vurdering i beslutningen af 8. juli 1999, hvorefter det kun er »likvidationsværdien [...] af anlægsaktiverne [...], der kan betragtes som likvidationsomkostninger«⁽⁷⁶⁾.
- (119) I denne forbindelse var likvidationsværdien af anlægsaktiverne i rapporterne fra CGMF⁽⁷⁷⁾ og Oddo-Hastings⁽⁷⁸⁾ sat til mindst 190,3 mio. EUR pr. 30. september 2005⁽⁷⁹⁾.
- (120) Eftersom staten som hovedaktionær i et selskab ikke er ansvarlig for selskabets gæld ud over værdien af dets aktiver (Hytasa-dommen⁽⁸⁰⁾), påpegede Frankrig, at likvidationsværdien af selskabets aktiver, der blev anslået til mindst 190,3 mio. EUR, var væsentligt højere end den negative afståelsespris på 158 mio. EUR.
- (121) Hvad angår den anden vurderingsmetode, anførte Frankrig, at den var afledt af Kommissionens beslutning vedrørende belgisk statsstøtte til ABX Logistics. Kommissionen undersøgte her en negativ afståelsespris, der i lighed med prisen i den foreliggende sag havde karakter af en markedspris, og sammenlignede den med de omkostninger, som staten i sin egenskab af aktionær reelt skulle have dækket ved en frivillig akkord eller likvidation i henhold til en sagkyndig vurdering fra en uafhængig tredjepart. Ifølge Frankrig accepterer Kommissionen i den nævnte beslutning, at det er rimeligt at medregne visse omkostninger, der kan tilskrives, at kreditorerne anlægger sag med påstand om personlig hæftelse, eller at den pågældende koncern samtidig likviderer andre afdelinger.

⁽⁷⁴⁾ Domstolens dom af 28. januar 2003 i sag C-334/99, Forbundsrepublikken mod Kommissionen, Sml. I, s. 1139.

⁽⁷⁵⁾ Kommissionens beslutning af 7. december 2005 om Belgiens statsstøtte til ABX Logistics (C 53/2003 (ex NN 62/2003) (EUT L 383 af 28.12.2006, s. 21).

⁽⁷⁶⁾ Kommissionens beslutning af 8. juli 1999 om den statsstøtte, som Tyskland har ydet til Gröditzer Stahlwerke GmbH og dets datterselskab Walzwerk Burg GmbH (EFT L 292 af 13.11.1999, s. 27).

⁽⁷⁷⁾ Denne rapport blev fremsendt til Kommissionen i marts 2006 og er udarbejdet af CGMF med assistance fra SNCM's revisor, Ernst & Young (herefter benævnt »CGMF-rapporten«).

⁽⁷⁸⁾ Rapporten fra den 29. marts 2006 er udarbejdet af Oddo Corporate Finance og Paul Hastings (»Oddo-rapporten«) og blev fremsendt til Kommissionen den 7. april 2006. Den er en kritisk gennemgang — bestilt af Agence des Participations de l'Etat (APE) — af CGMF-rapporten og indeholder en beregning af de likvidationsomkostninger, der af Kommissionen vurderes som acceptable.

⁽⁷⁹⁾ Under hensyn til materielle anlægsaktiver (161,9 mio. EUR) og finansielle anlægsaktiver (32,7 mio. EUR), kundetilgodehavender (0,8 mio. EUR), andre tilgodehavender (9,4 mio. EUR) og et likviditetsunderskud på – 14,5 mio. EUR. Frankrig påpegede, at et mere realistisk overslag, der tog hensyn til senere finansielle data, ville give en samlet værdi på 330 mio. EUR.

⁽⁸⁰⁾ Domstolens dom af 14. september 1994 i de forenede sager C-278/92, C-279/92 og C-280/92, Spanien mod Kommissionen, Sml. I, s. 4103.

- (122) På grundlag af de førnævnte rapporter fra CGMF og Oddo-Hastings anslog de franske myndigheder de faktiske omkostninger, som den franske stat skulle have dækket i sin egenskab af hovedaktionær, til mellem 312,1 og 361 mio. EUR pr. 30. september 2005. Beløbet fordelte sig som følger:
- [70-80] (*) mio. EUR til den normale socialplan, der omfatter alle omkostninger i forbindelse med brud på ansættelseskontrakten, og som i henhold til overenskomsten påhviler virksomheden.
 - [30-40] (*) mio. EUR til den ekstraordinære socialplan, der omfatter samtlige ledsageforanstaltninger i forbindelse med SNCM's lovfæstede og vedtægtsbestemte forpligtelser ved afskedigelser samt de indirekte omkostninger ved den normale socialplan.
 - Mellem [200-210] (*) og [250-260] (*) mio. EUR til udbetaling af supplerende fratrædelsesgodtgørelser, som af retten ville blive pålagt staten ud over de godtgørelser, der udbetales i forbindelse med den normale og ekstraordinære socialplan i medfør af dommen fra Appelleren i Rouen den 22. marts 2005 i Aspocomp Group Oyj-sagen.
- (123) Ved denne beregningsmetode tages der hensyn til risikoen for, at den franske stat ville blive dømt til at »hæfte personligt«, hvis en domstol vurderede den som SNCM's reelle leder. De franske myndigheder anslog, at en sådan risiko ikke kunne udelukkes, især ikke i lyset af Kassationsrettens kendelse i en tilsvarende sag i Frankrig⁽⁸¹⁾. De franske myndigheder fastholdt således i flere breve til Kommissionen, at hypotesen om, at staten af en national domstol kunne blive holdt ansvarlig for en statskontrolleret virksomhed, var særdeles realistisk, og at der burde tages hensyn til denne risiko ved beregningen af de faktiske omkostninger ved en eventuel likvidation af SNCM.
- (124) Pr. 30. september 2005 skulle restværdien af SNCM's aktiver (dvs. 190,3 mio. EUR) efter dækning af foranstående gæld udgøre 36,5 mio. EUR. De omkostningselementer, der blev medregnet i tilfælde af, at staten blev holdt ansvarlig, omfattede bl.a. omkostningerne ved ophævelse af de vigtigste driftsaftaler og leasingkontrakterne for skibene samt dækning af efterstående gældsforpligtelser, hvilket skulle resultere i en manko på 134,4 mio. EUR. De franske myndigheder mente, at staten i givet fald ville blive dømt til at betale mellem 85 % og 100 % af dette beløb.
- (125) Det var desuden de franske myndigheders opfattelse, at rederiets likvidation på grund af statens tætte forbindelse med SNCM og med henvisning til en anden fransk domstolsafgørelse⁽⁸²⁾ ville kunne betyde, at staten blev dømt til at betale erstatning og renter til de ansatte. De franske myndigheder anså det i lyset af den pågældende afgørelse for overvejende sandsynligt, at en domstol ville fastsætte beløbet for supplerende godtgørelser til de ansatte på grundlag af de beløb, som ville være blevet udbetalt i henhold til en socialplan, der var blevet forelagt forud for likvidationen.
- (126) I henhold til disse beregninger skulle de faktiske omkostninger for staten som hovedaktionær ved salget af SNCM til en negativ pris på 158 mio. EUR være mindre end dens faktiske omkostninger ved likvidation af virksomheden.
- (127) De franske myndigheder konkluderede, at dette beløb ikke kunne betragtes som statsstøtte.

3.2.2. Vedrørende den fælles kapitaltilførsel fra aktionærerne

- (128) Det var Frankrigs opfattelse, at staten gennem denne erhvervelse af kapitalandele havde handlet som en fornuftig investor, dels fordi den havde interveneret som mindretalsaktionær i fællesskab med BCP og VT, dels fordi investeringen gav et fast udbytte på [...] (*) % om året, hvilket fritog staten for den risiko, der var forbundet med gennemførelsen af forretningsplanen. Frankrig hævdede således, at dette afkast var særdeles tilfredsstillende for en privat investor⁽⁸³⁾. De franske myndigheder præciserede dog, at der ikke skulle udbetales udbytte, hvis SNCM skulle have gældssanering, hvis rederiet trådte i likvidation, eller hvis overtagerne gjorde ophævelsesklausulen gældende.

⁽⁸¹⁾ Kassationsrettens dom nr. 98-15129 af 6. februar 2001. Sagen vedrører en offentlig institution, BRGM (Bureau de Recherches Géologiques et Minières), der blev dømt til at betale hele beløbet for manglende aktiver i datterselskabet, Mines de Salsignes, med den begrundelse, at den faktiske leder af datterselskabet var BRGM, og at denne på trods af sin viden om de stadigt vanskeligere vilkår for datterselskabets aktivitet og de tydelige alarmsignaler havde udvist en kulpøs adfærd ved at lade aktiviteten fortsætte.

⁽⁸²⁾ Sagen Aspocomp Group Oyj, dom afsagt af Appelleren i Rouen den 22. marts 2005.

⁽⁸³⁾ Til sammenligning var forrentningen af en fransk statsobligation med løbetider på 30, 10, 5 og 2 år henholdsvis 3,95 %, 3,82 %, 3,75 % og 3,72 % pr. 31. oktober 2006.

3.2.3. Vedrørende de yderligere sociale foranstaltninger (individuel støtte)

- (129) Frankrig mente med henvisning til Kommissionens egen beslutningspraksis i bl.a. SFP-sagen — Société française de production⁽⁸⁴⁾, at denne finansiering var en støtte til enkeltpersoner, og at virksomheden ikke havde nogen økonomisk fordel af den. Supplerende sociale foranstaltninger med offentlige midler til fordel for de afskedigede medarbejdere, uden at det fritog arbejdsgiveren for dennes normale forpligtelser og omkostninger i den anledning, henhørte under medlemsstaternes social- og arbejdsmarkedspolitik og udgjorde således ikke statsstøtte.

3.2.4. Vedrørende ophævelsen af de restriktioner, der blev pålagt ved den annullerede beslutning fra 2003

- (130) De franske myndigheder erindrede om, at de betingelser, der blev pålagt ved beslutningen fra 2003, alle var blevet opfyldt i perioden 2003-2006. Desuden mente de, at disse foranstaltninger ikke længere var nødvendige for at forhindre konkurrencefordrejning, og at det ville stride imod proportionalitetsprincippet at opretholde dem i betragtning af omstrukturingsstøttens begrænsede omfang, idet den nu var reduceret til 15,81 mio. EUR. De franske myndigheder mente bl.a., at det var berettiget at ophæve de betingelser, der fortsat kunne have relevans, nemlig forbuddet mod at modernisere SNCM's flåde, kravet om ikke at være prisførende med hensyn til takster samt opretholdelse af et bestemt antal overfarer.

3.3. KONKLUSION

- (131) Hvis Kommissionen alligevel skulle betragte en del eller alle de nye foranstaltninger som statsstøtte, gjorde Frankrig opmærksom på, at de nye foranstaltninger, ud over at sikre SNCM's tilbagevenden til rentabel drift, bidrog til opretholdelsen af konkurrencen på de berørte markeder, særlig markedet for besejling af Korsika. Dette element var ifølge Frankrig et af principperne i rammebestemmelserne for redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder, hvilket var blevet påpeget af Kommissionen selv i den foreliggende sag (betragtning 283 i den annullerede beslutning) og af Retten i dennes dom af 15. juni 2005 (præmis 117). Retten skulle specielt have fremhævet, at Kommissionen i udøvelsen af sine omfattende skønsbeføjelser kunne vurdere, at en virksomheds tilstedeværelse var nødvendig for at forhindre, at der opstod en mere oligopolpræget struktur på de berørte markeder.
- (132) Med hensyn til fastsættelsen af eventuelle kompenserende modydelser fra SNCM's side foreslog Frankrig, at Kommissionen tog hensyn til markedsstrukturen. En reduktion af SNCM's kapacitet ville kunne styrke den dominerende stilling, som CFF derefter ville have på markedet for besejling af Korsika⁽⁸⁵⁾.
- (133) Ifølge de franske myndigheder var omstrukturingsplanen i den reviderede form i overensstemmelse med de kriterier for forenelighed med fællesmarkedet, som Kommissionen havde opstillet i rammebestemmelserne fra både 1999 og 2004. Alle de foranstaltninger, der indgik i privatiseringen af SNCM, burde således ifølge disse myndigheder allerede fra udgangen af 2009 kunne genskabe virksomhedens rentabilitet på lang sigt og var begrænset til det absolutte minimum som forudsætning for genskabelsen af denne rentabilitet.

IV. BEMÆRKNINGER FRA INTERESSEREDE PARTER

4.1. VEDRØRENDE BESLUTNINGEN FRA 2002 OM AT INDLEDE DEN FORMELLE UNDERSØGELSESPROCEDURE

4.1.1. Bemærkninger fra Corsica Ferries (CFF)

- (134) CFF anfægtede for det første, at SNCM skulle være en kriseramt virksomhed i den i rammebestemmelserne fastsatte betydning⁽⁸⁶⁾, og satte spørgsmålstegn ved SNCM's evne til at blive rentabel på de ikke-subsventionerede ruter. CFF konstaterede desuden, at Livorno-ruten i modstrid med, hvad der blev oplyst i omstrukturingsplanen⁽⁸⁷⁾, stadig besejles.
- (135) Med hensyn til spørgsmålet om omkostningsreduktionen beklagede CFF, at man ikke havde haft adgang til visse data i omstrukturingsplanen, som CFF's repræsentanter havde kritiseret⁽⁸⁸⁾.

⁽⁸⁴⁾ Kommissionens beslutning af 17. juli 2002 vedrørende Société française de production (fransk produktionsselskab), C(2002)2593 endelig (EUT C 71 af 25.3.2003, s. 3).

⁽⁸⁵⁾ Ifølge en uafhængig markedsundersøgelse, Frankrig fremlagde i den forbindelse, sad CFF på tæt ved 60 % af passagermarkedet, mens SNCM's markedsandel faldt fra 82 % i 2000 til 33 % i 2005, hvorimod SNCM samtidig oplevede en kraftig vækst på fragtmarkedet, hvor det stadig er den største transportvirksomhed i kraft af sine kapitalinteresser i CMN.

⁽⁸⁶⁾ CFF erindrede om, at public service-kontrakten sikrer rederiet et offentligt tilskud på 64,3 mio. EUR i gennemsnit om året, dvs. i alt 321,5 mio. EUR over fem år. Ifølge CFF er SNCM i henhold til artikel 5 i public service-kontrakten garanteret et cash-flow på 72,8 mio. EUR. Endvidere understregede Corsica Ferries, at af det underskud på 40,6 mio. EUR, SNCM konstaterede i 2001, hidrørte 15 mio. EUR fra en værdiskrivning af højhastighedsfartøjet *Liamone*.

⁽⁸⁷⁾ Det fremgik af beslutningen om at indlede den formelle procedure, at omstrukturingsplanen bl.a. omfattede »ophør af besejling af ruten Bastia-Livorno med specialmateriel«.

⁽⁸⁸⁾ CFF's kritik vedrører følgende punkter: ingen reelle personalenedskæringer, undladelse af at mobilisere SNCM's kapitalandele til brug for omstruktureringen og ingen hensyntagen til indtægterne fra skibene.

- (136) CFF var af den opfattelse, at de franske myndigheders beregning, der resulterede i et beløb på 76 mio. EUR, var fuldstændigt fiktiv⁽⁸⁹⁾, mens den gearing på 79 %, som de franske myndigheder nåede frem til, forekom CFF for høj⁽⁹⁰⁾. Hvad angik SNCM's kapitalandele, bemærkede CFF, at visse af datterselskaberne ikke var relevante for rederiets aktivitet⁽⁹¹⁾.
- (137) CFF konkluderede, at støtteplanen havde til formål at omgå cabotage-forordningen og gjorde udbuddet vedrørende trafikken til Korsika fra Marseille illusorisk. CFF insisterede på, at den planlagte støtte ikke måtte resultere i et mere aggressivt kommercielt tilbud fra SNCM. CFF foreslog, at der først blev ydet omstrukturingsstøtte i 2007, og kun såfremt SNCM skulle tabe det kommende udbud i 2006, idet det ifølge CFF var den eneste situation, der virkelig ville bringe det offentlige rederi i vanskeligheder.

4.1.2. Bemærkninger fra STIM

- (138) Hovedaktionæren i CMN, STIM, påpegede, at SNCM's kapitalinteresser i CMN burde vurderes som rent finansielle aktiver. Ifølge STIM er CMN og SNCM indbyrdes uafhængige og konkurrerer på de andre ruter end dem, der udgår fra Marseille, også selv om de begge er kontraherende parter i public service-kontrakten.
- (139) Det anføres i brevet, at STIM ville forpligte sig til »helt eller delvist at tilbagekøbe alle SNCM's aktier i CMN, men fortrinsvis samtlige aktier«, der ifølge koncernen anslås til en værdi af mellem 15 og 17 mio. EUR, såfremt Kommissionen på de betingelser, den fastsætter i sin endelige afgørelse, måtte finde, »at et sådant salg er nødvendigt for at sikre balancen i omstrukturingsplanen«.

4.1.3. Bemærkninger fra repræsentanter for regional- og lokalforvaltninger

- (140) Byen Marseilles borgmester, formanden for Conseil Général (amtsrådet) i Bouches-du-Rhône og formanden for Conseil Régional (regionsrådet) i Provence-Alpes-Côte d'Azur understregede SNCM's økonomiske betydning for regionens økonomi.
- (141) Formanden for Conseil Régional i Provence-Alpes-Côte d'Azur tilføjede, at forudsætningerne for, at omstrukturingsplanen for SNCM kunne sikre virksomhedens levedygtighed, forekom at være til stede.
- (142) Formanden for eksekutivkomitéen for Korsikas folkevalgte forsamling (Assemblée de Corse) havde fremsendt et referat af debatten i forsamlingen den 18. december 2002, i forbindelse med hvilken forsamlingen havde afgivet »en positiv udtalelse« om planen for en rekapisering af SNCM.

4.1.4. Bemærkninger fra Office des Transports de Corse

- (143) OTC anførte også, at eftersom SNCM i dag var det eneste rederi, der var i stand til at opfylde kontrakten i relation til passagertrafikken, ville rederiets lukning »omgående medføre en kraftig forringelse af transporttjenesterne«. Man fremhævede desuden SNCM's betydning for Korsikas økonomi.

4.2. VEDRØRENDE BESLUTNINGEN FRA 2006 OM AT UDVIDE PROCEDUREN

4.2.1. Bemærkninger fra Corsica Ferries France (CFF)

- (144) CFF fremhævede størrelsen af de finansielle beløb, der var tale om, misforholdet mellem disse beløb og SNCM's omsætning og den kendsgerning, at de var blevet udbetalt til SNCM, inden Kommissionen havde udtalt sig om, hvorvidt støtten var i overensstemmelse med EF-traktatens artikel 87, stk. 1.
- (145) CFF gjorde Kommissionen opmærksom på, at den franske stats støtte til SNCM havde strategisk betydning for CFF's udvikling. Denne støtte, som ikke var godkendt af Kommissionen, ville sætte SNCM i stand til at føre en meget aggressiv takstpolitik på de ruter, som CFF havde besejlet i mere end ti år, og hvor rederiet nu mistede markedsandele for første gang, siden det trådte ind på det pågældende marked.

⁽⁸⁹⁾ Beløbet på 76 mio. EUR skulle ifølge CFF svare til de 500 mio. FRF (franske francs), som rederiet ville tabe på sin public service-forpligtelse for perioden 2002-2006.

⁽⁹⁰⁾ 91 i forhold til den gearing, CFF selv påviste hos et udsnit på ti rederier. De varierer mellem 23,69 % (for Moby Lines) og 55,09 % (for Grimaldi), mens gearingen for CMN er 49,7 %.

⁽⁹¹⁾ CFF nævnte aktieposten på 50 % i rederiet Sud-Cargos, aktieposten på 13 % i Amadeus, der har specialiseret sig i reservations-systemer for flytrafikken, og aktieposten i CMN og CGTH's ejendomsbesiddelser.

- (146) Hvad angik indkaldelsen af bud med henblik på afståelse af rederiet, var CFF af den opfattelse, at proceduren ikke havde været fuldstændigt åben, eftersom den valgte virksomhed, dvs. BCP, ikke længere deltog i den driftsmæssige ledelse af SNCM efter at have overladt sin plads til VT-koncernen. De finansielle vilkår havde desuden ændret sig og var blevet mere gunstige for køberne, hvorfor CFF satte spørgsmålstegn ved, om princippet om ligebehandling af investorerne, som burde have ligget til grund for hele operationen, var overholdt.
- (147) Med hensyn til den negative afståelsespris på 158 mio. EUR tvivlede CFF på, at man i dette tilfælde havde fulgt princippet om en fornuftig markedsøkonomisk investor. Dels var CFF ikke sikker på, at den pågældende operation fra statens side var blevet gennemført samtidig med, at de berørte private operatører havde ydet et betydeligt bidrag, eftersom staten havde tilført rederiet kapital før den rekapitalisering, aktionærerne havde gennemført i fællesskab, og før den nye omstrukturingsplan. Dels mente CFF, at en fornuftig investor i betragtning af SNCM's alvorlige finansielle situation ville have grebet ind tidligere for at undgå, at værdien af hans investering blev forringet ⁽⁹²⁾.
- (148) CFF fandt ikke henvisningen til sagen om ABX Logistics relevant. Ud over at omstændighederne i den sag ikke kunne overføres på den foreliggende sag, pegede CFF på, at støttemodtageren i ABX Logistics-sagen havde ydet et betydeligt bidrag, hvilket helt klart ikke var tilfældet for SNCM's vedkommende. I øvrigt var der ifølge CFF ikke i Kommissionens beslutning fra 2006 taget hensyn til omkostningerne ved risikoen for sagsanlæg i forbindelse med en likvidation af den berørte virksomhed. I den anledning mente CFF ikke, at den nationale retspraksis, som Frankrig gjorde gældende som forklaring på de omkostninger, der skulle være forbundet med en likvidation af SNCM, var relevant i den foreliggende sag. Ifølge CFF havde Kassationsretten i sagen om Mines et produits chimiques de Salsignes rent faktisk slet ikke gjort statens ansvar som medejer gældende ved likvidation af en virksomhed, hvori staten havde aktier, men derimod peget på, at staten kunne retsforfølges med henblik på indfrielse af et offentligt industri- eller forretningsforetagendes sociale gæld, og at virksomhedens ledelse ikke kunne unddrage sig deres ansvar ved at henvise til statens engagement i virksomheden.
- (149) Med hensyn til, om den dom, Appelretten i Rouen havde afsagt i Aspocomp-sagen, var relevant for den foreliggende sag, gjorde CFF gældende, at genstanden for den pågældende sag, hvor et moderselskab blev dømt til at betale de ansatte i et datterselskab sociale godtgørelser som følge af brud på en aftale, som moderselskabet havde godkendt, slet ikke kunne sammenlignes med omstændighederne i SNCM-sagen. Der forelå således ikke nogen klar risiko for, at CGMF eller staten ville blive dømt til at betale fratrædelsesgodtgørelser, hvis SNCM trådte i likvidation. I øvrigt satte CFF spørgsmålstegn ved det anslåede beløb for de øvrige sociale omkostninger, idet de syntes at variere, alt efter hvilke eksperter der var blevet anmodet om at foretage beregningen.
- (150) CFF mente, at en henvisning i den foreliggende sag til Domstolens domme i sagerne Gröditzer og Hytasa kun kunne føre til den konklusion, at staten ikke havde handlet på samme måde som en privat investor, eftersom kapitaltilførslen fra staten på linje med omstændighederne i de to nævnte sager var forbundet med salg af 75 % af statens aktier i SNCM, hvilket havde mindsket mulighederne for udbytte tilsvarende.
- (151) Endelig mente CFF, at der ved sammenligningen mellem omkostningerne ved likvidation og ved en rekapitalisering burde tages hensyn til værdien af aktiverne, som i begge tilfælde overgik til køberen. Det var CFF's opfattelse, at værdien af de aktiver, der blev afhændet til overtagerne, lå et sted mellem 640 mio. EUR og 755 mio. EUR ⁽⁹³⁾, når man tog markedsværdien af den flåde, SNCM benyttede, i betragtning, og som CFF vurderede til mellem 644 og 664 mio. EUR i august 2006.
- (152) Hvad angik vurderingen af støtteforanstaltninger efter rekapitaliseringen i 2002 som omstrukturingsstøtte, mente CFF, at hvis SNCM i perioden forud for den første rekapitalisering med 142,5 mio. EUR opfyldte kriterierne for at kunne betegnes som en kriseramet virksomhed, jf. rammebestemmelserne 2004, var det særdeles tvivlsomt, om det også var tilfældet i perioden forud for den anden rekapitalisering med 8,75 mio. EUR, eftersom virksomhedens egenkapital nu var genoprettet.

⁽⁹²⁾ 93 I den forbindelse erindrede CFF om, at der ved Handelsretten i Marseille var indgivet forvarsel i andet halvår af 2005, og at man kunne have forventet, at der allerede i efteråret var indgivet konkursbegæring for de anslåede underskud i 2005 på 30 mio. EUR.

⁽⁹³⁾ CFF mente, at skibenes reelle værdi som angivet af SNCM i selskabets bud på public service-kontrakten burde have været lagt til grund for værdiansættelsen af SNCM's aktiver i Oddo- og CGMF-rapporten.

- (153) Med hensyn til virksomhedens rentabilitet understregede CFF, at salget af SNCM kun var delvist og ikke uigenkaldeligt i betragtning af de ophævelsesklausuler, der var forhandlet med overtagerne. Disse elementer var væsentlige usikkerhedsmomenter i relation til overtagerens vilje og evne til at sanere SNCM og såede dermed tvivl om udsigterne til, at virksomheden kunne blive rentabel på længere sigt. CFF anførte desuden, at i modsætning til hvad der kræves i henhold til rammebestemmelserne fra 2004, var det ikke de franske myndigheders hensigt, at de aktiviteter, der også efter omstruktureringen forsat ville give strukturelt betingede underskud, skulle opgives ⁽⁹⁴⁾. CFF var også særdeles skeptisk både over for planen om at nedbringe omkostningerne, når SNCM's flåde samtidig var blevet forøget ⁽⁹⁵⁾, og over for planen om personalenedskæringer, især i betragtning af den fejlslagne socialplan fra 2002.
- (154) CFF udtrykte tvivl om, at den nye støtte var begrænset til det nødvendige minimum, dels fordi det ikke stod tilstrækkeligt klart, hvad de sociale omkostninger dækkede, dels på grund af referatet fra SNCM's generalforsamling den 28. april 2006, hvoraf det fremgik, at en del af støtten skulle være anvendt til at dække selskabets driftstab i 2006 og 2007. CFF mente heller ikke, at overtagerne af SNCM bidrog i væsentligt omfang til virksomhedens omstrukturering.
- (155) CFF fandt det nødvendigt for at forhindre konkurrencefordrejninger, at de kompenserende modydelser, der var blevet pålagt SNCM i 2003, blev videreført og præciseret, og at der blev føjet nye til vedrørende begrænsning af SNCM's tilstedeværelse på markedet ⁽⁹⁶⁾. CFF mente desuden, at en del af de krav, der var blevet pålagt SNCM ved beslutningen fra 2003, ikke var blevet opfyldt. SNCM skulle have købt nye skibe i strid med artikel 2 i Kommissionens beslutning fra 2003. Endvidere havde SNCM ikke afhændet sin aktiepost i CCM som krævet i henhold til artikel 3 i Kommissionens beslutning. Desuden havde SNCM siden 2003 ført en aggressiv takstpolitik med priser, der var lavere end CFF's, i strid med beslutningens artikel 4 (billetter op til 30 % billigere for identiske eller sammenlignelige transportydelser).
- (156) Med hensyn til karakteren af den anden rekapitalisering med 8,75 mio. EUR mente CFF, at ud over den samtidige offentlige og private investering burde den private deltagelse være betydelig og gennemføres på tilsvarende vilkår for at underbygge den statslige intervention. I den foreliggende sag var disse to betingelser ikke opfyldt. Dels kunne overtagerens bidrag, der var nøje afgrænset til den første kapitalforøgelse på 142,5 mio. EUR, ikke betegnes som betydelig, dels blev overtagerens intervention ikke gennemført på samme vilkår som statens, bl.a. på grund af ophævelsesklausulerne og den forventede forrentning af CGMF's mindretalsaktiepost.
- (157) Med hensyn til de sociale foranstaltninger til et beløb af 38,5 mio. EUR anfægtede CFF, at beløbet kunne betragtes som støtte til enkeltpersoner. CFF understregede, at foranstaltningen, hvis beløbet virkelig skulle gå direkte til de ansatte i SNCM, kunne have indirekte positive konsekvenser for SNCM, bl.a. ved at forbedre det sociale klima i virksomheden.

4.2.2. Bemærkninger fra STIM

4.2.2.1. Vedrørende foranstaltningerne efter rekapitaliseringen i 2002

- (158) STIM mente ikke, at den negative afståelsespris på 158 mio. EUR var en regulær markedspris, der var resultatet af en åben og ikkediskriminerende udbudsprocedure, fordi rekapitaliseringen blev gennemført på andre vilkår end dem, en privat investor normalt ville basere sig på. STIM var således af den opfattelse, at de revurderede regnskabsmæssige nettoaktiver i den værst tænkelige situation ville betyde, at rederiet kunne likvideres uden omkostninger for staten eller endda give et likvidationsprovenu, og at afståelsesprisen var latterligt lav i forhold til virksomhedens værdi (af STIM anslået til 350 mio. EUR), samt at støtten langt oversteg virksomhedens behov.
- (159) STIM henlede desuden Kommissionens opmærksomhed på den usædvanligt gunstige ophævelsesklausul i forbindelse med virksomhedens privatisering.
- (160) STIM anfægtede endelig det berettigede i at sælge til en negativ pris med henvisning til formodningen om en socialt vanskelig likvidation, som ikke forekom særligt realistisk.

⁽⁹⁴⁾ Ifølge CFF havde Frankrig insisteret på vigtigheden af at opretholde besejlingen fra Nice og bevare flåden på det aktuelle niveau samt på den tilsyneladende strategiske betydning af SNCM's aktiepost i CMN-koncernen.

⁽⁹⁵⁾ Pr. 1. januar 2007 med *Superfast X*.

⁽⁹⁶⁾ CFF foreslog, at SNCM skulle begrænse den udbudte kapacitet på hvert af de markeder, hvor der var konkurrence (Nice, Tunesien og Algeriet) til 2005-niveauet, afholde sig fra at åbne nye ruter overhovedet og gå over til at benytte kombinerede passager- og fragtskibe mellem Marseille og Korsika for at nedbringe sine omkostninger.

- (161) Hvad angik den anden rekapitalisering med 8,75 mio. EUR, mente STIM, at denne kapitaltilførsel var i strid med princippet om den private markedsøkonomiske investor, eftersom der ikke var tilstrækkelig sikkerhed for et afkast af investeringen. STIM afviste, at det forhold, at der var tale om samtidige private og offentlige investeringer, skulle betyde, at der ikke var tale om statsstøtte. Selv om investeringerne i givet fald blev gennemført samtidigt, var det kun et indicium og ikke i sig selv et tilstrækkeligt kriterium for at udelukke statsstøtte⁽⁹⁷⁾. STIM fastholdt desuden, at denne kapitaltilførsel fungerede som en garanti fra den franske regering til overtagerne for, at SNCM ville få tildelt public service-kontrakten om besejlingen af Korsika.
- (162) Med hensyn til de 38,5 mio. EUR i støtte til enkeltpersoner mente STIM, at beløbet i virkeligheden havde til formål at sætte SNCM i stand til at opfylde visse væsentlige dele af den saneringsplan, Kommissionen havde fået forelagt, men som aldrig blev gennemført, bl.a. de bebudede personalenedskæringer.

4.2.2.2. Vedrørende støttens forenelighed med rammebestemmelserne fra 2004

- (163) Det var STIM's opfattelse, at den støtte, SNCM modtog, ikke var begrænset til et minimum. SNCM's eget og overtagerens bidrag til omstrukturingsplanen var utilstrækkeligt i henhold til rammebestemmelserne fra 2004, og det var ikke påvist, at SNCM's situation havde været så ekstraordinær, at den gjorde det berettiget at forlange et mindre bidrag fra virksomheden selv. STIM understregede desuden, at støtten i 2006 var uforholdsmæssigt stor, eftersom den satte SNCM i stand til at foretage hensættelser til dækning af fremtidige underskud. Endelig var det i strid med kravene i rammebestemmelserne fra 2004, at SNCM ikke havde til hensigt at afhænde de aktiver, der ikke var absolut nødvendige for virksomhedens overlevelse.
- (164) STIM fandt, at beløbene var udbetalt i strid med enhedsprincippet i rammebestemmelserne fra 2004. Forringelsen af virksomhedens finansielle situation tillige med arbejdskonflikterne kunne ikke betragtes som uforudsigelige, ekstraordinære omstændigheder, der ikke kunne tilskrives den begunstigede virksomhed.
- (165) STIM forlangte derfor yderligere kompenserende modbydelser for halvdelen af den udbetalte støtte, dvs. 98,25 mio. EUR, gennem salg af endnu et fartøj og afståelse af SNCM's direkte og indirekte kapitalinteresser i CMN. I den forbindelse fastholdt STIM, at de pågældende kapitalinteresser ikke var strategiske i den betydning, der var fastsat i rammebestemmelserne fra 2004 for støtte til omstrukturering, fordi de hverken var »nødvendige for virksomhedens overlevelse« eller havde karakter af et usælgeligt aktiv.
- (166) STIM gjorde også gældende, at de påståede synergier mellem SNCM og CMN ikke fandtes, eftersom SNCM ikke spillede nogen reel rolle for ledelsen og udviklingen af CMN. STIM understregede til slut, at aktionæraftalen mellem de to virksomheder ikke havde eksisteret siden den 15. marts 2006, da den blev ophævet af CMN, hvilket var blevet fastslået af Appelretten i Paris.

4.2.3. Bemærkninger fra SNCM

- (167) SNCM havde fremsendt sagsmateriale til Kommissionen med en redegørelse for virksomhedens økonomiske og konkurrencemæssige situation, ledsaget af et juridisk resposum med en vurdering af risikoen i forbindelse med en likvidationsprocedure for et sagsanlæg mod staten i dennes egenskab af reelt ansvarlig for SNCM's ledelse i perioden forud for privatiseringen.
- (168) Advokatfirmaet Baker & McKenzie, som SNCM havde konsulteret, havde på grundlag af selskabets ansættelseskontrakter og andet arbejdsretligt materiale samt kontrolorganernes korrespondance, indlæg og referater, skønnet, at staten havde [...] (*) beslutninger⁽⁹⁸⁾ [...] (*) organer⁽⁹⁹⁾, [...] (*) selskabsorganer⁽¹⁰⁰⁾. Det blev i rapporten desuden understreget, at [...] (*) SNCM⁽¹⁰¹⁾. Endelig blev der i samme rapport peget på, at [...] (*) SNCM.
- (169) På dette grundlag konkluderede SNCM's ekspert, at det var særdeles sandsynligt, at den franske stats funktion som reelt ansvarlig for ledelsen ville blive gjort gældende af Handelsretten i Marseille.
- (170) Ifølge SNCM fremgik det desuden af de faktiske omstændigheder, der bl.a. var fastslået i beretninger fra den franske revisionsret, at forsømmelighed fra den franske stats side i dennes egenskab af reelt ansvarlig for SNCM's ledelse havde medvirket til SNCM's insolvens. Der peges i rapporten bl.a. på følgende ledelsesmæssige fejl: det [...] (*) forretningsmæssige valg. De økonomiske konsekvenser af statens mangelfulde ledelse beløb sig til [...] (*)

⁽⁹⁷⁾ Domstolens dom af 8. maj 2003 i de forenede sager C-328/99 og C-399/00, Italien og SIM 2 Multimedia SpA mod Kommissionen, Smil. I, s. 4035.

⁽⁹⁸⁾ Det fremgik af de forhold, der blev påpeget i rapporten, at SNCM's bestyrelse [...] (*) sin forudgående tilladelse

⁽⁹⁹⁾ Til støtte for en beretning fra den franske revisionsret nævnes det f.eks. i rapporten, at staten havde besluttet [...] (*) kunne drøftes

⁽¹⁰⁰⁾ Det fremgik af de forhold, der blev påpeget i rapporten, at staten [...] (*) forretningsplan

⁽¹⁰¹⁾ Staten havde f.eks. [...] (*) lederne af SNCM

- (171) I denne forbindelse mente SNCM's ekspert, at der ikke kunne være tvivl om, at den franske stat ved en retssag om statens ansvar ville blive dømt til at dække hele eller en del af underskuddet, når man betænkte statens omfattende inddragelse i SNCM's ledelse, de indlysende ledelsesmæssige fejl og størrelsen af statens finansielle ressourcer.
- (172) Med henvisning til relevant retspraksis konkluderede SNCM's ekspert, at hvis SNCM var trådt i likvidation, ville staten helt sikkert være blevet dømt til at dække SNCM's sociale gæld i fuldt omfang. Det ville have betydet, at staten som hovedaktionær skulle have dækket mellem 85 % og 100 % af den konstaterede manko (svarende til mellem 316,6 og 385,7 mio. EUR). Ved at beslutte at privatisere SNCM efter at have udvidet rederiets egenkapital med 158 mio. EUR havde den franske stat derfor handlet som en fornuftig investor.

V. DE FRANSKE MYNDIGHEDERS KOMMENTARER TIL BEMÆRKNINGERNE FRA DE INTERESSEREDE PARTER

5.1. DE FRANSKE MYNDIGHEDERS KOMMENTARER TIL DE INTERESSEREDE PARTERS BEMÆRKNINGER VEDRØRENDE BESLUTNINGEN FRA 2002 OM AT INDLEDE DEN FORMELLE UNDERSØGELSESPROCEDURE

5.1.1. Om CFF's bemærkninger

- (173) De franske myndigheder anførte, at visse af de af CFF forelagte data om SNCM's udbud var fejlbehæftede.
- (174) Den franske stat mente, i modsætning til CFF, at omstrukturingsplanen var opbygget således, at den gjorde det muligt meget hurtigt at genoprette SNCM og skabe forudsætninger for virksomhedens overlevelse på mellemlang og lang sigt. De franske myndigheder præciserede, at en væsentlig del af programmet for nedbringelse af omkostningerne allerede var sat i værk. Skibsmateriellet blev indskrænket, og programmet for afståelse af aktiver forløb i overensstemmelse med forretningsplanen. Overfarter og ruter blev omlagt, og handlingsplanen for reduktion af forbruget af rå- og hjælpestoffer havde givet de første resultater. Også forretningsplanens beskæftigelsesdel blev gradvist sat i værk. Desuden havde SNCM i 2001 afsat 21,3 mio. EUR til finansiering af omstrukturingsforanstaltninger, bl.a. planen for sikring af beskæftigelsen.
- (175) Med hensyn til fastsættelsen af støttebeløbet fastholdt de franske myndigheder, at en samlet gearing på 0,79 var typisk for flertallet af rederiers balance, medmindre særlige forhold gjorde sig gældende. Den gearing på 0,497, som CFF opgav for CMN i 2001, var ifølge de franske myndigheder forkert, fordi man undlod at medregne likviditeten blandt aktiverne på balancen. Når denne fejl var rettet, var CMN's gearing 0,557. Ifølge de franske myndigheder var dette under alle omstændigheder for lidt for CMN, hvilket selskabets likviditetsvanskeligheder i 2002 illustrerede. CMN måtte rent faktisk optage lån på 8 mio. EUR hos STIM for at kunne finansiere det nettounderskud, rederiets banker ikke dækkede.

5.1.2. Om STIM's bemærkninger

- (176) De franske myndigheder fastholdt, at SNCM's aktiepost i CMN ikke kunne betragtes som et rent finansielt aktiv, således som STIM syntes at påstå. Frankrig gjorde gældende, at SNCM's aktiepost i CMN i høj grad var af strategisk betydning. Afståelse af aktierne ville ifølge de franske myndigheder ikke blot være i strid med forretningsplanen, men også være en alvorlig strategisk fejltagelse.

5.1.3. Om bemærkningerne fra repræsentanter for regionale og lokale forvaltninger

- (177) Frankrig kunne overordnet erklære sig enig i indholdet af brevet fra formanden for regionen Provence-Alpes-Côte d'Azur, men gjorde dog opmærksom på, at i modsætning til, hvad der var anført i punkt 2 i nævnte brev ⁽¹⁰²⁾, var udbuddet af overfarter mellem det franske fastland og Korsika ikke »for stort i forhold til efterspørgslen«, og SNCM's takspolitik var i overensstemmelse med rederiets tilsagn om ikke at starte en priskrig og ikke være prisførende.

5.2. OM DE INTERESSEREDE PARTERS BEMÆRKNINGER VEDRØRENDE BESLUTNINGEN FRA 2006

- (178) Mere generelt bemærkede Frankrig, at mange af STIM's og CFF's bemærkninger var identiske med dem, de to selskaber havde fremsat over for Kommissionen allerede i 2003. De franske myndigheder fremhævede bl.a., at CFF's bemærkninger var blevet fremsat over for Retten i Første Instans i forbindelse med sagen om annullation af Kommissionens beslutning af 9. juli 2003, og for en stor dels vedkommende var blevet afvist både af Kommissionen og af Retten.

⁽¹⁰²⁾ Conseil Régional for Provence-Alpes-Côte d'Azur citerede i sit brev af 9. januar 2003 den markedsundersøgelse, der var blevet fremsendt til Kommissionen i forbindelse med anmeldelsen, og hvoraf Conseil Régional tilsyneladende havde en kopi. Conseil Régional fremhævede følgende passus: »Udbuddet [vedrørende sejladsen mellem Korsika og det franske fastland] er for stort i forhold til efterspørgslen. Belægningsgraden på fartøjerne varierer gennemsnitligt mellem 20 % om vinteren og 50 % om sommeren.«

5.2.1. Vedrørende den fremskyndede gennemførelse af foranstaltningerne i den første omstrukturingsplan og ændringerne af denne

- (179) Til den generelle bemærkning vedrørende Frankrigs fremskyndede gennemførelse af de foranstaltninger, der muligvis kunne betegnes som statsstøtte, svarede de franske myndigheder, at den fremskyndede gennemførelse var begrundet i de særlige omstændigheder ved proceduren, nemlig annullationen i 2005 af Kommissionens godkendelsesbeslutning af 9. juli 2003, og ikke i de franske myndigheders iver efter at tilsidesætte deres forpligtelser i medfør af EF-traktaten. I øvrigt anførte Frankrig, at man altid havde holdt Kommissionen informeret om udviklingen i sagen og om de forskellige foranstaltninger, der var vedtaget siden januar 2005, ud fra princippet om loyalt samarbejde mellem medlemsstaterne og Kommissionen.
- (180) Hvad angik de sidstnævnte foranstaltninger, mente de franske myndigheder, at eftersom ingen af dem udgjorde statsstøtte, var EF-traktatens artikel 88, stk. 3, ikke relevant, og at der derfor ikke var grund til at udskyde gennemførelsen.

5.2.2. Vedrørende foranstaltningerne efter rekapitaliseringen i 2002

- (181) I relation til afståelsesprocessen præciserede Frankrig, at man helt fra starten havde fulgt de traditionelle udvælgelseskriterier, der primært var baseret på den foreslåede pris ved værdiansættelsen af SNCM's værdipapirer og sekundært på andre parametre (forretningsplan, socialplan osv.), bl.a. det beløb, som tilbudsgiverne var indstillet på at investere i rederiet i form af en rekapitalisering. Frankrig afviste blankt argumentet fra visse tredjeparter om, at afståelsesprocessen ikke havde været gennemsigtig, og erindrede om, at staten i den foreliggende sag endda var gået videre end de lovfæstede og administrativt fastsatte krav, som i forvejen var særdeles strenge, og som var gældende i tilfælde af, at staten ville afhænde aktieposter ejet af det offentlige. Frankrig gjorde opmærksom på, at udviklingen efter BCP's tilbud om at overtage 100 % af SNCM's værdipapirer var forløbet i en meget vanskelig finansiell og social kontekst, og at VT's tilknytning til BCP's tilbud ikke havde ændret ved de forretningsmæssige og finansielle betingelser for operationen (bortset fra kapitalfordelingen).
- (182) Med hensyn til den negative pris på 158 mio. EUR erindrede de franske myndigheder om, at SNCM på grund af sin finansielle situation pr. 30. september 2005 var blevet afhændet til markedsprisen, og at salget rent økonomisk havde været mere fordelagtigt end en likvidation af virksomheden. De franske myndigheder præciserede i den forbindelse, at anvendelsen af princippet om den private investor ved afståelse af en virksomhed, der var tæt på at træde i likvidation, ikke måtte betragtes som et »forsøg på et gøre et offentligt indgreb rentabelt«, men som et forsøg på at forhindre endnu større tab for aktionæren ved en mere omkostningsfuld likvidation.
- (183) Hvad angik afståelsesprisen, afviste Frankrig, at SNCM skulle være blevet solgt til en pris, der ikke svarede til virksomhedens reelle værdi. Frankrig afviste især STIM's værdiansættelse af virksomheden til tæt ved 350 mio. EUR, idet man kun havde medregnet de poster på balancen, der forhøjede værdien på grundlag af den bogførte egenkapital (skattebegunstigede afskrivninger, salgsprovenu fra skibene osv.) uden at tage hensyn til passiverne, der ville mindske værdien. Denne rent regnskabsmæssige beregningsmetode svarede ikke til de økonomiske realiteter i et rederi som SNCM, der havde aktiver, som figurerede på balancen, men også begrænset rentabilitet og store passiver uden for balancen.
- (184) De franske myndigheder tilbageviste ligeledes CFF's argument om, at de havde sat markedsværdien af SNCM's flåde for lavt, idet CFF vurderede den til mellem 406,5 mio. og 426,5 mio. EUR. De franske myndigheder anførte, at de skibe, der indgik i CFF's beregning, ikke svarede til dem, SNCM selv ejede pr. 30. september 2005. CFF havde ikke regnet med dekort i skibenes markedsværdi og havde således ikke taget hensyn til hele situationen omkring en eventuel likvidation af de pågældende aktiver, og endelig var det tidspunkt, der lå til grund for CFF's beregning, dvs. august 2006, ikke det relevante tidspunkt for en eventuel likvidation af SNCM, som var den 30. september 2005. I øvrigt bemærkede Frankrig, at hvis man godtog CFF's beregning, ville den negative pris være en tredjedel af den likvidationsværdi af aktiverne, der kræves i henhold til Gröditzer-dommen, hvilket altså ville have været gunstigere end de hypoteser, de franske myndigheder havde forelagt for Kommissionen.
- (185) Over for CFF's argument om, at Gröditzer-dommen ikke var relevant, idet CFF henviste til, at statens kapitaltilførsel til SNCM var bundet til salget af 75 % af dens aktier og dermed forringede udsigterne til et positivt afkast, pegede de franske myndigheder på, at den negative afståelsespris på 158 mio. EUR stort set svarede til afståelsen af hele SNCM's kapital efterfulgt af en ny investering på 25 % fra statens side med en forrentning på [...] (*) % om året. Frankrig mente derfor, at udbyttet af investeringen fortsat var sikret ved den aktiepost på 25 %, der var garanteret et meget højt afkast.

- (186) Frankrig afviste ligeledes CFF's argument om, at »ABX-modellen« ikke kunne anvendes på den foreliggende sag, fordi den især var baseret på analysen af de faktiske omkostninger ved en likvidation af SNCM og statens risiko for at blive holdt ansvarlig for virksomhedens underskud i en erstatningssag i henhold til de franske regler om kollektiv bobehandling, hvilket var bekræftet i national retspraksis (kendelse afsagt af Appelretten i Rouen den 22. marts 2005). Selv om de franske myndigheder ikke mente, at deres adfærd som øverste ansvarlige for SNCM's ledelse kunne betegnes som »forsømmelig« i en sådan retssag, fastholdt de, at der bestod en meget høj risiko for, at staten af en national ret ville blive kendt ansvarlig for SNCM's insolvens med henvisning til de fleksible kriterier for, hvornår der var tale om forsømmelig ledelse, jf. artikel L. 651-2 i den franske handelslov og førnævnte retspraksis, der ville kunne anvendes på den foreliggende sag.
- (187) Med hensyn til rekapitaliseringen på 8,75 mio. EUR erindrede Frankrig om, at denne kapitaltilførsel i modsætning til, hvad CFF og STIM påstod, ikke var statsstøtte, fordi der var tale om en samtidig investering på ensartede tegningsvilkår, og fordi staten gennem CGMF opnåede et højere afkast end normalt.
- (188) De franske myndigheder præciserede især, at princippet om ligebehandling af investorer ikke var tilsidesat på grund af tilstedeværelsen af ophævelsesklausuler, eftersom de var beregnet på 100 % afståelse af SNCM og ikke på den rekapitalisering med 35 mio. EUR, der fulgte efter afståelsen.
- (189) Desuden erindrede Frankrig om, at statens investering var langt mindre end overtagernes, eftersom det kun var beløbet på 8,75 mio. EUR, der skulle sammenholdes med overtagernes investering (26,25 mio. EUR). I realiteten burde undersøgelsen af den første rekapitalisering med 142,5 mio. EUR kun baseres på en sammenligning med omkostningerne ved en likvidation.
- (190) Endelig afviste Frankrig STIM's argument om, at denne kapitaltilførsel var en garanti til de private overtagere for, at SNCM ville få tildelt public service-kontrakten om besejlingen af Korsika. De franske myndigheder gjorde gældende, at denne kapitalforøgelse var velbegrundet og uafhængig af virksomhedens resultater, og at tildelingen af public service-kontrakten til SNCM ikke gav mulighed for at forbedre det forventede afkast af denne investering.
- (191) Hvad angik de 38,5 mio. EUR til sociale foranstaltninger, gentog Frankrig, at disse foranstaltninger var støtte til enkeltpersoner, og at den kendsgerning, at de blev dækket af staten, ikke kunne anses for at give virksomheden en indirekte fordel, eftersom de pågældende foranstaltninger lå ud over SNCM's lovfæstede og overenskomstmæssige forpligtelser. Frankrig gjorde desuden opmærksom på, at disse foranstaltninger ikke tillod afskedigelse af ansatte, som fortsat skulle betales af SNCM, hvis foranstaltningerne ikke blev gennemført.
- (192) De franske myndigheder tilbageviste CFF's påstand med henvisning til, at de 38,5 mio. EUR ikke dækkede de personalenedskæringer, der var forudset i socialplanen fra 2003, fordi disse nedskæringer på trods af forsinkelsen allerede var sat i værk. Den nye socialplan var således et supplement til de første sociale foranstaltninger fra 2003.

5.2.3. Vedrørende foreneligheden med rammebestemmelserne

- (193) Frankrig mente med henvisning til ovenstående argumentation, at det støttebeløb, der skulle analyseres, lød på 15,81 mio. EUR.
- (194) I modsætning til CFF's påstande mente de franske myndigheder, at den første rekapitalisering — jf. punkt 11 i rammebestemmelserne fra 2004 — nok havde gjort det muligt for SNCM at gendanne sin egenkapital, men alligevel ikke havde betydet, at virksomheden ikke længere kunne betegnes som kriseramt, eftersom den pågældende rekapitalisering havde haft til formål at sikre opretholdelsen af aktiviteten i virksomheden.
- (195) Frankrig afviste CFF's påstand om, at staten ikke burde have tilført virksomheden ny kapital, eftersom SNCM kunne have optaget lån i bankerne. I denne forbindelse præciserede de franske myndigheder, at bankerne den 24. august 2005 havde afvist at stille nye kreditlinjer til rådighed for SNCM, og at de eneste mulige alternativer derfor var at privatisere virksomheden eller lade den træde i likvidation.
- (196) Frankrig tilbageviste CFF's og STIM's påstande om, at det ikke var lykkedes at gennemføre omstruktureringsplanen fra 2002: Planen var — om end med en vis forsinkelse — sat i værk og havde gjort det muligt at nå målene for 2005. Den forværring af SNCM's økonomiske og finansielle situation, som var forårsaget af faktorer, der lå uden for virksomhedens kontrol, havde efterfølgende gjort det nødvendigt at forlænge den plan, der var blevet anmeldt i 2002, og at indføre nye foranstaltninger.

- (197) Frankrig mente, at SNCM havde gode udsigter til at blive rettet op, og at de foranstaltninger, de nye aktionærer havde planlagt, navnlig gennemførelsen af socialplanen, omlægning af ruter og udskiftning af visse skibe, ville kunne gøre virksomheden rentabel. I den forbindelse bemærkede Frankrig, at public service-kontrakten som følge af indtægterne herfra (ca. [50-70] (*) % af SNCM's omsætning) og på grund af de faste omkostninger og vanskelighederne ved at anvende de seks skibe, der havde besejlet ruterne Marseille-Korsika, andre steder, var et væsentligt element i virksomhedens strategi og en vigtig faktor for dens levedygtighed.
- (198) Med hensyn til begrænsningen af støtten til et minimum mente Frankrig, at man havde begrænset omkostningerne ved omstruktureringen til, hvad der var absolut nødvendigt for at gennemføre omstrukturingsplanen. Her erindrede de franske myndigheder om, at virksomheden selv, i lighed med hvad Kommissionen havde påpeget i beslutningen fra 2003, bidrog i tilstrækkeligt omfang til omstrukturingsplanen med egne midler som følge af afståelsen af aktiver for et beløb på 30,2 mio. EUR. Hvis man desuden medregnede andre frasalgs fra SNCM's side til et beløb af 12,2 mio. EUR, udgjorde virksomhedens eget bidrag 42,38 mio. EUR. Frankrig var af den opfattelse, at dette beløb var større end nødvendigt for at få godkendt omstrukturingsstøtten, som i sidste ende kun udgjorde 15,81 mio. EUR, eftersom de øvrige foranstaltninger ikke kunne betegnes som statsstøtte.

5.2.4. Vedrørende betingelserne i Kommissionens beslutning fra 2003 og eventuelle nye kompenserende modydelser

- (199) De franske myndigheder afviste STIM's og CFF's påstande og fastholdt, at man havde opfyldt alle betingelserne i beslutningen fra 2003, der havde været gældende frem til udgangen af 2006, bl.a. kravene vedrørende flåden på 11 skibe og forbud mod lavere takster end konkurrenterne.
- (200) I øvrigt mente Frankrig, at man i forbindelse med den foreliggende afgørelse burde justere niveauet for de kompenserende modydelser fra SNCM, eftersom omstrukturingsstøtten nu beløb sig til 15,81 mio. EUR i stedet for 69,3 mio. EUR.
- (201) I den forbindelse anfægtede Frankrig STIM's bemærkninger vedrørende Kommissionens mulighed for at pålægge SNCM at afhænde sin aktiepost i CMN som kompenserende modydelse. Frankrig afviste STIM's argument om, at definitionen på strategiske aktiver skulle være blevet ændret i rammebestemmelserne fra 2004 i forhold til bestemmelserne fra 1999.
- (202) Med hensyn til de af CFF omtalte foranstaltninger, der skulle have til formål at begrænse SNCM's tilstedeværelse på markedet, præciserede de franske myndigheder — hvad Kommissionen i øvrigt også havde påpeget i beslutningen fra 2003 (betragtning 87) — at der ikke var overkapacitet på de berørte markeder (Frankrig-Korsika og Maghreb), og at en indskrænkning og/eller omlægning af ruterne til Korsika i strid med, hvad der var fastsat i public service-kontrakten, kunne bringe virksomhedens levedygtighed i fare.
- (203) Over for CFF's argument om, at gennemførelsen af de ovennævnte foranstaltninger til fordel for SNCM indebar en alvorlig risiko for, at SNCM's vigtigste konkurrent, dvs. CFF, måtte trække sig ud af markedet for sejlads mellem det franske fastland og Korsika, gjorde de franske myndigheder gældende, at i betragtning af dette markeds aktuelle opbygning, hvor CFF fremover ville være den vigtigste aktør, afhang opretholdelsen af en konkurrencebaseret struktur af, om omstrukturingsplanen for SNCM blev godkendt, og af SNCM's fortsatte tilstedeværelse på det pågældende marked.

VI. VURDERING AF STØTTEFORANSTALTNINGERNE

6.1. STØTTE EFTER EF-TRAKTATENS ARTIKEL 107, STK. 1

- (204) I EF-traktatens artikel 107, stk. 1, står der: »Bortset fra de i denne Traktat hjemlede undtagelser er statsstøtte eller støtte, som ydes ved hjælp af statsmidler under enhver tænkelig form, og som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at begunstige visse virksomheder eller visse produktioner, uforenelige med fællesmarkedet i det omfang, den påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne«.
- (205) For at en national foranstaltning kan betegnes som statsstøtte i den i EUF-traktatens artikel 107, stk. 1, fastsatte betydning, skal følgende kumulative betingelser være opfyldt: 1) den pågældende foranstaltning medfører en selektiv økonomisk fordel, 2) denne fordel finansieres med statsmidler, 3) denne fordel fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencen, og 4) denne fordel påvirker samhandelen mellem medlemsstater⁽¹⁰³⁾.

⁽¹⁰³⁾ Jf. f.eks. Domstolens dom af 10. januar 2006 i sag C-222/04, Ministero dell'Economia e delle Finanze mod Cassa di Risparmio di Firenze, Sml. I, s. 289, præmis 129.

- (206) Kommissionen konstaterer, at SNCM har modtaget statsmidler for et samlet beløb på 274,54 mio. EUR ⁽¹⁰⁴⁾ via CGMF, der ejes 100 % af den franske stat.
- (207) Eftersom SNCM opererer i søtransportsektoren, der er åben for konkurrence på europæisk plan, vil den fordel, virksomheden har fået, kunne fordreje konkurrencen og påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne.
- (208) Det forhold, at markedet for cabotagesejlads på øerne i Middelhavet indtil den 1. januar 1999 var midlertidigt undtaget fra forordning (EØF) nr. 3577/92, betyder ikke, at det på forhånd kan udelukkes, at støtte, der er ydet til besejlingen af cabotageforbindelser med øerne i Middelhavet i forbindelse med public service-forpligtelser, har kunnet påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne og fordreje konkurrencen.
- (209) Under alle omstændigheder gælder det, at selv om den støtte, der er ydet til besejling af cabotageruter, ikke har kunnet påvirke samhandelen og medføre konkurrencefordrejninger i perioden frem til den 1. januar 1999, har situationen ændret sig, eftersom alle EU-operatører siden da har kunnet udføre cabotagesejlads i overensstemmelse med forordning (EØF) nr. 3577/92. Det skal desuden understreges, at SNCM ikke udelukkende driver cabotagesejlads, men også opererer på det internationale søtransportmarked, der blev liberaliseret ved Rådets forordning (EØF) nr. 4055/86 ⁽¹⁰⁵⁾.
- (210) Kommissionen mener derfor, at de tre sidste kriterier i EUF-traktatens artikel 107, stk. 1, der er nævnt under betragtning 205 ovenfor, er opfyldt i den foreliggende sag. Den skal derfor for hver foranstaltnings vedkommende undersøge, hvorvidt der foreligger en selektiv økonomisk fordel i overensstemmelse med Rettens dom af 11. september 2012.

6.1.1. Tidsramme for analysen

- (211) I overensstemmelse med Rettens praksis ⁽¹⁰⁶⁾ skal Kommissionen, efter at en af dens beslutninger blev annulleret, udelukkende basere sin nye analyse på oplysninger, som den var i besiddelse af på tidspunktet for vedtagelsen af den annullerede beslutning, i dette tilfælde pr. 8. juli 2008.
- (212) Begivenheder efter den 8. juli 2008 skal derfor ikke tages i betragtning. Ændringer eller forandringer i markeds-situationen eller hos støttemodtageren skal holdes ude af analysen. Kommissionen tager heller ikke hensyn til den del af gennemførelsen af omstrukturingsplanen, som ligger efter juli 2008 ⁽¹⁰⁷⁾.
- (213) Endvidere har Kommissionen ikke pligt til at genoptage undersøgelsen af sagen eller supplere den med nye tekniske ekspertvurderinger ⁽¹⁰⁸⁾. Annullation af en retsakt, der afslutter en administrativ procedure i flere faser, medfører ikke nødvendigvis annullation af hele proceduren. Når det som i det foreliggende tilfælde trods undersøgelsesdokumenter, der gør det muligt at foretage en udtømmende analyse af støttens forenelighed, viser sig, at Kommissionens analyse ikke er fuldstændig og dermed gør beslutningen ulovlig, kan den procedure, hvormed denne beslutning skal omgøres, genoptages på grundlag af allerede anvendte undersøgelsesdokumenter ⁽¹⁰⁹⁾.
- (214) Idet Kommissionen udelukkende skal bygge sin nye analyse på oplysninger, som den rådede over i juli 2008, og som de franske myndigheder og SNCM allerede har fremsat deres holdninger til, er der i øvrigt ingen grund til at undersøge dem igen ⁽¹¹⁰⁾. Endelig er tredjeparters ret til at fremsætte deres bemærkninger sikret i kraft af offentliggørelsen af beslutningen om indledning af proceduren ⁽¹¹¹⁾ i *Den Europæiske Unions Tidende*, og der findes ingen bestemmelse i forordning (EF) nr. 659/1999, der kræver, at de får denne mulighed igen, når den oprindelige omstrukturingsplan ændres i undersøgelsesforløbet ⁽¹¹²⁾.

⁽¹⁰⁴⁾ Dette beløb svarer til tilføjeslen af kapitaltilførslen på 15,81 mio. EUR, som blev anmeldt i 2002, og beløbet fra public service-kontrakten på 53,48 mio. EUR og de tre nye foranstaltninger, de franske myndigheder iværksatte i 2006, dvs. 100 % salg af SNCM til en negativ pris på 158 mio. EUR, den af CGMF tegnede kapitaludvidelse på 8,75 mio. EUR og kontokurantlånet fra CGMF på 38,5 mio. EUR til SNCM's medarbejdere.

⁽¹⁰⁵⁾ Rådets forordning (EØF) nr. 4055/86 af 22. december 1986 om anvendelse af princippet om fri udveksling af tjenesteydelser inden for søtransport mellem medlemsstaterne indbyrdes og mellem medlemsstaterne og tredjelande (EFT L 378 af 31.12.1986, s. 1).

⁽¹⁰⁶⁾ Dom i sagen Alitalia mod Kommissionen, jf. fodnote 40 ovenfor.

⁽¹⁰⁷⁾ Førnævnte dom i sagen Alitalia mod Kommissionen, præmis 137.

⁽¹⁰⁸⁾ Førnævnte dom i sagen Alitalia mod Kommissionen, præmis 144 og 159.

⁽¹⁰⁹⁾ Jf. i denne henseende dom i sagen Alitalia mod Kommissionen, præmis 99-101 og 142.

⁽¹¹⁰⁾ Førnævnte dom i sagen Alitalia mod Kommissionen, præmis 174.

⁽¹¹¹⁾ Jf. fodnote 29.

⁽¹¹²⁾ Jf. fodnote 110.

- (215) Denne afgørelse er således principalt udelukkende baseret på oplysninger, der var til rådighed pr. 8. juli 2008. Subsidiært vil Kommissionen dog vise, at en eventuel inddragelse af de franske myndigheders notat af 16. maj 2013 med hensyn til forhold anført før den 8. juli 2008 samt oplysninger fremført af SNCM den 27. august 2013 ikke ville kunne ændre dens konklusioner.

6.1.2. Afståelse af SNCM til en negativ salgspris på 158 mio. EUR

- (216) I den foreliggende sag skal Kommissionen undersøge, hvorvidt kapitaltilførslen på 158 mio. EUR fra staten forud for afståelsen af SNCM til de private købere, dvs. den tilsvarende »negative salgspris« for virksomheden, indeholder elementer af statsstøtte.
- (217) En åben og ikkediskriminerende offentlig udvælgelsesprocedure, efter hvilken staten afhænder virksomheden efter en forudgående rekapitalisering (med et beløb, der overstiger salgsprisen) er ikke i sig selv tilstrækkelig til at udelukke, at der er tale om statsstøtte, der kan indebære en fordel for såvel den privatiserede virksomhed som for køberen ⁽¹¹³⁾.
- (218) For at efterprøve, om en virksomhed har haft en økonomisk fordel ved en kapitaltilførsel fra staten, anvender Kommissionen i princippet kriteriet om den »private investor, der opererer på markedøkonomiske vilkår« (herefter benævnt »kriteriet om den private investor«), forudsat at den begunstigede ikke er pålagt tilbagebetaling af anden statsstøtte, og at denne tilførsel kan analyseres med hensyn til det pågældende kriterium. Kriteriet om den private investor er afledt af princippet om ligebehandling af den offentlige og private sektor, jf. EUF-traktatens artikel 345. Ifølge dette princip kan kapital, der af staten stilles direkte eller indirekte til rådighed for en virksomhed på vilkår, der svarer til normale markedsvilkår, ikke betegnes som statsstøtte ⁽¹¹⁴⁾.
- (219) Med henblik herpå kan Kommissionen bl.a. vurdere, om den, der har stillet midlerne til rådighed, har handlet som en privat investor ville gøre i forbindelse med gennemførelsen af en global eller sektorbestemt strukturpolitik, styret af mere langsigtede rentabilitetsudsigter. Det er i EU's retspraksis i adskillige tilfælde ⁽¹¹⁵⁾ fastslået, at dette er en korrekt fremgangsmåde.
- (220) Ifølge fast retspraksis vil en kapitaltilførsel, der er foretaget af en offentlig investor uden hensyntagen til udsigterne til fortjeneste overhovedet, heller ikke på lang sigt, udgøre statsstøtte ⁽¹¹⁶⁾.
- (221) EU-retspraksis har også slået fast, at en privat investor, der følger en global eller sektorbestemt strukturpolitik, og som lader sig lede af mere langsigtede rentabilitetsudsigter, efter flere år med fortsat underskud ikke med rimelighed vil kunne tillade sig at foretage en kapitaltilførsel, der rent økonomisk ikke blot vil være dyrere end en likvidation af aktiverne, men som samtidig er knyttet til salget af virksomheden, hvilket udelukker alle muligheder for et afkast, selv på lidt længere sigt ⁽¹¹⁷⁾.
- (222) Domstolen fastslog mere specifikt i Gröditzer-dommen, at for at vurdere, om privatiseringen af en virksomhed til en negativ afståelspris indebærer elementer af statsstøtte, skal der »foretages en vurdering af, om en privat investor af en størrelse, der kan sammenlignes med organer, som forestår forvaltningen af den offentlige sektor, under tilsvarende omstændigheder kunne tænkes at ville have indskudt en kapital af denne størrelse i forbindelse med salget af virksomheden eller ville have valgt en likvidation af virksomheden« ⁽¹¹⁸⁾.
- (223) For at fastslå den foreliggende foranstaltnings karakter af støtte skal Kommissionen altså vurdere, »om den løsning, staten har valgt, absolut og i forhold til alle andre mulige løsninger, herunder også ikkeindgriben, er den billigste, hvilket i givet fald kunne føre til den konklusion, at staten har handlet som en privat investor« ⁽¹¹⁹⁾.

⁽¹¹³⁾ Domstolens dom af 28. januar 2003 i sag C-334/99, Tyskland mod Kommissionen, Sml. I, s. 1139, præmis 142.

⁽¹¹⁴⁾ Kommissionens meddelelse til medlemsstaterne om anvendelse af EF-traktatens artikel 92 og 93 og af artikel 5 i Kommissionens direktiv 80/723/EØF om offentlige virksomheder i fremstillingssektoren, EFT C 307 af 13.11.1993, s. 3, punkt 11. Denne meddelelse omhandler fremstillingssektoren, men finder tilsvarende anvendelse på alle de øvrige økonomiske sektorer.

⁽¹¹⁵⁾ Jf. bl.a. dom afsagt af Retten i Første Instans den 6. marts 2003 i de forenede sager T-228/99 og T-233/99, Westdeutsche Landesbank Girozentrale mod Kommissionen, Sml. II, s. 435.

⁽¹¹⁶⁾ Dom afsagt af Retten i Første Instans den 21. januar 1999 i de forenede sager T-129/95, T-2/96 og T 97/96, Neue Maxhütte Stahlwerke GmbH og Lech-Stahlwerke GmbH mod Kommissionen, Sml. II, s. 17 (præmis 116).

⁽¹¹⁷⁾ Jf. fodnote 80.

⁽¹¹⁸⁾ Jf. fodnote 113.

⁽¹¹⁹⁾ Kommissionens beslutning 98/204/EF af 30. juli 1997 om betinget godkendelse af de franske myndigheders støtte til GAN-koncernen (EFT L 78 af 16.3.1998, s. 1).

- (224) Kommissionen skal med andre ord kontrollere, om valget af at foretage et kapitalindskud af denne størrelsesorden faktisk er forbundet med færre omkostninger end en likvidation.

6.1.2.1. *Om vurderingen af omkostningerne ved en likvidation*

a) *Om medregning af udbetalingen af supplerende fratrædelsesgodtgørelser*

- (225) Med henblik på at sætte tal på hovedaktionærens omkostninger ved en likvidation mente de franske myndigheder, at de store virksomhedskoncerner, når de lukker anlæg og arbejdspladser eller likvider datterselskaber, ikke i dag kan tillade sig at se bort fra de sociale konsekvenser af sådanne lukninger eller likvidationer. De gennemfører således som regel socialplaner, der kan omfatte foranstaltninger til omskoling af medarbejderne, støtte til jobsøgning, fratrædelsesgodtgørelser og endog tiltag inden for den lokale samfundsøkonomiske struktur, som går ud over, hvad de er forpligtet til i henhold til lovgivning og overenskomster.
- (226) I den forbindelse gjorde de franske myndigheder gældende, at der på grundlag af socialplanen fra 2005, der i sig selv er baseret på socialplanen fra 2002, bør regnes med beløb på mellem [90 000-100 000] (*) og [120 000-130 000] (*) EUR pr. ansat svarende til i alt mellem [200-210] (*) mio. EUR og [250-260] (*) mio. EUR. De franske myndigheder præciserede, at den nedre grænse for ovenstående overslag er beregnet ud fra, at omkostningerne ved den tilgrundliggende socialplan skal forhøjes, fordi en meget stor del af de ansatte nærmer sig pensionsalderen og dermed fratræder på særligt gunstige vilkår. Der er desuden taget højde for, at situationen vedrørende likvidationen af virksomheden og afskedigelse af hele arbejdsstyrken ikke kan sammenlignes med personalenedskæringer, der ville gøre det muligt at videreføre aktiviteterne i et vist omfang, således som det var hensigten med den tilgrundliggende socialplan.
- (227) Endelig fandt de franske myndigheder, at afståelsen af kontrollen med SNCM til en negativ pris på 158 mio. EUR — selv under anvendelse af den analysemodel, Retten benyttede i sin dom af 15. september 2012 — ikke indebar elementer af statsstøtte. De var faktisk af den opfattelse, at Kommissionen havde alle de nødvendige oplysninger til at imødegå Rettens kritik.
- (228) Kommissionen tilslutter sig ikke denne analyse i den foreliggende sag.
- (229) I overensstemmelse med Rettens dom ⁽¹²⁰⁾ kan en udbetaling af supplerende fratrædelsesgodtgørelser i princippet efter omstændighederne i det konkrete tilfælde udgøre en lovlig og passende praksis for at fremme en fredelig arbejdsmarkedsdialog og opretholde et selskabs eller en selskabskoncerns omdømme. I henhold til princippet om ligebehandling mellem den offentlige og private sektor har medlemsstaterne således mulighed for at udbetale supplerende fratrædelsesgodtgørelser i tilfælde af en likvidation af en offentlig virksomhed, selv om deres forpligtelser ikke uden videre må overskride det lovbestemte og overenskomstmæssige absolutte minimum. Retten har dog præciseret, at »[D]ækningen af disse yderligere udgifter hvad angår det beskyttelsesværdige hensyn kan imidlertid ikke forfølge et rent socialt eller politisk mål uden at komme til at fravige rammerne for det markedsøkonomiske investorprincip (...). I mangel af enhver økonomisk rationalitet — end ikke langsigtet — må en hensyntagen til udgifter ud over de lovbestemte og overenskomstmæssige forpligtelser derfor betragtes som statsstøtte som omhandlet i artikel 87, stk. 1, EF.« ⁽¹²¹⁾
- (230) Vedrørende de franske myndigheders argument om statens omdømme fandt Retten, at »(...) beskyttelsen af en medlemsstats omdømme som global investor i en markedsøkonomi ikke, bortset fra særlige omstændigheder og uden en særdeles overbevisende begrundelse, kan udgøre en tilstrækkelig begrundelse for at godtgøre den langsigtede økonomiske rationalitet i at dække yderligere udgifter, såsom supplerende fratrædelsesgodtgørelser ⁽¹²²⁾.« Men der er ikke tale om særlige omstændigheder i denne sag.
- (231) Kommissionen konstaterer, at de franske myndigheder efter indledningen af proceduren undlod at definere den franske stats økonomiske aktiviteter, bl.a. geografisk og sektorspecifikt, i forhold til hvilke de pågældende foranstaltningers langsigtede økonomiske rationalitet skal vurderes, selv om de i deres brev af 16. maj 2013 anførte, at statens handlemåde skulle sammenlignes med et diversificeret holdingselskab, der søger at maksimere sin fortjeneste og beskytte sit omdømme som global industriaktør, bl.a. i forbindelse med personaleledelse.
- (232) Vedrørende CGMF's omdømme bemærker Kommissionen, at dette selskab ikke havde andre aktiver end SNCM i søtransportsektoren. Derfor kan dette argument ikke vedrøre det selskab.

⁽¹²⁰⁾ Domstolens førnævnte dom i sagen Corsica Ferries France SAS mod Kommissionen, jf. fodnote 39, præmis 81-83.

⁽¹²¹⁾ Præmis 84 i den nævnte dom.

⁽¹²²⁾ Præmis 85 i den nævnte dom.

- (233) Vedrørende statens omdømme som medejer anførte de franske myndigheder, at der forelå en høj risiko for arbejdskonflikter i de virksomheder, staten kontrollerede, ikke blot geografisk tæt på SNCM's aktiviteter, men også i en hvilken som helst sektor og især i transportsektoren. Kommissionen bemærker dels, at de franske myndigheder ikke påviste, at denne risiko for, at konflikterne skulle brede sig til alle offentlige virksomheder, var reel, dels at de heller ikke påviste, at udbetalingen af de supplerende fratrædelsesgodtgørelser havde forhindret fremkomsten af nye strejker. Kommissionen er endelig af den opfattelse, at den rent sociale begrundelse for, at staten påtager sig disse supplerende godtgørelser, er utilstrækkelig til at se bort fra tilstedeværelsen af statsstøtte.
- (234) Endvidere mener Kommissionen ikke, at de franske myndigheder har fremlagt tilstrækkeligt objektive og kontrollerbare oplysninger til at påvise, at udbetalingen af supplerende fratrædelsesgodtgørelser under lignende omstændigheder vil være fast praksis blandt private virksomheder i samme sektor. Kommissionen gør således opmærksom på, at en simpel henvisning til et begrænset antal socialplaner ikke kan bruges til at påvise, at der findes en tilstrækkeligt fast praksis i tilfælde, der er sammenlignelige med dem i den foreliggende sag, at de af de franske myndigheder anførte socialplaner vedrører omstrukturierungs- og ikke likvidationsplaner, og at et stort antal heraf vedrører sektorer, der på forhånd ikke har noget til fælles med transportinfrastrukturer, f.eks. kosmetik (Yves Saint-Laurent Haute couture), fødevarer (Danone) eller elektronik (Hewlett Packard). Desuden omfatter den oversigt, de franske myndigheder fremlagde i deres notat af 16. maj 2013 med en liste over socialplaner, seks planer efter privatiseringen af SNCM og kan derfor ikke indgå i en begrundelse for medregningen af supplerende fratrædelsesgodtgørelser.
- (235) SNCM har udarbejdet en ny liste over fem socialplaner i notatet af 27. august 2013. Kommissionen vurderer ikke, at denne liste gør det muligt at fastslå, at udbetalingen af supplerende fratrædelsesgodtgørelser under lignende omstændigheder ville være fast praksis blandt private virksomheder i samme sektor. Kommissionen bemærker for det første, at to af de fem nævnte planer vedrører SNCM, heraf den, som er genstand for denne afgørelse. Disse to planer kan derfor ikke bruges til objektive sammenligninger af to årsager: dels kan SNCM ikke gøre sin egen tidligere praksis på dette område gældende for i fornødent omfang at dokumentere, at denne praksis er veletableret, og dels svarer socialplanen fra 2002 til en periode, hvor SNCM stadig var en offentlig virksomhed, selv om Rettens sammenligningskriterium var private virksomheder i samme sektor. Således bemærker Kommissionen, at socialplanen for havnen i Marseille ikke kan benyttes, for i 2004 var havnen et offentligt foretagende og ikke en privat virksomhed. Endelig bemærker Kommissionen vedrørende de to sidstnævnte socialplaner for Air Lib og Eurostar, at der er tale om omstrukturierungsplaner og ikke likvidationsplaner. Det turde være overflødigt at bemærke, at den gennemsnitlige supplerende godtgørelse i henhold til disse planer ligger på under det halve af gennemsnittet af de supplerende godtgørelser, SNCM har lagt til grund.
- (236) Kommissionen bemærker endelig, at de franske myndigheder ikke har fastslået, at den franske stats handlemåde skulle være motiveret af en rimelig sandsynlighed for måske på lang sigt at opnå en indirekte økonomisk gevinst ved at undgå en yderligere forværring af det sociale klima i virksomheden, eftersom virksomheden netop i forbindelse med en eventuel likvidation ville forsvinde. Hypotesen om en større fordel for medarbejdere i andre offentlige virksomheder er ikke tilstrækkeligt underbygget. Det samme gælder så meget desto mere — også i forbindelse med en global investors begrundelse som den, de franske myndigheder fremførte — fordi bevillingen af meget høje fratrædelsesgodtgørelser til medarbejdere i et selskab kan komplicere en eventuel omstrukturering af andre selskaber, som tilhører den samme investor. Desuden har de franske myndigheder ikke sat tal på de eventuelt betydelige sociale omkostninger, de gør gældende som begrundelse for betaling af de supplerende fratrædelsesgodtgørelser.
- (237) De franske myndigheder anførte også, at en likvidationsprocedure ville have været meget langvarig og potentielt en større risiko for staten som hovedaktionær i forhold til en afståelse af SNCM til en negativ pris. Kommissionen bemærker, at de franske myndigheder ikke fremlagde bevis for denne risiko og ikke forklarede, hvorfor en privat aktionær skulle have taget hensyn til varigheden af likvidationsproceduren. Frucona Kosice-sagen⁽¹²³⁾, som de franske myndigheder anførte, er ikke relevant i den foreliggende sag, da den vedrører testen for den private kreditor. Varigheden af en likvidationsprocedure er relevant for at analysere, om staten som kreditor for Frucona Kosice havde maksimeret tilbagebetalingen af sine tilgodehavender ved at acceptere en delvis, men omgående, tilbagebetaling, eller om den burde have afventet resultatet af virksomhedens likvidation. Situationen i den foreliggende sag er anderledes, idet staten er aktionær i SNCM og ikke er privat kreditor. I tilfælde af likvidation af SNCM ville aktiverne være klart utilstrækkelige til at dække passiverne, og staten ville derfor ikke kunne få sit indskud tilbage. Derfor er det ikke relevant i den foreliggende sag at påberåbe sig varigheden af en likvidationsprocedure.
- (238) De franske myndigheder påviste således ikke, at det var berettiget, at staten handlede som en privat investor i tilfælde af en likvidation og påtog sig omkostningerne ved disse supplerende godtgørelser.

⁽¹²³⁾ Sag C-73/11 P, Frucona Kosice mod Europa-Kommissionen.

- (239) Kommissionen skal på dette stadium i undersøgelsen nu fastslå værdien af SNCM's likvidation eksklusive supplerende fratrædelsesgodtgørelser.

b) Vedrørende likvidationsværdien af SNCM

- (240) Ifølge metoden for beregning af de opskrevne nettoaktiver er virksomheden insolvent, når den økonomiske værdi af de reale aktiver (der normalt er større end den regnskabsmæssige nettoværdi) ikke dækker den økonomiske værdi af de reale passiver.
- (241) For at kunne konstatere, om der er tale om insolvens i den foreliggende sag, har Kommissionen med bistand fra sin ekspert ⁽¹²⁴⁾ verificeret, som forklaret i det følgende, at værdien af SNCM's aktiver pr. 30. september 2005 ikke var tilstrækkelig til at fyldestgøre både de privilegerede og de efterstillede kreditorer.
- (242) Kommissionen skønner, at værdiansættelse af nettoaktiverne er en metode, der normalt anvendes til at værdiansætte selskaber i sektoren for søtransport. Den mener desuden, at metoden er særligt velegnet i relation til SNCM's situation, eftersom hovedaktionæren som eneste alternativ til at afhænde virksomheden kan lade det træde i likvidation.
- (243) Hvad angår andre værdiansættelsesmetoder, bl.a. metoden baseret på tilbagediskonteret driftsmæssig likviditet, er det Kommissionens opfattelse, at den ikke er relevant i den foreliggende sag, eftersom den forudsætter, at virksomheden fortsætter sine aktiviteter, hvilket ikke ville være aktuelt i tilfælde af en likvidation af SNCM.
- (244) Kommissionen har valgt datoen den 30. september 2005 som referencedato for evalueringen af SNCM, eftersom det var på denne dato, det endelige valg blev truffet mellem at acceptere overtagelsestilbuddet eller lade rederiet træde i likvidation, efter at man den 27. september 2005 havde valgt BCP som køber.

i) Vedrørende værdiansættelsen af SNCM's aktiver

- (245) Kommissionen bemærker bl.a., at SNCM's ejer sammen med revisionsfirmaet Ernst & Young beregnede omkostningerne ved at lade virksomheden træde i likvidation (jf. førnævnte rapport fra CGMF) pr. 30. september 2005, og denne beregning blev kontrolleret og efterprøvet af Oddo Corporate Finance og advokatfirmaet Paul Hastings. Kommissionen skal erindre om, at SNCM's aktiver blev vurderet til 190,3 mio. EUR i Oddo-rapporten.
- (246) Bruttomarkedsværdien af den flåde, SNCM selv ejede ⁽¹²⁵⁾, blev af det specialiserede skibsmæglerfirma BRS vurderet til 224 mio. EUR pr. 30. september 2005, mens SNCM's flåde i Oddo-rapporten blev vurderet til 150,7 mio. EUR efter dekort ⁽¹²⁶⁾, mæglergebyr ⁽¹²⁷⁾ og juridiske risici ⁽¹²⁸⁾.

Tabel 3

Scenarier for værdiansættelsen af SNCM's aktiver pr. 30. september 2005

	Aktivernes værdi Oddo-rapporten i mio. EUR	Aktivernes værdi Kommissionens ekspert i mio. EUR
Immaterielt aktiv	—	—
Immaterielle anlægsaktiver		
Ejet flåde	150,7	151,7

⁽¹²⁴⁾ Efter et udbud overlod Kommissionen opgaven til en uafhængig ekspert, Moore Stephens, Chartered Accountants, hvis slutrapport blev afleveret den 25. januar 2008.

⁽¹²⁵⁾ Det drejer sig om følgende syv skibe: *Corse, Île de Beauté, Méditerranée, Napoléon Bonaparte, Paglia Orba, Monte d'Oro, og Monte Cino*.

⁽¹²⁶⁾ Denne dekort på 52,2 mio. EUR (eller gennemsnitligt 25-30 % af handelsværdien) er bl.a. begrundet i, at SNCM's skibe er specielt tilpasset den trafik, virksomheden udfører, skibenes tilstand og det forhold, at hele flåden kommer på markedet samtidig (hvilket svækker sælgerens position). BRS' værdiansættelse er bl.a. baseret på den forudsætning, at skibene sælges som fuldt moderniserede skibe i god vedligeholdelses- og driftstilstand og på normale handelsmæssige vilkår.

⁽¹²⁷⁾ Anslået til 4,6 mio. EUR.

⁽¹²⁸⁾ De juridiske risici skyldes, at det er sandsynligt, at kuratoren i konkursboet vil være tvunget til at afhænde skibene meget hurtigt, og at markedet kan blive overfyldt på grund af dets begrænsede absorptionsevne.

	Aktivernes værdi Oddo-rapporten i mio. EUR	Aktivernes værdi Kommissionens ekspert i mio. EUR
Bygninger ⁽¹⁾	11,2	11,2
Finansielle anlægsaktiver ⁽²⁾	32,7	38,3
Anlægsaktiver	194,6	201,2
Lager	—	—
Forudbetalinger	—	—
Tilgodehavender hos kunder	0,8	0,8
Andre fordringer ⁽³⁾	9,4	9,4
Nettolikviditet	– 14,5	—
Periodeafgrænsningsposter	—	—
Andre aktiver	– 4,3	10,20
Aktiver i alt	190,3	211,4

Kilder: Oddo-rapporten og rapporten fra Kommissionens ekspert.

⁽¹⁾ Med hensyn til bygningerne (heriblandt SNCM's hovedsæde) præciserede de franske myndigheder, at den valgte realisationsværdi er baseret på en vurdering foretaget af en valuar i november 2003 og omregnet til nutidsværdi med + 20 % for at tage højde for de stigende priser.

⁽²⁾ De finansielle aktiver vedrører primært SNCM's aktier i Sud-Cargos, Aliso, CGTH, CMN og Ferrytour.

⁽³⁾ Denne post vedrører primært fordringer hos staten, bl.a. kompensationen for public service-forpligtelserne for september 2005 og refusion fra Assedic af sociale arbejdsgiverbidrag for regnskabsåret 2004.

- (247) Ud fra ovenstående tabel kan Kommissionen konstatere, at flåden udgør hovedelementet i værdiansættelsen af virksomhedens aktiver. I den forbindelse vurderede Kommissionens ekspert efter at have foretaget en sammenlignende analyse, når det var muligt, at dekorten på bruttohandelsværdien af skibene og beløbet til dækning af juridiske risici stemte overens. På dette grundlag konkluderede han, at der ikke var anledning til at afvise den franske stats værdiansættelse af flåden.
- (248) Med hensyn til dekorten skønner Kommissionen, at niveauet er på linje med den dekort, der har været givet ved salg af skibe i forbindelse med likvidationer. Ifølge Kommissionens ekspert afhændede det nationale belgiske rederi, Régie des Transports Maritimes, der driver ruten Ostende-Ramsgate, f.eks. to bilfærger i 1997 med en anslået dekort på henholdsvis 35 og 45 %. For nylig afhændede rederiet Festival Cruises tre krydstogtfartøjer med en dekort på gennemsnitligt 20 %. Den dekort, der er ydet i lignende tilfælde, svarer således meget godt til den dekort, de franske myndigheder regnede med i den foreliggende sag.
- (249) Med hensyn til beløbet til dækning af juridiske risici har der ikke været gennemført en tilsvarende transaktion på markedet, hvorfor Kommissionen skønner, at begrundelserne for at afsætte et beløb til dækning af juridiske risici er rimelige i betragtning af det begrænsede marked for disse specielle skibe, der er bygget til en ganske bestemt anvendelse.
- (250) Kommissionen gør i øvrigt opmærksom på, at dens uafhængige ekspert reviderede værdien af de finansielle aktiver i opadgående retning, især værdien af SNCM's aktier i CMN (fra 21,8 mio. EUR til 28 mio. EUR). Kommissionen mener, at i betragtning af Stef-TFE's bud på 35,2 mio. EUR for tilbagekøb af denne aktiepost, der blev fremsendt til Kommissionen i forbindelse med den foreliggende undersøgelse, er værdiansættelsen af SNCM's aktiepost i CMN til 28 mio. EUR rimelig i relation til en likvidation af rederiet.
- (251) Med hensyn til værdiansættelsen af de øvrige aktivposter havde Kommissionens ekspert ingen indvendinger. Han var dog ikke enig i posten »nettolikviditet« for aktiverne, eftersom de var negative. Kommissionen mener, at denne post i realiteten bør figurere blandt SNCM's passiver.

- (252) Under hensyn til de foretagne justeringer sætter Kommissionen værdien af SNCM's aktiver til 211,4 mio. EUR pr. 30. september 2005.
- ii) Vedrørende værdiansættelsen af SNCM's passiver
- (253) Kommissionen konstaterer, at de franske myndigheder kvantificerer de privilegerede kreditors fordringer til 153,8 mio. EUR og de efterstående fordringer (ekskl. supplerende fratrædelsesgodtgørelser) til 170,9 mio. EUR.
- (254) Specielt med hensyn til de sociale fordringer vurderer de franske myndigheder omkostningerne ved den normale socialplan til [70-80] (*) mio. EUR. Omkostningerne er beregnet på et individuelt grundlag afhængigt af den enkeltes ansættelseskontrakt (tidsbestemt eller tidsbegrænset kontrakt), relevante vedtægter og kollektive overenskomster (besætningsmedlemmer, administrativt personale eller stabsfunktioner), anciennitet, indplacering og løn. Beløbet dækker godtgørelse for manglende opsigelsesvarsel ([20-30] (*) mio. EUR), feriepenge for varselsperioden ([0-10] (*) mio. EUR), overenskomstmæssig fratrædelsesgodtgørelse ([30-40] (*) mio. EUR) samt »Dela-lande-bidrag« ([0-10] mio. EUR) ⁽¹²⁹⁾.
- (255) Omkostningerne ved den ekstraordinære socialplan blev af de franske myndigheder vurderet til [30-40] (*) mio. EUR. Denne socialplan omfatter samtlige ledsageforanstaltninger i forbindelse med SNCM's lovfæstede og vedtægtsbestemte forpligtelser ved afskedigelser ⁽¹³⁰⁾ samt de indirekte omkostninger ved den normale socialplan ⁽¹³¹⁾.
- (256) Omkostningerne ved ophævelse af de vigtigste driftsaftaler vedrører primært realiseringen af den bankgaranti på 7,4 mio. EUR, der blev stillet for SNCM's tilfredsstillende opfyldelse af public service-forpligtelserne, hvortil skal lægges den bod, der er fastsat i public service-kontrakten, på 2 % af den finansielle referencekompensation på 63 mio. EUR for 2005, dvs. ca. 1,2 mio. EUR i tilfælde af misligholdelse af forpligtelserne.
- (257) Med hensyn til nettoomkostningerne ved afståelse af leasede fartøjer ⁽¹³²⁾ understregede de franske myndigheder, at skibsmæglerfirmaet BRS ud fra bestemte forudsætninger ⁽¹³³⁾ vurderede nettoprovenuet ved afståelse til 144,8 mio. EUR pr. 30. september 2005 efter dekort, mæglergebyr og finansielle omkostninger ved salget. Skattebesparelser og bankgæld udgør 193,5 mio. EUR, hvilket giver en restbankgæld vedrørende de leasede fartøjer på 48,7 mio. EUR.

Tabel 4

Scenarier for værdiansættelse af SNCM's passiver pr. 30. september 2005

	Passivernes værdi Oddo-rapporten i mio. EUR	Passivernes værdi Kommissionens ekspert i mio. EUR
Privilegerede forpligtelser, heraf:		
sociale og fiskale forpligtelser	[20-30]*	[20-30]*
finansielle forpligtelser med sikkerhed i aktiver ⁽¹⁾	15,9	15,9
Omkostn. ved den normale socialplan	[70-80]*	[70-80]*
Sygeforsikring for pensionerede medarbejdere ⁽²⁾	10,2	10,2

⁽¹²⁹⁾ Der er tale om en forpligtelse, som blev indført ved artikel L.321-13 i samlingen af arbejdsretlige regler, hvorefter arbejdsgiveren skal betale en særlig godtgørelse ved afskedigelse af personer på 50 år og derover.

⁽¹³⁰⁾ Omkostninger ved retablering af beskæftigelsesområdet ([0-10]* mio. EUR), omkostninger ved omskolingskontrakter ([10-20]* mio. EUR), omkostninger ved støtteforanstaltninger i forbindelse med såkaldt »mobilitetsomskoling« ([0-10]* mio. EUR).

⁽¹³¹⁾ Omkostninger ved afskedigelse af SNCM-ansatte, der er udlånt til affilierede selskaber, og personalet i de datterselskaber, der likvideres ([0-5]* mio. EUR), og omkostninger ved bilæggelse af tvister i forbindelse med afbrydelse af ansættelseskontrakter og krav om efter- eller genuddannelse i henhold til ansættelseskontrakten ([0-10]* mio. EUR).

⁽¹³²⁾ Pr. 30. september 2005 havde SNCM tre leasede fartøjer: højhastighedsfartøjet *Liamone* (ejet af GIE Véronique Bail), *Danielle Casanova* (GIE Juliette Bail) og *Pascal Paoli* (GIE Castellane Bail).

⁽¹³³⁾ De underliggende forudsætninger for denne vurdering er følgende: SNCM ophæver sine leasingkontrakter pr. 30. september 2005, hvilket betyder, at fartøjerne tilbageleveres til deres respektive ejere (økonomiske interessegrupper (GIE)), og at der ikke betales leje. Forkøbsretten udnyttes ikke. Fartøjerne afhændes af de økonomiske interessegruppers kreditorbanker pr. 30. september 2005; nettoprovenuet ved salget anvendes i første række til at tilbagebetale bank- og skattegæld.

	Passivernes værdi Oddo-rapporten i mio. EUR	Passivernes værdi Kommissionens ekspert i mio. EUR
Omkostninger ved likvidationsprocessen	4,7	4,7
Mellemliggende driftsunderskud ⁽³⁾	26,5	26,5
Fyldestgørelse af privilegerede kreditorer	153,8	153,8
Efterstående gældsforpligtelser ⁽⁴⁾	69,7	84,2
Omkostn. ved den ekstraordinære socialplan	[30-40]*	[30-40]*
Omkostn. ved afbrydelse af de vigtigste driftsaftaler	[10-20]*	[10-20]*
Ekstraomkostn. ved afståelse af leasede fartøjer	48,7	48,7
Fyldestgørelse af efterstillede kreditorer	170,9	181,1

Kilder: Oddo-rapporten og rapporten fra Kommissionens ekspert.

⁽¹⁾ Skibene *Napoléon Bonaparte* og *Paglia Orba* er stillet som garanti for de skibskreditter, hvormed de er finansieret.

⁽²⁾ Denne post hidrører fra den normale praksis, hvorefter SNCM forpligter sig til at finansiere en del af udgifterne til den supplerende sygeforsikring for sine pensionerede medarbejdere.

⁽³⁾ Indtil likvidationen er afsluttet. De mellemliggende tab er baseret på den forudsætning, at der kun udbetales løn i én måned. De omfatter også udgifter til afgrigningen af SNCM's egne skibe, som ikke er fratrukket værdien af aktiverne. Denne udgift svarer til udgifterne ved oplægning af skibene i havn, indtil de er solgt.

⁽⁴⁾ De efterstillede gældsforpligtelser fordeler sig således: hensættelser til dækning af risici og uforudsete udgifter (3,3 mio. EUR), gæld til datterselskaber/aktieposter (0,1 mio. EUR), driftsleverandører (28,6 mio. EUR), almindelig repræsentation (23 mio. EUR), koncerngæld (7,8 mio. EUR), passive periodeafgrænsningsposter (6,9 mio. EUR).

- (258) Kommissionen bemærker, at de sociale gældsforpligtelser er det største element i SNCM's passiver. Hvad angår udgifterne til den normale socialplan, har Kommissionens ekspert foretaget stikprøvekontrol af beregningerne af alle elementer i planen og har hverken konstateret uregelmæssigheder eller fejl. Ud fra denne kontrol anser Kommissionen det beløb på [70-80] (*) mio. EUR, som de franske myndigheder har opgivet for omkostningerne til den normale socialplan, for rimeligt.
- (259) Med hensyn til de mellemliggende driftsunderskud skønner Kommissionen, at overslaget er forsigtigt, når man betænker lovgivningen, særlig artikel L.622-10 i handelsloven og artikel 119-2 i dekret nr. 85-1388 af 27. december 1985, hvorefter SNCM efter krav fra anklagemyndigheden med henvisning til rederiets public service-forpligtelser ville kunne dømmes af den kompetente handelsret til at fortsætte driften i to måneder med mulighed for forlængelse.
- (260) Hvad angår de efterstillede gældsforpligtelser, har Kommissionens ekspert ingen særlige indvendinger. Han har dog korrigeret beløbet på 69,7 mio. EUR med 14,5 mio. EUR efter overførslen af posten »nettolikviditet« fra aktivsiden til passivsiden. Kommissionen finder dette i overensstemmelse med de ændringer, der er foretaget i værdiansættelsen af SNCM's aktiver.
- (261) Med hensyn til den ekstraordinære socialplan (ekskl. supplerende fratrædelsesgodtgørelser) anslår Kommissionens ekspert, at tallene for udgifter til retstvister bør nedsættes til [0-5] (*) mio. EUR i stedet for [0-10] (*) mio. EUR som påstået af de franske myndigheder. Kommissionen er ganske vist overbevist om, at fagforeningerne vil forlange de tidsbegrænsede kontrakter ændret til tidsubegrænsede kontrakter ⁽¹³⁴⁾, men den mener til gengæld, at de dermed forbundne udgifter kun kan omfatte de medarbejdere med tidsbegrænsede kontrakter, hvor det vil være oplagt (dvs. [150] tidsbegrænsede kontrakter). Regner man med en bruttomånedsløn på [2 000-2 500] (*) EUR med en godtgørelse på ni måneders løn for de [100-120] (*) første tidsbegrænsede kontrakter og seks måneders løn for de resterende [50-70] (*), bliver beløbet [0-10] (*) mio. EUR.

⁽¹³⁴⁾ Med henvisning til at SNCM i meget vidt omfang gjorde brug af tidsbegrænsede kontrakter med løbende forlængelser.

(262) Med hensyn til nettounderskuddet ved afståelse af de leasede skibe mener Kommissionen, at de forudsætninger, der er lagt til grund for beregningen, er rimelige, bl.a. på grund af de formelle bestemmelser i de økonomiske interessegruppers kontrakter, der indebærer, at tredjeparter ikke umiddelbart kan træde i SNCM's sted, og at de skattemæssige fordele kun gælder skibe under fransk flag. Det er i øvrigt også rimeligt, at dækningen af juridiske risici ikke gælder leasede skibe, eftersom disse sælges af de økonomiske interessegruppers kreditorbanker. På denne baggrund finder Kommissionen det berettiget, at der medregnes finansielle omkostninger ved salget mellem den 30. september 2005 og datoen for det faktiske salg af det enkelte skib.

(263) På grundlag af ovenstående anslår Kommissionen, at værdien af SNCM's privilegerede gældsforpligtelser pr. 30. september 2005 udgør 153,8 mio. EUR, og SNCM's efterstillede gældsforpligtelser udgør 181,1 mio. EUR.

iii) Om det konstaterede underskud i virksomheden

(264) Med henvisning til ovenstående anslår Kommissionen, at værdien af SNCM's aktiver pr. 30. september 2005 (dvs. 211,4 mio. EUR) ikke var tilstrækkelig til at fyldestgøre de privilegerede kreditorer (153,8 mio. EUR) og de efterstillede kreditorer (181,1 mio. EUR), dvs. et samlet beløb på 334,9 mio. EUR. Underskuddet beløber sig derfor til ca. 123,5 EUR.

c) Om behandling af en sag om personlig hæftelse

(265) Kommissionen har ligeledes set nærmere på de franske myndigheders og SNCM's argumentation for, at staten som flertalsaktionær kunne blive dømt til at hæfte for underskuddet ved en eventuel likvidation af virksomheden. En af de interesserede parter, CFF, anfægtede anvendelsen af den nationale retspraksis, som de franske myndigheder havde nævnt i den foreliggende sag. CFF mente nemlig vedrørende den dom, Appelretten i Rouen havde afsagt i Aspocomp Group Oyj-sagen, at retten havde dømt det finske moderselskab til at betale godtgørelser til medarbejderne i sit franske datterselskab, der var trådt i likvidation, fordi disse godtgørelser var fastsat i en socialplan i henhold til en firmaaftale, moderselskabet havde godkendt, men som i sidste instans ikke var blevet betalt.

(266) De franske myndigheder mente, at de samlede faktiske omkostninger, som staten ville skulle bære som hovedaktionær gennem CGMF, ville udgøre mellem 312,1 mio. og 361 mio. EUR pr. 30. september 2005. Stadig ifølge de franske myndigheder er der heri bl.a. taget hensyn til risikoen for, at den franske stat ville komme til at hæfte for underskuddet, hvis en domstol fandt, at staten var den reelle leder af SNCM, og risikoen for, at staten ville blive dømt til at betale supplerende fratrædelsesgodtgørelser til det afskedigede personale. De franske myndigheder mente, at disse risici skulle tages med i beregningen af de faktiske omkostninger ved en eventuel likvidation af SNCM.

(267) Spørgsmålet er så, hvordan de samlede reelle omkostninger, som staten sandsynligvis ville være kommet til at bære som hovedaktionær i tilfælde af en likvidation af SNCM, skal vurderes, for at det kan afgøres, om en fornuftig privat aktionær, i betragtning af risikoen for at komme til at hæfte for disse omkostninger og i betragtning af deres størrelse, ville have foretrukket at afhænde sit datterselskab omgående til en negativ pris på 158 mio. EUR frem for at løbe denne risiko.

(268) I fransk ret har kuratoren i boet efter et konkursramt selskab mulighed for at anlægge sag mod selskabets tidligere ledere med påstand om personlig hæftelse, hvis en retningsplan er blevet opgivet, eller selskabet er gået i betalingsstandsning eller er trådt i likvidation⁽¹³⁵⁾.

(269) Et sådant sagsanlæg over for det konkursramte selskabs tidligere ledere er begrundet i behovet for at genetablere selskabets aktiver og passiver, hvilket er en af kuratorens opgaver.

(270) De franske myndigheder har i flere skriftlige henvendelser til Kommissionen argumenteret for, at det var særdeles sandsynligt, at en national domstol ville dømme staten til at dække virksomhedens underskud, og at der burde tages hensyn hertil ved beregningen af de faktiske omkostninger ved en eventuel likvidation af SNCM.

⁽¹³⁵⁾ Lov nr. 85-98 af 25. januar 1985 om virksomheders betalingsstandsning eller likvidation, kodificeret i handelslovens artikel L620-1 ff., lov nr. 2005-845 af 26. juli 2005 om retningsplan, akkord og likvidation af virksomheder, kodificeret i handelslovens artikel 620-1 til 670-8.

- (271) SNCM vedlagde i sin korrespondance af 28. februar 2008 rapporten fra Baker & McKenzie med en vurdering af de retlige konsekvenser af et sagsanlæg med krav om, at staten hæftede for underskuddet. Rapporten konkluderede, at det var højest sandsynligt, at en handelsret, der fik forelagt sagen, ville holde staten ansvarlig og dømme den til at dække hele SNCM's sociale gæld.
- (272) Ifølge den relevante lovgivning kan et konkursramt selskabs sociale gæld forlanges dækket af dets tidligere retlige og faktiske ledere, såfremt følgende fire forudsætninger alle er til stede:
- i) Anerkendelse af staten som den konkursramte virksomheds retlige og faktiske leder
- (273) Analysen i Baker & McKenzie-rapporten, som Kommissionen fik tilsendt fra SNCM, førte til den konklusion, at [...] (*). Kort sagt havde ovennævnte ekspertrapport til formål i overensstemmelse med den relevante retspraksis ⁽¹³⁶⁾ at påvise, at staten havde begået gentagne [...] (*). Ifølge denne rapport havde staten navnlig truffet [...] (*) beslutninger. Endvidere så det ud til, at virksomhedens ledende organer [...] (*). Endelig havde staten [...] (*).
- (274) Kommissionen konstaterer desuden, at de franske myndigheder i deres korrespondance af 28. marts 2008, ikke havde taget forbehold [...] (*). I deres skrivelse af 20. november 2006 anførte de franske myndigheder selv, at en dommer [...] (*) virksomheden.
- (275) Kommissionen er dog af den opfattelse, at de franske myndigheders erklæring af 20. november 2006, der er afgivet i forbindelse med en procedure om statsstøtte, ikke i sig selv er tilstrækkelig som retsgyldigt bevis på, at en dommer ville betragte de nationale myndigheder som faktisk leder af den virksomhed, der har modtaget den pågældende støtte, og især ikke som bevis for graden af sandsynlighed for, at det ville ske.
- (276) Navnlig vedrørende de kontroversielle beslutninger er det langt fra fastslået, at statens endelige beslutning afviger væsentligt fra den praksis, staten følger i forvaltningen af sine kapitalinteresser. Også i Baker & McKenzie-rapporten nævnes en tilbagevendende kontrovers om, i hvilken grad det er ønskeligt, at staten blander sig i forvaltningen af sine kapitalinteresser og [...] (*) generelt meget omfattende rolle.
- (277) De elementer i national retspraksis, som både staten og SNCM har fremført, omfatter ikke direkte den slags situation. De vigtigste tilfælde vedrører lokale myndigheder, og BRGM-dommen af 6. februar 2001 omhandler en offentligretlig industri- og handelsvirksomhed.
- (278) Det er under alle omstændigheder langt fra fastslået, at staten som offentlig myndighed skal betragtes som reelt ansvarlig for ledelsen.
- ii) Tilstedeværelsen af en eller flere ledelsesfejl fra den franske stats side i dens egenskab af faktisk leder af den konkursramte virksomhed
- (279) I den foreliggende sag konstaterer Kommissionen, at der i rapporten fra SNCM's ekspert på grundlag af en ikkeudtømmende liste over faktiske forhold henvises til en række tilfælde, hvor staten [...] (*) skulle have begået ledelsesfejl.
- (280) Det anføres bl.a., at den franske stat skulle have begået investeringsmæssige fejltagelser i forbindelse med [...] (*) SNCM. Staten skulle ligeledes have begået talrige ledelsesmæssige fejl i relation til størrelsen [...] (*) SNCM.
- (281) De franske myndigheder betegnede i deres korrespondance af 30. april 2007 risikoen for at blive gjort ansvarlig som meget høj med henvisning til kriterierne for ledelsesfejl i den i handelslovens artikel L. 651-2 fastsatte betydning.
- (282) Igen finder Kommissionen, at denne erklæring af 30. april 2007, der er afgivet i forbindelse med en procedure om statsstøtte, ikke i sig selv er tilstrækkelig som retsgyldigt bevis på, at en dommer ville anse de nationale myndigheder for at have begået de påståede fejl, og især ikke som bevis for graden af sandsynlighed for, at det ville ske. Det gælder i endnu højere grad, eftersom de franske myndigheder anfægter, at der er tale om ledelsesmæssige fejl, selv om disse er nødvendige for at iværksætte en sag om personlig hæftelse.

⁽¹³⁶⁾ Ifølge fransk retspraksis skal den faktiske leder have foretaget positive eller gentagne ledelsesmæssige handlinger.

(283) Mere grundlæggende skal det bemærkes, at såvel SNCM som de franske myndigheder i høj grad støtter sig på temmelig gamle ledelsesmæssige beslutninger. Således fokuserer Baker & McKenzie-rapporten på [...] (*), der er foretaget indtil 2000. Den indeholder således henvisninger til rapporter fra Revisionsretten for regnskabsårene 1993-1999. Det er i midten af 1990'erne, de vigtigste påståede ledelsesfejl skal være sket. Men SNCM's kreditorer var underrettet om denne ledelsesform på det tidspunkt, hvor de bevilgede et lån. De accepterede således i hvert fald implicit risikoen ved denne type ledelse. Intet tyder på, at statens ansvar kan gøres gældende i praksis med henblik på personlig hæftelse i en sådan situation.

(284) Desuden skal disse påståede ledelsesfejl forklares ved politiske valg, de offentlige myndigheder har truffet, og heller intet tyder på, at disse politiske valg kan kaldes ledelsesfejl i henhold til retspraksis vedrørende personlig hæftelse.

(285) Endelig savner Baker & McKenzie-rapporten troværdighed, bl.a. når det heri anslås, at SNCM's situation skulle kunne tilskrives statens fejl i den eksterne kommunikation om SNCM's situation. Det fremgår nemlig blot af denne rapport, at staten har henvist til en situation, der allerede var velkendt. Statens adfærd svarer derfor ikke til en ledelsesfejl.

iii) Konstateret underskud i virksomheden

(286) I den foreliggende sag konstaterer Kommissionen, at der i Oddo-rapporten opereres med et underskud på 134,4 mio. EUR pr. 30. september 2005, udregnet som differencen mellem værdien af SNCM's aktiver på den ene side (190,3 mio. EUR) og værdien af virksomhedens passiver (foranstillet og efterstillet gæld vurderet til henholdsvis 153,8 mio. EUR og 170,9 mio. EUR).

(287) Kommissionen har tidligere anslået SNCM's underskud til 123,5 mio. EUR pr. 30. september 2005 (jf. betragtning 264).

iv) Spørgsmålet om en årsagsforbindelse mellem ledelsesfejlene og den konstaterede insolvens

(288) Ifølge de franske myndigheder kan lederen af en juridisk person gøres ansvarlig i medfør af artikel L. 624-3 i handelsloven, selv om den pågældendes ledelsesfejl kun er en af årsagerne til insolvensen, og kan dømmes til at hæfte for hele eller dele af virksomhedens sociale gæld, også selv om den eller de af ham begåede fejl kun ligger til grund for en del af den ⁽¹³⁷⁾. Ifølge de franske myndigheder ville den franske stat blive dømt til at dække en anslået andel på mellem 85 % og 100 % af det konstaterede underskud, dvs. mellem 114,3 mio. EUR og 134,4 mio. EUR.

(289) Denne analyse bygger ikke på noget solidt grundlag. I det omfang de påståede ledelsesfejl bygger på beslutninger, der er truffet i midten af 1990'erne og har medført omgående ekstraomkostninger for SNCM, er det meget vanskeligt heri at se årsagen til insolvensen i 2005, især da der er sket mange begivenheder mellem de to datoer.

(290) Det ser nemlig også ud til, at der ikke er nogen automatisk forbindelse mellem størrelsen af den erstatning, der ydes for personlig hæftelse, og størrelsen af den manko, der er opstået som følge af en ledelsesmæssig fejl (forudsat at den er fastslået), hvilket også betyder, at retten kan beslutte at fastsætte størrelsen af lederens bøde til meget mindre end den konstaterede manko ⁽¹³⁸⁾.

(291) Men i modsætning til hvad de franske myndigheder (og SNCM) synes at tro, tyder intet på, at retten, som afgør spørgsmålet om personlig hæftelse, vil betragte de her omtvistede beslutninger som så alvorlige, at de kan begrunde, at de offentlige myndigheder pålægges en stor del af den konstaterede manko. Ser man på de undersøgte påstande, drejer det sig nemlig om politiske beslutninger med et protektionistisk sigte (for de flestes vedkommende endda truffet ti år tidligere) eller nyere beslutninger truffet med henblik på at spare medarbejderne for forpligtelsen til at opnå produktivitetsgevinster eller til at forsøge at sikre et bedre klima på arbejdspladsen.

⁽¹³⁷⁾ Kassationsrettens dom af 30. november 1993, nr. 91-20.554, Bull. civ. IV, nr. 440, s. 319.

⁽¹³⁸⁾ Jf. s. 46-48 i Baker & McKenzie-rapporten.

v) Fastlæggelse af eventuel hæftelse for supplerende fratrædelsesgodtgørelser i tilfælde af SNCM's likvidation

- (292) Ud over personlig hæftelse for insolvensen ville en fransk ret ifølge de franske myndigheder med henvisning til gældende retspraksis ⁽¹³⁹⁾ helt sikkert have dømt staten til at dække de supplerende fratrædelsesgodtgørelser (dvs. mellem [200-210] (*) og [250-260] (*) mio. EUR). Ifølge de franske myndigheder andrager de samlede faktiske omkostninger, som staten som hovedaktionær ville skulle dække, mellem 212,1 mio. EUR og 361 mio. EUR.
- (293) De franske myndigheder præciserer, at de franske domstole i afgørelser for nylig har dømt den retlige eller faktiske leder af en virksomhed til ud over underskuddet i virksomheden at dække supplerende fratrædelsesgodtgørelser beregnet på grundlag af en socialplan udarbejdet af virksomheden, inden den trådte i likvidation.
- (294) De franske myndigheder henviser især til Aspocomp-sagen, hvor det franske selskab Aspocomp SAS, der er et 99 % ejet datterselskab af det finske Aspocomp Group Oyj, havde indgået en firmaaftale den 18. januar 2002 indeholdende vilkårene for godtgørelser i henhold til en socialplan for 210 af i alt 550 ansatte. I aftalen var bl.a. fastsat beløbet for godtgørelser og supplerende godtgørelser samt støtte ved frivillig fratræden. Efter en ændring af koncernens strategi besluttede moderselskabet Aspocomp Group Oyj imidlertid den 21. februar 2002 at ophøre med at finansiere datterselskabet Aspocomp SAS og fremtvang dermed datterselskabets konkurs. Den pågældende beslutning forhindrede reelt datterselskabet i at opfylde sine forpligtelser i henhold til firmaaftalen og tvang det til at afskedige samtlige ansatte.
- (295) I denne sag stadfæstede Appelretten i Rouen kendelsen fra Arbejdsretten i Evreux og dømte således selskabet Aspocomp Group Oyj, der kontrollerede 99 % af datterselskabet, til at betale: i) samtlige godtgørelser og supplerende godtgørelser i henhold til firmaaftalen plus erstatning for uberettiget afskedigelse til de lønmodtagere, der var omfattet af aftalen, og ii) tilsvarende godtgørelser til de medarbejdere, der blev afskediget i forbindelse med Aspocomps konkurs, med henvisning til at moderselskabet ved ikke at opfylde de indgåede forpligtelser havde handlet illoyalt og hensynsløst.
- (296) Skønt Frankrig ligeledes påberåbte sig en dom af 19. april 2005 fra Kassationsrettens handelsretsafdeling ⁽¹⁴⁰⁾ til støtte for deres teori, kan Kommissionen ikke se noget afgørende element i dommen i forhold til denne kontrovers. Kassationsretten nøjes med at bemærke, at Appelretten ikke har ført retsgyldigt bevis for formuesammenblanding mellem moder- og datterselskabet. Under alle omstændigheder konstaterede Kommissionen, at forholdene vedrørende Aspocomp-sagen ikke er de samme som i den foreliggende sag. I den foreliggende sag undlod CGMF således ikke at opfylde sine forpligtelser til at udbetale supplerende fratrædelsesgodtgørelser.
- (297) Det skal bemærkes, at både SNCM og de franske myndigheder ser ud til at være enige om betydningen af, at en socialplan [...] (*). Det er særdeles tvivlsomt, om [...] (*) kan betragtes som en ledelsesmæssig fejl, der kan gøre staten ansvarlig over for medarbejderne [...] (*). Under forudsætning af, at staten mod forventning [...] (*) kunne ifalde ansvar over for medarbejderne og give dem ret til en statsbetalt godtgørelse ⁽¹⁴¹⁾, ville indrømmelsen af en sådan ret i sig selv udgøre en fordel til virksomheden SNCM og dermed statsstøtte af de samme årsager som anført ovenfor i forbindelse med de individuelle støtteforanstaltninger på 38,5 mio. EUR. Denne foranstaltning ville nemlig kunne mildne det sociale klima i virksomheden en smule.

vi) Konklusion vedrørende behandlingen af en sag om personlig hæftelse

- (298) Der er ikke ført tilstrækkeligt retsgyldigt bevis for, at de franske myndigheder med en tilstrækkelig grad af sandsynlighed ville blive dømt ved en national ret til at betale erstatning i forbindelse med personlig hæftelse og endnu mindre for, at erstatningen ville overstige den negative pris, hvortil SNCM blev »solgt«.

⁽¹³⁹⁾ Jf. bl.a. to domme afsagt af Appelretten i Rouen den 22. marts 2005: dom nr. RG 04/02549 Aspocomp Group Oyj og dom nr. RG 01/02667 – 04/02675.

⁽¹⁴⁰⁾ Kassationsrettens handelsretsafdeling, 19. april 2005, Métaleurop.

⁽¹⁴¹⁾ Eller hvis den ved denne lejlighed havde forpligtet sig til godtgørelser i tilfælde af fremtidige nedlæggelse af arbejdspladser.

- (299) Der skal ligeledes tages hensyn til, at statens tiltag, under forudsætning af at staten i den foreliggende sag har handlet uforsvarligt, havde til formål at beskytte nationale industri- og servicevirksomheder, bl.a. SNCM og dennes medarbejdere, ved bl.a. at undgå at pålægge dem en udvikling, der socialt set ville være blevet ilde modtaget. Selv om offentligretlige personer, herunder staten, under visse omstændigheder kan betragtes som faktiske ledere af en virksomhed, tyder intet i realiteten på, at en sag om personlig hæftelse kan benyttes mod statens politiske valg, især under sådanne omstændigheder. Vi er her langt fra omstændighederne i Aspocomp-sagen, som på ingen måde vedrørte en sådan problematik.
- (300) Kommissionen finder under alle omstændigheder ikke, at de franske myndigheder i dag kan påberåbe sig fortidens politiske valg for at begrunde offentlige indgreb med det formål at afhjælpe virkningerne af tidligere foranstaltninger. Tværtimod skal disse to foranstaltninger, dvs. fortidens indgreb og de nye offentlige foranstaltninger, analyseres som to kumulerede konkurrencefordrejninger. For hvis man accepterer statens ansvar for at dække underskuddet, giver man staten mulighed for at erkende at have begået fejl i ledelsen af virksomheden som begrundelse for, at en kapitaltilførsel ikke var statsstøtte, hvilket ville medføre en ny konkurrencefordrejning. Staten ville i så fald påberåbe sig sine egne ledelsesfejl for at begrunde en supplerende kapitaltilførsel i modstrid med det generelle princip om, at man ikke kan basere sin argumentation på egne fejl ⁽¹⁴²⁾.
- (301) Det ville desuden være helt kunstigt at adskille statens adfærd som »uforsvarlig leder« (forudsat at dette fastslås) fra statens adfærd som den, der redder den virksomhed, den har ledet uforsvarligt. Ledelsesfejl indgår ikke i den normale adfærd for en opmærksom privat investor i et samfund med markedsøkonomi. Redningsordningen, som ikke kan adskilles fra denne fejl, skyldes derfor heller ikke sidstnævnte adfærd.
- (302) Konsekvensen af en accept af den teori, de franske myndigheder og SNCM har fremført, ville desuden gøre det muligt for staten at give en garanti til en virksomhed, der bevidst begår en »ledelsesfejl«, hvilket næppe er acceptabelt i henhold til statsstøttereglerne.
- (303) I den foreliggende sag, hvor staten med den adfærd ville pådrage sig ansvar ifølge SNCM og de franske myndigheders teori, ville staten i realiteten handle som offentlig myndighed og ikke som aktionær. Eftersom en fornuftig privat aktionær ikke ville have truffet beslutninger baseret på politiske og offentlige overvejelser, kan risikoen for personlig hæftelse som følge af sådanne beslutninger ikke tages i betragtning ved en test om en fornuftig privat investor i et samfund med markedsøkonomi ⁽¹⁴³⁾.
- (304) De franske myndigheder erindrer om, at Kommissionen i sin ABX-beslutning af 7. december 2005 har tænkt sig at tage hensyn til, at »lovgivningen i visse medlemsstater undtagelsesvis gør det muligt for tredjeparter at søge sig fyldestgjort hos aktionærerne i et selskab, der er gået konkurs, navnlig hvis disse aktionærer betragtes som [fjernet i teksten] og/eller har udvist mangelfuld ledelse.« ⁽¹⁴⁴⁾
- (305) Kommissionen minder dog om, at begrebet støtte skal vurderes objektivt og bemærker, at det i beslutningen i den samme sag blev præciseret, at »det endelig under den lidet sandsynlige forudsætning, at alle disse betingelser for at ifalde ansvar i henhold til national ret [...] skulle være opfyldt, ikke ville udelukke, at disse foranstaltninger til fordel for datterselskabet havde karakter af statsstøtte.« ⁽¹⁴⁵⁾
- (306) I den foreliggende sag føler Kommissionen sig derfor ikke tilstrækkeligt overbevist af de franske myndigheders argumentation til at konkludere, at SNCM's hovedaktionær med overvejende sandsynlighed risikerede at blive holdt ansvarlig.
- (307) Kommissionen afviser på disse betingelser at tage hensyn til de supplerende fratrædelsesgodtgørelser (jf. betragtning 225 ff.) og konkluderer, at omkostningerne til likvidation af SNCM ville have været ugyldige for staten. Kommissionen finder nemlig, at staten som aktionær ikke kan pålægges likvidationsomkostningerne, da en aktionærs risiko hænger sammen med værdien af hans andel af virksomhedens egenkapital.

⁽¹⁴²⁾ Jf. i den forbindelse også Kommissionens beslutning 98/204/EF, punkt 3.3).

⁽¹⁴³⁾ Jf. f.eks. Domstolens dom af 28. januar 2003, sag C-334/99, Kommissionen mod Tyskland, (Gröditzer-dommen), Sml. I, s. 1139, præmis 133-141, og Rettens dom af 28. februar 2012, forenede sager T-268/08 og T-281/08, Land Burgenland et al. mod Kommissionen, præmis 152-159.

⁽¹⁴⁴⁾ Jf. betragtning 208 i beslutningen.

⁽¹⁴⁵⁾ EUT C 142 af 11.6.2005, s. 2, punkt 63.

6.1.2.2. Konklusion

- (308) Kommissionen mener således, at en privat investor ville være gået ind for den billigste løsning, dvs. en likvidation af SNCM. Kommissionen konkluderer som følge heraf, at den negative pris på 158 mio. EUR udgør statsstøtte.

6.1.3. Kapitaltilførslen fra CGMF på 8,75 mio. EUR

- (309) I deres bemærkninger til åbningsbeslutningen anførte de franske myndigheder, at statens rekapitalisering på 8,75 mio. EUR skete samtidig med de private investorers tilførsel. De forklarede, at sammenfaldet styrkedes af statens mindretalsaktiepost, mens hovedparten af midlerne blev tilført af markedet. Desuden mente myndighederne, at forrentningen af statens kapitalindskud, dvs. [...] (*) % om året, ville give et afkast på lang sigt, der er rimeligt for kapital investeret af en privat investor. Endelig anførte de også i et notat af 16. maj 2013, at risikoen ved ophævelsesklausulen blev opvejet af de private aktionærers call-option.
- (310) Statens indskud skal nu sammenlignes med indskuddet fra private købere, dvs. 26,25 mio. EUR. Men som det blev påvist i afsnit 6.1.2, beløber statens indskud sig til 158 mio. EUR, hvortil skal lægges de 38,5 mio. i støtte til enkeltpersoner og de 15,81 mio., der blev udbetalt i henhold til planen fra 2002, som det vil blive påvist i afsnit 6.1.4 og 6.1.5.
- (311) Faktisk er alle foranstaltninger fra 2006 indeholdt i aftaleprotokollen. Parterne i denne protokol, CGMF, BCP og VT, aftalte i samme dokument at foretage tilførslen på 158 mio. EUR, kontokurantlånet på 38,5 mio. EUR og kapitalforhøjelsen på 8,75 mio. EUR. I den foreliggende sag udgør disse tre foranstaltninger en og samme transaktion, som har til formål at privatisere SNCM. Som Retten fastslår i præmis 125 i sin dom af 11. september 2012, [er] »Dette kapitalindskud [på 8,75 mio. EUR] således et led i en global salgsprotokol som følge af en og samme forhandling, hvor overtagernes indskud er modydelse for tunge forpligtelser for den franske stat i forskellig form.« Det er således de tre førnævnte foranstaltninger, der til sammen skal betragtes som statens kapitalindskud til SNCM og sammenlignes med de private investorers indskud med henblik på at vurdere, om deres foranstaltning er af væsentlig karakter eller ej.
- (312) På baggrund af ovenstående konkluderer Kommissionen, at de private aktionærers indskud, dvs. 10,6 % af det samlede indskud ikke kan betragtes som væsentligt.
- (313) Som det allerede blev konstateret i betragtning 311, udgør de tre foranstaltninger i denne sag én privatiseringstransaktion. Kommissionen finder, at tilførslerne af offentlig og privat kapital dermed kan antages at være helt samtidige.
- (314) Vedrørende kriteriet om tilførsler foretaget under sammenlignelige omstændigheder bemærker Kommissionen først og fremmest, at de interesserede parter, CCF og STIM, har rejst tvivl om den private foranstaltnings væsentlige karakter, og især om der er tale om sammenlignelige omstændigheder mellem den offentlige investering og de private investorer på grund af tilstedeværelsen af ophævelsesklausulen.
- (315) Kommissionen finder, at alene omstændighederne omkring denne kapitalforhøjelse viser, at de risici, de private og offentlige investorer løber, ikke er identiske. Alene tilstedeværelsen af og betingelserne i klausulen om ophævelse af overtagelsen viser, at risikosituationen for henholdsvis private investorer og den offentlige investor ikke er den samme, hvis betingelserne i klausulen opfyldes. Ifølge aftaleprotokollen har de private investorer mulighed for at trække sig og få deres indskud tilbage, hvis Kommissionen, Retten eller Domstolen træffer en negativ afgørelse, eller hvis public service-kontrakten ikke fornys. Sidstnævnte del af ophævelsesklausulen er endnu mere negativ for staten, fordi den vedrører SNCM's kerneaktivitet. SNCM har nemlig traditionelt været den operatør, der sikrede trafikforbindelsen mellem Korsika og det franske fastland. Rent skematisk ligger to tredjedele af selskabets aktivitet på trafikken mellem Marseille og Korsika i forbindelse med varetagelsen af public service-forpligtelsen. Ophævelsesklausulen beskytter således de private investorer mod den kommercielle risiko for størstedelen af SNCM's aktiviteter. Den risiko er det nemlig kun staten, der løber.
- (316) Anvendelsen af ovennævnte ophævelsesklausul medfører således dels en forpligtelse for SNCM til at tilbagebetale alle overtagernes indskud til fordel for disse private investorer. Dels ville CGMF igen være ejer af 100 % af kapitalen i SNCM, mens risikoen for likvidation og dermed tab af en væsentlig del af de offentlige investeringer, vil være øget betydeligt.

- (317) For så vidt angår private aktionærers købstilsagn, kan det ikke aktiveres af CGMF i tilfælde af SNCM's betalingsstandsning eller likvidation. Det bekræfter, at denne mulighed ikke kan benyttes i tilfælde af vanskeligheder, og risiciene hviler i al væsentlighed på CGMF, dvs. staten. Kommissionen mener derfor ikke, at dette købstilsagn kan analyseres som modydelse for ophævelsesklausulen.
- (318) Endvidere kan Kommissionen ikke godtage de franske myndigheders argument om, at aftaleprotokollen indeholdt en række garantier med henblik på at beskytte statens investering. Faktisk udgør de forpligtelser, overtagerne får pålagt, ikke risici eller supplerende begrænsninger for overtagerne, som kunne sætte dem i en situation, der kan sammenlignes med CGMF's. De skal udelukkende sikre, at de private overtagere — i den periode, hvor de kan anvende ophævelsesklausulen — ikke foretager en juridisk ændring af SNCM og kun foretager handlinger, der er nødvendige for gennemførelse af forretningsplanen og socialpagten.
- (319) Som Retten understregede i sin dom af 11. september 2012, er en analyse af den forventede rentabilitet alene ikke tilstrækkelig til at konkludere, at staten har foretaget investeringen på markedsvilkår, i den udstrækning risiciene ikke er delt ligeligt mellem offentlige og private aktionærer.
- (320) Selv om investeringsbetingelsen om ligestilling ikke er opfyldt, kan foranstaltningen stadig være i overensstemmelse med princippet om den private investor under markedsökonomiske vilkår. Det skal derfor bevises, at statens adfærd har svaret til den, en fornuftig privat investor ville have udvist i en lignende situation, f.eks. gennem forudgående analyser af forrentningen af investeringen. Imidlertid fremlagde de franske myndigheder intet bevis for en sådan forudgående analyse. De franske myndigheder anførte blot efterfølgende i deres bemærkninger, at den faste forrentning på [...] (*) % ville være passende for en privat investor ved sammenligning med forrentningen af en fransk statsobligation med et afkast på det pågældende tidspunkt på mellem 3,72 og 3,95 %. Men de fremlagde ingen analyse, der viste, at satsen på 10 % ville have været acceptabel for en privat investor i betragtning af statens risici, f.eks. ved ophævelsesklausulen og i forbindelse med virksomhedens situation.
- (321) Især gælder satsen på [...] (*) % kun ved en kapitaltilførsel i størrelsesordenen 8,75 mio. EUR, men i en sådan analyse skulle hele statens tilførsel, som er accepteret i protokollen, have været medregnet. Eftersom der ikke er noget afkast af den negative pris på 158 mio. EUR eller kontokurantlånet på 38,5 mio. EUR, ville forrentningen af statens samlede investering i SNCM på privatiseringstidspunktet i 2006 have ligget klart under rentesatsen for en fransk statsobligation. På grund af de tilknyttede risici ville en fornuftig privat investor under markedsökonomiske vilkår ikke have accepteret en sådan rentesats.
- (322) På baggrund af ovenstående mener Kommissionen ikke, at de ved retspraksis fastsatte kriterier for på forhånd at udelukke, at den omhandlede foranstaltning har karakter af statsstøtte, er opfyldt. Kommissionen er derfor af den opfattelse, at statens kapitaltilførsel på 8,75 mio. EUR gav SNCM en økonomisk fordel, eftersom den blev gennemført sideløbende med en tilførsel af privat kapital og på ikkesammenlignelige vilkår i den i EU-retspraksis fastsatte betydning. Den omtvistede foranstaltning udgør derfor statsstøtte efter EUF-traktatens artikel 107, stk. 1.

6.1.4. De individuelle støtteforanstaltninger (38,5 mio. EUR)

- (323) De franske myndigheder fandt, at denne finansiering udgør individuel støtte, som ikke gavtede virksomheden, og som derfor ikke er statsstøtte. De interesserede parter CCF og STIM anfægtede, at denne foranstaltning skulle udgøre individuel støtte, fordi de bl.a. mente, at foranstaltningen kunne skabe positive indirekte virkninger for SNCM.
- (324) Kommissionen mener, at det forhold, at de direkte modtagere af den individuelle støtte er medarbejdere, ikke er tilstrækkeligt til at påvise, at der ikke er tale om støtte til fordel for deres arbejdsgiver. Retten præciserede nemlig følgende: »[...] den omstændighed, at de direkte modtagere af støtten til enkeltpersoner er medarbejdere, [er] ikke tilstrækkelig til at påvise, at der ikke foreligger en støtte til fordel for deres arbejdsgiver.«⁽¹⁴⁶⁾

⁽¹⁴⁶⁾ Præmis 137 i dommen af 11. september 2012.

- (325) Som Retten ligeledes anførte i præmis 138 i dommen af 11. september 2012: »[m]ed henblik på at undersøge, om denne støtte til enkeltpersoner udgør støtte som omhandlet i artikel 87, stk. 1, EF, må det [...] afgøres, om SNCM opnår en indirekte økonomisk fordel, der har gjort det muligt for selskabet at undgå omkostninger, der normalt skulle have været afholdt af virksomhedens egen kapital, og derfor hindrer, at markedskræfterne virker på sædvanlig måde.«
- (326) Endvidere bemærker Kommissionen, at denne foranstaltning ifølge aftaleprotokollen er en statslig forpligtelse over for private partnere til at finansiere »den del af omkostningerne ved medarbejderes eventuelle frivillige fratræden eller afbrydelse af ansættelseskontrakter (uanset af hvilken art), den såkaldte »kulance«, der skal lægges oven i ethvert beløb, som arbejdsgiveren skal betale (...).« Som Retten anfører i præmis 145 i dommen af 11. september 2012, synes det forhold, at denne støtte til enkeltpersoner indgår i protokollen om salg, at understrege, at den skaber en fordel. Parterne har benyttet sig af denne mulighed, fordi de kunne opnå en vis fordel heraf.
- (327) Støtten skaber derfor en økonomisk fordel for SNCM, idet den giver selskabet mulighed for ikke at bære alle omkostningerne ved visse medarbejderes eventuelle fremtidige fratræden. Hvis staten fritager en virksomhed for sådanne omkostninger, er det derfor en fordel for virksomheden. Kommissionen anfører, at disse supplerende sociale foranstaltninger sigter mod at lette gennemførelsen af fratrædelsesplaner, som er nødvendige for at nå virksomhedens mål, og ikke følger af en lovbestemt forpligtelse. I den foreliggende sag viser hyppigheden af social uro i SNCM, at gennemførelsen af denne virksomheds socialplan nærmest systematisk medfører strejker og andre faglige aktioner. Disse supplerende sociale foranstaltninger udgør uden tvivl en fordel for SNCM.
- (328) Kommissionen mener derfor, at foranstaltningen udgør statsstøtte efter EUF-traktatens artikel 107, stk. 1.

6.1.5. Restbeløbet på 15,81 mio. EUR, der blev udbetalt som omstrukturingsstøtte i 2002

- (329) Foranstaltningerne fra 2006 sikrede en betydelig forhøjelse af støttebeløbet til den omstrukturering, der undersøges, jf. planen fra 2002, til et beløb af 69,29 mio. EUR og skal analyseres som en ændring af omstrukturingsplanen og omkostningerne hertil. Da privatiseringen blev planlagt var omstrukturingsplanen nemlig allerede i gang. Men SNCM nåede ikke sit mål om at vende tilbage til en situation med rentabilitet. Retten præciserede, at [det] »[i] denne forbindelse skal [...] bemærkes, at beslutningen fra 2006 udtrykkeligt anfører den omstændighed, at såfremt der foreligger elementer af omstrukturingsstøtte i planen fra 2006, skal disse vurderes samtidigt med omstrukturingsstøtten i planen fra 2002 (...).«⁽¹⁴⁷⁾ Retten understregede, at denne analyse blev foretaget »med rette«. Beløbet på 69,29 mio. EUR svarer til det beløb på 66 mio. EUR, der blev bevilget i 2002 gennem den første rate i omstrukturingsplanen, og de 3,29 mio. EUR i støtte, som blev bevilget i 2005 gennem anden rate.
- (330) Af dette støttebeløb, som blev bevilget i henhold til omstrukturingsplanen fra 2002, vedrører de 53,4 mio. EUR i virkeligheden public service-kontrakten. Lovligheden af denne støtte blev bekræftet ved Rettens dom af 11. september 2012, og Kommissionen skal derfor undersøge foreneligheden af den egentlige omstrukturingsstøtte, dvs. 15,81 mio. EUR, der blev bevilget under omstrukturen i 2002, og foreneligheden af alle støtteforanstaltningerne i 2006 på baggrund af rammebestemmelserne fra 2004.

6.2. UNDERSØGELSE AF FORENELIGHEDEN AF OMSTRUKTURERINGSSTØTTEN, DER BLEV UDBETALT I 2002 OG 2006

6.2.1. Rammebestemmelser, der skal undersøges

- (331) Kommissionen konstaterer, at omstrukturingsplanen fra 2002 blev undersøgt i forbindelse med rammebestemmelserne fra 1999. Den bemærkede ligeledes, at de nye foranstaltninger fra 2006, der omfattede planen fra 2002, ligger efter ikrafttrædelsen af de nye rammebestemmelser fra 2004, og blev gennemført, før Kommissionen gav tilladelse hertil.
- (332) I overensstemmelse med overgangsreglerne i henhold til rammebestemmelserne fra 2004⁽¹⁴⁸⁾ finder disse anvendelse, når der er tale om en ulovlig støtte, som delvis er bevilget efter deres ikrafttræden.
- (333) Hvis foranstaltningerne fra 2006 således udgør støtte, indgår de i de omstrukturingsforanstaltninger, der blev iværksat i 2002, og skal derfor analyseres sammen med disse. Alle disse støtteforanstaltningers forenelighed vil derfor blive analyseret under rammebestemmelserne fra 2004.

⁽¹⁴⁷⁾ Præmis 150 i dommen af 11. september 2012.

⁽¹⁴⁸⁾ Punkt 102-104 i rammebestemmelserne fra 2004.

6.2.2. SNCM's karakter af kriseramt virksomhed

- (334) For at være berettiget til omstrukturingsstøtte skal virksomheden kunne betegnes som kriseramt i den i rammebestemmelserne fastsatte betydning.
- (335) I den foreliggende sag skal Kommissionen erindre om, at den både i sin beslutning af 17. juli 2002 om redningsstøtten til SNCM⁽¹⁴⁹⁾ og i sin beslutning af 19. august 2002 om indledning af den formelle undersøgelsesprocedure vedrørende rekapitaliseringsplanen, konstaterede, at dette kriterium var opfyldt med henvisning til SNCM's årsregnskab for 2001.
- (336) Med henblik på den foreliggende afgørelse har Kommissionen på grundlag af virksomhedens årsregnskab for 2002 efterprøvet, om SNCM opfyldte denne betingelse. Egenkapitalen ekskl. lovfæstede hensættelser⁽¹⁵⁰⁾ var fortsat negativ: – 26,5 mio. EUR i 2002 efter – 30,7 mio. EUR i 2001. En så stor manko er udtryk for, at over halvdelen af egenkapitalen er forsvundet, og heraf er mere end en fjerdedel gået tabt inden for de seneste 12 måneder efter anmeldelsen af støtten. Den i rammebestemmelsernes punkt 10, litra a), anførte betingelse er således opfyldt.
- (337) Ud over udviklingen i egenkapitalen konstaterer Kommissionen desuden følgende:
- fra 2001 til 2002 forværredes årets resultat før skat fra – 5,1 mio. EUR i 2001 til – 5,8 mio. EUR i 2002, og nettounderskuddet i 2002 kunne kun begrænses yderligere ved salg af visse skibe
 - SNCM's cash flow, der var på 39,2 mio. EUR ved udgangen af 2001, var faldet til 35,7 mio. EUR ved udgangen af 2002
 - den finansielle nettogæld, ekskl. leasingaftaler voksede fra 135,8 mio. EUR til 144,8 mio. EUR mellem 2000 og 2002
 - finansieringsomkostningerne (renter og tilsvarende omkostninger) voksede fra 7,0 mio. EUR i 2000 til 9,503 mio. EUR i 2002.
- (338) De franske myndigheder har desuden over for Kommissionen bekræftet, at bankerne har afvist at yde SNCM yderligere lån med henvisning til virksomhedens gæld, på trods af at denne havde tilbudt at stille sine sidste ubehæftede skibe som sikkerhed.
- (339) Public service-kontrakten ændrede intet ved denne analyse. Kontrakten skulle ganske vist sammen med den gennemførte omstrukturingsplan gøre det muligt for SNCM på sigt at opnå positive driftsresultater, men virksomhedens akutte mangel på egenkapital, den voksende gæld og omkostningerne ved de driftsmæssige foranstaltninger i omstrukturingsplanen ville i løbet af kort tid bringe SNCM i betalingsstandsning.
- (340) Da omstrukturingsperioden strakte sig fra 2002 til 2006, er det nødvendigt at kontrollere, om SNCM opfyldte denne betingelse i den pågældende periode og bl.a. på det tidspunkt, hvor der blev truffet beslutning om nye tilførsler af offentlige midler.
- (341) I beslutningen fra 2003 blev det bemærket, at SNCM opfyldte dette kriterium vedrørende regnskabsårene 2001 og 2002⁽¹⁵¹⁾.
- (342) Det skal nu kontrolleres, om SNCM stadig opfyldte denne betingelse i regnskabsårene 2003-2005, dvs. det sidste fulde regnskabsår før gennemførelsen af de nye foranstaltninger i 2006 vedrørende privatiseringen af SNCM.

⁽¹⁴⁹⁾ Jf. fodnote 5.

⁽¹⁵⁰⁾ De lovfæstede hensættelser er omkostninger, der er bogført i henhold til gældende skatteregler.

⁽¹⁵¹⁾ Betragtning 209-297.

- (343) Som det allerede fremgår af betragtning 73 ff., blev SNCM's situation stærkt forværret i 2004 og 2005. SNCM's resultat blev således opgjort til – 32,6 mio. EUR i 2004 og – 25,8 mio. EUR i 2005. Nettoresultatet var – 29,7 mio. EUR i 2004 og – 28,8 mio. EUR i 2005. Der blev for egenkapitalen i 2005 (– 1,7 mio. EUR) konstateret et tab på 25,5 mio. i forhold til 2004. Dette fald svarer til, at over halvdelen af egenkapitalen er forsvundet, idet mere end en fjerdedel er gået tabt inden for de sidste 12 måneder. Betingelsen, jf. punkt 10, litra a), i rammebestemmelserne fra 2004, er således opfyldt.
- (344) På baggrund af ovenstående finder Kommissionen, at SNCM kan betegnes som kriseram i den i rammebestemmelserne fra 2004 fastsatte betydning.

6.2.2.1. Egetbidrag

- (345) Det fastsættes i punkt 43 i rammebestemmelserne: »Støttens størrelse og intensitet skal være begrænset til det strengt nødvendige minimum, så omstruktureringen gennemføres som en funktion af virksomhedens, aktionærenes eller den pågældende koncerns finansielle muligheder. Ved vurderingen heraf tages der hensyn til eventuel redningsstøtte, som virksomheden har modtaget på et tidligere tidspunkt. Støttemodtagerne skal selv yde et betydeligt bidrag til omstrukturingsplanen af egne midler, herunder ved afhændelse af aktiver, som ikke er nødvendige for virksomhedens overlevelse, eller ved finansiering udefra på markedsvilkår. Et sådant bidrag er udtryk for, at markederne har tillid til, at virksomheden igen kan blive rentabel. Bidraget skal være et reelt bidrag, dvs. et faktisk bidrag, hvilket udelukker forventede fremtidige gevinster såsom cash flow, og det skal være så stort som muligt.«
- (346) Følgende præciseres i rammebestemmelsernes punkt 44: »Kommissionen vil normalt anse følgende bidrag til omstruktureringen for at være passende: mindst 25 %, når der er tale om små virksomheder, mindst 40 %, når der er tale om mellemstore virksomheder, og mindst 50 %, når der er tale om store virksomheder. Under ekstraordinære omstændigheder og i tilfælde af særligt store problemer, som medlemsstaten skal kunne påvise, kan Kommissionen acceptere et mindre bidrag fra virksomheden selv.«
- (347) Det præciseres ligeledes i punkt 7 i rammebestemmelserne, at det vil være »hensigtsmæssigt mere utvetydigt at fastslå det princip, at [støttemodtagerens væsentlige bidrag] skal være et reelt bidrag og ikke må indeholde støtte. Støttemodtagerens bidrag tjener to formål: På den ene side vil det kunne bidrage til at påvise, at markederne (ejere, kreditorer) har tillid til, at virksomheden kan blive levedygtig igen inden for et forholdsvis kort tidsrum. På den anden side vil det sikre, at omstrukturingsstøtten begrænses til det minimum, der er nødvendigt for at genskabe virksomhedens levedygtighed, samtidig med at fordrejningen af konkurrencen begrænses. [...]«.
- (348) Retspraksis understreger ligeledes, at egetbidraget skal vise, at markedet har tillid til, at virksomheden igen kan blive rentabel⁽¹⁵²⁾. Kommissionen understreger, at dette krav er særdeles relevant, når der tale om SNCM på grund af virksomhedens situation siden 2002. Kommissionen minder om, at de oprindelige omstrukturingsforanstaltninger fra 2002 ikke gav de forventede resultater. Nogle af dem blev enten ikke respekteret eller blev ikke gennemført (se betragtning 351). Da SNCM i 2004 ikke var i stand til at gennemføre disse første omstrukturingsforanstaltninger fuldt ud, fortsatte virksomhedens økonomiske og finansielle situation med at forværres (betragtning 73-75).
- (349) Omstrukturingsomkostningerne beløb sig til 46 mio. EUR i 2002. Vedrørende foranstaltningerne fra 2006 mener Kommissionen, at omstrukturingsomkostningerne svarede til støttebeløbet⁽¹⁵³⁾, dvs. 202,55 mio. EUR, hvortil skal lægges de private parter kapitalforhøjelse, dvs. 26,25 mio. EUR, hvilket i alt giver 274,8 mio. EUR. Egetbidraget består af 42,385 mio. i nettoafhændelse af aktiver og 26,25 mio. i de private partneres kapitalforhøjelse, dvs. et samlet egetbidrag på 68,635 mio. EUR. Under hensyntagen til de nye foranstaltninger fra 2006 når egetbidraget derfor op på 25 %, mens et bidrag ifølge rammebestemmelserne skal være på mindst 50 %. Kommissionen præciserer, at de franske myndigheder ikke har påberåbt sig ekstraordinære omstændigheder og tilfælde af særligt store problemer for at få Kommissionen til at acceptere et mindre bidrag fra virksomheden selv. Under alle omstændigheder finder Kommissionen ikke, at der i den foreliggende sag er tale om ekstraordinære omstændigheder, som kan begrunde et lavere egetbidrag end det i rammebestemmelserne fra 2004 påkrævede.
- (350) Kommissionen mener derfor, at SNCM's egetbidrag til omstruktureringen er utilstrækkeligt efter rammebestemmelserne.

⁽¹⁵²⁾ Rettens dom af 7. december 2010, sag T-11/07, Frucona Košica mod Kommissionen, endnu ikke offentliggjort, præmis 244 og 245.

⁽¹⁵³⁾ Foranstaltningerne fra 2006 består af en privatisering af SNCM.

6.2.2.2. Genetablering af virksomhedens rentabilitet på lang sigt

- (351) I åbningsbeslutningen udtrykte Kommissionen tvivl om, hvorvidt SNCM's langsigtede rentabilitet kunne genetableres, bl.a. under henvisning til følgende forhold:

- SNCM påtænkte ikke at nedlægge sine tabsgivende aktiviteter
- omstruktureringsplanens succes hang tæt sammen med tildelingen af public service-kontrakten mellem Marseille og Korsika i perioden mellem den 1. januar 2007 og 31. december 2012
- den planlagte nedskæring af skibsbesætningen i henhold til planen fra 2002 blev ikke overholdt, og produktivitetsstigningen på 10 % blev ikke nået
- nedlæggelsen af 400 fuldtidsækvivalente stillinger og de i planen fra 2006 fastsatte produktivetsforanstaltninger var utilstrækkelige på grund af afvigelserne fra planen fra 2002.

- (352) De franske myndigheder svarede, at ændringen i aktionærkredsen og iværksættelsen af privatiseringsplanens tre foranstaltninger ville gøre det muligt for SNCM at udvikle sin virksomhed på et sundt grundlag, og at den tabsgivende karakter af visse dele af virksomheden derfor ikke var uoprettelig.

- (353) Kommissionen konstaterer, at de i omstruktureringsplanen fra 2002 fastsatte foranstaltninger ikke kunne gennemføres, hvilket har medført en stærk forværring af selskabets resultater i 2004 og 2005. I 2006 kunne driftsresultatet ikke genoprettes gennem omsætningsstigningen på 20 mio. EUR og forhøjelsen af kompensationen for public service-forpligtelsen på 9 mio. EUR, da stigningen i brændstofpriser og driftsomkostninger var langt større end forudsat. Kommissionens ekspert konstaterede, at overtagerens gennemførelse af forretningsplanen blev stærkt forsinket af flere begivenheder ⁽¹⁵⁴⁾, og konkluderede, at de kumulerede underskud risikerede at blive langt større end oprindelig forudset for 2007.

- (354) Som følge heraf mener Kommissionen ikke, at de franske myndigheders svar har fjernet al dens tvivl. Det forekom nemlig risikabelt at knytte en genetablering af rentabiliteten sammen med tildeling af public service-kontrakten for 2007-2013 og iværksættelsen af de tre foranstaltninger i privatiseringsplanen, for hvilke lovligheden og foreneligheden med det indre marked ikke var blevet bekræftet. Troværdigheden af en plan for genoprettelse af en virksomheds langsigtede rentabilitet forudsætter i det mindste, at de hypoteser, der lægges til grund, er realistiske. Men i den foreliggende sag er planens succes næsten udelukkende afhængig af realiseringen af to hypotetiske begivenheder, som SNCM ikke er herre over. Så på baggrund af SNCM's finansielle situation på det pågældende tidspunkt sætter Kommissionen spørgsmålstegn ved virksomhedens kapacitet til at finansiere den nødvendige fornyelse af visse af dens færger. Denne fornyelse præsenterer de franske myndigheder imidlertid som det, der gør det muligt at nå målene om genopretning af rentabiliteten.

- (355) Kommissionen mener derfor ikke, at betingelsen om genoprettelse af den langsigtede rentabilitet, som kræves i rammebestemmelserne, er opfyldt.

6.2.2.3. Forhindring af urimelige konkurrencefordrejninger (modydelser)

- (356) Den annullerede beslutning fra 2008 omfattede fire kompensationsforanstaltninger:

- lukning af datterselskabet Corsica Marittima (82 000 passagerer i 2000), der sejlede mellem Italien og Korsika, og dermed SNCM-koncernens tilbagetrækning fra det pågældende marked
- SNCM's tilbagetrækning i næsten fuldt omfang fra sejlads mellem Toulon og Korsika — et marked med ikke mindre end 460 000 passagerer i 2002

⁽¹⁵⁴⁾ Jf. Stephens-rapporten, Etude sur la restructuration de la compagnie maritime SNCM, s. 85, punkt 3: mise en œuvre de la DSP en juillet 2007 au lieu de janvier; nombreux contentieux avec CFF (gennemførelse af public service-forpligtelserne i juli 2007 i stedet for i januar. Mange uoverensstemmelser med CFF).

— begrænsning af SNCM's samlede antal udbudte pladser og overfarter hvert år, især mellem Nice og Korsika, med virkning fra 2003

— salg af fire skibe.

- (357) Kommissionen gør opmærksom på, at de franske myndigheder havde foreslået disse foranstaltninger i forhold til støttebeløbet på 15,81 mio., hvilket svarer til den omstrukturingsstøtte, der blev ydet i 2002.
- (358) Efter annulleringen af beslutningen fra 2008 ved dom af 11. september 2012 er det samlede støttebeløb på over 210 mio. EUR. Kommissionen finder ikke, at dens tvivl har kunnet fjernes af følgende årsager.
- (359) Vedrørende det planlagte salg af de fire skibe under omstruktureringen i 2002 bemærker Kommissionen, at disse afhændelser delvis blev opvejet af leveringen af *Danielle Casanova* i juni 2002, de kombinerede passager- og fragtskibe *Paglia Orba* og *Pascal Paoli* i 2003.
- (360) Vedrørende lukningen af Corsica Marittima præciseres det bl.a. i rammebestemmelsernes punkt 40, at »[a]fskrivninger og nedlæggelse af tabsgivende aktiviteter, der under alle omstændigheder ville være nødvendige for igen at gøre virksomheden levedygtig, vil ikke blive betragtet som en indskrænkning af virksomhedens kapacitet eller aktivitetsniveau med henblik på vurderingen af modydelse«. Som følge heraf kan lukningen af Corsica Marittima, der havde været tabsgivende siden sin oprettelse i 1990, ikke betegnes som en kompensationsforanstaltning, men snarere som en foranstaltning, der bidrager til at gøre virksomheden rentabel på lang sigt.
- (361) Det samme ræsonnement gælder for overfarten mellem Nice og Korsika. Kommissionen bemærker, at SNCM har en mindre markedsandel, idet Corsica Ferries France sidder på 70 % af markedet ⁽¹⁵⁵⁾. Ifølge Stephens-rapporten er der især i sommerperioden en stærk efterspørgsel efter afgangene fra Nice. Endvidere er der også uden for sommertiden efterspørgsel efter denne rute. Alligevel gav denne rute underskud mellem 2004 og 2007. Denne foranstaltning kan derfor ikke betegnes som en kompensationsforanstaltning, men snarere som en foranstaltning, der bidrager til at gøre virksomheden rentabel på lang sigt.
- (362) Kommissionen bemærker ligeledes, at passagertrafikken er vokset betydeligt mellem Korsika og Toulon havn fra under 200 000 passagerer om året i 1999 til næsten 1 mio. i 2007 ⁽¹⁵⁶⁾. Følgelig kan SNCM's tilbagetrækning i næsten fuldt omfang fra denne rute betegnes som en kompensationsforanstaltning. Kommissionen bemærker dog, at ruten Toulon-Korsika er den mindst vigtige rute for SNCM målt i antal passagerer.
- (363) Selv om denne foranstaltning blev betegnet som kompensationsforanstaltning finder Kommissionen dog, at den vil være helt utilstrækkelig. Det hedder nemlig i rammebestemmelsernes punkt 40, at »[m]odydelse skal stå i rimeligt forhold til støttens konkurrencefordrejende virkninger (...)«. Som anført i betragtning 341 og 342 konstaterer Kommissionen, at de franske myndigheder havde foreslået disse foranstaltninger i forhold til støttebeløbet på 15,81 mio. EUR, hvilket svarer til den omstrukturingsstøtte, der blev ydet i 2002. Det samlede støttebeløb er fremover på ca. 218 mio. EUR, og Kommissionen er derfor af den opfattelse, at de foreslåede foranstaltninger er utilstrækkelige i forhold til den konkurrencefordrejning, bevillingen af denne støtte skaber.
- (364) Kommissionen konstaterer følgelig, at tvivlen om, hvorvidt disse foranstaltninger skal betegnes som kompensationsforanstaltninger eller som foranstaltninger, der er nødvendige for at gøre virksomheden rentabel igen, ikke har kunnet fjernes. Under alle omstændigheder er de foreslåede foranstaltninger fortsat helt utilstrækkelige.
- (365) De franske myndigheder har fremhævet risikoen for, at CFF får monopol, hvis SNCM forsvandt. Kommissionen er af den opfattelse, at de franske myndigheder ikke i tilstrækkelig grad har påvist tilstedeværelsen og omfanget af denne risiko. Passager- og fragtransporten mellem det franske fastland og Korsika er et åbent og konkurrencebaseret marked for alle operatører i Middelhavet. Det er ligeledes karakteristisk for dette marked, at der ikke er hindringer for adgang til markedet. Uanset hvad, kan Corsica Ferries' position ikke begrunde, at konkurrencen fordrejes gennem de omtvistede foranstaltninger.

⁽¹⁵⁵⁾ Jf. Stephens-rapporten, Etude sur la restructuration de la compagnie maritime SNCM, s. 96.

⁽¹⁵⁶⁾ Jf. konkurrencemyndigheden Autorité de la Concurrence, avis n°12-A-05 af 17. februar 2012, punkt 124-125.

- (366) På baggrund af ovenstående konkluderer Kommissionen, at de foreslåede foranstaltninger ikke opfylder kriterierne i punkt 38-42 i rammebestemmelserne.

VII. KONKLUSION

7.1. UFORENELIGHED OG TILBAGESØGNING AF DEN AF DE FRANSKE MYNDIGHEDER I 2002 ANMELDTE KAPITALTILFØRSEL OG DE TRE NYE FORANSTALTNINGER, SOM DE FRANSKE MYNDIGHEDER IVÆRKSATTE I 2006

- (367) Kapitaltilførslen på 15,81 mio. EUR, som de franske myndigheder anmeldte i 2002, og de tre nye foranstaltninger, de franske myndigheder iværksatte i 2006, dvs. 100 % salg af SNCM til en negativ pris på 158 mio. EUR, den af CGMF tegnede kapitaludvidelse på 8,75 mio. EUR og kontokurantlånet på 38,5 mio. EUR til fordel for SNCM's medarbejdere, udgør statsstøtte efter artikel 107, stk. 1, i TEUF. Denne støtte er ikke forenelig med det indre marked.
- (368) Kommissionen gør opmærksom på, at enhver ulovlig og uforenelig støtte i henhold til artikel 14, stk. 1, i forordning (EF) nr. 659/1999 skal tilbagesøges hos modtageren.
- (369) Med henblik på denne tilbagesøgning skal de franske myndigheder desuden tillægge støttebeløbet renter fra den dato, den omtvistede støtte blev stillet til rådighed for virksomheden, og indtil den er tilbagebetalt ⁽¹⁵⁷⁾ i overensstemmelse med kapitel V i Kommissionens forordning (EF) nr. 794/2004 ⁽¹⁵⁸⁾.

7.2. UFORENELIGHED OG TILBAGESØGNING AF REDNINGSSTØTTEN

- (370) Fra det tidspunkt, hvor de anmeldte omstrukturierungsforanstaltninger ikke opfylder forenelighedskriterierne i rammebestemmelserne, skal der normalt drages konsekvenser af denne uforenelighed med hensyn til den redningsstøtte til SNCM, de franske myndigheder har tilladt, og som er genstand for Kommissionens beslutning af 17. juli 2002, idet støtten skal kræves tilbagebetalt.
- (371) Den 19. november 2002 fremsendte de franske myndigheder en kopi til Kommissionen af låneaftalerne mellem SNCM og CGMF samt dokumentation for tilbagebetalingen af CGMF's kontantlån til SNCM i to rater henholdsvis den 13. maj og den 14. juni 2002 —

VEDTAGET DENNE AFGØRELSE:

Artikel 1

Kapitaltilførslen på 15,81 mio. EUR og de tre nye foranstaltninger, de franske myndigheder iværksatte i 2006, dvs. 75 % salg af SNCM til en negativ pris på 158 mio. EUR, den af CGMF tegnede kapitaludvidelse på 8,75 mio. EUR og kontokurantlånet på 38,5 mio. EUR til fordel for SNCM's medarbejdere, som Frankrig iværksatte til fordel for SNCM i modstrid med artikel 108, stk. 3, i TEUF, udgør ulovlig og uforenelig statsstøtte.

Artikel 2

1. Frankrig skal tilbagesøge den i artikel 1 omhandlede støtte fra støttemodtageren.
2. Den støtte, der skal tilbagebetales, pålægges renter fra det tidspunkt, hvor den blev udbetalt til støttemodtageren, og indtil den er tilbagebetalt.
3. Beløbet beregnes med renters rente i overensstemmelse med kapitel V i forordning (EF) nr. 794/2004 og Kommissionens forordning (EF) nr. 271/2008 ⁽¹⁵⁹⁾ om ændring af forordning (EF) nr. 794/2004.

⁽¹⁵⁷⁾ Jf. artikel 14, stk. 2, i forordning (EF) nr. 659/1999.

⁽¹⁵⁸⁾ Kommissionens forordning (EF) nr. 794/2004 af 21. april 2004 om gennemførelse af Rådets forordning (EF) nr. 659/1999 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af EF-traktatens artikel 93 (EUT L 140 af 30.4.2004, s. 1).

⁽¹⁵⁹⁾ Kommissionens forordning (EF) nr. 271/2008 af 30. januar 2008 om ændring af forordning (EF) nr. 794/2004 om gennemførelse af Rådets forordning (EF) nr. 659/1999 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af EF-traktatens artikel 93 (EUT L 82 af 25.3.2008, s. 1).

Artikel 3

1. Tilbagebetalingen af den i artikel 1 omhandlede støtte iværksættes omgående og effektivt.
2. Frankrig gennemfører denne afgørelse senest fire måneder efter meddelelsen heraf.

Artikel 4

1. Frankrig underretter senest to måneder efter meddelelsen af denne afgørelse Kommissionen om følgende:
 - a) det samlede beløb (hovedstol og renter), som støttemodtageren skal tilbagebetale
 - b) en detaljeret beskrivelse af, hvilke foranstaltninger der allerede er truffet eller er planlagt for at efterkomme afgørelsen
 - c) dokumentation for, at støttemodtageren har fået påbud om at tilbagebetale støtten.
2. Frankrig holder løbende Kommissionen orienteret om de nationale foranstaltninger, der træffes for at efterkomme denne afgørelse, indtil den i artikel 1 omhandlede støtte er fuldt tilbagebetalt. På Kommissionens anmodning giver Frankrig omgående oplysninger om de planlagte eller allerede gennemførte foranstaltninger med henblik på at efterkomme denne afgørelse. Frankrig fremsender også udførlige oplysninger om de støttebeløb med renter, der allerede er tilbagebetalt af støttemodtageren.

Artikel 5

Denne afgørelse er rettet til Den Franske Republik.

Udfærdiget i Bruxelles, den 20. november 2013.

På Kommissionens vegne
Joaquín ALMUNIA
Næstformand

BILAG

OPLYSNINGER OM STØTTE, DER ER UDBETALT, SOM SKAL KRÆVES TILBAGEBETALT, OG SOM ER INDDREVET

Virksomhedens navn	Samlet støttebeløb modtaget under ordningen (*)	Samlet støttebeløb, der skal tilbagebetales (*) (Hovedstol)	Samlet beløb, der allerede er tilbagebetalt (*)	
			Hovedstol	Renter

(*) I mio. national valuta.

KOMMISSIONENS AFGØRELSE**af 11. februar 2014****om foranstaltning SA.35388 (13/C) (ex 13/NN og ex 12/N) — Polen — Etablering af Gdynia-Kosakowo-lufthavnen***(meddelt under nummer C(2014) 759)***(Kun den polske udgave er autentisk)****(EØS-relevant tekst)***(2014/883/EU)*

EUROPA-KOMMISSIONEN HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 108, stk. 2, første afsnit,

under henvisning til aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, særlig artikel 62, stk. 1, litra a),

efter at have opfordret de interesserede parter til at indsende deres bemærkninger i henhold til ovenstående bestemmelser ⁽¹⁾, og

ud fra følgende betragtninger:

1. PROCEDURE

- (1) Ved brev af 7. september 2012 anmeldte Polen af hensyn til retssikkerheden sine planer om at finansiere ombygningen af en militær flyveplads i nærheden af Gdynia i det nordlige Polen til en civil lufthavn til Kommissionen. Foranstaltningen blev registreret som en statsstøttesag under nummer SA.35388.
- (2) Ved breve af 7. november 2012 og 6. februar 2013 anmodede Kommissionen om yderligere oplysninger om den anmeldte foranstaltning. Den 7. december 2012 og den 15. marts 2013 fremsendte Polen yderligere oplysninger. Der blev afholdt et møde mellem Kommissionen og Polen den 17. april 2013. Ved dette møde bekræftede Polen, at den anmeldte finansiering allerede var uigenkaldeligt tildelt.
- (3) Ved brev af 15. maj 2013 meddelte Kommissionen Polen, at den overførte sagen til registret over ikke-anmeldte sager (NN-sag), fordi størstedelen af den finansiering, der var blevet anmeldt til Kommissionen, allerede var uigenkaldeligt tildelt. Ved brev af 16. maj 2013 fremsendte Polen yderligere oplysninger.
- (4) Ved brev af 10. juli 2013 underrettede Kommissionen Polen om sin beslutning om at iværksætte proceduren i artikel 108, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) ⁽²⁾ (herefter benævnt »indledningsafgørelsen«) vedrørende finansieringen til Port Lotniczy Gdynia-Kosakowo sp. z o. o. (herefter benævnt »Gdynia-Kosakowo Airport Ltd«) fra Gdynia kommune (herefter benævnt »Gdynia«) og Kosakowo kommune (herefter benævnt »Kosakowo«). Polen fremsendte sine bemærkninger til indledningsafgørelsen den 6. august 2013.
- (5) Kommissionens afgørelse om at indlede proceduren blev offentliggjort i *Den Europæiske Unions Tidende* ⁽³⁾. Kommissionen opfordrede interesserede parter til at indsende deres bemærkninger til den pågældende foranstaltning senest en måned efter offentliggørelsesdatoen.
- (6) Kommissionen modtog ingen bemærkninger fra interesserede parter. Polen blev underrettet om dette ved brev af 9. oktober 2013.

⁽¹⁾ EUT C 243 af 23.8.2013, s. 25.

⁽²⁾ Med virkning fra den 1. december 2009 er EF-traktatens artikel 87 og 88 blevet til henholdsvis artikel 107 og 108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF). De to sæt bestemmelser er indholdsmæssigt identiske. For så vidt angår denne afgørelse skal henvisninger til artikel 107 og 108 i TEUF forstås som henvisninger til artikel 87 og 88 i EF-traktaten, når det er relevant. TEUF indeholder også en række ændringer af terminologien. F.eks. er »Fællesskab« erstattet af »Union« og »det fælles marked« af »det indre marked«. Terminologien i TEUF vil blive benyttet i hele denne afgørelse.

⁽³⁾ Se fodnote 1.

- (7) Ved brev af 30. oktober 2013 anmodede Kommissionen om yderligere oplysninger. Polen indsendte yderligere oplysninger i breve af 4. november 2013 og 15. november 2013. Der blev afholdt et møde mellem Kommissionen og Polen den 26. november 2013. Polen indsendte yderligere oplysninger i breve af 3. december 2013 og 2. januar 2014.

2. BESKRIVELSE AF FORANSTALTNINGERNE OG ÅRSAGERNE TIL AT INDLEDE PROCEDUREN

2.1. BAGGRUND FOR UNDERSØGELSEN

- (8) Sagen drejer sig om finansiering af en ny civil lufthavn i Pommern (voivodskabet Pomorskie) på grænsen mellem byen Gdynia og Kosakowo kommune, 25 kilometer fra Gdansk lufthavn ⁽⁴⁾. Den nye lufthavn ejes og vil blive drevet af Gdynia-Kosakowo Airport Ltd (herefter også benævnt »lufthavnsselskabet« eller »Gdynia lufthavn«). Lufthavnsselskabet ejes 100 % af Gdynia og Kosakowo kommuner.
- (9) Formålet med investeringsprojektet er at etablere endnu en lufthavn i Pommern baseret på infrastrukturen på en militær flyveplads, der ligger i Kosakowo ⁽⁵⁾. Den nye lufthavn skal især håndtere trafik bestående af almenflyvning (f.eks. privatfly, svævefly/lette sportsfly), lavprisselskaber og charterflyvninger. På tidspunktet for anmeldelsen forventedes lufthavnen at blive taget i brug i begyndelsen af 2014. I en rapport fra PricewaterhouseCoopers (herefter benævnt »PWC«) fra 2012 fremsatte man følgende prognoser for passagertrafikken i de første driftsår: omkring [...] i 2014, [...] i 2017, [...] i 2020 og omkring [...] i 2028.
- (10) Projektet stammer tilbage fra april 2005, hvor forskellige regionale myndigheder, forsvarsministeriet og repræsentanter for Gdansk lufthavn ⁽⁶⁾ underskrev en hensigtserklæring om at etablere en ny lufthavn i Pommern baseret på infrastrukturen på den militære flyveplads i Kosakowo. I juli 2007 dannede de lokale myndigheder i Gdynia og Kosakowo et selskab ved navn Gdynia-Kosakowo Airport Ltd. I December 2009 fik Gdynia og Kosakowo transportministeriet til at acceptere, at Gdynia-Kosakowo Airport Ltd fremover skulle have ansvaret for den nye lufthavn. På dette grundlag overførte den polske regering i henhold til en aftale af 9. september 2010 det 254 hektar store område med den militære flyveplads til Kosakowo for en periode på 30 år. Herefter udlejede Kosakowo jorden til Gdynia-Kosakowo Airport Ltd i samme periode.

Investeringsprojektet

- (11) Eftersom den eksisterende Gdynia-Kosakowo (Gdynia-Oksywie) flyveplads oprindeligt udelukkende var blevet anvendt til militære formål, skal forvalteren af den nye lufthavn kunne benytte den eksisterende infrastruktur (såsom en start- og landingsbane på 2 500 meter, rulleveje, en forplads, navigationsudstyr osv.). De samlede udgifter til investeringen i ombygningsprojektet anslås til 164,9 mio. PLN (41,2 mio. EUR ⁽⁷⁾) i nominelle termer og 148,4 PLN (37,1 mio. EUR) i reale termer. Nedenstående tabel giver et overblik over den gradvise

⁽⁴⁾ Afhængigt af den valgte rute er afstanden i bil mellem lufthavnene i Gdynia og Gdansk mellem 26 og 29 kilometer. Kilde: Google maps, Bing maps. Gdansk lufthavn ejes og drives af Gdansk Lech Wałęsa Airport Ltd, som er et selskab oprettet af offentlige enheder. Selskabets aktiekapital er fordelt som følger: Gdansk kommune (32 %), voivodskabet Pomorskie (32 %), statsvirksomheden »Polish Airports« (31 %), Sopot kommune (3 %) og Gdynia kommune (2 %). Gdansk Lech Wałęsa lufthavn (herefter benævnt »Gdansk lufthavn«) er Polens tredjestørste lufthavn. I 2012 håndterede den 2,9 millioner passagerer (2,7 millioner på ruteflyvninger og 0,2 millioner på charterflyvninger).

Følgende otte flyselskaber tilbyder ruteflyvninger fra Gdansk lufthavn (januar 2014): Wizzair (22 destinationer), Ryanair (7 destinationer), EuroLOT (4 destinationer), LOT (2 destinationer), Lufthansa (2 destinationer), SAS (2 destinationer), Air Berlin (1 destination), Norwegian (1 destination). Siden åbningen af en ny terminal i maj 2012 har Gdansk lufthavn haft kapacitet til at håndtere 5 millioner passagerer om året. Ifølge oplysninger fra Polen vil udvidelsen af terminalen (planlagt til 2013-2015) øge lufthavnens kapacitet til 7 millioner passagerer. Investeringen i Gdansk lufthavn blev også finansieret med statsstøtte (jf. Kommissionens afgørelse af 2008 i statsstøttesag N 153/08 — 1,7 mio. EUR (EUT C 46 af 25.2.2009, s. 7), Kommissionens afgørelse af 2009 i statsstøttesag N 472/08, som betød, at Polen tildelte Gdansk lufthavn omkring 33 mio. EUR (EUT C 79 af 2.4.2009, s. 2)).

⁽⁵⁾ Den nuværende militære flyveplads Gdynia-Oksywie ligger på grænsen mellem byen Gdynia og Kosakowo kommune.

⁽⁶⁾ Aftalen blev underskrevet af myndighederne i Pommern, Gdansk kommune, Gdynia kommune, Sopot kommune og Kosakowo kommune, repræsentanter for den polske regering (voivodskabet Pommern, forsvarsministeriet og transportministeriet) og Gdansk lufthavn.

⁽⁷⁾ Den anvendte vekselkurs i denne afgørelse er 1 EUR = 4 PLN, hvilket svarer til den gennemsnitlige ugentlige vekselkurs i 2010. Kilde: Eurostat.

udvikling af lufthavnen, som er opdelt i fire faser. Efter Polens mening omfatter de samlede udgifter til investeringen også investeringer vedrørende udførelsen af opgaver, der hører under offentlige politikker ⁽⁸⁾, som udgør omkring [...] mio. PLN ([...] mio. EUR) i alt (for alle fire faser).

Tabel 1

Samlede nominelle omkostninger til investering i Gdynia-Kosakowo-lufthavnen i 2007-2030

Investeringsprojektet	Omk. i mio. PLN	Omk. i mio. EUR
Fase I: 2007 - 2011	[...]	[...]
Forberedende arbejder (f.eks. rydning af grunden, nedrivning af gamle bygninger og træer) og feasibilityundersøgelser, planlægning		
Fase II: 2012 - 2013	[...]	[...]
— Terminal (skal være klar i juni 2013 og indledningsvist anvendes til almenflyvning)		
— Bygning til lufthavnsadministrationen og brandkorpset		
— Renovering af forpladsen		
— Energiinfrastruktur, navigationslys og hegn omkring lufthavnen		
— Lufthavnsvedligeholdelse og sikkerhedsudstyr		
— Tilpasning af navigationsudstyr		
— Tilkørselsveje, tankstation and parkeringsplads		
Fase III: 2014 - 2019	[...]	[...]
— Nødvendige investeringer for at kunne betjene større fly (f.eks. Boeing 737 eller Airbus A320), herunder udvidelse af rulleveje, forplads og lufthavnsudstyr		
— Andre investeringer i passagertjenesteydelser (f.eks. udvidelse af parkeringsplads)		
Fase IV: 2020 - 2030	[...]	[...]
— Udvidelse af terminalen		
— Udvidelse af lufthavnsadministrationensbygningen og brandkorpsbygningen		
— Udvidelse af forplads, rullevej og parkeringsplads		
Investeringsomkostninger i alt	164,90	41,02

Kilde: oplysninger fra Polen.

Finansiering af investeringsprojektet

- (12) Investeringsprojektet finansieres gennem kapitaltilførsler fra de offentlige interessenter (dvs. Gdynia og Kosakowo). Formålet med kapitaltilførslerne er at dække såvel investeringsomkostningerne som driftsomkostningerne til lufthavnen i den første del af driftsfasen (dvs. perioden frem til udgangen af 2019). De offentlige aktionærer forventer, at lufthavnsselskabet begynder at skabe overskud og dermed kan finansiere alle sine aktiviteter med sine egne indtægter i 2020.
- (13) Inden projektet blev anmeldt til Kommissionen (dvs. inden 7. september 2012), accepterede de offentlige aktionærer i Gdynia lufthavn at bidrage med i alt omkring 207,48 mio. PLN ⁽⁹⁾ (omkring 51,87 mio. EUR) med henblik på at gennemføre investeringsprojektet og dække lufthavnens tab i de første driftsår. Gdynia ville bidrage med 142,48 mio. PLN (omkring 35,62 mio. EUR) i kontanter i perioden 2007-2019. Kosakowo ydede et kontant bidrag på 0,1 mio. PLN (25 000 EUR), da selskabet blev oprettet. I perioden 2011-2040 ville Kosakowo også yde et ikkekontant bidrag på 64,9 mio. PLN (omkring 16,2 mio. EUR) ved at ombytte en del af den årlige husleje fra Gdynia lufthavn under lejekontrakten til aktier i lufthavnen (se tabel 2 nedenfor).

⁽⁸⁾ Efter Polens mening omfatter den del af investeringen, der hører under den offentlige politik, bygninger og udstyr til brandfolk, toldembetsmænd, lufthavnens sikkerhedsvagter, politifolk og grænsevagter, et hegn omkring lufthavnen med videoovervågning osv.

⁽⁹⁾ I nominelle termer.

Tabel 2

Finansiering af investeringsprojektet gennem kapitalforøgelser

	mio. PLN	mio. EUR
Før 18. juni 2012		
Kontante kapitaltilførsler fra Gdynia	60,73	15,18
Kontante kapitaltilførsler fra Kosakowo	0,10	0,03
Ombytning af gæld til egenkapital fra Kosakowo	3,98	1,00
Bidrag i alt før 18. juni 2012	64,81	16,20
Forventet efter 18. juni 2012		
Kontante kapitaltilførsler fra Gdynia:	81,75	20,44
hvoraf:		
i 2013	29,90	7,48
i 2015	[...]	[...]
i 2016	[...]	[...]
i 2017	[...]	[...]
i 2018	[...]	[...]
i 2019	[...]	[...]
Ombytning af gæld til egenkapital fra Kosakowo:	60,92	15,23
hvoraf:		
i 2013-2039 (27*PLN [...])	[...]	[...]
i 2040	[...]	[...]
Forventede bidrag i alt efter 18. juni 2012	142,67	35,67
Forventet kapital i alt fra Gdynia-Kosakowo Airport Ltd	207,48	51,87

Kilde: baseret på oplysninger fra Polen.

2.2. ÅRSAGER TIL AT IVÆRKSÆTTE DEN FORMELLE UNDERSØGELSESPROCEDURE OG DEN FØRSTE VURDERING

(14) I indledningsafgørelsen tog man følgende spørgsmål op:

- for det første om den offentlige finansiering af investeringsprojektet er i overensstemmelse med det markedsøkonomiske investorprincip (herefter benævnt MEIP), navnlig med hensyn til i) rettidig anvendelse af MEIP, metodologien for anvendelsen af MEIP, og ii) hvorvidt MEIP-analysen, der foretages af de polske myndigheder, og som førte til en positiv nettonutidsværdi (herefter benævnt »NNV«) ⁽¹⁰⁾, er baseret på realistiske og troværdige antagelser

⁽¹⁰⁾ Nettonutidsværdi angiver, hvorvidt forrentningen af et givet projekt overstiger (offer-) kapitalomkostningerne. Et projekt betragtes som en økonomisk rentabel investering, hvis det genererer en positiv NNV. Investeringer, der giver en lavere forrentning end (offer-) kapitalomkostningerne, er ikke økonomisk rentable. (Offer-) kapitalomkostningerne afspejles i diskonteringsraten.

— for det andet om drifts- og investeringsstøtten til Gdynia lufthavn kan betragtes som forenelig med det indre marked.

Anvendelsen af MEIP

- (15) Hvad angår det første spørgsmål udtrykte Kommissionen tvivl om, hvorvidt MEIP-undersøgelsen, der blev gennemført i 2012, dvs. efter at den uigenkaldelige beslutning om at finansiere ombygningen af lufthavnen blev truffet af de offentlige aktionærer, kan anvendes til at vurdere, hvorvidt der er tale om statsstøtte. Kommissionen nærede derfor tvivl om, hvorvidt det kontrafaktiske scenario, hvor investeringen anses for at være afsluttet i 2012, var hensigtsmæssigt.
- (16) Eftersom Gdynia lufthavn skal anvende den samme forretningsmodel (fokus på lavprisselskaber, charterflyvninger og almenflyvning) som den eksisterende Gdansk lufthavn, som stadig har ledig kapacitet og yderligere udvidelsesplaner, og som ligger bare 25 km væk, udtrykte Kommissionen tvivl om, hvorvidt indtægtsprognosen for Gdynia lufthavn var baseret på realistiske antagelser, navnlig med hensyn til niveauet for lufthavnsafgifter og det forventede niveau for passagertrafikken. Kommissionen bemærkede navnlig, at man i forretningsplanen for Gdynia lufthavn forudså en højere passagertrafik end den, der anvendes for Gdansk lufthavn og andre sammenlignelige regional-lufthavne i Polen, efter fratrækning af rabatter.
- (17) Kommissionen udtrykte også tvivl om, hvorvidt man i forretningsplanen tog hensyn til alle de planlagte incitamenter (såsom markedsføringsstøtte, rabatter eller andre ruteudviklingsincitamenter osv.), der vil blive ydet direkte af Gdynia lufthavn, dens aktionærer eller andre regionale myndigheder for at få flyselskaberne til at etablere nye ruter fra lufthavnen.
- (18) Eftersom vækstraten for en virksomhed normalt ikke er højere end vækstraten for den økonomi, den opererer i (dvs. målt i BNP-vækst), udtrykte Kommissionen tvivl om, hvorvidt omsætningsvækstraten på [...], der anvendes til at beregne terminalværdien, er hensigtsmæssig ⁽¹¹⁾. Denne tvivl har direkte indvirkning på vurderingen af investeringsprojektets rentabilitet, eftersom værdien af den nye lufthavns egenkapital kun bliver positiv i lyset af projektets terminalværdi fra 2040 (den samlede tilbagediskonterede pengestrøm i prognoseperioden 2010-2040 er negativ).
- (19) Derfor mente Kommissionen, at den offentlige finansiering til investeringsprojektet giver anledning til selektive økonomiske fordele for operatøren af Gdynia lufthavn. Den offentlige finansiering blev også ydet med statslige midler og kan tilregnes staten. Desuden fordrejer den eller truer den med at fordreje konkurrencevilkårene og samhandelen mellem medlemsstaterne. Eftersom alle de kumulative kriterier for definitionen af statsstøtte var til stede, fandt Kommissionen, at den offentlige finansiering udgjorde statsstøtte i betydningen i artikel 107, stk. 1, i TEUF.

Støttens forenelighed

- (20) Med hensyn til det andet spørgsmål udtrykte Kommissionen tvivl om, hvorvidt investerings- og driftsstøtten til Gdynia lufthavn kunne betragtes som forenelig med det indre marked.
- (21) Hvad angår investeringsstøtten tvivlede Kommissionen på, at alle kompatibilitetskriterierne i rammebestemmelserne for statsstøtte til luftfartssektoren fra 2005 ⁽¹²⁾ vedrørende investeringsstøtte til lufthavne var opfyldt. Kommissionen tvivlede navnlig på, hvorvidt den pågældende investering opfylder et klart defineret mål om offentlig interesse, hvorvidt infrastrukturen er nødvendig og står i rimeligt forhold til det ønskede formål, og hvorvidt der findes tilfredsstillende udsigter for dens brug på mellemlangt sigt. Desuden stillede Kommissionen sig tvivlende over for, hvorvidt indvirkningen på udviklingen af samhandelen var forenelig med den fælles interesse.
- (22) Hvad angår driftsstøtten i form af finansiering af Gdynia-Kosakowo Airport Ltds driftstab i det første driftsår udtrykte Kommissionen tvivl om, hvorvidt en sådan støtte var omfattet af undtagelsen i artikel 107, stk. 3, litra a), i TEUF. Kommissionen udtrykte navnlig tvivl om, hvorvidt driftsstøtten kunne betragtes som forenelig med det indre marked i henhold til retningslinjerne for statsstøtte med regionalt sigte for 2007-2013 (herefter benævnt »regionalretningslinjerne«) ⁽¹³⁾.

⁽¹¹⁾ Terminalværdien er nutidsværdien af alle efterfølgende pengestrømme, der genereres med en stabil og varig vækstrate (dvs. lufthavnsoperatørens egenkapital i det sidste år af den fremlagte forretningsplan).

⁽¹²⁾ Meddelelse fra Kommissionen — EF-retningslinjer for finansiering af lufthavne og statslig startstøtte til luftfartsselskaber, som opererer fra regionale lufthavne (EUT C 312 af 9.12.2005, s. 1).

⁽¹³⁾ Retningslinjer for statsstøtte med regionalt sigte for 2007-2013 (EUT C 54 af 4.3.2006, s. 13).

3. POLENS BEMÆRKNINGER

3.1. ANVENDELSE AF MEIP OG FOREKOMST AF STATSSTØTTE

- (23) Polen fastholder sit synspunkt om, at den offentlige finansiering af investeringen i Gdynia lufthavn er i overensstemmelse med MEIP og derfor ikke udgør statsstøtte. I denne forbindelse henviser Polen til de MEIP-undersøgelser, der blev foretaget for investeringen i perioden 2010-2012. Polen erklærer, at alle MEIP-undersøgelser viste en positiv nettonutidsværdi og et internt afkast ⁽¹⁴⁾ (herefter benævnt »IRR«), der er højere end kapitalomkostningerne.

3.1.1. Beslutningsprocessen og den metodologiske forsvarlighed af MEIP-undersøgelsen

- (24) Polen forklarer, at diskussionerne og arbejdet med at omdanne den militære flyveplads Gdynia/Kosakowo til en civil lufthavn startede i 2005. På daværende tidspunkt var andre partnerne involveret (f.eks. Gdansk lufthavn). Polen forklarer også, at i 2007 etablerede Gdynia og Kosakowo selskabet Gdynia-Kosakowo Airport Ltd, som har været ansvarlig for investeringen lige siden.
- (25) I løbet af proceduren indsendte Polen tre MEIP-undersøgelser, der blev udført af PWC. Den første MEIP-undersøgelse (af 16. juli 2010, herefter benævnt »MEIP-undersøgelsen fra 2010«) blev udført i juli 2010. PWC udarbejdede herefter to ajourføringer af MEIP'en: den første i maj 2011 (af 13. maj 2011, herefter benævnt »MEIP-ajourføringen fra 2011« eller »MEIP-undersøgelsen fra 2011«) og den anden i juli 2012 (af 13. juli 2012, herefter benævnt »MEIP-ajourføringen fra 2012« eller »MEIP-undersøgelsen fra 2012«). Disse ajourføringer omfatter nye prognoser for passagertrafikken, ændringer i projektets størrelse, ændringer af investeringstallene og ændringer af metodologien og de grundlæggende input til NNV-beregningerne (såsom betæen og diskonteringsatsen). I november 2013 fremlagde Polen yderligere oplysninger, der viste, at nye indtægtskilder (dvs. salg af brændstof og levering af navigationstjenester) ville forbedre projektets NNV. På datoen, hvor indledningsafgørelsen blev vedtaget, havde Polen kun indsendt MEIP-ajourføringen fra 2012.
- (26) Polen forklarer ligeledes tidsrammen for Gdynias og Kosakowos planer om at investere i Gdynia lufthavn. I denne henseende understreger Polen, at investeringsprocessen kan opdeles i to projektgennemførelsesfaser:
- (i) *Den første fase (2007-2009) omfattede de forberedende arbejder og feasibilityundersøgelser med henblik på etablering af den nye lufthavn (dette vedrører fase 1 som beskrevet i tabel 1):*
- (27) Polen forklarer, at i denne første fase skulle selskabet, der blev oprettet af Gdynia og Kosakowo, udføre forberedelser (f.eks. udarbejdelse af en masterplan for investeringen, de nødvendige dokumenter for at opnå status som lufthavnsoperatør, en rapport om investeringens indvirkning på miljøet, designdokumentation osv.).
- (28) Polen fastholder, at der ikke blev foretaget nogen betydelige kapitalinvesteringer i løbet af den første fase, og at den offentlige finansiering til lufthavnsselskabet var i overensstemmelse med reglerne for *de minimis-støtte* ⁽¹⁵⁾. Polen erklærer, at kapitaltilførslerne til selskabet inden den 26. juni 2009 udgjorde i alt 1,691 mio. PLN (omkring 423 000 EUR).
- (ii) *Anden fase (fra 2010 og frem) vedrørte den faktiske ombygning af lufthavnen (dette vedrører fase II til IV som beskrevet i tabel 1):*
- (29) Polen forklarer videre, at den første forberedende fase sluttede i 2010, hvor både masterplanen ⁽¹⁶⁾ og den første MEIP-undersøgelse fra 2010 for Gdynia lufthavn blev afsluttet. Polen påpeger, at MEIP-undersøgelsen fra 2010 viste, at investeringen fra de to lokale myndigheder ville ske på markedsvilkår (dvs. at den ikke ville udgøre statsstøtte), hvilket betyder, at aktionærerne skulle øge selskabets aktiekapital til 6,05 mio. PLN (omkring 1,5 mio. EUR).

⁽¹⁴⁾ IRR er et mål for afkastet/overskuddet, som investoren opnår på den investerede kapital.

⁽¹⁵⁾ De på daværende tidspunkt gældende regler findes i Kommissionens forordning (EF) nr. 1998/2006 af 15. december 2006 om anvendelse af traktatens artikel 87 og 88 på de minimis-støtte (EUT L 379 af 28.12.2006, s. 5).

⁽¹⁶⁾ I masterplanen for investeringsprojektet identificerede man de forskellige foranstaltninger, der er nødvendige for ombygningen af lufthavnen.

- (30) I MEIP-undersøgelsen fra 2010 beregnede man NNV for investeringsprojektet ved hjælp af metoden »free cash flow to the firm« (FCFF)⁽¹⁷⁾. Denne NNV-beregning tager udgangspunkt i antagelsen om, at alle kapitaltilførsler i henhold til investeringsplanen vil ske med henblik på at gennemføre investeringsprojektet⁽¹⁸⁾. Denne værdiansættelsesmetode bruges til at beregne pengestrømme til alle indehavere af kapital i virksomheden (både aktieejere og obligationsejere) i prognoseperioden. Prognoserne for pengestrømme diskonteres herefter med den vægtede gennemsnitlige kapitalomkostning⁽¹⁹⁾ (WACC) for at nå frem til virksomhedens tilbagediskonterede pengestrøm (DCF) i prognoseperioden. Terminalværdien beregnes herefter ved hjælp af metoden med vækst i al fremtid (hvor man forudsætter en stabil vækstkurve baseret på FCFF fra den seneste prognoseperiode). NNV er baseret på summen af DCF for prognoseperioden og terminalværdien. I dette tilfælde viste MEIP-undersøgelsen fra 2010 estimater over pengestrømme for perioden 2010-2040 med en WACC på [...] %⁽²⁰⁾. Ved hjælp af disse inputs nåede man i undersøgelsen frem til en DCF på minus [...] mio. PLN ([...] mio. EUR) for perioden 2010-2040 og en (tilbagediskonteret) terminalværdi på omkring [...] mio. PLN ([...] mio. EUR)⁽²¹⁾. NNV for det samlede projekt skønnes derfor at være [...] mio. PLN (eller [...] mio. EUR).
- (31) Følgende figur (jf. figur 1) viser den forventede akkumulerede tilbagediskonterede pengestrøm for prognoseperioden 2010-2040 som beregnet i MEIP-undersøgelsen fra 2010.

Figur 1

Kumulativ DCF (i reale termer) (i PLN)

(...)

- (32) Polen forklarer, at selskabets egenkapital blev øget til 6,052 mio. PLN (omkring 1,5 mio. EUR) den 29. juli 2010. Polen tilføjer samtidig, at aktionærerne, selv om MEIP-undersøgelsen viste, at investeringen ikke udgjorde statsstøtte, begyndte at udarbejde en anmeldelse til Kommissionen, som udelukkende skulle indsendes af hensyn til retssikkerheden.
- (33) Polen forklarer videre, at der blev gennemført en ny MEIP-undersøgelse i maj 2011. Polen anfører, at denne MEIP-undersøgelse var en ajourføring af MEIP-undersøgelsen fra 2010, der blev gennemført i lyset af fremskridtene med forberedelserne og adgangen til mere nøjagtige oplysninger om investeringsplanen samt tidsplanen og finansieringen. Polen forklarer, at i perioden mellem udarbejdelsen af MEIP-undersøgelsen fra 2010 og MEIP-undersøgelsen fra 2011:
- underskrev aktionærerne en aftale af 11. marts 2011 om fastlæggelse af finansieringsbetingelserne for investeringen i etableringen af en civil lufthavn. I denne aftale forpligtede Gdynia sig til at tilføre i alt 59 mio. PLN i perioden 2011-2013. Kosakowo forpligtede sig til at yde et ikkekontant bidrag i form af en ombytning af gæld til egenkapital (som beskrevet i tabel 2) i perioden 2011-2040
 - samme dag, den 11. marts 2011, indgik selskabet med ansvar for etableringen af Gdynia lufthavn en lejeaftale med Kosakowo om jorden (med angivelse af størrelsen af det lejede areal, betingelserne for betaling af lejen, beskatningsspørgsmål osv.)
 - investeringsomkostningerne i investeringsplanen blev specificeret og ajourført.
- (34) Polen forklarer, at MEIP-undersøgelsen fra 2011 også gav en positiv NNV. Polen angiver videre, at lufthavns-selskabets offentlige aktionærer foretog efterfølgende kapitaltilførsler på dette grundlag. Polen påpeger, at selskabets egenkapital blev øget til 33,801 mio. PLN (8,45 mio. EUR) i juli 2011 og til 64,810 mio. PLN (16,20 mio. EUR) i april 2013.

⁽¹⁷⁾ FCFF bruges til at beregne virksomhedens indtægter før renter og skatter hvert år (EBIT) med tillæg af afskrivninger og amortisering (eftersom disse ikke er kontante udgifter) og med fradrag af investeringsbehov, ændringer af arbejdskapital og skatter (se tabel 5 i MEIP-undersøgelsen fra 2010).

⁽¹⁸⁾ FCFF-beregningerne er baseret på de forventede pengestrømme (ind og ud af selskabet) for prognoseperioden 2010-2040. Disse pengestrømme er baseret på forretningsplanen og dennes underliggende antagelser vedrørende trafik, afgifter, driftsomkostninger og kapitalforbrug. Dermed tager man i FCFF-beregningerne hensyn til hele det planlagte kapitalforbrug til ombygningen af lufthavnen.

⁽¹⁹⁾ Den vægtede gennemsnitlige kapitalomkostning (WACC) er den sats, som en virksomhed forventes at betale til alle indehavere af værdipapirer med henblik på at finansiere dens aktiver.

⁽²⁰⁾ Den er baseret på en risikofri sats på [...] %, et kreditrisikotillæg på [...] %, en selskabsskattesats på 19 %, en beta på [...], et markedssatstillæg på [...] % og en kapitalstruktur på [...] % gæld og [...] % egenkapital (jf. afsnit 4.4 på side 21 i MEIP-undersøgelsen fra 2010). Kommissionen bemærker, at de beregninger, Polen har indsendt, synes at vise, at man benyttede en WACC med en nedadgående tendens i MEIP-undersøgelsen.

⁽²¹⁾ Terminalværdien var baseret på en stabil vækstantagelse på [...] %.

- (35) I MEIP-undersøgelsen fra 2011 blev DCF beregnet på grundlag af DCF for prognoseperioden 2011-2040. Den ajourførte DCF var (-[...]) mio. PLN (- [...] mio. EUR), hvilket er tegn på større tab, mens terminalværdien blev sænket til [...] mio. PLN (omkring [...] mio. EUR). NNV blev derfor reduceret til [...] mio. PLN (eller mindre end [...] mio. EUR). WACC blev reduceret til [...] % ⁽²²⁾, og den stabile vækstrate for beregningen af terminalværdien blev sænket fra [...] % til [...] %.
- (36) Polen anfører, at en ændring af den makroøkonomiske situation (finanskrisen og den økonomiske opbremsning) betød en revurdering af projektet i 2012, hvilket førte til en ny MEIP-undersøgelse (nemlig MEIP-undersøgelsen fra 2012). Ifølge Polen har man foretaget følgende ændringer af antagelserne i de tidligere MEIP-undersøgelser i forbindelse med MEIP-undersøgelsen fra 2012:
- Prognosen for passagertrafik for Gdynia lufthavn blev nedskrevet.
 - Investeringens størrelse blev reduceret, idet investeringsomkostningerne blev sænket med [...] mio. PLN ([...] mio. EUR).
 - Planerne om at bygge en hovedterminal (sammen med den tilhørende udbygning af vejinfrastruktur og parkeringspladser) blev opgivet. I stedet besluttede man at udvide kapaciteten for terminalen for almenflyvning med [...] % i den anden investeringsfase.
 - Efter at have undersøgt situationen på markedet måtte investeringsomkostningerne for sikkerhed øges til [...] mio. PLN ([...] mio. EUR).
 - Reduktionen af investeringen medførte en kortere tilbagebetalingstid for investeringen (i nominelle termer med [...] år, fra [...] år og [...] måneder til [...] år og [...] måneder).
- (37) Polen anfører videre, at den anvendte metodologi i de tidligere MEIP-undersøgelser blev ændret i MEIP-undersøgelsen fra 2012:
- Med henblik på at sikre en bedre afspejling af finansieringsstrukturen og omkostninger til afdrag på gælden blev metoden med »free cash flow to the firm« (herefter benævnt »FCFF«) erstattet med metoden »free cash flow to equity« (herefter benævnt »FCFE«) ⁽²³⁾.
 - Efter ændringer på finansmarkedet (værdipapirer) blev den risikofri rente og beta-faktoren ajourført. Desuden blev virksomheder uden for Europa udelukket fra de komparative analyser. Dette førte til en ny diskonterings-sats.
 - Diskonteringssatsen til beregning af NNV blev fastsat på grundlag af en analyse af sammenlignelige selskaber, som både omfattede lufthavnsselskaber og selskaber, der leverer tjenesteydelser i lufthavne (hvis økonomiske resultater hænger tæt sammen med, hvordan lufthavnsselskaberne klarer sig) ⁽²⁴⁾.
 - Man gik ud fra, at projektet primært ville blive finansieret med aktionærernes ressourcer og først derefter med eksterne kilder (arbejdskapitallån) og driftsindtægter.

⁽²²⁾ Den risikofrie sats blev øget til [...] %, og betaen blev øget til [...]. Kapitalstrukturen blev ændret ved at øge gældens andel ([...] %) og sænke egenkapitalens andel ([...] %).

⁽²³⁾ FCFE = FCFF + optagede kreditter og lån — tilbagebetalte kreditter og lån — renter på kreditter og lån. I sammenligning med FCFF diskonteres FCFE med et afkast på egenkapital, der altid er højere end WACC. Dette betyder, at NNV viser, hvilken del af afkastet på investeringen aktionærerne (egenkapitalinvestorerne) får. NNV beregnet på grundlag af FCFE afspejler derfor ikke det samlede investeringsafkast, dvs. tilbagebetaling til aktionærer og tilbagebetaling til kreditorer.

⁽²⁴⁾ For at afspejle forskellene i den typiske finansieringsstruktur for lufthavnsselskaber og selskaber, der leverer tjenesteydelser til lufthavne, blev afkastet på egenkapital gearret inden beregning af gennemsnittene.

- (38) I MEIP-undersøgelsen fra 2012 blev DCF beregnet på grundlag af DCF for prognoseperioden 2012-2030 (dvs. at prognoseperioden fra de tidligere undersøgelser blev afkortet med 10 år). Den ajourførte DCF udgjorde (-[...]) mio. PLN (omkring (-[...]) mio. EUR), mens terminalværdien blev øget kraftigt til [...] mio. PLN ([...] mio. EUR). Den kapitaliserede værdi af de allerede foretagne investeringer ([...] mio. PLN) blev herefter fratrasket. Efter ajourføringen i 2012 udgjorde NNV [...] mio. PLN (eller [...] mio. EUR). Med henblik på at beregne NNV benyttede man en egenkapitalomkostning på [...] % ⁽²⁵⁾, og den stabile vækstrate til beregning af terminalværdien blev sænket yderligere fra [...] % til [...] %.
- (39) Polen påpeger, at resultaterne af MEIP-undersøgelsen fra 2012 stadig var positive og førte til yderligere kapitaltilførsler fra aktionærerne. Polen anførte, at selskabets kapital var øget til 91,310 mio. PLN (22,8 mio. EUR) i april 2013 og ikke ændrede sig yderligere i 2013 som sammenfattet i tabel 3.

Tabel 3

Forhøjelse af lufthavnsselskabet i Gdynias kapital fra Gdynia og Kosakowo

Dato for afgørelse om indførelse i det nationale retsregister	Dato for beslutning om kapitalforøgelse	N avn på interessent	Beslutningens genstand	Aktieværdi	Aktiekapital	Kumulativ andel af den samlede kapitalforøgelse opgjort frem til slutningen af 2013
				(mio. PLN)	(mio. PLN)	
28.8.2007	23.7.2007	Gdynia	udstedelse af nye aktier	0,030	0,030	0,03 %
28.8.2007	23.7.2007	Kosakowo	udstedelse af nye aktier	0,020	0,050	0,05 %
4.3.2008	6.12.2007	Gdynia	udstedelse af nye aktier	0,120	0,170	0,19 %
4.3.2008	6.12.2007	Kosakowo	udstedelse af nye aktier	0,080	0,250	0,27 %
11.9.2008	21.7.2008	Gdynia	udstedelse af nye aktier	0,500	0,750	0,82 %
28.7.2009	26.6.2009	Gdynia	404 aktier ejet af Gdynia kommune blev annulleret uden hensyntagen til interessenten	- 0,404	0,346	0,38 %
28.7.2009	26.6.2009	Gdynia	udstedelse af nye aktier	1,345	1,691	1,85 %
8.12.2010	29.7.2010	Gdynia	udstedelse af nye aktier	4,361	6,052	6,63 %
8.7.2011	7.6.2011	Gdynia	udstedelse af nye aktier	25,970	32,022	35,07 %
1.9.2011	26.7.2011	Kosakowo	udstedelse af nye aktier	1,779	33,801	37,02 %
25.4.2012	5.4.2012	Gdynia	udstedelse af nye aktier	28,809	62,610	68,57 %
25.4.2012	5.4.2012	Kosakowo	udstedelse af nye aktier	2,200	64,810	70,98 %
27.5.2013	8.4.2013	Gdynia	udstedelse af nye aktier	4,269	69,079	75,65 %
27.5.2013	8.4.2013	Kosakowo	udstedelse af nye aktier	2,200	71,279	78,06 %
17.6.2013	25.4.2013	Gdynia	udstedelse af nye aktier	20,031	91,310	100,00 %

Kilde: oplysninger fra Polen.

⁽²⁵⁾ Den risikofrie sats blev reduceret til [...] %, og betaen blev reduceret til [...].

- (40) Sammenfattende anfører Polen, at selvom de lokale myndigheder traf foreløbige skridt med henblik på at etablere Gdynia lufthavn helt tilbage i 2005, fandt projektet ikke sin endelige form inden udarbejdelsen af masterplanen og den første MEIP-undersøgelse, dvs. i 2010. Polen forklarer, at projektets oprindelige antagelser blev revideret kraftigt som resultat af ændringer i de eksterne omstændigheder. Polen anfører, at de offentlige aktionærers endelige beslutning om gennemførelsen af projektet og dets endelige form blev truffet i 2012. Polen understreger ligeledes, at alle tre udgaver af MEIP-undersøgelsen bekræftede projektets levedygtighed og viste, at en markedsøkonomisk investor ville have gennemført projektet.
- (41) Vedrørende det kontrafaktiske scenario anfører Polen, at Kosakowo i henhold til den nationale lovgivning kun havde ret til at benytte det område, hvor Gdynia lufthavn er beliggende, til at etablere en ny civil lufthavn. I den forbindelse forklarer Polen, at lufthavnsgrunden blev udlejet til Kosakowo for en periode på 30 år. Polen anfører, at lejeaftalen forpligter Kosakowo til kun at udleje jorden til en enhed, der har til opgave at etablere og/eller at drive en civil lufthavn. Ifølge Polen ville staten have taget jorden tilbage, hvis ikke Kosakowo havde udlejet jorden til en civil lufthavn inden for 6 måneder, hvis jorden var blevet anvendt til andre formål, eller hvis lufthavnen ikke havde påbegyndt sine aktiviteter inden for 3 år. Eftersom scenariet, hvor området med Gdynia lufthavn anvendes/udlejes til andre formål end luftfart, ikke var muligt, kunne det ikke bruges til at udforme et kontrafaktisk scenario.

3.1.2. Troværdigheden af nøgleantagelserne for MEIP-undersøgelsen fra 2012

Trafikprognoser og indtægtsprognoser

- (42) Polen forklarer, at de planlagte lufthavnsafgifter var baseret på de offentligt tilgængelige satser, der anvendes af andre lufthavne, for ikke at fordreje det eksisterende marked, idet man sikrer et passende rentabilitetsniveau for projektet på grundlag af det forudsete omfang for passagertrafikken. Ifølge Polen adskiller afgifterne sig ikke væsentligt fra de standardafgifter, der opkræves af mindre lufthavne. Navnlige to nyåbnede regionallufthavne i Modlin og Lublin anvender standardlufthavnsafgifter, der svarer til dem, der forudses i MEIP-undersøgelsen for Gdynia lufthavn.
- (43) Som svar på Kommissionens bemærkning om, at de planlagte afgifter for Gdynia lufthavn (25 PLN (5,25 EUR) pr. afrejsende passager i de første 2 år og 40 PLN (10 EUR) herefter) er højere end de diskonterede satser, der anvendes i Gdansk lufthavn (24 PLN (5 EUR) pr. afrejsende passager for et fly fra et lavprisselskab på en international rute, der beflyves mindst to gange om ugen, og 12,5 PLN (3,1 EUR) på en indenrigsrute), bemærker Polen, at afgiftsniveauet i forretningsplanen udgør et gennemsnit for hele prognoseperioden (2014-2030) under hensyntagen til, at afgifterne i Gdansk lufthavn vil blive hævet på længere sigt, efterhånden som servicestandarden i lufthavnen forbedres.
- (44) Desuden påpeger Polen, at projektets overskudsmargen, den reviderede (lidt højere) prognose for lufttrafik og delingen af visse driftsudgifter med militæret betyder, at Gdynia lufthavn burde kunne opretholde lavere passagerafgifter over en længere periode (de reducerede afgifter kan anvendes frem til udgangen af 2021), idet man bevarer en positiv NNV for de offentlige aktionærer.
- (45) Polen anfører ligeledes, at den ajourførte (i marts 2013) trafikprognose for Pommern går ud fra, at trafikken vil stige i forhold til MEIP-undersøgelsen fra 2012. Ifølge de seneste tal vil Gdynia lufthavn håndtere 1 149 978 passagerer i 2030, ikke 1 083 746. For Pommern som helhed ventes passagertallene at stige fra 7,8 til 9 mio. passagerer i 2030.
- (46) Efter Polens mening bekræfter disse tal, at Gdansk lufthavn og Gdynia lufthavn kan eksistere side om side og fungere på markedet i Pommern. Man mener endda, at selv hvis Gdansk lufthavn udvides, så den når den planlagte kapacitet på 7 mio. passagerer, har det voksende luftfartsmarked i Pommern plads til endnu en lille regional lufthavn (med en kapacitet på 1 mio.), der vil supplere de tjenester, som Gdansk lufthavn leverer.

Tabel 4

Sammenligning af trafikprognoserne i MEIP-undersøgelsen fra 2012 og de ajourførte trafikprognoser (marts 2013) for Gdynia lufthavn

År	Kommerciel lufttransport		Kommerciel lufttransport		Almenflyvning	
	Passagerer (000)		Antal flyvninger		Antal flyvninger	
	Prognose i MEIP-undersøgelsen fra 2012	Ajourført prognose	Prognose i MEIP-undersøgelsen fra 2012	Ajourført prognose	Prognose i MEIP-undersøgelsen fra 2012	Ajourført prognose
	I alt	I alt	I alt	I alt	I alt	I alt
2009	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
2010	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
2011	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
2012	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
2013	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
2014	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
2015	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
2016	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
2017	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
2018	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
2019	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
2020	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
2021	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
2022	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
2023	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
2024	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
2025	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
2026	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
2027	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
2028	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
2029	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
2030	1 083 746	1 149 978	(...)	(...)	(...)	(...)

Kilde: baseret på oplysninger fra Polen.

Driftsomkostninger (incitamenter til flyselskaberne, omkostninger i forbindelse med lufthavnens militære operationer)

- (47) Polen forklarer, at MEIP-undersøgelsen tager hensyn til lufthavnens udgifter til markedsføring og reklame i skønnet over:
- i) driftsomkostninger, idet sådanne omkostninger vurderes på grundlag af regnskaberne for alle Polens større lufthavne
 - ii) andre omkostninger efter type, som forventes for Gdynia lufthavn på et konservativt højt niveau, ligeledes under hensyntagen til de tilsvarende omkostninger i andre lufthavne.
- (48) Polen anfører ligeledes, at man i MEIP-undersøgelsen gik ud fra, at alle driftsomkostninger skal bæres af investoren, hvorved man ikke tager hensyn til, at driftsomkostningerne deles med lufthavnens militære bruger. Polen anfører, at delingen af driftsomkostninger for den fælles infrastruktur blev ansat til [...] for antallet af civile og militære flyvninger. Polen forklarer ligeledes, at omkostningerne til renovering og reparationer bliver [...]. Polen understreger, at indførelsen af regler om delt brug af lufthavnen (endnu ikke aftalt endeligt med lufthavnens militære bruger) vil føre til et fald på mindst [...] i omkostningerne vedrørende tjenester leveret af tredjemand og lønninger. Polen anfører, at medtagelsen af denne faktor i MEIP-undersøgelserne ville medføre en højere forventet rentabilitet for projektet.

Langsigtet vækstrate

- (49) Polen forklarer, at vækstraten på [...] %, som anvendes i MEIP-undersøgelsen, henviser til terminalværdien i nominelle termer.
- (50) Polen anfører ligeledes, at vækstraten på [...] % er lig med inflationsmålet for Polen, som det pengepolitiske råd (et beslutningsorgan i den polske nationalbank) har fastsat. Polen bemærker, at ifølge de seneste prognoser fra Den Internationale Valutafond fra juli 2013, vil Polens BNP vokse med 2,2 % i 2014, 3 % i 2015, 3,3 % i 2017 og 3,8 % i 2018.

Ajourføring i november 2013

- (51) I november 2013 meddelte Polen, at lufthavnsselskabet havde modtaget de administrative afgørelser fra toldvæsenet og energitilsynet, der gav det lov til at sælge brændstof direkte til flyene. Lufthavnsselskabets brændstofsalg ville udgøre en ekstra indtægtskilde og forbedre de økonomiske resultater for forretningsplanen.
- (52) Ifølge Polen har alle de hidtidige MEIP-undersøgelser haft som udgangspunkt, at salget af brændstof ville ske via en ekstern operatør. Lufthavnsselskabets salg af brændstof ville øge selskabets overskudsmargen for denne aktivitet fra [...] PLN ([...] EUR) pr. liter (når brændstoffet sælges af en ekstern operatør) til [...] PLN ([...] EUR) (når brændstoffet sælges direkte af lufthavnsselskabet).
- (53) Efter Polens mening ville denne ekstraindtægt forbedre resultaterne af den ajourførte MEI fra 2012. Polen påpeger, at NNV for projektet dermed forventes at stige fra [...] mio. PLN ([...] mio. EUR) til [...] mio. PLN ([...] mio. EUR). Polen forklarer videre, at IRR ville stige fra [...] % til [...] %.
- (54) Polen anfører, at de ekstra indtægter ellers kunne anvendes til at holde lufthavnsafgifterne for flyselskaberne nede på længere sigt.
- (55) Polen bekræftede, at forsigtighedsprincippet havde forhindret, at lufthavnens eget salg af brændstof var medregnet i MEIP-undersøgelserne. På det tidspunkt, hvor disse undersøgelser blev foretaget, havde lufthavnsoperatøren ikke de nødvendige tilladelser eller en garanti for, at den ville få dem.
- (56) Desuden anførte Polen, at selskabet har til hensigt at levere navigationstjenester til flyselskaber (i stedet for det polske agentur for flynavigationstjenester). Polen påpeger, at dette ville give mulighed for at sænke den terminalafgift, som flyselskaberne betaler (som i øjeblikket betales til agenturet) og dermed gøre Gdynia lufthavn mere attraktiv for flyselskaberne. Lufthavnsselskabet vil derfor kunne tilbyde flyselskaberne mere konkurrencedygtige lufthavnsafgifter end nabolufthavnene.

3.2. VURDERING AF FORENELIGHED

3.2.1. Investeringsstøtte

- (57) Ifølge Polen er alle kriterier for forenelighed i rammebestemmelserne for statsstøtte til luftfartssektoren fra 2005 vedrørende investeringsstøtte til lufthavne opfyldt.

Opfyldelse af et klart defineret mål af offentlig interesse

- (58) Polen anfører, at etableringen af Gdynia lufthavn som led i Pommerns transportsystem optimerer udnyttelsen af den tilgængelige infrastruktur og vil have en positiv indvirkning på den regionale udvikling, navnlig som følge af flere arbejdspladser i lufthavnen, indtægter fra forsyningskæden til luftfartsmarkedet og udvikling af turismen.
- (59) Polen henviser til den »regionale udviklingsstrategi for transportområdet i Pommern for 2007-2020«, som er baseret på prognoser for lufttrafikken i regionen og anerkender behovet for at skabe et netværk af lufthavne, der arbejder tæt sammen om at opfylde behovet hos befolkningen i området med de tre byer ⁽²⁶⁾.
- (60) Ifølge Polen er de væsentligste argumenter for oprettelsen af et netværk af lufthavne i området med de tre byer: stigende lufttrafik i Polen, manglende plads til at udvide Gdansk lufthavns kapacitet og byområdets udstrækning over et område på næsten 60 km (eller over 100 km, hvis byerne Tczew og Wejherowo medtages). Polen anfører, at selvom Gdansk lufthavn i øjeblikket har en kapacitet på omkring 5 mio. passagerer, viser nogle prognoser for lufttrafikken, at den potentielle passagertrafik i den lufthavn kan overstige 6 mio. passagerer i 2035. På den ene side hævdede Polen i sine bemærkninger, at miljørestriktioner og boligbyggeri i nærheden af Gdansk lufthavn begrænser mulighederne for yderligere udvidelser. På den anden side henviste Polen i sine bemærkninger af 6. december 2012 til masterplanen for Gdansk lufthavn og anførte, at der ikke findes nogen restriktioner vedrørende udvidelsen af Gdansk lufthavn.
- (61) Polen anfører, at flysikkerheden også taler for etableringen af et netværk af lufthavne i området med de tre byer, hvor Gdynia lufthavn skal fungere som reservelufthavn og nødlufthavn (i omkring 80 % af tilfældene vil det være muligt at lande i Gdynia lufthavn, når skyhøjden og sigtbarheden ikke gør det muligt at lande i Gdansk lufthavn).
- (62) Endelig anfører Polen, at udviklingen af Gdynia lufthavn opfylder målene i de nationale og regionale strategidokumenter vedrørende udviklingen af luftfartsinfrastruktur i Polen. Polen forklarer, at udviklingen af Gdynia lufthavn ventes at have en positiv indvirkning på udviklingen i Pommern og brugen af den eksisterende militære infrastruktur, og at den supplerer Gdansk lufthavn.

Infrastrukturens nødvendighed og proportionalitet

- (63) Polen anfører, at infrastrukturen er nødvendig og står i rimeligt forhold til den opstillede målsætning på grund af de begrænsede aktiviteter i lufthavnen (1,55 % andel af det polske luftfartsmarked i 2030), prognoser for passagertrafikmængden, der overstiger mulighederne for udvidelse af Gdansk lufthavn, regionens mulighed for at tiltrække turister og den forudsete store udvikling i Pommern.
- (64) Polen understreger den strategiske rolle, som Gdynias militære flyveplads har i regionen, og bemærker, at brugen af eksisterende infrastruktur nedbringer investeringsomkostningerne og maksimerer de positive virkninger for den regionale udvikling.
- (65) Polen påpeger ligeledes, at omkostningerne er blevet minimeret, og at investeringens effektivitet er blevet styrket gennem indførelse af tekniske løsninger, som f.eks. opførelsen af en fælles terminal til både almenflyvning og passagertrafik, der rummer størstedelen af lufthavnens tjenester (grænsekontrol, toldvæsen, politi, brandvæsen, ledelse) i en og samme bygning og tilpasning af andre eksisterende bygninger for at optimere anvendelsen af dem. Desuden vil driftsomkostningerne ved infrastrukturen blive delt med hæren.

⁽²⁶⁾ Byområdet med de tre byer består af tre større byer i Pommern (Gdansk, Gdynia og Sopot). I øjeblikket findes der tre lufthavne i området med de tre byer: Lech Wałęsa Airport i Gdansk, den militære flyveplads i Pruszcz Gdanski og den militære flyveplads på grænsen mellem Gdynia og Kosakowo (Gdynia-Oksywie).

Tilfredsstillende udsigter for brugen på mellemlangt sigt

- (66) Polen påpeger, at udsigterne for brugen af Gdynia lufthavn på mellemlangt sigt er tilfredsstillende som følge af BNP-væksten i Pommern, som ventes at overstige gennemsnittet for Polen og EU, regionens tiltrækningssevne over for turister, dens status som centrum for udenlandske investeringer og den forventede vækst i lufttrafikken.
- (67) Polen understreger, at det planlagte samarbejde med Gdansk lufthavn og komplementariteten mellem de tjenester, der udbydes af de to lufthavne (Gdynia lufthavn vil især blive anvendt til almenflyvning), vil føre til en yderligere styrkelse af udsigterne for Gdynia lufthavn på mellemlangt til langt sigt.
- (68) Polen forklarer videre, at lufthavnen også planlægger at udvikle specialiserede luftfartsrelaterede aktiviteter inden for lufthavnsområdet såsom fremstilling af simple servicedele, reparation af flykomponenter eller fremstilling af andre komponenter/produkter, der leveres på »just-in-time«-basis.
- (69) Polen henviser til en hensigtserklæring, der er underskrevet af en handelsbank, og som udtrykker bankens vilje til at indlede en åben diskussion om finansiering af investeringen i Gdynia lufthavn som yderligere bevis for projektets attraktivitet.

Indvirkning på udviklingen af samhandelen, der strider imod den fælles interesse

- (70) Eftersom Gdynia lufthavn er en lufthavn med en lille markedsandel (der betjener færre end 1 mio. passagerer om året), mener Polen ikke, at projektets indvirkning på samhandelen strider imod den fælles interesse. I lyset af den forventede stigning i lufttrafikken forventer Polen, at Gdansk og Gdynia lufthavne vil danne et samarbejdsnetværk af luftfart, der betjener området med de tre byer i Pommern og tilbyder supplerende tjenester.
- (71) Polen understreger, at Gdynia lufthavn ikke vil komme til at konkurrere imod Gdansk lufthavn, eftersom den vil fokusere på at levere tjenester til sektoren for almenflyvning (vedligeholdelse, reparation og eftersyn, et pilotakademi) og vil samarbejde med havnen i Gdynia.
- (72) Polen anfører videre, at charter- og lavpristrafikken i Gdynia lufthavn ikke vil foregå på bekostning af Gdansk lufthavn, men vil være resultatet af en samlet stigning i rigdom og mobilitet. Polen påpeger, at vækstraten for Gdansk lufthavn og arten af de luftfartsoperationer, den håndterer, betyder, at antallet af flyvninger, den håndterer, før eller siden vil blive begrænset. Polen anfører, at disse konklusioner præsenteres i rapporten med miljøkonsekvensvurderingen af projektet »Udvidelse af Lech Wałęsa Gdansk Airport«.
- (73) Polen forklarer, at investeringen i Gdynia lufthavn kan begrænse de økonomiske samt de sociale og arbejdsmarkedsmæssige omkostninger ved en eventuel begrænsning af aktiviteterne i Gdansk lufthavn. Polen påpeger, at flytningen af dele af flytrafikken fra Gdansk lufthavn til Gdynia lufthavn vil betyde en bedre udnyttelse af kapaciteten i begge lufthavne.

Nødvendigheden af statsstøtte og tilskyndelsesvirkning

- (74) Polen anfører, at selskabet ikke ville have gennemført projektet uden offentlig finansiering. Polen bemærker, at støtten blev holdt på et minimum, og at omkostningerne ved projektet blev reduceret og optimeret ved at udnytte den eksisterende militære infrastruktur.
- (75) Efter Polens mening er der behov for kapitaltilførsler til Gdynia lufthavn, og de begrænses til et minimum, hvilket fremgår af:

- i) projektets interne afkastgrad på [...] %, som kun er lidt højere end diskonteringsrenten (egenkapitalomkostningen), som ligger på [...] % (baseret på MEIP-undersøgelsen fra 2012)

ii) behovet for at optage et arbejdskapitallån, som forudses i de finansielle overslag, som skal anvendes til at finansiere lufthavnens drift, idet selskabet ellers vil miste likviditet

iii) det forhold, at den samlede finansiering fra egenkapitalen er lavere end de samlede kapitaludgifter (finansiering fra egenkapitalen udgør mindre end [...] af de samlede likviditetsomkostninger i prognoseperioden, herunder de samlede kapitalomkostninger).

(76) Polen forklarer herefter støtteforanstaltningens proportionalitet og sammenligner den offentlige finansiering (omkring 148 mio. PLN i reale termer) med en investering i et projekt, der starter helt fra bunden (Lublin-Świdnik-lufthavn, hvor nettoanlægsudgifterne var omkring 420 mio. PLN) og en investering baseret på en militær flyveplads (Warszawa-Modlin lufthavnen, hvor anlæggelsen hidtil har kostet næsten 454 mio. PLN).

3.2.2. Driftsstøtte

(77) Polen anfører, at projektet opfylder kompatibilitetskravene i retningslinjerne for driftsstøtte i en region, der er omfattet af artikel 107, stk. 3, litra a), i TEUF. Efter Polens mening er driftsstøtten til projektet:

i) beregnet på at finansiere et forud defineret antal udgifter

ii) begrænset til et nødvendigt minimum og ydet midlertidigt (støtten til driftsomkostninger ydes i det omfang og i den periode, der er nødvendig for at sætte lufthavnen i drift, dvs. frem til udgangen af 2018)

iii) degressiv og falder fra [...] % af kapitaludgifterne i 2013 til [...] % i 2018

iv) udformet med henblik på at opfylde målene for projektet hvad angår regionaludvikling og lempelse af de eksisterende begrænsninger. Med udgangspunkt i støttebeløbet i forhold til de gavnlige virkninger for udviklingen i Pommern anfører Polen, at det bør anses for at være proportionalt.

(78) Polen understreger også, at støtten er beregnet til en lille lufthavn med en maksimal kapacitet på 1 million passagerer årligt, hvilket betyder, at risikoen for, at den vil forbrejde konkurrencevilkårene og have en negativ indvirkning på den fælles interesse, er minimal, navnlig i lyset af det planlagte samarbejde mellem lufthavnene i Gdynia og Gdansk og komplementariteten af deres samarbejde.

(79) Polen påpeger ligeledes, at det samarbejde, som man i øjeblikket forhandler om med lufthavnens militære bruger og dennes deltagelse i lufthavnens driftsomkostninger, vil mindske selskabets tab og driftsomkostninger.

4. BEMÆRKNINGER FRA TREDJEPARTER

(80) Kommissionen har ikke modtaget bemærkninger fra interesserede parter efter offentliggørelsen af beslutningen om at indlede proceduren i artikel 108, stk. 2, i TEUF vedrørende Gdynias og Kosakowos finansiering af Gdynia-Kosakowo Airport Ltd.

5. VURDERING

5.1. FOREKOMST AF STATSSTØTTE

(81) I henhold til artikel 107, stk. 1, i TEUF er støtte, som ydes ved hjælp af statsmidler under enhver tænkelig form, og som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at begunstige visse virksomheder eller visse produktioner, uforenelig med det indre marked, i det omfang den påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne.

- (82) Kriterierne i artikel 107, stk. 1, i TEUF er kumulative. Så med henblik på at vurdere, hvorvidt den pågældende foranstaltning udgør statsstøtte i henhold til artikel 107, stk. 1, i TEUF, skal alle følgende betingelser være opfyldt. Den økonomiske støtte skal:

- ydes af staten eller med statsmidler
- begunstige visse virksomheder eller visse produktioner
- fordreje eller true med at fordreje konkurrencevilkårene
- påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne.

5.5.1. Økonomisk aktivitet og begrebet virksomhed

- (83) I henhold til retspraksis skal Kommissionen først fastslå, hvorvidt Gdynia-Kosakowo Airport Ltd er en virksomhed i betydningen i artikel 107, stk. 1, i TEUF. Begrebet »virksomhed« dækker enhver enhed, der udøver en økonomisk aktivitet, uanset dens juridiske status og dens finansieringsmåde ⁽²⁷⁾. Enhver aktivitet, der består i at udbyde varer eller tjenester på et givet marked, betragtes som en økonomisk aktivitet ⁽²⁸⁾.
- (84) I sin dom i sagen om Leipzig-Halle-lufthavnen bekræftede Domstolen, at driften af en lufthavn med kommercielt sigte og etablering af lufthavnens infrastruktur udgør en økonomisk aktivitet ⁽²⁹⁾. Når en lufthavnsoperatør udøver økonomiske aktiviteter ved at tilbyde lufthavnstjenester imod betaling, uanset dens juridiske status og finansieringsform, betragtes den som en virksomhed i henhold til betydningen i artikel 107, stk. 1, i TEUF, og traktatens bestemmelser om statsstøtte kan derfor medføre fordele for den pågældende lufthavnsoperatør, der indrømmes af staten eller med statslige midler ⁽³⁰⁾.
- (85) I den forbindelse bemærker Kommissionen, at infrastrukturen, der er genstand for denne afgørelse, skal drives på et kommercielt grundlag af lufthavnsselskabet Gdynia-Kosakowo Airport Ltd. Eftersom lufthavnsselskabet pålægger brugerne afgifter ved brug af denne infrastruktur, må denne anses for at kunne udnyttes kommercielt. Det følger heraf, at enheden, der anvender denne infrastruktur udgør en virksomhed som defineret i artikel 107, stk. 1, i TEUF.
- (86) Men ikke alle af et lufthavnsselskabs aktiviteter er nødvendigvis af økonomisk karakter ⁽³¹⁾.
- (87) Domstolen ⁽³²⁾ har fastslået, at aktiviteter, der normalt hører under statens ansvarsområde i forbindelse med udøvelsen af dens officielle beføjelser som offentlig myndighed, ikke er af økonomisk karakter og ikke falder inden for rammerne af reglerne om statsstøtte. Sådanne aktiviteter omfatter f.eks. sikkerhed, flyvekontrol, politi, toldvæsen osv. Finansieringen skal nøje begrænses til at godtgøre de omkostninger, som de giver anledning til, og må ikke i stedet anvendes til at finansiere andre økonomiske aktiviteter ⁽³³⁾.
- (88) Derfor udgør finansiering af aktiviteter, der hører under rammerne for den offentlige politik, eller af infrastruktur, der hænger direkte sammen med disse aktiviteter, normalt ikke statsstøtte ⁽³⁴⁾. I en lufthavn anses aktiviteter såsom flyvekontrol, politi, toldvæsen, brandbekæmpelse, aktiviteter, der er nødvendige for at beskytte den civile luftfart

⁽²⁷⁾ Sag C-35/96 Kommissionen mod Italien, Sml. 1998 I, s. 3851, C-41/90 Höfner og Elser, Sml. 1991 I, s. 1979, sag C-244/94 Fédération Française des Sociétés d'Assurances mod Ministère de l'Agriculture et de la Pêche, Sml. 1995 I, s. 4013, sag C-55/96 Job Centre, Sml. 1997 I, s. 7119.

⁽²⁸⁾ Sag 118/85 Kommissionen mod Italien, Sml. 1987 I, s. 2 599, sag 35/96 Kommissionen mod Italien, Sml. 1998 I, s. 3851.

⁽²⁹⁾ Forende sager T-455/08 Flughafen Leipzig-Halle GmbH og Mitteldeutsche Flughafen AG mod Kommissionen og T-443/08 Freistaat Sachsen og Land Sachsen-Anhalt mod Kommissionen, Sml. 2011 II, s. 01311, bekræftet af Domstolen, sag C-288/11 P Mitteldeutsche Flughafen og Flughafen Leipzig-Halle mod Kommissionen, 2012, endnu ikke offentliggjort i Samlingen af Afgørelser, se også sag T-128/89 Aéroports de Paris mod Kommissionen, Sml. 2000 II, s. 3929, bekræftet af Domstolen, sag C-82/01P, Sml. 2002 I, s. 9297 og sag T-196/04 Ryanair mod Kommissionen, Sml. 2008 II, s. 3643.

⁽³⁰⁾ Sag C-159/91 og C-160/91, Poucet mod AGV og Pistre mod Cancave, Sml. 1993 I, s. 637.

⁽³¹⁾ Sag C-364/92 SAT Fluggesellschaft mod Eurocontrol, Sml. 1994 I, s. 43.

⁽³²⁾ Kommissionens beslutning N309/2002 af 19. marts 2003 om sikkerhed i luften — kompensation for omkostninger som følge af attentaterne den 11. september 2001.

⁽³³⁾ Sag C-343/95 Cali & Figli mod Servizi ecologici porto di Genova, Sml. 1997 I, s. 1547, Kommissionens beslutning N309/2002 af 19. marts 2003, Kommissionens beslutning N438/02 af 16. oktober 2002, subsidier til havnemyndighederne for udøvelse af beføjelser som offentlig myndighed.

⁽³⁴⁾ Se fodnote 32.

imod handlinger, der udgør ulovlig indgriben, og investeringer vedrørende infrastrukturen og udstyr, der er nødvendigt for udførelsen af disse aktiviteter, normalt for at være af ikke-økonomisk art ⁽³⁵⁾.

- (89) Imidlertid må offentlig finansiering af ikke-økonomiske aktiviteter, der har tæt sammenhæng med udøvelsen af en økonomisk aktivitet, ikke føre til upassende forskelsbehandling af flyselskaber og lufthavnsselskaber. Det er rent faktisk fastslået i retspraksis, at der er tale om en fordel, når offentlige myndigheder fritager virksomheder for omkostningerne ved deres økonomiske aktiviteter ⁽³⁶⁾. Hvis det derfor i et givet retssystem er almindeligt, at flyselskaber eller lufthavnsselskaber afholder omkostningerne til bestemte tjenester, mens nogle flyselskaber eller lufthavnsselskaber, der leverer de samme tjenester på vegne af de samme offentlige myndigheder ikke skal afholde disse omkostninger, kan sidstnævnte opnå en fordel, selvom disse tjenester i sig selv anses for at være af ikke-økonomisk karakter. Derfor er det nødvendigt med en analyse af den gældende juridiske ramme for lufthavnsoperatøren for at vurdere, hvorvidt lufthavnsselskaberne eller flyselskaberne under den pågældende juridiske ramme skal dække omkostningerne ved leveringen af visse aktiviteter, der i sig selv kan være ikke-økonomiske, men som hænger sammen med udøvelsen af deres økonomiske aktiviteter.
- (90) Selvom aktiviteterne i betragtning 88 kan anses for at være af ikke-økonomisk art, bemærker Kommissionen, at polsk ret ⁽³⁷⁾ forpligter lufthavnsselskaber til at finansiere de faciliteter og det udstyr, der er nødvendigt for at udføre disse aktiviteter, med deres egne midler.
- (91) Derfor mener Kommissionen, at den offentlige finansiering til selskabet bag Gdynia lufthavn vedrørende ovennævnte faciliteter og udstyr fritager den for omkostninger, der hænger sammen med dens økonomiske aktivitet (se afsnit 5.1.3). Kommissionen konkluderer derfor, at den kapital, der er bevilget til disse faciliteter og dette udstyr, skal medregnes ved beregningen af rentabiliteten af denne investering. Her anvender Kommissionen den metode, som Polen med rette har anvendt i MEIP-undersøgelserne.

5.1.2. Statsstøtte og støtteforanstaltningens tilregnelse til staten

- (92) Begrebet statsstøtte gælder enhver fordel, der tildeles ved hjælp af statsmidler af staten selv eller gennem ethvert mellemliggende organ, der handler i henhold til de beføjelser, som er overdraget til dem ⁽³⁸⁾. I forbindelse med artikel 107 i TEUF er midler fra lokale myndigheder at betragte som statsmidler ⁽³⁹⁾. I den foreliggende sag stammer kapitalen, der tilføres Gdynia-Kosakowo Airport Ltd, fra to lokale myndigheders budgetter, Gdynia og Kosakowo. Derfor mener Kommissionen, at ressourcerne fra de to involverede kommuner er statsmidler.
- (93) Derfor mener Kommissionen, at investeringerne finansieres med statsmidler og kan tilregnes staten.

5.1.3. Økonomisk fordel

- (94) Kommissionen bemærker, at Polen på den ene side anfører, at kapitaltilførslerne er i overensstemmelse med MEIP, mens man på den anden side anser støtten for at være forenelig med fællesmarkedet, idet lufthavnsoperatøren ikke ville have foretaget investeringen uden den offentlige finansiering.
- (95) Med henblik på at afgøre, hvorvidt den pågældende foranstaltning i denne sag giver Gdynia-Kosakowo Airport Ltd en fordel, som den ikke ville have fået under normale markedsvilkår, må Kommissionen sammenligne handle-måden for lufthavnsselskabets offentlige aktionærer med en markedsøkonomisk investor, der er styret af udsigterne til rentabilitet på længere sigt ⁽⁴⁰⁾.

⁽³⁵⁾ Se navnlig sag C-364/92 SAT/Eurocontrol, Sml. 1994 I, s. 43, præmis 30, og sag C-113/07 P Selex Sistemi Integrati mod Kommissionen, Sml. 2009 I, s. 2207, præmis 71.

⁽³⁶⁾ Se bl.a. sag C-172/03 Wolfgang Heiser mod Finanzamt Innsbruck, Sml. 2005 I, s. 1627, præmis 36, og den nævnte retspraksis.

⁽³⁷⁾ Lov om luftfart (Ustawa z dnia 3 lipca 2002 r. — Prawo lotnicze (JoL 2002, nr. 130, punkt 1112, som ændret)), jf. bl.a. artikel 74 og 84.

⁽³⁸⁾ Sag C-482/99, Frankrig mod Kommissionen, Sml. 2002 I, s. 4397.

⁽³⁹⁾ Dom af 12. maj 2011 i forenede sager T-267/08 og T-279/08, Nord-Pas-de-Calais, Sml. 2011 II, s. 1999, præmis 108.

⁽⁴⁰⁾ Sag C-305/89, Italien mod Kommissionen (»Alfa Romeo«), Sml. 1991 I, s.1603, sag T-296/97 Alitalia mod Kommissionen, Sml. 2000 II, s. 3871.

- (96) Alle positive følgevirkninger på økonomien i den region, hvor lufthavnen er beliggende, skal udelukkes ved vurderingen, eftersom Domstolen har forklaret, at det relevante spørgsmål ved anvendelse af MEIP-undersøgelsen er, om »en privat virksomhed ud fra udsigterne til rentabel drift under lignende omstændigheder ville have foretaget en sådan kapitalforøgelse, idet der herved skal ses bort fra ethvert socialt, politisk eller regionalt hensyn til den pågældende sektor«⁽⁴¹⁾.
- (97) Polen fremfører, at de pågældende foranstaltninger ikke giver selskabet bag Gdynia lufthavn en økonomisk fordel, eftersom de er i overensstemmelse med MEIP. Som beskrevet i afsnit 3.1 indsendte Polen som dokumentation for dette tre MEIP-undersøgelser, der var udarbejdet af PWC⁽⁴²⁾. I november 2013 fremførte Polen desuden, at nye indtægtskilder ville styrke projektets NNV (dvs. salg af brændstof, navigationstjenester). På det tidspunkt, hvor indledningsafgørelsen blev vedtaget, havde Polen kun indsendt MEIP-ajourføringen for 2012.
- (98) Selvom aktionæroverenskomsten fra 2011 forpligtede Gdynia og Kosakowo til at stille kontante og ikkekontante bidrag til rådighed for at finansiere investeringsprojektet frem til 2040, anfører Polen, at kun MEIP-ajourføringen fra 2012 og de senere oplysninger om de supplerende indtægter er relevante for vurderingen af, hvorvidt kapitaltilførslerne er forenelige med det indre marked.
- (99) I sagen *Stardust Marine* fastslog Domstolen, at »[...] der ved bedømmelsen af, om en stat har iagttaget en handlemåde, som en fornuftig investor ville have fulgt under markedsøkonomiske vilkår, og af, om statens handlemåde er økonomisk rationel, skal foretages en vurdering af situationen, som den var på det tidspunkt, da de finansielle støtteforanstaltninger blev truffet, og at der ikke må tages hensyn til omstændighederne, som de har udviklet sig sidenhen«⁽⁴³⁾.
- (100) I sagen *EDF* fastslog Domstolen endvidere, at »[...] økonomiske vurderinger foretaget efter tildelingen af nævnte fordel, den efterfølgende konstatering af, at den af den pågældende medlemsstat foretagne investering reelt var rentabel, eller efterfølgende begrundelser for valget af den fremgangsmåde, som blev fulgt, ikke tilstrækkelige til at godtgøre, at denne medlemsstat forud for eller samtidigt med denne tildeling har truffet en sådan beslutning i sin egenskab af aktionær«⁽⁴⁴⁾.
- (101) For at kunne anvende MEIP'en skal Kommissionen anbringe sig i samme situation som i perioden, hvor de enkelte beslutninger vedrørende ombygningen af den tidligere militære flyveplads til en civil lufthavn, blev truffet. Kommissionen skal også basere sin vurdering på de oplysninger og antagelser, som de offentlige aktionærer havde adgang til på det tidspunkt, hvor beslutningen om de økonomiske dispositioner blev truffet.
- (102) Kommissionen betragter MEIP-undersøgelsen fra 2010 som den første relevante analyse med henblik på at fastslå, hvorvidt Gdynia og Kosakowo kommuner handlede som en privat investor. Vurderingen af, hvorvidt statens indgriben er i overensstemmelse med markedsbetingelserne bør udføres på grundlag af en ex ante-analyse under hensyntagen til de oplysninger og data, der var til rådighed på det tidspunkt, hvor investeringen blev besluttet.
- (103) Kommissionen bemærker, at undersøgelserne og forberedelserne til det pågældende investeringsprojekt blev gennemført frem til 2010. De omfattede masterplanen for investeringsprojektet, miljørapporten, designdokumentationen for terminalen til almenflyvning, designdokumentationen for administrationsbygningen og bygningen til brandkorpsset, særlige luftfartsdokumenter og andre undersøgelser. Ved udgangen af 2010 udgjorde omkostningerne til disse undersøgelser [...] mio. PLN ([...] EUR)⁽⁴⁵⁾. Dette viser, at investorerne traf beslutningen om af ombygge Gdynia lufthavn inden 2010. Gdynia og Kosakowo iværksatte en række foreløbige foranstaltninger for at gennemføre projektet (jf. betragtning 10 ovenfor), og man bestilte specifikke undersøgelser med dette formål.

⁽⁴¹⁾ Sag 40/85, Belgien mod Kommissionen, Sml. 1986 I, s. 2321.

⁽⁴²⁾ Selv om Kommissionen bad de polske myndigheder om at fremlægge de underliggende Excel-regneark, som var blevet anvendt til beregningerne, inklusive formlerne, fremsendte de polske myndigheder Excel-regnearkene uden formlerne.

⁽⁴³⁾ Sag C-482/99 Frankrig mod Kommissionen, Sml. 2002 I, s. 4397.

⁽⁴⁴⁾ Sag C-124/10P Europa-Kommissionen mod Électricité de France (EDF), 2012, endnu ikke offentliggjort i Samlingen af Afgørelser, præmis 85.

⁽⁴⁵⁾ Jf. afsnit 4.7.5. i MEIP-undersøgelsen fra 2012. I henhold til bemærkningerne fra Polen udgjorde kapitaltilførslerne til Gdynia lufthavn pr. 26. juni 2009 i alt 1,691 mio. PLN (omkring 423 000 EUR). Kun [...] mio. PLN (omkring [...] EUR) var blevet anvendt til at finansiere de forskellige undersøgelser, der blev gennemført forud for projektet.

- (104) Som Polen anfører, afsluttede de offentlige aktionærer i lufthavnsselskabet forberedelserne til det pågældende investeringsprojekt i 2010. Samme år øgede de offentlige aktionærer selskabets aktiekapital til 6,05 mio. PLN (omkring 1,5 mio. EUR) med henblik på at gennemføre investeringsprojektet. De største investeringer i faste aktiver (såsom opførelsen af terminalen til almenflyvning) skulle efter planen indledes i 2011, men blev i praksis først indledt i 2012. Kommissionen mener, at alle private investorer ville have vurderet projektets forventede rentabilitet på det tidspunkt. Hvis investeringsplanen ikke viste, at der kunne blive tale om et acceptabelt afkast, eller hvis den var baseret på tvivlsomme antagelser, ville en privat investor ikke være begyndt at gennemføre planen og ville ikke have brugt yderligere penge på den ud over de penge, som allerede var brugt til de forberedende arbejder, som nævnes ovenfor.

a) Kapitaltilførsler

- (105) Med hensyn til kapitaltilførsler bemærker Kommissionen, at den første større kapitaltilførsel på 4,4 mio. PLN blev besluttet den 29. juli 2010 (næsten en firedobling af den eksisterende kapital på 1,7 mio. PLN), lige efter at MEIP-undersøgelsen fra 2010 den 16. juli 2010 blev afsluttet. Desuden blev aftalen om yderligere kapitaltilførsler (frem til 2040) for at finansiere ombygningsprojektet (omtalt i betragtning 33) underskrevet i marts 2011 (endda inden færdiggørelsen af den anden MEIP-undersøgelse af 13. maj 2011). Samtidig blev driftsaftalen med den militære bruger af lufthavnen (7. marts 2011) og aftalen om selskabets leje af jorden (11. marts 2011 (omtalt i betragtning 33)) indgået.
- (106) Kommissionen understreger også, at Polen bekræftede, at kapitaltilførslen, der blev besluttet den 29. juli 2010, var baseret på den økonomiske vurdering af projektet, som var indeholdt i MEIP-undersøgelsen fra 2010. Derfor er det klart, at de offentlige aktionærer på dette tidspunkt havde besluttet sig for at deltage i det pågældende investeringsprojekt, som skulle gennemføres i løbet af 30 år. Selvom det er muligt for en privat investor at tilpasse investeringsplanen i løbet af gennemførelsen i lyset af ændrede omstændigheder, er det tydeligt, at en hvilken som helst privat investor allerede ville have vurderet fordelene ved det pågældende investeringsprojekt i 2010, inden man begyndte at investere betydelige ressourcer i det.
- (107) På tidspunktet for udførelsen af den første ajourføring af MEIP'en i 2011, havde de offentlige aktionærer allerede tilført 6,05 mio. PLN til selskabet (jf. tabel 3). Selskabet havde allerede lejet jorden til lufthavnen af Kosakowo (lejeaftalen mellem Gdynia-Kosakowo Airport Ltd og Kosakowo blev underskrevet den 11. marts 2011) og havde også underskrevet en driftsaftale med den militære bruger af lufthavnen (7. marts 2011). Desuden underskrev aktionærerne den 11. marts 2011 en aftale om forhøjelse af selskabets aktiekapital frem til 2040 ⁽⁴⁶⁾. Og på det tidspunkt, hvor den anden ajourføring af MEIP-undersøgelsen blev færdiggjort i juli 2012, havde de offentlige aktionærer tilført i alt 64,810 mio. PLN (dvs. omkring 70 % af al den tilførte kapital). Kommissionen understreger, at MEIP-undersøgelserne fra 2011 og 2012 uden tvivl er justeringer af den oprindelige investeringsplan, som dannede grundlag for den oprindelige beslutning om at gå i gang med projektet med at omdanne den militære flyveplads. Så selvom der blev foretaget større kapitaltilførsler efter den første MEIP-undersøgelse i 2010, kan disse tilførsler ikke undersøges isoleret.

b) Kapitaludgifter

- (108) I MEIP-undersøgelsen fra 2012 opdeles investeringerne i faste aktiver i fire faser. Investeringsprojektets første fase omfattede designarbejde, men også rydning af grunden (rydning af træer og buske, nedrivningen af et antal hangarer og nivellering af grunden). Disse omkostninger blev afholdt i 2011 og udgjorde i alt [...] mio. PLN ([...] EUR). Projektets anden fase, som omfattede opførelse af terminalen til almenflyvning, administrationsbygningen og bygningen til brandkorpsen, var allerede indledt i 2012. Projektets anden fase er den vigtigste med hensyn til kapitaludgifter og udgjorde [...] % af de nominelle kapitaludgifter (herefter benævnt »capex«) i perioden 2012-2013. Ifølge oplysningerne fra Polen udgjorde kapitaludgifterne i 2012 [...] mio. PLN (hvoraf mere end halvdelen var afholdt inden ajourføringen af undersøgelsen i 2012 overhovedet gik i gang). Nedenstående diagram (figur 2) viser den (nominelle) capex efter investeringsfase som beskrevet i MEIP-undersøgelsen fra 2012.

⁽⁴⁶⁾ Aftalen af 11. marts 2011 betyder, at Gdynia skal foretage kontante indskud på i alt 59,048 mio. PLN (14,8 mio. PLN) i perioden 2011-2013, og at Kosakowo skal yde et ikkekontant bidrag (ombytning af årlige lejeindtægter til aktier) i perioden 2011-2040.

Figur 2

Capex opdelt efter fase (MEIP-undersøgelsen fra 2012)

(…)

- (109) I henhold til betragtning 103 og 108 mener Kommissionen, at hverken MEIP-undersøgelsen fra 2011 eller 2012 blev gennemført på det tidspunkt og på grundlag af de oplysninger, som de offentlige aktionærer havde til rådighed, da de traf selve beslutningen om at finansiere ombygningsprojektet. Desuden kan Kommissionen ikke med tilbagevirkende kraft tage højde for de planlagte supplerende indtægtskilder baseret på de oplysninger, der blev fremlagt i november 2013, med henblik på at begrunde de beslutninger, der blev truffet af de offentlige aktionærer i 2010 og 2011.
- (110) Kommissionen mener derfor, at for at kunne vurdere, om Gdynia og Kosakowo handlede som en forsigtig privat investor, der handler i en markedsøkonomi, skal den først og fremmest basere sin vurdering på MEIP-undersøgelsen fra 2010 og se bort fra en række senere udviklinger og oplysninger, som de offentlige aktionærer ikke havde adgang til på det tidspunkt, hvor de traf deres beslutning om at gennemføre det pågældende investeringsprojekt.
- (111) På den anden side vurderede man i MEIP-undersøgelsen fra 2011 og MEIP-undersøgelsen fra 2012 kun ændringerne af den oprindelige beslutning om at gå i gang med investeringsprojektet, der blev truffet i 2010 på grundlag af MEIP-undersøgelsen fra 2010. I MEIP-undersøgelsen fra 2012 anerkender man rent faktisk, at en række investeringer (såsom terminalen til almenflyvning, administrationsbygningen, elektricitetssystemet) allerede befandt sig i en »fremskreden gennemførelsesfase«. De to efterfølgende undersøgelser viser, at aktionærerne blev styret af udviklingen på markedet og tilpassede projektets omfang i henhold til dette (enten i opadgående eller nedadgående retning, afhængigt af typen af investering). Disse ændringer var imidlertid marginale sammenlignet med den overordnede beslutning om at omdanne militærbasen til en civil lufthavn. Nedenstående diagram (figur 3) viser kapitaludgifterne som fremlagt i MEIP-undersøgelserne fra 2010, 2011 og 2012 (udtrykt i reelle 2010-termer). Som det fremgår, er tidsplanen og investeringens omfang ajourført i både 2011 og 2012, men disse ændringer var ikke betydelige sammenlignet med projektets samlede størrelse. I 2010 blev den reelle capex anslået til omkring [...] mio. PLN, og dette tal steg [...] til omkring [...] mio. PLN i både 2011 og 2012 (dvs. [...] % over en investeringsperiode på næsten 20 år).
- (112) I dette tilfælde skal Kommissionen vurdere en række investeringsbeslutninger, der er truffet i løbet af et kortere tidsrum, som ikke er kendetegnet af uforudsete begivenheder, af de samme offentlige aktionærer, vedrørende gennemførelsen af det, der i bund og grund er det samme investeringsprojekt. Derfor kan MEIP-ajourføringerne fra 2011 og 2012 ikke ændre en investeringsbeslutning, som ikke var i overensstemmelse med MEIP'en på det tidspunkt, hvor den blev truffet, til en fornuftig investeringsbeslutning. Ajourføringerne kunne højst påvise, at de polske myndigheder kun handlede som en privat investor, hvis de kunne vise, at projektet, ved at der blev investeret yderligere midler, kunne give et afkast, der var tilstrækkeligt til at forrente den kapital, der var blevet og ville blive investeret (eller som var tilstrækkeligt til at forrente denne kapital selv under hensyntagen til risikoen for at skulle tilbagebetale ulovlig statsstøtte, som man havde modtaget tidligere).

Figur 3

Capex (i 000 PLN) som forudset i MEIP-undersøgelserne fra 2010, 2011 og 2012 (i reale 2010-termer)

(…)

Anvendelse af MEIP'en på grundlag af MEIP-undersøgelsen fra 2010:

- (113) MEIP-undersøgelsen fra 2010, som Polen har indsendt, er baseret på en forretningsplan, hvori man forudsiger fremtidige pengestrømme for egenkapitalinvestorerne for perioden 2010-2040. På det tidspunkt, hvor MEIP-undersøgelsen blev gennemført, forventede Polen, at lufthavnen ville begynde at håndtere almenflyvning i 2011, charterflyvninger i 2013 og lavprisselskaber i 2015. Dette ville medføre en stabil stigning i antallet af passagerer fra [...] passagerer i 2013 til næsten [...] millioner i 2024 og 1,753 millioner i 2040 (som vist i nedenstående tabel 5).

Tabel 5

Trafikprognoser for Gdynia lufthavn, som anvendes i MEIP-undersøgelsen fra 2010 (i tusinder)

Forventet passagerudvikling MEIP fra 2010)

År	2013	2014	2015	2016	2020	2024	2028	2032	2036	2040
Antal passagerer	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	1 752 835

- (114) I henhold til MEIP-undersøgelsen fra 2010 ville selskabet være rentabelt på EBITDA-niveau fra 2018. Den årlige tilbagediskonterede pengestrøm ville blive positiv fra 2020, hvilket illustreres af nedenstående figur (figur 4). Men på et kumulativt grundlag (dvs. efter aggregering af de foregående års pengestrømme hvert år) ventes den samlede DCF for hele perioden 2010-2040 at være negativ (som vist i figur 1). Med andre ord er de positive pengestrømme, der ventes at blive skabt fra 2018, ikke store nok til at kompensere for de særdeles negative pengestrømme i de tidligere investeringsperioder.

Figur 4

DCF i 000 PLN (MEIP-undersøgelsen fra 2010)

(...)

Kilde: baseret på MEIP-undersøgelsen fra 2010.

- (115) Efter 2040 forventedes det, at lufthavnselskabet ville vokse for altid med en stabil vækstrate for den frie pengestrøm på [...] %. Ud fra denne antagelse beregnede Polen terminalværdien for lufthavnsoperatøren i 2040. Den diskonterede terminalværdi udgør [...] mio. PLN.
- (116) MEIP-undersøgelsen fra 2010 giver en positiv egenkapitalværdi ⁽⁴⁷⁾ på [...] mio. PLN (dvs. omkring [...] mio. EUR). Desuden er investeringsprojektets IRR på [...] % højere end de forudsete kapitalomkostninger for lufthavnselskabet ([...] %).
- (117) Kommissionen bemærker, at den centrale drivkraft for de fremtidige pengestrømme for lufthavnselskabet i Gdynia er den forventede indtægt, der vil afhænge af passagertallene og størrelsen af de lufthavnsafgifter, som flyselskaberne betaler. Indtægterne fra lavprisselskaber og charterflyvninger (passager-, landings- og parkeringsafgifter) udgør i MEIP-undersøgelsen fra 2010 [80-90] % af alle indtægterne i 2040 og i gennemsnit [80-90] % af alle indtægter i hele den vurderede periode, dvs. 2010-2040. Kommissionen bemærker, at dette forhold strider imod Polens erklæringer om, at aktiviteterne i Gdynia lufthavn vil supplere aktiviteterne i Gdansk lufthavn, eftersom Gdynia ville fokusere på aktiviteter inden for almenflyvning. Som det fremgår af ovenstående data, er lavprisselskaber og charterflyvninger hovedindtægtskilden i de fleste af de år, som prognosen vedrører. Men som det vil blive forklaret nærmere nedenfor, stammer størstedelen af indtægterne i Gdansk lufthavn også fra lavprisselskaber og charterflyvninger (se betragtning 121).
- (118) I forbindelse med efterspørgslen fra passagerer og flyselskaber bemærker Kommissionen, at Gdynia lufthavn ville have samme opland som Gdansk lufthavn, som kun ligger omkring 25 km fra Gdynia. Gdansk lufthavn blev i 2012 udvidet til at kunne betjene op til 5 millioner passagerer, og en yderligere udvidelse til at kunne betjene op til 7 millioner passagerer er planlagt til 2015. Tidsplanen for denne udvidelse var allerede offentligt kendt i 2010, dvs. på tidspunktet for udarbejdelsen af MEIP-undersøgelsen fra 2010 ⁽⁴⁸⁾. Desuden blev der også anmeldt offentlig finansiering til udvidelsen af Gdansk til en kapacitet på 5 millioner passagerer til Kommissionen den 24. september 2008 under statsstøttesag nr. N472/08, og støtten blev godkendt af Kommissionen den 5. februar 2009 ⁽⁴⁹⁾.
- (119) Polen informerede Kommissionen om, at masterplanen for Gdansk lufthavn, der blev udarbejdet i 2010 ⁽⁵⁰⁾, giver mulighed for udvidelse af start- og landingsbaner, forpladser og anden lufthavnsinfrastruktur, som ville betyde, at Gdansk lufthavn fremover ville kunne håndtere mere end 10 millioner passagerer om året.

⁽⁴⁷⁾ Denne egenkapitalværdi omfatter netto nutidsværdien af pengestrømmene i perioden 2012-2040 og den beregnede diskonterede terminalværdi for lufthavnsoperatøren i 2040.

⁽⁴⁸⁾ Jf. f.eks. Kommissionens beslutning nr. C(2009) 4445 af 3. juni 2009 om Fællesskabets finansielle støtte inden for transeuropæiske net.

⁽⁴⁹⁾ Se fodnote 4.

⁽⁵⁰⁾ Masterplanen blev bestilt i februar 2010 og afleveret i november 2010.

- (120) Kommissionen bemærker endvidere, at Gdansk lufthavn i 2010 håndterede 2,2 millioner passagerer (dvs. den udnyttede 45 % af sin kapacitet, inklusive den kapacitet, der var under opførelse). Ifølge prognoserne for Gdansk lufthavn vil kun 50 til 60 % af den tilgængelige kapacitet blive udnyttet i 2020 ⁽⁵¹⁾. Disse prognoser tager ikke hensyn til opstarten af aktiviteter i Gdynia lufthavn (dvs. man formoder, at hele efterspørgslen fra oplandet vil blive opfyldt af Gdansk lufthavn). Kommissionen bemærker, at Gdansk lufthavn vil kunne opfylde efterspørgslen i regionen i lang tid fremover, dvs. mindst frem til 2030, selvom man forudsætter en dynamisk vækst i passagertrafikken.
- (121) Som angivet ovenfor forventes det i MEIP-undersøgelsen fra 2010 for Gdynia lufthavn, at størstedelen af dens indtægter (gennemsnitligt [80-90] % for hele perioden 2012-2040) vil stamme fra lavprisselskaber og charterflyselskaber. I denne forbindelse bemærker Kommissionen ligeledes, at Gdansk lufthavn også hovedsagelig håndterer lavprisselskaber og chartertrafik. I 2010 udgjorde lavprisselskaber og charterflyvninger 72 % af alle de passagerer, som blev håndteret af Gdansk lufthavn ⁽⁵²⁾.
- (122) I lyset af den korte afstand til en anden etableret lufthavn uden trængselsproblemer, der benytter samme forretningsmodel og har betydelig ledig kapacitet på langt sigt, mener Kommissionen, at mulighederne for at lufthavnselskabet i Gdynia lufthavn vil kunne tiltrække trafik og passagerer, i høj grad vil afhænge af niveauet af lufthavnsafgifter, som flyselskaberne tilbydes, navnlig i sammenligning med de nærmeste konkurrenter.
- (123) I den forbindelse bemærker Kommissionen, at man i MEIP-undersøgelsen fra 2010 regner med en passagerafgift for charterflyselskabers og lavprisselskabers flyvninger på 25 PLN/PAX (6,25 EUR) indtil 2014 og 40 PLN/PAX (10 EUR) fra 2015 (til 2040). Landingsafgiften for den samme kategori af flyvninger blev fastsat til 25 PLN/t (6,25 EUR) for hele perioden (den gennemsnitlige MTOW (maksimale startvægt) forventedes at være 70 t), mens parkeringsafgiften blev vurderet til 4 PLN (1,0 EUR) pr. 24 t/t (med en gennemsnitlig MTOW på 70 t). I henhold til MEIP-undersøgelsen fra 2010 blev priserne fastlagt på niveauer, der var sammenlignelige med andre regionale lufthavne på det tidspunkt, hvor MEIP-undersøgelsen blev gennemført. Priserne i Gdynia lufthavn blev også fastlagt ud fra en formodning om, at der ikke ville komme konkurrence fra Gdansk lufthavn.
- (124) Kommissionen bemærker ligeledes, at taksterne i Gdansk lufthavn siden 31. december 2008 omfatter en standardpassagerafgift på 48 PLN/PAX (12,0 EUR), standardlandingsafgiften for fly over 2 t (dvs. inklusive alle charter- og lavprisselskabers fly) til 25 PLN/t (6,25 EUR) og parkeringsafgiften til 4,5 PLN/24 t/t (1,25 EUR).
- (125) Kommissionen bemærker imidlertid, at taksterne i Gdansk lufthavn også omfatter forskellige rabatter, bl.a. på lavprisselskabers flyvninger. Gdansk lufthavn anvender en reduceret passagerafgift på 24 PLN/PAX (6 EUR) for alle nye forbindelser (pr. 1. januar 2004) og for alle forøgelse af hyppigheden, der omfatter et fly med en MTOW på mellem 50 og 100 t (f.eks. Airbus A320 og Boeing 737 og andre fly, som benyttes af lavprisselskaber). Landingsafgiften for sådanne forbindelser halveres også (dvs. til 12,5 PLN/t). Parkeringsafgiften bortfalder fuldstændig, hvis frekvensen for en forbindelse er mindst seks gange om ugen. Desuden nedsættes standardpassagerafgiften først med 23 PLN for alle passagerer, der rejser med rutefly indenrigs. Herefter anvendes der en passende rabat. Under hensyntagen til de anvendte rabatter i Gdansk lufthavn mener Kommissionen, at de planlagte gennemsnitlige lufthavnsafgifter i Gdynia lufthavn var betydeligt højere end i den etablerede nabolufthavn.

⁽⁵¹⁾ Passagertrafikken (i 000 passagerer om året) i Gdansk lufthavn.

Faktiske passagerantal:

Årstal	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Antal	466	672	1 256	1 715	1 954	1 911	2 232	2 463	2 906

Forventede stigning i passagerantal:

Årstal	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Antal	3 153	3 311	3 477	3 616	3 760	3 911	4 067	4 230

⁽⁵²⁾ Lavprisselskaber 64,5 %, charterflyselskaber 7,5 %. I både 2009 og 2011 lå dette tal på 70 %.

- (126) Ved at anvende de pågældende lufthavnsafgifter vil Gdynia lufthavn som en ny aktør på markedet ikke kunne tiltrække særlig store trafikmængder, når der findes en etableret lufthavn med ledig kapacitet i samme opland, der anvender lavere nettoafgifter for nye forbindelser samt ved forøgelse af kapaciteten for eksisterende forbindelser. Kommissionen bemærker ligeledes, at planen for lufthavnsafgifter for Gdansk lufthavn giver mulighed for rabat på afgifterne frem til den 31. december 2028. Eftersom man i MEIP-undersøgelsen fra 2010 (baseret på lufthavnsoperatørens forretningsplan på daværende tidspunkt) anser lufthavnsafgifter for lufthavnsselskabets vigtigste indtægtskilde, mener Kommissionen, at denne løsning er bevis for, at MEIP-undersøgelsen fra 2010 ikke er tilstrækkeligt velfunderet og troværdig til at kunne påvise, at det pågældende investeringsprojekt ville være blevet gennemført af en privat investor.
- (127) Eftersom både Gdynia lufthavn og Gdansk lufthavn især ville fokusere på lavprisselskaber og charterflyselskaber, eftersom Gdansk lufthavn ikke udnytter sin fulde kapacitet, eftersom de faktiske afgifter er lavere end dem, der findes i forretningsplanen for Gdynia, og grundet den korte afstand mellem de to lufthavne, mener Kommissionen også, at formodningen om, at der ikke vil opstå priskonkurrence mellem de to lufthavne, er fejlagtig.
- (128) Kommissionen bemærker ligeledes, at på tidspunktet for udarbejdelsen af MEIP-undersøgelsen fra 2010 var nettoafgifterne (standardafgifter efter gældende rabatter), som blev anvendt i Bydgoszcz lufthavn (ligger 196 kilometer og 2 timer og 19 minutter i bil fra Gdynia lufthavn) og Szczecin lufthavn (ligger 296 kilometer og 4 timer og 24 minutter i bil fra Gdynia lufthavn), den anden og tredje nærmeste polske regionallufthavn, betydeligt lavere ⁽⁵³⁾.
- (129) I lyset af ovenstående mener Kommissionen, at eftersom der ligger en anden lufthavn uden trængselsproblemer tæt på, som følger den samme forretningsmodel, forekommer lufthavnsafgifterne i MEIP-undersøgelsen fra 2010, som er højere end dem, der gælder i Gdansk og i andre regionale lufthavne i nærheden, urealistiske. I lyset af konkurrencesituationen for Gdynia lufthavn mener Kommissionen, at trafikprognoserne i MEIP-undersøgelsen fra 2010 er baseret på urealistiske antagelser.
- (130) Det skal også bemærkes, at MEIP-undersøgelsen fra 2010 hverken omfattede en følsomhedsanalyse eller en vurdering af de sandsynlige resultater (f.eks. det værste tænkelige scenario, det bedst tænkelige scenario og et basisscenario). Kommissionen konkluderer derfor, at det scenario, der præsenteres i MEIP-undersøgelsen fra 2010, tilsyneladende er baseret på overdrevet optimistiske antagelser vedrørende udviklingen inden for passagertrafik og afgiftsniveau.
- (131) Kommissionen bemærker, at et fald i de årlige indtægter fra passagerafgifter i forbindelse med lavprisselskaber og chartertrafik på blot [...] % (i prognoseperioden 2010-2040) resulterer i en negativ egenkapital for de offentlige aktionærer. Et sådant fald i indtægter ville opstå, hvis afgifterne og/eller trafikken er lavere end antaget. I denne henseende er det værd at bemærke, at lufthavnsafgifterne i forretningsplanen, der ligger til grund for MEIP-undersøgelsen fra 2010, allerede er [...] % højere end i Gdansk lufthavn ⁽⁵⁴⁾. I denne forbindelse er det særdeles usandsynligt, at Gdynia lufthavn ville kunne tiltrække trafik uden at yde en betydelig rabat på afgiften på 40 PLN (10 EUR), som står angivet i forretningsplanen. NNV's store følsomhed over for en tilsyneladende marginal nedbringelse af lufthavnsafgifterne (som er baseret på realistiske antagelser) sår derfor en høj grad af tvivl om troværdigheden af den oprindelige forretningsplan.
- (132) Mens MEIP-undersøgelsen fra 2010 var baseret på de på daværende tidspunkt tilgængelige trafikprognoser, og man ikke bør anvende efterfølgende oplysninger til at foretage en direkte vurdering af MEIP-undersøgelsen, bemærker Kommissionen ikke desto mindre, at disse prognoser var overoptimistiske. En sammenligning af trafikprognoserne

⁽⁵³⁾ Bydgoszcz lufthavn: Standardpassagerafgiften er 30 PLN (7,5 EUR), standardlandingsafgiften er 45 PLN/t (11,25 EUR) for de første 2 t MTOW, 40 PLN/t (10 EUR) mellem 2 og 15 t MTOW, 35 PLN/t (8,75 EUR) mellem 15 og 40 t MTOW, 30 PLN/t (7,5 EUR) mellem 40 og 60 t MTOW, 25 PLN/t (6,25 EUR) mellem 60 og 80 t MTOW og 20 PLN/t (5 EUR) for hvert t over 80 t MTOW, en standardparkeringsafgift på 8 PLN/t/24 t (2 EUR, ingen afgift de første fire timer). Rabatter: Passagerafgifterne kan nedsættes med fra 5 % (hvis et flyselskab har 100-300 passagerer, der rejser fra Bydgoszcz lufthavn pr. måned) til 50 % (hvis et flyselskab har mere end 8 000 passagerer, der rejser fra Bydgoszcz lufthavn pr. måned), landingsafgift – 50 % rabat de første 12 måneder for en rute, 50 % for landing mellem 14.00 og 20.00, landings- og parkeringsafgifter: 10 % for et flyselskab med 4-10 flyvninger om måneden, 15 % for 11-30 flyvninger om måneden, 20 % for mere end 31 flyvninger om måneden. Szczecin lufthavn: Standardpassagerafgiften er 35 PLN (8,75 EUR), standardlandingsafgiften er 70 PLN/t (17,5 EUR), standardparkeringsafgiften er 8 PLN/t/24 t (ingen afgift de første to timer). Rabatter: fra 20 % (hvis et selskab tilbyder afrejsende passagerer mere end 800 pladser om ugen) til 90 % (hvis der tilbydes mere end 1 300 pladser).

⁽⁵⁴⁾ Beregning af passagerafgifter for lavprisselskaber.

for 2010 og 2012 viser betydelige forskelle. Der var ikke kun forsinkelser i forbindelse med opstarten af projektet, men derudover blev trafikprognoserne i løbet af den »positive EBITDA«-periode reduceret med [...] til [...] % pr. år. En korrektion af en sådan størrelsesorden og uden større ændringer af omstændighederne er udtryk for en nyttig realitetsvurdering af de oprindelige antagelser. Den illustrerer yderligere, at de følsomhedsanalyser, som Kommissionen har foretaget (som er marginale i sammenligningen), er særligt sigende med hensyn til den urealistiske karakter af de antagelser, der ligger til grund for konklusionen om, at projektet var levedygtigt.

Tabel 6

Sammenligning af passagertrafikprognoser, som anvendes i MEIP-undersøgelsen fra 2010 og MEIP-ajourføringen fra 2012

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Pax i alt i MBP-undersøgelsen fra 2010	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Pax i alt i MBP-undersøgelsen fra 2012	—	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Forskel		– 53 %	– 69 %	– 55 %	– 38 %	– 36 %	– 29 %	– 27 %	– 25 %
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Pax i alt i MBP-undersøgelsen fra 2010	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	1 343 234
Pax i alt i MBP-undersøgelsen fra 2012	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	1 083 746
Forskel	– 23 %	– 21 %	– 19 %	– 17 %	– 17 %	– 18 %	– 18 %	– 19 %	– 19 %

- (133) Yderligere følsomhedsanalyser viser, at projektet ville blive urentabelt, hvis de samlede indtægter var blot [...] % lavere om året i hele prognoseperioden, eller hvis indtægterne var [...] % lavere, og driftsudgifterne var [...] % højere. Investerings rentabilitet er derfor særdeles følsom over for marginale ændringer i de grundlæggende antagelser. Kommissionen anser sådanne ændringer for at være marginale i sammenligning med de ændringer, man har foretaget i de på hinanden følgende MEIP-undersøgelser.
- (134) De følsomhedsanalyser, som Kommissionen har foretaget, virker så meget desto mere fornuftige, for mindre end et år efter MEIP-undersøgelsen fra 2010 modtog de polske myndigheder en ajourført analyse, der viste, at projektets NNV ville være betydeligt lavere og kun ville udgøre [...] mio. PLN (omkring [...] EUR). I maj 2001 blev projektets NNV derfor reduceret med [...] % i forhold til det oprindelige projekt.
- (135) Kommissionen bemærker desuden, at de positive resultater af MEIP-undersøgelsen fra 2010 også i høj grad afhænger af investeringens terminalværdi ved udgangen af den periode, der er omfattet af forretningsplanen (dvs. i 2040). Selskabets tilbagediskonterede pengestrøm for perioden 2010-2040 er negativ og udgør (–[...]) mio. PLN). Den tilbagediskonterede terminalværdi pr. 30. juni 2010 udgør [...] mio. PLN.
- (136) Terminalværdien var baseret på antagelser om, at den årlige vækstrate for investeringens pengestrøm efter 2040 ville udgøre [...] %. I henhold til standardpraksis bør en virksomheds vækstrate ikke være højere end vækstraten i den økonomi, hvor den opererer (dvs. målt som BNP-vækst). Terminalværdien beregnes faktisk på et tidspunkt, hvor virksomheden forventes at blive moden, og når virksomhedens periode med kraftig vækst er overstået. Eftersom økonomien ventes at omfatte virksomheder med kraftig vækst og andre med stabil vækst, forventes vækstraten for modne virksomheder derfor at være lavere end den gennemsnitlige vækstrate i økonomien som helhed. I sine bemærkninger anførte Polen ikke grundlaget for beregningen af den langsigtede vækstrate på [...] %, men man forklarede, at den langsigtede vækstrate er en nominal vækstrate. På grundlag af oplysningerne fra IMF fandt Kommissionen, at de prognoser for den reale BNP-vækst i Polen, som forelå i starten af 2010, viste, at den nominelle vækstrate for den polske økonomi ville ligge mellem 5,6 % i 2011 og 6,6 % i 2015. Med en inflation i størrelsesordenen 2,5 % kunne den reale BNP-vækst ventes at ligge på 4 %. Så valget af en nominal vækstrate på

[...] % for Gdynia lufthavn kunne ved første øjekast synes at være i overensstemmelse med de på daværende tidspunkt foreliggende oplysninger og med den normale praksis for valg af en vækstrate, der er lavere end vækstraten for økonomien. Men ved at vælge en langsigtet vækstrate, der ligger over inflationen (der blev anslået til 2,5 % i april 2010), går man i forretningsplanen ud fra, at lufthavnen ville fortsætte med at vokse hvert år efter 2040.

Tabel 7

Data og prognoser vedrørende BNP og inflation fra IMF i april 2010

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
% GDP-vækst	1,70	2,70	3,20	3,90	4,00	4,00	4,00
% GDP-vækst	5,50	4,40	5,60	6,20	6,60	6,50	6,60
% inflation	4,20	3,50	2,30	2,40	2,50	2,50	2,50

Kilde: International Monetary Fund, World Economic Outlook Database, April 2010 (hentet på <http://www.imf.org/external/data.htm>).

- (137) Desuden bemærker Kommissionen, at opgaven med at fastslå den mest hensigtsmæssige vækstrate er mere kompliceret, og at usikkerheden er så meget desto større i dette tilfælde på grund af den særligt lange prognoseperiode og den fjerne dato, for hvilken terminalværdien blev beregnet. Prognoser for væksten i BNP går faktisk sjældent længere end en tidshorisont på fem år, mens modellen i dette tilfælde skulle forudsige en rimelig vækstrate for lufthavnen, efter at den har været i drift i 30 år. Dette viser, at en forsigtig investor vil have foretaget en række følsomhedsanalyser.
- (138) I denne henseende er det værd at bemærke, at man i de efterfølgende ajourføringer af den oprindelige forretningsplan reducerede den stabile vækstrate fra [...] % til [...] %. Polen har imidlertid ikke fremlagt nogen præcis forklaring på denne reduktion. Terminalværdien er en funktion af den formodede varige stabile vækstrate, men også af de forventede afkast i løbet af perioden med stabil vækst. Kommissionen foretog en række følsomhedsanalyser, der bekræftede, at konklusionen i MEIP-undersøgelsen fra 2010 er særdeles følsom over for mindre og realistiske ændringer i de grundlæggende antagelser. For det første ligger den stabile vækstrate, hvor forretningsplanen fra 2010 giver en negativ NNV, på omkring [...] %. Men hvis man antager, at indtægterne kun er [...] % lavere end prognosen, er den stabile vækstrate, hvor projektet bliver urentabelt, [...] %.
- (139) Modellen med den stabile vækstrate, som anvendes til at beregne terminalværdien, kræver i dette tilfælde også, at man fremsætter antagelser vedrørende datoen, hvor virksomheden begynder at vokse med en stabil sats, som den kan fastholde for altid. I MEIP-undersøgelsen fra 2010 fastsættes denne dato til 2040, hvilket giver en prognoseperiode på 30 år (2010-2040). I MEIP-ajourføringen fra 2012 blev prognoseperioden afkortet til 18 år (2012-2030), og terminalværdien blev derfor beregnet for 2030. Hvis man anvender samme tidshorisont for MEIP-undersøgelsen fra 2010, bliver NNV negativ.
- (140) Kommissionen bemærker ligeledes, at man i MEIP-undersøgelsen fra 2012 specifikt nævner, at en forsigtig investor ville have taget hensyn til, at projektet har en særdeles lang tidshorisont, inden det bliver rentabelt (jf. afsnit 4.10.1.2 i MEIP-undersøgelsen fra 2012, hvor man konkluderer, at »Det positive resultat for nettonutidsværdien beviser, at investeringen i Gdynia-Kosakowo-lufthavnen kan være en interessant forretning for potentielle investorer. Men inden man træffer nogen beslutninger, skal investorerne også overveje den langsigtede investeringshorisont, der er typisk for projekter med infrastrukturinvesteringer«).
- (141) Kommissionen bemærker, at i 2010, hvor den første MEIP-undersøgelse blev gennemført, tog man i forretningsplanen og NNV-beregningerne hensyn til alle kapitaludgifter, herunder udgifter vedrørende det offentlige forpligtelser (brandvæsen, sikkerhed, toldkontrol osv.). Kommissionen bemærker, at denne fremgangsmåde tilsyneladende er korrekt, eftersom disse udgifter hænger nøje sammen med opførelsen og driften af en lufthavn (og derfor kommer oven i udgifterne til projektet).

- (142) Men Kommissionen har også vurderet projektets rentabilitet på grundlag af MEIP-undersøgelsen fra 2010 uden kapitaludgifter til opgaver, der hører under statens ansvarsområde.
- (143) Oplysningerne fra Polen gør det ikke muligt præcist at identificere, hvilke elementer af kapitaludgifterne og driftsudgifterne der kan tilregnes det offentlige. Kommissionen bemærker, at i MEIP-ajourføringen fra 2012 har Polen opdelt de investeringer, der falder inden for det offentliges ansvarsområde. Dette var imidlertid ikke tilfældet for MEIP-undersøgelsen fra 2010. Kommissionen genberegnete ikke desto mindre NNV og udelukkede en række identificerbare poster med kapitaludgifter, der tydeligvis vedrører aktiviteter, der hører under det offentliges ansvarsområde. Kommissionen genberegnete nærmere betegnet NNV uden følgende kapitaludgifter: »Køretøjer og udstyr til brandbekæmpelse«, »Hegn omkring lufthavn og overvågning« og »Udstyr til lufthavnens sikkerhedsvagter«, som udgjorde [...] mio. PLN (samlet nominelt beløb)
- (144) I MEIP-undersøgelsen fra 2010 er konsekvensen af at fjerne de udgifter, der ligger inden for det offentliges ansvarsområde, at den tilbagediskonterede pengestrøm stiger til omkring (-[...]) mio. PLN (eller med andre ord, at det forventede tilbagediskonterede tab i perioden 2010-2040 falder med [...] mio. PLN fra (-[...]) mio. PLN til (-[...]) mio. PLN). Eftersom terminalværdien ikke ændres (og er lig med [...] mio. PLN), vokser projektets NNV fra [...] mio. PLN til [...] mio. PLN (dvs. den vokser fra [...] mio. EUR til omkring [...] mio. EUR).
- (145) Man foretog yderligere følsomhedsanalyser, som viser, at NNV bliver negativ, hvis følgende ændringer foretages: en reduktion af de samlede indtægter med [...] %, en reduktion i indtægterne fra lufthavnsafgifter med [...] % eller en reduktion i de samlede indtægter med [...] % i forbindelse med omkostninger, der er [...] % højere (alt sammen på årsbasis). I lyset af de særdeles urealistiske antagelser vedrørende lufthavnsafgifter ([...] % højere end i Gdansk lufthavn ⁽⁵⁵⁾) og de overdrevet optimistiske trafikprognoser (revision af prognoserne på [...] % til [...] % lavere end oprindeligt forudset) tyder sådanne følsomhedsanalyser på, at en smule mere realistiske antagelser fører til den konklusion, at projektet ikke ville være rentabelt.
- (146) Når udgifterne, der kan identificeres som hørende til det offentliges ansvarsområde i MEIP-undersøgelsen fra 2010 holdes udenfor, viser følsomhedsanalyserne, at NNV ville blive negativ, hvis den forventede indtægt fra lufthavnsafgifter fra lavprisselskaber (uden reduktion af lufthavnsafgifterne for charterflyvninger) blev reduceret med [...] % om året, mens indtægterne fra charterflyvninger, alle andre indtægter, driftsomkostninger og kapitaludgifter fastholdes som angivet i forretningsplanen (idet man går ud fra, at der vil begynde at komme indtægter fra lavprisselskaberne i 2017, og at disse gradvist vil blive større med tiden).
- (147) Desuden er det værd at erindre om, at projektet kun er rentabelt i kraft af terminalværdien (dvs. lufthavnens værdi i 2040 under forudsætning af en konstant årlig stigning i pengestrømmen på [...] %). Frem til 2040 genererer projektet en negativ pengestrøm.
- (148) Selv når projektets rentabilitet vurderes på grundlag af MEIP-undersøgelsen fra 2010 uden kapitaludgifter til opgaver, der hører under det offentliges ansvarsområde, kan man ikke entydigt konkludere, at en privat investor ville have foretaget den pågældende investering.

Sammendrag og konklusion

- (149) Ombygningen af Gdynia lufthavn indebærer en betydelig investering og en lang periode med negative pengestrømme. Forretningsplanen viser faktisk, at den akkumulerede tilbagediskonterede pengestrøm i prognoseperioden 2010-2040 er negativ (-[...] mio. PLN eller - [...] mio. EUR). I henhold til forretningsplanen når projektet kun op på positive tal takket være den tilbagediskonterede terminalværdi på [...] mio. PLN, der er beregnet for 2040 og for altid herefter, under forudsætning af at lufthavnen vokser hvert år og for altid herefter med en nominel sats på [...] %. Til trods for de betydelige usikkerhedsmomenter, der er indbygget i et sådant langsigtet projekt, indeholder forretningsplanen ikke nogen følsomhedsanalyse og adskiller sig dermed fra den analyse, som en forsigtig investor ville have foretaget for et sådant projekt.
- (150) Desuden førte Kommissionens analyse til den konklusion, at forretningsplanen er baseret på en række antagelser, der er optimistiske og urealistiske i lyset af den korte afstand til Gdansk lufthavn, som benytter samme forretningsmodel, har ledig kapacitet og udvidelsesplaner. Flere følsomhedsanalyser viser, at NNV for projektet bliver negativ, hvis der sker mindre og realistiske ændringer af de underliggende antagelser.

⁽⁵⁵⁾ Jf. fodnote 54.

- (151) I lyset af ovenstående mener Kommissionen, at en privat investor ikke ville have truffet beslutning om at gennemføre det pågældende investeringsprojekt på grundlag af MEIP-undersøgelsen fra 2010. Beslutningen, som kommunerne Gdynia og Kosakowo traf, giver derfor lufthavnsselskabet en økonomisk fordel, som det ikke ville have opnået under normale markedsbetingelser.

Anvendelse af MEIP på grundlag af MEIP-undersøgelsen fra 2011 og MEIP-ajourføringen fra 2012

- (152) For så vidt angår MEIP-undersøgelserne, der blev gennemført i 2011 og 2012 (og de midler, som ifølge Polen blev tilført lufthavnsselskabet efter disse undersøgelser), mener Kommissionen, at der allerede var givet tilsagn om disse kapitaltilførsler i aktionæroverenskomsten, der blev underskrevet den 11. marts 2011 (jf. betragtning 33 ovenfor), dvs. inden MEIP-undersøgelserne i 2011 og 2012 blev gennemført. Da MEIP-undersøgelserne i 2011 og 2012 blev gennemført, havde aktionærerne derfor allerede truffet deres investeringsbeslutninger, selvom de først blev iværksat på et senere tidspunkt. Kommissionen mener desuden, at kapitaltilførslerne efter MEIP-undersøgelserne fra 2011 og 2012 ikke kan betragtes som uafhængige investeringsbeslutninger, der er truffet isoleret, eftersom de vedrører det samme investeringsprojekt, som de offentlige aktionærer begyndte at gennemføre senest i 2010, og de udelukkende er justeringer eller ændringer af det oprindelige projekt.
- (153) Som tidligere nævnt mener Kommissionen derfor, at undersøgelserne kun kunne påvise, at Polen handlede som en privat investor, hvis de viste, at investeringen af yderligere midler ville give projektet mulighed for at give et passende afkast på den kapital, der allerede var investeret, og som ville blive investeret (eller det ville give et passende afkast på denne kapital under hensyntagen til risikoen for at skulle tilbagebetale eventuel tidligere modtaget ulovlig statsstøtte).
- (154) Men undersøgelserne viste langt fra dette forhold og forekommer utroværdige af de grunde, der vil blive beskrevet nedenfor.

Anvendelse af MEIP'en på grundlag af MEIP-ajourføringen fra 2011

- (155) Den første ajourføring af MEIP-undersøgelsen blev foretaget i maj 2011. Selvom der blev givet tilsagn om de kapitaltilførsler, der blev foretaget, efter at denne MEIP-undersøgelse blev foretaget, inden maj 2011 (jf. betragtning 33 ovenfor), har Kommissionen også vurderet, om man på grundlag af oplysningerne i denne økonomiske undersøgelse kan anse kapitaltilførslerne for at være udtryk for en handlemåde, der er den samme som for en privat investor, der opererer i en markedsøkonomi. I MEIP-undersøgelsen fra 2011 blev indtægten fra projektet holdt konstant, men kapitaludgifterne blev forøget (jf. figur 3, der viser de akkumulerede investeringsudgifter udtrykt i reale 2010-termer). I denne undersøgelse tager man også hensyn til de tidligere kapitaltilførsler og de allerede afholdte kapitaludgifter. WACC blev sænket en smule (fra [...] % til [...] %), og den langsigtede vækstrate blev sænket fra [...] % til [...] %. Disse ajourføringer førte til en betydeligt lavere NNV på [...] mio. PLN (omkring [...] EUR). Dette skyldtes større tab (den tilbagediskonterede pengestrøm i perioden 2011-2030 ville udgøre [...] mio. PLN), og terminalværdien ville falde en smule til [...] mio. PLN.
- (156) Kommissionen konkluderer derfor, at beslutningen, som kommunerne Gdynia og Kosakowo traf om at finansiere ombygningen af den militære flyveplads Gdynia-Kosakowo (Gdynia-Oksywie) til en civil lufthavn, heller ikke er i overensstemmelse med MEIP'en på grundlag af MEIP-ajourføringen fra 2011, og at den derfor giver lufthavnsselskabet en økonomisk fordel, som denne ikke ville have fået under normale markedsvilkår.

Anvendelse af MEIP'en på grundlag af MEIP-ajourføringen fra 2012

- (157) Polen mener, at Kommissionen bør analysere overensstemmelsen med MEIP'en på grundlag af MEIP-undersøgelsen fra 2012. For at kunne besvare dette argument, selvom der tidligere var givet tilsagn om de kapitaltilførsler, der blev foretaget, efter at denne MEIP-undersøgelse blev foretaget (jf. betragtning 33 ovenfor), har Kommissionen også vurderet, om man på grundlag af oplysningerne i denne økonomiske undersøgelse kan anse kapitaltilførslerne for at være udtryk for en handlemåde, som en privat investor, der opererer i en markedsøkonomi, også ville have benyttet.
- (158) Kommissionen bemærker, at der i MEIP-ajourføringen fra 2012 tages hensyn til de tidligere kapitaltilførsler og de allerede afholdte kapitaludgifter. MEIP-ajourføringen fra 2012 viser, at finansieringen af Gdynia-Kosakowo Airport Ltd medfører en positiv egenkapital på [...] mio. PLN (omkring [...] mio. EUR) for aktionærerne. Desuden er investeringsprojektets IRR på [...] % højere end lufthavnsselskabets forudsete kapitalomkostninger på ([...] %).

- (159) I MEIP-undersøgelsen fra 2012 sammenlignes selskabets egenkapital med yderligere investeringer i en situation, hvor den nye lufthavn bliver operationel »basisscenariet«, med selskabets egenkapital uden yderligere investeringer i en situation, hvor investeringsprojektet blev opgivet i juni 2012 (det »kontrafaktiske scenario«) ⁽⁵⁶⁾.
- (160) I denne forbindelse har Kommissionen allerede konkluderet, at kapitaltilførsler foretaget efter 2010 ikke kan betragtes isoleret fra den oprindelige investeringsbeslutning, der blev truffet i 2010. Det korrekte kontrafaktiske scenario i 2010 ville have været ikke at påbegynde gennemførelsen af projektet. Ifølge Polen gav lejeaftalen Kosakowo kun mulighed for at bruge jorden til en civil lufthavn. Kommissionen bemærker, at en privat investor ikke ville have indgået en sådan aftale i første omgang, hvis planerne for etablering af en ny civil lufthavn i området ikke havde realistiske udsigter til at give afkast på en sådan investering. Det kontrafaktiske scenario, som defineres i MEIP-ajourføringen fra 2012, fordrejes derfor af en tidligere beslutning, som ikke i sig selv var udtryk for samme handlemåde som en privat investor. Det korrekte kontrafaktiske scenario i 2010 og 2012 ville med andre ord have været et, hvor projektet vedrørende etablering af den pågældende civile lufthavn ikke blev gennemført, idet alle kapitaltilførslerne og MEIP-undersøgelserne, som Polen har foretaget, vedrører gennemførelsen af det samme investeringsprojekt.
- (161) Under alle omstændigheder bemærker Kommissionen, at basisscenariet i MEIP-ajourføringen fra 2012, som Polen har fremlagt, er baseret på en forretningsplan, der forudsætter fremtidige pengestrømme for egenkapitalinvestorerne i perioden 2012-2030 (dvs. en periode med høj vækst) ⁽⁵⁷⁾. De forventede fremtidige pengestrømme er baseret på den antagelse, at lufthavnen påbegynder sine aktiviteter i 2013. På tidspunktet, hvor MEIP-ajourføringen fra 2012 blev foretaget, forventede Polen, at lufthavnen ville betjene omkring [...] passagerer i 2014 og gradvist ville udvide sine aktiviteter til [...] passagerer i 2020 og omkring [...] i 2028 (jf. prognosen for udvikling i passagertal i tabel 8 nedenfor).

Tabel 8

Prognoser for passagertrafik for Gdynia lufthavn (i 000)

Forventet vækst i passagertallene										
År	2013	2014	2015	2017	2018	2019	2020	2023	2026	2030
I alt	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	1 083,7

- (162) I henhold til MEIP-ajourføringen fra 2012 forventes det, at lufthavnsoperatøren vil vokse for altid med en stabil vækstrate på [...]. Ud fra denne antagelse beregnede Polen terminalværdien for lufthavnsoperatøren i 2030.
- (163) Kommissionen bemærker, at som i MEIP-undersøgelsen fra 2010 er den vigtigste værdiskabende faktor for de fremtidige pengestrømme for lufthavnsselskabet for Gdynia lufthavn de forventede indtægter fra luftfarten, som vil afhænge af passagertallet og størrelsen af de lufthavnsafgifter, flyselskaberne betaler.
- (164) For så vidt angår den forventede udvikling i passagertallet anfører Polen, at efterspørgslen på passagerflyvninger vil stige med tiden og med den forventede stigning i Polens BNP og regionens udvikling. Polen mener derfor, at trafikprognoserne er konservative, og at den faktiske trafik kan blive højere end forventet. Efter Polens mening forudsiger man i ajourføringen af trafikprognosen for regionen i marts 2013 større trafik end i MEIP-ajourføringen fra 2012.
- (165) Polen anfører, at man i forretningsplanen forventer, at Gdynia lufthavn vil håndtere mindre end [...] % af regionens passagertrafik. Polen mener desuden, at udviklingen på markedet for flytrafik i Pommern giver plads til endnu en mindre lufthavn, der supplerer de tjenester, der tilbydes af Gdansk lufthavn.
- (166) Med hensyn til passagerefterspørgslen mener Kommissionen, at argumenterne i betragtning 118-129 vedrørende konkurrencen om flyselskaber og passagerer mellem lufthavnene i Gdynia og Gdansk også gælder for vurderingen af MEIP-ajourføringen fra 2012.

⁽⁵⁶⁾ Eftersom MEIP-undersøgelsen blev udført i juni 2012, er analysen baseret på denne dato.

⁽⁵⁷⁾ En almindeligt benyttet metode til vurdering af investeringsbeslutninger for egenkapital er at betragte selskabets egenkapital. Egenkapitalen er selskabets værdi, som er tilgængelig for ejerne eller aktionærer. Den beregnes ved at addere alle fremtidige pengestrømme, som er til rådighed for egenkapitalinvestorer, tilbagediskonteret med den hensigtsmæssige afkastgrad. Den normalt anvendte diskonteringsrate er egenkapitalomkostninger, som afspejler risikoen ved pengestrømmene.

- (167) Kommissionen bemærker navnlig, at størrelsen af lufthavnsafgifter, der nævnes i MEIP-ajourføringen fra 2012, var den samme som i MEIP-undersøgelsen fra 2010. Polen mener, at afgifterne, der anvendes i MEIP-ajourføringen fra 2012, ikke adskiller sig betydeligt fra de standardafgifter, der opkræves i andre mindre lufthavne i Polen. Polen forklarer, at afgiftsniveauet i forretningsplanen er et gennemsnit for hele den periode, der er omfattet af forretningsplanen (dvs. 2014-2040), og er baseret på en antagelse om, at de afgifter, der vil blive opkrævet i Gdansk lufthavn, vil stige på længere sigt, efterhånden som tjenestestandarden i lufthavnen bliver bedre.
- (168) Eftersom lufthavnene i Gdansk, Bydgoszcz og Szczecin anvendte de samme takster i 2012 som i 2010 (inklusive de samme rabatter), er Kommissionens vurdering af afgiftsniveauet i MEIP-undersøgelsen fra 2012 for Gdynia lufthavn den samme som for MEIP-undersøgelsen fra 2010 (jf. betragtning 122 til 129).
- (169) Kommissionen mener, at en markedsøkonomisk investor, der var styret af udsigterne til rentabilitet, ikke ville have baseret sin investeringsbeslutning vedrørende det pågældende projekt på et afgiftsniveau, der ligger betydeligt højere end de nettoafgifter, der gælder for andre polske regionallufthavne⁽⁵⁸⁾, navnlig Gdansk lufthavn.
- (170) Kommissionen bemærker også, at stresstesten, som Polen har foretaget, viser, at egenkapitalen bliver negativ, hvis passagerafgiften sænkes til [...] PLN. I denne forbindelse bemærker Kommissionen, at en lavere lufthavnsafgift, der er sammenlignelig med de lufthavnsafgifter, der betales i andre polske regionallufthavne (f.eks. Gdansk, Bydgoszcz, Szczecin, Lublin), ville føre til en negativ egenkapital.
- (171) Kommissionen mener desuden, at en markedsøkonomisk investor ikke ville fastsætte sine afgifter på et højere niveau ud fra en antagelse om, at afgifterne i Gdansk lufthavn ville stige på længere sigt. I den forbindelse bemærker Kommissionen, at planen for de afgifter, der gælder for Gdansk lufthavn, giver mulighed for rabatter frem til 2028 (dvs. i en periode, der kun er to år kortere end i forretningsplanen for MEIP-ajourføringen fra 2012). På dette grundlag mener Kommissionen, at selvom lufthavnsafgifterne i Gdansk lufthavn skulle stige efter 2028, ville de forventede gennemsnitlige lufthavnsafgifter i den periode, som forretningsplanen gælder for (dvs. frem til 2030), ligge højere end det gennemsnitlige niveau i den konkurrerende lufthavn.
- (172) Polen bekræftede, at man i MEIP-ajourføringen fra 2012 tager hensyn til driftsomkostninger vedrørende militære aktiviteter i lufthavnen. Disse omkostninger forventes godtgjort af staten. Polen bekræftede ligeledes, at der ikke er indgået nogen formel aftale om fordelingen af omkostningerne (både drifts- og investeringsomkostninger) mellem Gdynia lufthavn og den militære bruger.
- (173) Kommissionen mener, at en markedsøkonomisk investor udelukkende ville basere sin vurdering på de forudsigelige resultater på tidspunktet for investeringsbeslutningen. Kommissionen mener derfor, at man ikke bør tage hensyn til den mulige reduktion i omkostningerne som følge af, at udgifterne deles med lufthavnens militære bruger (og indvirkningen på lufthavnens samlede omkostninger og indtægter), når investeringens overensstemmelse med MEIP'en skal vurderes. I MEIP-undersøgelsen fra 2012 sættes der faktisk ikke tal på de omkostningsreduktioner, som lufthavnsselskabet kunne opnå i denne forbindelse.
- (174) Som det er tilfældet for MEIP-undersøgelsen fra 2010, er den samlede DCF for projektet i perioden 2012-2030 negativ, som det fremgår af figur 5. Lufthavnen vil først begynde at generere positive pengestrømme i 2020, men den lange investeringsperiode betyder, at den akkumulerede pengestrøm, efter tilbagediskontering, vil forblive negativ i prognoseperioden.

⁽⁵⁸⁾ Ud over afgifterne i lufthavnene i Gdansk, Bydgoszcz og Szczecin analyserede Kommissionen også lufthavnsafgifterne i Lublin lufthavn, en regional lufthavn, der åbnede i december 2012. Standardafgiften pr. afrejsende passager i Lublin lufthavn er 34 PLN (8,5 EUR), standardlandingsafgiften 36 PLN/t, standardparkeringsafgiften er 15 PLN/t/24 t (ingen afgift for de første fire timer). Hvis et flyselskab åbner en operationel base i Lublin lufthavn, er passagerafgiften pr. afrejsende passager mellem 4,21 PLN (1,05 EUR) og 5,76 PLN (1,44 EUR) i de første fem sæsoner (2,5 år). Der anvendes en rabat på 99 % på parkerings- og landingsafgifter. Efter fem sæsoner anvendes de samme rabatter som for nye ruter. Rabatter på passager-, landings- og parkeringsafgifter går fra 95 % i en forbindelses første år til 25-65 % i det femte år (afhængigt af passagertallet). Efter det femte år anvendes der en rabat på 60 %, hvis et flyselskab håndterer mere end 250 000 afrejsende passagerer fra Lublin lufthavn.

Figur 5

Akkumuleret DCF (i reale termer) (i PLN) i MEIP-ajourføringen fra 2012

(…)

- (175) Kommissionen konkluderer derfor, at beslutningen, som kommunerne Gdynia og Kosakowo traf om at finansiere ombygningen af den militære flyveplads i Gdynia til en civil lufthavn, heller ikke er i overensstemmelse med MEIP'en på grundlag af MEIP-ajourføringen fra 2012, og at den derfor giver lufthavnsselskabet en økonomisk fordel, som denne ikke ville have fået under normale markedsvilkår.

Ajourføringen i november 2013

- (176) Kommissionen mener også, at ændringerne af investeringsplanen, der havde til formål at generere yderligere indtægter fra lufthavnens salg af brændstof (uden en ekstern operatør) og tilbud om navigationstjenester, ikke skal medtages i vurderingen af investeringens overensstemmelse med MEIP'en. Polen bekræftede, at disse mulige supplerende indtægtskilder ikke var medtaget i MEIP-undersøgelsen fra 2010, MEIP-undersøgelsen fra 2011 eller MEIP-ajourføringen fra 2012 for Gdynia lufthavn, idet hverken de offentlige aktionærer eller selskabet på tidspunktet for disse undersøgelser kunne være sikre på, at de ville få alle de nødvendige tilladelser og koncessioner til at kunne levere sådanne tjenester. Eftersom det ikke var muligt at få de krævede tilladelser og koncessioner på det tidspunkt, hvor MEIP-undersøgelserne blev udarbejdet, kan Kommissionen ikke tage hensyn til dem med tilbagevirkende kraft.

Konklusion

- (177) Kommissionen anser ikke den offentlige finansiering fra kommunerne Gdynia og Kosakowo til lufthavnsselskabet for at være i overensstemmelse med MEIP'en. Kommissionen mener derfor, at den pågældende foranstaltning giver Gdynia-Kosakowo Airport Ltd en økonomisk fordel, som den ikke ville have opnået under normale markedsvilkår.

5.1.4. Selektivitet

- (178) I henhold til artikel 107, stk. 1, i TEUF skal en foranstaltning for at kunne defineres som statsstøtte »begunstige visse virksomheder eller visse produktioner«. I den foreliggende sag bemærker Kommissionen, at kapitaltilførslerne kun vedrører Gdynia-Kosakowo Airport Ltd. De er derfor selektive i betydningen i artikel 107, stk. 1, i TEUF.

5.1.5 Konkurrencefordrejning og indvirkning på samhandelen

- (179) Når støtte, som ydes af en medlemsstat, styrker en virksomheds position i forhold til andre virksomheder, som den konkurrerer med i samhandelen på det indre marked, må det antages, at denne samhandel påvirkes af støtten ⁽⁵⁹⁾. Den økonomiske fordel, som den foreliggende foranstaltning medfører, styrker lufthavnsoperatørens økonomiske stilling, eftersom lufthavnsoperatøren vil kunne starte sin forretning op uden at skulle afholde de dermed forbundne investerings- og driftsomkostninger.
- (180) Som det vurderes i afsnit 5.1.1, er drift af en lufthavn en økonomisk aktivitet. På den ene side konkurrerer lufthavnene om at tiltrække flyselskaber og den tilhørende flytrafik (passagerer og fragt), og på den anden side konkurrerer lufthavnsselskaberne indbyrdes om at få overdraget administrationen af en bestemt lufthavn. Desuden understreger Kommissionen, navnlig med hensyn til lavprisselskaber, at lufthavne, der er beliggende i forskellige oplande og i forskellige medlemsstater også kan være i konkurrence med hinanden om at tiltrække disse flyselskaber. Kommissionen bemærker, at Gdynia lufthavn vil håndtere omkring [...] 000 passagerer frem til 2020 og op til 1 million passagerer i 2030.
- (181) Som anført i punkt 40 i rammebestemmelserne for statsstøtte til luftfartssektoren fra 2005 er det ikke muligt at holde selv små lufthavne uden for anvendelsesområdet for artikel 107, stk. 1, i TEUF. I lyset af trafikprognoserne for Gdynia lufthavn og den korte afstand til Gdansk lufthavn (ikke mere end omkring 25 km væk) mener Kommissionen, at konkurrencen og samhandelen mellem medlemsstaterne kan blive påvirket.

⁽⁵⁹⁾ Sag T-214/95 *Het Vlaamse Gewest mod Kommissionen*, Sml. 1998 II, s. 717.

- (182) På grundlag af argumenterne i betragtning 179 til 181 styrker den økonomiske fordel, som administratoren i Gdynia lufthavn tildeles, dens position over for konkurrenterne på Unionens marked for leverandører af lufthavns-tjenester. Den undersøgte offentlige finansiering fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene og påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne.

5.1.6. Konklusion

- (183) I lyset af argumenterne i betragtning 83 til 182 anser Kommissionen de kapitaltilførsler, der er ydet til Gdynia-Kosakowo Airport Ltd, for at udgøre statsstøtte efter artikel 107, stk. 1, i TEUF. Eftersom finansieringen allerede var stillet til rådighed for Gdynia-Kosakowo Airport Ltd, mener Kommissionen ligeledes, at Polen har undladt at overholde forbuddet i artikel 108, stk. 3, i TEUF ⁽⁶⁰⁾.

5.2. STØTTENS FORENELIGHED

- (184) Kommissionen har undersøgt, hvorvidt støtten i denne sag kan anses for at være forenelig med det indre marked. Som ovenfor beskrevet består støtten af finansiering af investeringsomkostningerne i forbindelse med opstarten af Gdynia lufthavn og driftstab i løbet af lufthavnens første driftsår (dvs. frem til og med 2019 både i henhold til MEIP-undersøgelsen fra 2010 og MEIP-undersøgelsen fra 2012).
- (185) Artikel 107, stk. 3, i TEUF giver mulighed for en række undtagelser fra hovedreglen i 107, stk. 1, i TEUF om, at statsstøtte ikke er forenelig med det indre marked. Den pågældende støtte kan kun vurderes på grundlag af artikel 107, stk. 3, litra c), i TEUF, hvori det hedder følgende: »støtte til fremme af udviklingen af visse erhvervs-grene eller økonomiske regioner, når den ikke ændrer samhandelsvilkårene på en måde, der strider mod den fælles interesse« kan anses for at være forenelig med det indre marked. I den forbindelse indeholder rammebestemmelserne for statsstøtte til luftfartssektoren fra 2005 en ramme, som kan anvendes til at vurdere, hvorvidt støtten til lufthavnsoperatører kan erklæres for forenelig med det indre marked i henhold til artikel 107, stk. 3, litra c), i TEUF. Heri nævnes en række kriterier, som Kommissionen skal tage hensyn til.

5.2.1. Investeringsstøtte

- (186) Statsstøtte til finansiering af lufthavnsinfrastruktur er forenelig med artikel 107, stk. 3, litra c), i TEUF, hvis den overholder betingelserne i punkt 61 i rammebestemmelserne for statsstøtte til luftfartssektoren fra 2005:
- i) Opførelsen og driften af infrastrukturen opfylder et klart defineret mål af fælles interesse (regionaludvikling, tilgængelighed osv.).
 - ii) Infrastrukturen er nødvendig og står i rimeligt forhold til det opstillede mål.
 - iii) Udsigterne til udnyttelse af infrastrukturen på mellemlangt sigt er tilfredsstillende, navnlig med hensyn til brugen af eksisterende infrastruktur.
 - iv) Alle potentielle brugere af infrastrukturen har adgang til den på lige og ikke-diskriminerende vilkår.
 - v) Udviklingen af samhandelen påvirkes ikke i en udstrækning, der strider imod Unionens interesse.
- (187) Ud over at være forenelig med det indre marked skal statsstøtte til lufthavne i lighed med alle andre statsstøtteforanstaltninger have en tilskyndelsesvirkning og være nødvendig og stå i rimeligt forhold til målene.
- (188) Polen mener, at den offentlige finansiering af ombygningsprojektet for flyvepladsen i Gdynia opfylder alle kriterierne for investeringsstøtte i rammebestemmelserne for statsstøtte til luftfartssektoren fra 2005.

⁽⁶⁰⁾ Sag T 109/01 Fleuren Compost mod Kommissionen, Sml. 2004 II, s. 127.

- i) Opførelsen og driften af infrastrukturen opfylder et klart defineret mål af fælles interesse (regionaludvikling, tilgængelighed osv.)
- (189) Kommissionen bemærker, at Pommern allerede betjenes effektivt af Gdansk lufthavn, som kun ligger omkring 25 km væk fra den planlagte nye lufthavn.
- (190) Gdansk lufthavn ligger ved siden af ringvejen for de tre byer, som er en del af S6-motorvejen, der går forbi Gdynia, Sopot og Gdansk, og giver det store flertal af Pommerns indbyggere nem adgang til lufthavnen. Selv for Gdynias indbyggere vil anlæggelsen af en ny lufthavn ikke i sig selv medføre nogen større forbedringer af forbindelserne, eftersom både Gdynia og Gdansk lufthavn ligger omkring 20-25 minutter i bil fra Gdynias centrum.
- (191) Kommissionen bemærker også, at bybanen for de tre byer, som i øjeblikket er under anlæggelse med medfinansiering fra EU's strukturfonde, vil give indbyggerne i både Gdansk og Gdynia mulighed for at rejse direkte fra centrum af deres by til Gdansk lufthavn på omkring 25 minutter. Bybanen for de tre byer vil også give indbyggerne i andre områder af Pommern direkte eller indirekte forbindelse til Gdansk lufthavn.
- (192) Kommissionen bemærker ligeledes, at Gdansk lufthavn i øjeblikket har en kapacitet på 5 millioner passagerer om året, mens den faktiske passagertrafik i 2010 til 2013 var som følger: 2010 — 2,2 millioner, 2011 — 2,5 millioner, 2012 — 2,9 millioner og 2013 — 2,8 millioner. Kommissionen bemærker ligeledes, at Gdansk lufthavn i øjeblikket er under udbygning, så den skal kunne håndtere 7 millioner passagerer om året. Denne investering skal være færdiggjort i 2015.
- (193) Ifølge trafikprognoserne for Pommern, som Polen har indsendt, og som man har anvendt til at udarbejde MEIP-ajourføringen fra 2012, vil den samlede efterspørgsel i regionen være [...] passagerer om året [...].

Tabel 9

Trafikprognoserne for Pommern (i millioner)

2013	2015	2017	2019	2020	2023	2026	2027	2028	2030
2,8	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]		7,7

- (194) Kommissionen bemærker desuden, at i henhold til oplysningerne fra Polen, giver masterplanen for Gdansk lufthavn mulighed for en yderligere udvidelse af lufthavnen til at kunne håndtere mere end 10 millioner passagerer om året. Afhængigt af trafikudviklingen vil der således i fremtiden muligvis blive truffet beslutning om at udvide kapaciteten i Gdansk lufthavn til mere end 7 millioner.
- (195) Ifølge Polen viser den ajourførte prognose (udarbejdet i marts 2013), at efterspørgslen i oplandet ventes at ligge højere end trafikprognoserne i 2012. Ifølge de ændrede prognoser vil efterspørgslen i oplandet ligge på omkring 9 millioner passagerer i 2030. Men selv denne prognose viser, at Gdansk lufthavn alene vil være tilstrækkelig, uden yderligere investeringer, til at opfylde efterspørgslen i regionen mindst frem til 2025 (på grundlag af de justerede trafikprognoser, som beskrives i betragtning 45).
- (196) Ifølge oplysningerne fra Polen gælder det videre, at den aktuelle start- og landingsbanekapacitet i Gdansk lufthavn ligger på 40-44 operationer i timen, mens den gennemsnitlige udnyttelse i øjeblikket ligger på 4,7 operationer i timen.
- (197) På grundlag af oplysningerne fra Polen (jf. betragtning 192 til 196 ovenfor) bemærker Kommissionen, at kun omkring 50-60 % af kapaciteten i Gdansk lufthavn vil blive udnyttet i de kommende år. Dette betyder, at selv med hurtigt voksende passagertal i Pommern vil Gdansk lufthavn kunne imødekomme efterspørgslen fra flyselskaber og passagerer i lang tid fremover.
- (198) Kommissionen bemærker endvidere, at Gdansk lufthavn tilbyder mere end 40 nationale og internationale destinationer (både punkt-til-punkt-forbindelser og forbindelser til knudepunkter som Frankfurt, München, Warszawa og København).

- (199) Som nævnt i betragtning 60 anfører Polen på den ene side, at der er begrænsede muligheder for at udvide kapaciteten i Gdansk lufthavn af planlægningsmæssige og miljømæssige årsager. På den anden side anfører Polen også, at der ikke er nogen begrænsninger på mulighederne for at udvide kapaciteten i Gdansk lufthavn. Eftersom argumenterne vedrørende restriktionerne på kapacitetsudvidelsen er modstridende og under alle omstændigheder ikke er dokumenterede, mener Kommissionen ikke, at den kan basere sin vurdering på dem.
- (200) I lyset af den ledige kapacitet i Gdansk lufthavn, som ikke vil blive udnyttet fuldt ud på længere sigt, og planerne om at udvide kapaciteten i denne lufthavn yderligere på længere sigt, hvis dette bliver nødvendigt, mener Kommissionen ikke, at det vil bidrage til regionens udvikling at anlægge endnu en lufthavn i Pommern. Kommissionen bemærker desuden, at Pommern allerede har gode forbindelser takket være Gdansk lufthavn, og at en ny lufthavn ikke vil forbedre forbindelserne til regionen.
- (201) Kommissionen bemærker også, at forretningsmodellen for Gdynia lufthavn viser, at den vil konkurrere om passagerer med Gdansk lufthavn på markederne for lavprisselskaber samt charter- og almenflyvning. Desuden kan etableringen af en ny lufthavn, der skal fungere som reservelufthavn og nødlufthavn, ikke begrunde størrelsen af investeringerne i Gdynia lufthavn.
- (202) I lyset af ovenstående finder Kommissionen, at investering i Gdynia lufthavn blot vil medføre en duplikering af infrastrukturen i regionen, hvilket ikke opfylder en klart defineret målsætning af fælles interesse.
- ii) *Infrastrukturen er nødvendig og står i rimeligt forhold til det opstillede mål*
- (203) Som anført i betragtning 189 til 202 mener Kommissionen, at oplandet for Gdynia lufthavn betjenes effektivt med Gdansk lufthavn og fortsat vil blive det. Desuden vil begge lufthavne anvende samme forretningsmodel og hovedsagelig fokusere på lavprisselskaber og charterflyvninger.
- (204) I mangel af en klart defineret målsætning om fælles interesse mener Kommissionen, at infrastrukturen ikke kan anses for at være nødvendig eller stå i rimeligt forhold til en målsætning af fælles interesse (jf. også betragtning 202 ovenfor).
- iii) *Udsigterne for udnyttelse af infrastrukturen på mellemlangt sigt er tilfredsstillende, navnlig med hensyn til brugen af eksisterende infrastruktur*
- (205) Som anført i punkt i) ligger Gdynia lufthavn kun omkring 25 km fra den eksisterende Gdansk lufthavn, og de to lufthavne har samme opland og samme forretningsmodel.
- (206) Gdansk lufthavn udnytter i øjeblikket mindre end 60 % af sin kapacitet. I lyset af de investeringer, der i øjeblikket foretages, er Gdansk lufthavn tilstrækkelig til at håndtere efterspørgslen i regionen mindst frem til 2025-2028, afhængigt af de benyttede prognoser, og der er mulighed for at udvide lufthavnen yderligere.
- (207) Kommissionen bemærker også, at forretningsplanen for Gdynia lufthavn viser, at lufthavnen ville generere omkring [80-90] % af sine indtægter ved at betjene lavprisselskaber og charterselskaber. Dette betyder, at den ville fokusere på markeder, der udgør Gdansk lufthavns kerneforretning.
- (208) I denne forbindelse bemærker Kommissionen ligeledes, at Polen ikke har fremlagt dokumentation for et muligt samarbejde mellem de to lufthavne.
- (209) Planerne om at generere indtægter fra andre luftfartsrelaterede og ikkeluftfartsrelaterede aktiviteter (produktion og tjenesteydelser) vil heller ikke i sig selv være tilstrækkelige til at dække de høje driftsomkostninger ved at drive Gdynia lufthavn.
- (210) Kommissionen finder derfor, at udsigterne for brugen af Gdynia lufthavn på mellemlangt sigt ikke er tilfredsstillende.

iv) Alle potentielle brugere af infrastrukturen har adgang til den på lige og ikkediskriminerende vilkår

- (211) Polen bekræftede, at alle potentielle brugere ville have adgang til lufthavnens infrastruktur på lige og ikkediskriminerende vilkår uden nogen form for kommercielt ubegrundet forskelsbehandling.

v) Udviklingen af samhandelen påvirkes ikke i en udstrækning, der strider imod Unionens interesse

- (212) Kommissionen bemærker, at Polen ikke har fremlagt dokumentation for, at lufthavnene i Gdynia og Gdansk vil danne et samarbejdende luftfartsknudepunkt. Logikken tilsiger, at de to lufthavne rent faktisk grundlæggende ville skulle konkurrere om at tiltrække de samme passagerer.
- (213) Kommissionen bemærker videre, at forretningsplanen for Gdynia lufthavn (hvor omkring [80-90] % af indtægterne genereres af lavpris- og charterflyvninger) og investeringens omfang (f.eks. en terminal med en kapacitet på 0,5 millioner passagerer om året, der skal udvides på et senere tidspunkt) underbygger ikke påstanden om, at Gdynia lufthavn vil fokusere på almenflyvning og udelukkende eller hovedsagelig ville tilbyde tjenester til sektoren for almenflyvning.
- (214) Under hensyntagen til ovenstående og det forhold, at begge lufthavne vil fokusere på lavprisselskaber og charterflyvninger, mener Kommissionen, at støtten er ydet til en lufthavn, der vil komme i direkte konkurrence med en anden lufthavn i samme opland, uden at der er behov for lufthavnstjenester, som ikke kan opfyldes af den eksisterende lufthavn.
- (215) Kommissionen mener derfor, at den pågældende støtte vil påvirke samhandelen i et omfang, der strider imod den fælles interesse. Denne konklusion understøttes af manglen på et mål af fælles interesse, som støtten har til formål at opnå.
- vi) Nødvendigheden af statsstøtte og tilskyndelseseffekt*
- (216) På grundlag af oplysningerne fra Polen mener Kommissionen, at investeringsomkostningerne kan være lavere end ved anlæggelse af andre sammenlignelige regionale lufthavne i Polen. Dette skyldes navnlig brugen af den eksisterende infrastruktur på den militære flyveplads. Desuden anfører Polen, at uden støtten ville lufthavnsselskabet ikke have foretaget investeringen.
- (217) Kommissionen bemærker videre, at den lange periode, der er nødvendig for at nå omsætningsnulpunktet for denne type investering, betyder, at der kan være behov for offentlig finansiering for at ændre støttemodtagerens adfærd på en sådan måde, at denne går videre med investeringen. Eftersom den forventede rentabilitet for investeringsprojektet ikke kan fastslås (jf. betragtning 177), og en markedsøkonomisk investor ikke ville gennemføre et sådant projekt, er det faktisk sandsynligt, at støtten ændrer lufthavnsselskabets handlemåde.
- (218) Men i mangel af et klart defineret mål i den fælles interesse konkluderer Kommissionen, at støtten ikke kan anses for nødvendig og for at stå i rimeligt forhold til målet.
- (219) Derfor mener Kommissionen, at investeringsstøtten fra Gdynia og Kosakowo til Gdynia-Kosakowo Airport Ltd ikke er i overensstemmelse med kravene i rammebestemmelserne for statsstøtte til luftfartssektoren fra 2005 og ikke kan anses for at være forenelig med det indre marked.

5.2.2. Driftsstøtte

- (220) Kommissionen finder, at finansieringen af Gdynia-Kosakowo Airport Ltds driftstab udgør driftsstøtte, idet den nedbringer lufthavnsoperatørens løbende udgifter. I henhold til retspraksis ved Domstolen er en sådan driftsstøtte i princippet uforenelig med det indre marked. Ifølge rammebestemmelserne for statsstøtte til luftfartssektoren fra 2005 kan driftsstøtte til lufthavne kun erklæres for forenelig med det indre marked under ekstraordinære omstændigheder og særlige betingelser i dårligt stillede regioner.
- (221) Kommissionen bemærker, at Gdynia lufthavn er beliggende i en dårligt stillet region, hvilket er dækket af undtagelsen i artikel 107, stk. 3, litra a), i TEUF, og dette betyder, at Kommissionen skal vurdere, om den pågældende driftsstøtte kan anses for forenelig med det indre marked i henhold til regionalretningslinjerne.

- (222) I henhold til punkt 76 i regionalretningslinjerne kan der ydes driftsstøtte i regioner, der er omfattet af undtagelsen i artikel 107, stk. 3, litra a), i TEUF, hvis følgende kumulative kriterier er opfyldt: i) Den er begrundet som følge af dens bidrag til den regionale udvikling og dens art, og ii) dens niveau står i rimeligt forhold til de handicaps, der søges afhjulpet med støtten.
- (223) Polen mener, at driftsstøtten er forenelig med punkt 76 i regionalretningslinjerne (jf. betragtning 77 til 79).
- (224) Eftersom Pommern allerede betjenes af Gdansk lufthavn, og den nye lufthavn ikke vil forbedre forbindelserne til denne region, kan Kommissionen ikke konkludere, at støtten vil bidrage til den regionale udvikling.
- (225) Kommissionen finder derfor, at driftsstøtten ikke kan anses for at stå i rimeligt forhold til de handicaps, der søges afhjulpet med støtten, eftersom Pommern ikke synes at lide under nogen handicaps hvad angår flyforbindelser.
- (226) Kommissionen mener desuden, at den vurderede driftsstøtte er tildelt for at finansiere et forud defineret sæt af udgifter. Men i lyset af Kommissionens vurdering af forretningsplanen for Gdynia lufthavn og dens vurdering af niveauerne for de forudsete indtægter og udgifter i afsnit 5.1.3 kan man ikke konkludere, at støtten vil blive begrænset til et nødvendigt minimum, vil blive ydet midlertidigt og vil være degressiv. Navnlig på grund af usikkerheden om lufthavnsoperatørens forventede rentabilitet (jf. afsnittet om forekomsten af støtte) kan man ikke garantere, at støtten er midlertidig og degressiv.
- (227) Under alle omstændigheder mener Kommissionen, at tildeling af driftsstøtte med henblik på at sikre driften af et investeringsprojekt, der modtager uforenelig investeringsstøtte, principielt er uforenelig med det indre marked.
- (228) Derfor mener Kommissionen, at driftsstøtten, som Gdynia og Kosakowo har ydet til Gdynia-Kosakowo Airport Ltd, ikke er i overensstemmelse med kriterierne i regionalretningslinjerne.

5.2.3. Konklusion om forenelighed

- (229) Derfor konkluderer Kommissionen, at statsstøtten til Gdynia-Kosakowo Airport Ltd er uforenelig med det indre marked.
- (230) Kommissionen har ikke identificeret andre bestemmelser vedrørende foreneligheden med det indre marked, der kan skabe grundlag for at anse den pågældende støtte som værende forenelig med traktaten. Polen har heller ikke påberåbt sig nogen bestemmelser vedrørende foreneligheden med det indre marked eller fremlagt vægtige argumenter, der kunne give Kommissionen anledning til at betragte denne støtte som forenelig med det indre marked.
- (231) Investerings- og driftsstøtten, som Polen har ydet eller har til hensigt at yde til Gdynia-Kosakowo Airport Ltd, er uforenelig med det indre marked. Polen har ydet støtten ulovligt i strid med artikel 108, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

6. TILBAGESØGNING

- (232) I henhold til TEUF og Domstolens faste retspraksis er Kommissionen, når den har fundet støtte uforenelig med det indre marked, kompetent til at beslutte, at den pågældende medlemsstat skal ophæve eller ændre den⁽⁶¹⁾. Ifølge Domstolens faste retspraksis har en stats forpligtelse til at ophæve den støtte, som Kommissionen anser for at være uforenelig med det indre marked, til formål at genetablere den tidligere situation⁽⁶²⁾. I den sammenhæng har Domstolen fastslået, at dette mål er nået, når modtageren har tilbagebetalt de beløb, der er tildelt som ulovlig støtte, hvorved den fordel fortabes, som selskabet har haft i forhold til sine konkurrenter på markedet, og den situation, der herskede på markedet, før støtten blev ydet, genskabes⁽⁶³⁾.

⁽⁶¹⁾ Sag C-70/72, Kommissionen mod Tyskland, præmis 13.

⁽⁶²⁾ Forende sager C-278/92, C-279/92 og C-280/92, Spanien mod Kommissionen, præmis 75.

⁽⁶³⁾ Sag C-75/97, Belgien mod Kommissionen, præmis 64-65.

(233) I tråd med retspraksis bestemmes det i artikel 14 i Rådets forordning (EF) nr. 659/99 ⁽⁶⁴⁾, at »i negative beslutninger om ulovlig støtte bestemmer Kommissionen, at den pågældende medlemsstat skal træffe alle nødvendige foranstaltninger til at kræve støtten tilbagebetalt fra støttemodtageren«.

(234) Derfor skal ovennævnte statsstøtte tilbagebetales til de polske myndigheder, i det omfang den er blevet udbetalt —

VEDTAGET FØLGENDE AFGØRELSE:

Artikel 1

1. Statsstøtten, som Polen ulovligt har tildelt mellem den 28. august 2007 og den 17. juni 2013 i strid med artikel 108, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde til fordel for Port Lotniczy Gdynia-Kosakowo sp. z o.o. i form af kapitaltilførsler på 91 714 000 PLN, er uforenelig med det indre marked.

2. Statsstøtten, som Polen planlægger at tildele Port Lotniczy Gdynia-Kosakowo sp. z o.o. efter den 17. juni 2013 til ombygning af den militære flyveplads i Gdynia-Kosakowo til en civil lufthavn er uforenelig med det indre marked. Statsstøtten må derfor ikke gennemføres.

Artikel 2

1. Polen skal tilbagesøge den i artikel 1, stk. 1, omtalte støtte fra støttemodtageren.

2. Der betales renter af de tilbagesøgte beløb fra de i andet afsnit anførte datoer, og indtil beløbene er tilbagebetalt.

De tilbagesøgte beløb blev stillet til rådighed for støttemodtageren på følgende datoer:

a) 28. august 2007 for beløbet på 50 000 PLN

b) 4. marts 2008 for beløbet på 200 000 PLN

c) 11. september 2008 for beløbet på 500 000 PLN

d) 28. juli 2009 for beløbet på 1 345 000 PLN

e) 8. december 2010 for beløbet på 4 361 000 PLN

f) 8. juli 2011 for beløbet på 25 970 000 PLN

g) 1. september 2011 for beløbet på 1 779 000 PLN

h) 25. april 2012 for beløbet på 31 009 000 PLN

i) 27. maj 2013 for beløbet på 6 469 000 PLN

j) 17. juni 2013 for beløbet på 20 031 000 PLN.

⁽⁶⁴⁾ Rådets forordning (EF) nr. 659/1999 af 22. marts 1999 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af artikel 108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (EFT L 83 af 27.3.1999, s. 1.)

3. Rentebeløbet beregnes med renters rente i overensstemmelse med kapitel V i Kommissionens forordning (EF) nr. 794/2004 ⁽⁶⁵⁾.

4. Polen skal annullere alle udestående udbetalinger af den i artikel 1, stk. 2, omhandlede støtte med virkning fra datoen for meddelelsen af denne afgørelse.

Artikel 3

1. Tilbagesøgningen af den i artikel 1, stk. 1, omhandlede støtte iværksættes øjeblikkeligt og effektivt.
2. Polen skal sikre, at denne afgørelse efterkommes inden for fire måneder efter meddelelsen herom.

Artikel 4

1. Senest to måneder efter meddelelsen af denne afgørelse sender Polen følgende oplysninger til Kommissionen:
 - a) det samlede beløb (hovedstol og renter), der skal tilbasesøges fra støttemodtageren
 - b) en detaljeret beskrivelse af allerede trufne og planlagte foranstaltninger med henblik på at efterkomme denne afgørelse
 - c) dokumentation for, at støttemodtageren har fået påbud om at tilbagebetale støtten.
2. Polen underretter løbende Kommissionen om resultaterne af gennemførelsen af de nationale foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til denne afgørelse, indtil tilbagebetalingen af den i artikel 1, stk. 1, nævnte støtte er afsluttet. Polen indsender på Kommissionens anmodning straks oplysninger om, hvilke foranstaltninger der allerede er truffet eller planlagt for at efterkomme afgørelsen. Polen giver tillige detaljerede oplysninger om de støttebeløb og renter, støttemodtagerne allerede har tilbagebetalt.

Artikel 5

Denne afgørelse er rettet til Republikken Polen.

Udfærdiget i Bruxelles, den 11. februar 2014.

På Kommissionens vegne
Joaquín ALMUNIA
Næstformand

⁽⁶⁵⁾ Kommissionens forordning (EF) nr. 794/2004 af 21. april 2004 om gennemførelse af Rådets forordning (EF) nr. 659/1999 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af EF-traktatens artikel 93 (EUT L 140 af 30.4.2004, s. 1).

BILAG

Oplysninger om støttebeløb, der er modtaget, skal tilbagesøges og allerede er tilbagebetalt

Støttemodtagerens identitet	Modtaget støtte i alt (*)	Samlet støtte, der skal tilbagesøges (*) (Hovedstol)	Allerede tilbagebetalt i alt (*)	
			Hovedstol	Rente for tilbagebetaling af støtte

(*) mio. i national valuta.

KOMMISSIONENS AFGØRELSE**af 11. marts 2014****om statsstøtte SA.34445 (12/C) ydet af Danmark med henblik på overdragelsen af ejendomsrelaterede aktiver fra FIH til Finansiell Stabilitet***(meddelt under nummer C(2014) 1280)***(Kun den engelske udgave er autentisk)****(EØS-relevant tekst)***(2014/884/EU)*

EUROPA-KOMMISSIONEN HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 108, stk. 2, første afsnit,

under henvisning til aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, særlig artikel 62, stk. 1, litra a),

efter at have opfordret medlemsstaterne og andre interesserede parter til at fremsætte bemærkninger i henhold til ovennævnte bestemmelser ⁽¹⁾, og

ud fra følgende betragtninger:

1. SAGSFORLØB

- (1) Den 30. juni 2009 indskød Danmark hybrid kernekapital for 1,9 mia. DKK i FIH Erhvervsbank A/S inklusive datterselskaber (herefter benævnt »FIH«) i henhold til lov om statsligt kapitalindskud ⁽²⁾.
- (2) Den 6. marts 2012 anmeldte Danmark en række foranstaltninger til fordel for FIH. Ved afgørelse af 29. juni 2012 (herefter benævnt »rednings- og åbningsafgørelsen«) ⁽³⁾ godkendte Kommissionen disse foranstaltninger ⁽⁴⁾ midlertidigt, da den fandt, at de var forenelige med det indre marked.
- (3) Samtidig indledte Kommissionen proceduren i artikel 108, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (herefter benævnt »traktaten«) på grund af tvivl om foranstaltningernes hensigtsmæssighed, om støttens begrænsning til det nødvendige minimum og om bankens egetbidrag, især i betragtning af det potentielt lave afkast på de foranstaltninger for værdiforringede aktiver, der blev indført til fordel for FIH.
- (4) Den 2. juli 2012 tilbagebetalte FIH de 1,9 mia. DKK, som banken havde modtaget i 2009 i henhold til lov om statsligt kapitalindskud ⁽⁵⁾.
- (5) I overensstemmelse med rednings- og åbningsafgørelsen fremsendte Danmark den 4. januar 2013 en restruktureringsplan ⁽⁶⁾, som landet senere ændrede. Den 24. juni 2013 fremsendte Danmark den endelige ajourføring af planen (herefter benævnt »restruktureringsplanen«).
- (6) Den 3. februar 2014 fremsendte Danmark en tilsagnserklæring, som fastsætter betingelserne for FIH's restruktureringsplan, og som Danmark har forpligtet sig til at følge (herefter benævnt »tilsagnene«).

⁽¹⁾ EUT C 359 af 21.11.2012, s. 1.

⁽²⁾ Ved lov om statsligt kapitalindskud forstås lov nr. 67 af 3. februar 2009 om statsligt kapitalindskud i kreditinstitutter samt bekendtgørelser udstedt i henhold til denne lov. Loven blev godkendt ved Kommissionens afgørelse af 3. februar 2009 (EUT C 50 af 3.3.2009, s. 4).

⁽³⁾ Kommissionens afgørelse af 29. juni 2012 i sag SA.34445 (2012/C) (ex 2012/N) (EUT C 359 af 21.11.2012, s. 1).

⁽⁴⁾ Foranstaltningerne er nærmere beskrevet i betragtning 10 til 23 i rednings- og åbningsafgørelsen.

⁽⁵⁾ Se betragtning 1.

⁽⁶⁾ Planen blev efterfølgende ændret.

- (7) De danske myndigheder fremsendte yderligere oplysninger i perioden mellem den 30. juni 2012 og den 3. februar 2014.
- (8) På grund af sagens hastende karakter har Danmark undtagelsesvist accepteret, at denne afgørelse vedtages på engelsk ⁽⁷⁾.

2. BESKRIVELSE

2.1. STØTTEMODTAGEREN

- (9) FIH er et aktieselskab, som er underlagt dansk banklovgivning og Finanstilsynets tilsyn. Banken blev stiftet i 1958 og har hovedsæde i København. Den ejes 100 % af FIH Holding A/S (herefter benævnt »FIH Holding«).
- (10) FIH-koncernen består af FIH Holding og FIH Erhvervsbank samt sidstnævntes helejede datterselskaber. Disse datterselskaber er: FIH Partners A/S (dækker forretningsområdet Corporate Finance), FIH Kapital Bank A/S (herefter benævnt »FIH Kapital Bank«) ⁽⁸⁾, FIH Realkredit A/S, som er et realkreditinstitut, samt FIH Leasing og Finans A/S. FIH er aktiv på tre forretningsområder: Banking ⁽⁹⁾, Markets ⁽¹⁰⁾ og Corporate Finance ⁽¹¹⁾.
- (11) Pr. 31. december 2012 var FIH Holding ejet af Arbejdsmarkedets Tillægspension (ATP), som ejede 48,8 % af aktierne i FIH Holding, af PF I A/S ⁽¹²⁾, som ejede 48,8 % af aktierne, og af direktionen og ledende medarbejdere, som ejede 2,3 % af aktierne. FIH Holding ejede selv 0,1 % af aktierne.
- (12) Ved udgangen af 2011 havde FIH-koncernen en balance på 84,16 mia. DKK (11,28 mia. EUR) og en samlet kapitalprocent ⁽¹³⁾ på 17,8 %, som var steget til 21,2 % pr. 31. december 2012. Pr. 31. december 2012 havde FIH en balance på 60,76 mia. (8,1 mia. EUR) ⁽¹⁴⁾ og risikovægtede aktiver for 29,84 mia. DKK (3,98 mia. EUR).
- (13) FIH er en nichebank, som har specialiseret sig i mellemfristet finansiering samt risikovurderings- og virksomhedsfinansieringstjenester for danske virksomheder med en balance på over 10 mio. DKK (1,34 mio. EUR). Oprindeligt omfattede FIH's bankforretning tre forretningsområder: Property Finance, Acquisition Finance og Corporate Banking.
- (14) Da rednings- og åbningsafgørelsen blev offentliggjort, var FIH Danmarks sjette største bank målt på driftskapital ⁽¹⁵⁾ og havde over 2 000 bankkunder på koncernniveau. FIH's andel af markedet for bank- og realkreditlån ansloges på daværende tidspunkt at udgøre 1,7 %. Bankens andel af markedet for udlån til små og mellemstore virksomheder/erhvervslån var på 2,5 %. I juni 2012 havde FIH en markedsandel på 2,1 % af det samlede marked for erhvervsudlån (både banker og realkreditinstitutioner).

⁽⁷⁾ Erklæring af 10. december 2013 om afkald på retten til at modtage dokumenter på dansk.

⁽⁸⁾ Den fusionerede med FIH Erhvervsbank A/S som fortsættende selskab den 23. august 2013.

⁽⁹⁾ Oprindeligt bestod Banking af: 1) Corporate Banking med ansvar for FIH's udlånsforretning, især lån til små og mellemstore virksomheder, 2) Acquisition Finance, som ydede struktureret finansiering til fusioner og overtagelser på det skandinaviske marked og 3) Property Finance, som ydede kapital og rådgivningstjenester til ejendomsinvestorer. Property Finance er ikke længere et af FIH's forretningsområder, jf. betragtning 40.

⁽¹⁰⁾ Inden for forretningsområdet Markets ydes finansielle rådgivningstjenester til store og mellemstore virksomheder vedrørende bl.a. risikostyring, gældspleje og kapitalstruktur. Dette forretningsområde omfatter også varetagelse af handels- og kundevedtatte aktiviteter på rente-, valuta- og værdipapirmarkedene.

⁽¹¹⁾ Forretningsområdet Corporate Finance omfatter finansielle rådgivningstjenester vedrørende fusioner og overtagelser, privatiseringer, kapitaltilførsler mv.

⁽¹²⁾ PF I A/S er holdingselskab for den aktiepost i FIH Holding, som ejes af PFA Pension, Folksam Ömsesidig Livsforsikring/Folksam Ömsesidig Sakforsikring og C.P. Dyvig & Co A/S.

⁽¹³⁾ I restruktureringsplanen anvendes begrebet »solvensgrad«. I forbindelse med regnskabsaflæggelse forstås imidlertid ved solvensgrad forholdet mellem en virksomheds overskud efter skat og afskrivninger og dens samlede gæld. Solvensgraden er således udtryk for en virksomheds evne til at indfri sin gæld. Den måler en virksomheds indtægter efter skat — uden medregning af ikke-kontante afskrivninger — i forhold til dens samlede gældsforpligtelser. Den viser også sandsynligheden for, at en virksomhed fortsat kan indfri sin gæld. Hvor dette begreb er anvendt i restruktureringsplanen, anvendes i denne afgørelse derfor »den samlede kapitalprocent«, dvs. bankens samlede kapital i forhold til dens samlede risikovægtede aktiver.

⁽¹⁴⁾ Vekselkurs pr. 31. december 2012: EUR 1 = DKK 7,4610 (ECB).

⁽¹⁵⁾ Ved driftskapital forstås summen af indskud, udstedte obligationer, efterstillet gæld og egenkapital.

- (15) FIH-koncernen har klaret sig dårligt i de seneste år. Den 25. juni 2009 ansøgte den om midler fra den danske rekapitaliseringsordning ⁽¹⁶⁾, og den 30. juni 2009 fik den tilført statsfinansieret hybrid kernekapital på 1,9 mia. DKK i form af et lån. Renten på lånet var 11,46 % pr. år. I 2009 havde FIH-koncernen et tab før skat på 148 mio. DKK (19,9 mio. EUR).
- (16) FIH-koncernen havde i 2010 et overskud før skat på 316 mio. DKK (42,5 mio. EUR), men dette overskud skyldtes primært ikke-tilbagevendende positive markedsværdireguleringer, bl.a. ikke-realiserede gevinster på indirekte kapitalandele. I 2011 havde FIH-koncernen et tab før skat på 1,27 mia. DKK (170 mio. EUR) på grund af nedskrivninger på udlån og negative markedsværdireguleringer. I 2012 havde banken et tab før skat på 47 mio. DKK (6,4 mio. EUR). Koncernen budgetterede med et overskud før skat på 95 mio. DKK (12,8 mio. EUR) for 2013. I tredje kvartal 2013 udgjorde nettooverskuddet før skat for fortsættende aktiviteter 23,2 mio. DKK (3,09 mio. EUR). FIH havde et tab efter skat på 20,1 mio. DKK (2,71 mio. EUR) for de samlede aktiviteter i 2012.
- (17) I 2009 og i 2010 nedjusterede Moody's FIH's kreditvurdering fra A2 til Baa3. I 2010 indvilgede FIH's ejere (det islandske finanstilsyn og Islands centralbank) ⁽¹⁷⁾ i at sælge deres aktier i FIH til de nuværende ejere. Forventningen var, at det nye ejerskab ville medføre en markant forbedring af FIH's kreditvurdering, eftersom Kaupthing Bank hf's tidligere ejerskab havde været en af Moody's største bekymringer. Primært som følge af forhold, der specifikt vedrørte FIH, bl.a. refinansieringen af statsgaranterede obligationer, kreditkvaliteten og eksponeringen over for ejendomssektoren, nedjusterede Moody's i 2011 FIH yderligere til B1 med negative forventninger.
- (18) Nedjusteringen i 2011 var i overensstemmelse med den daværende markedskurs for FIH-obligationer, som ikke var omfattet af en statsgaranti. Kursen på FIH's 2-4-årige obligationer var nemlig fastsat til spreads på 600-700 basispoint over den swap med en tilsvarende løbetid, der var knyttet til EURIBOR.

2.2. BAGGRUNDEN FOR STØTTEFORANSTALTNINGERNE

- (19) I 2011 og 2012 forventede FIH at ville få vanskeligt ved at indfri den gæld, der forfaldt i 2012 og 2013. Disse finansieringsproblemer skyldtes primært et fald i FIH's kreditvurdering og ændrede forhold på kapitalmarkedet ⁽¹⁸⁾. FIH havde allerede i juli 2009 fået likviditetsstøtte i form af en statsgaranti på i alt 50 mia. DKK (6,31 mia. EUR), som den havde udnyttet fuldt ud. Banken havde også fået tilført hybrid kernekapital på 1,9 mia. DKK (255 mio. EUR) fra staten via den danske garantiordning. Pr. 31. december 2011 havde FIH statsgaranterede obligationer for 41,7 mia. DKK (5,56 mia. EUR), som udgjorde 49,94 % af bankens balance.
- (20) På grund af de statsgaranterede obligationer, som udløb i 2012 og 2013, ville FIH få et finansieringsproblem. Finanstilsynet anslog, at der i andet halvår 2011 var en relativt høj risiko for, at FIH ikke ville kunne opfylde likviditetskravene i de efterfølgende 12-18 måneder, fordi banken ikke forventedes at kunne opnå finansiering på de frie markeder.
- 21) For at imødegå disse begyndende likviditetsproblemer skulle FIH nedbringe sin balance væsentligt.

2.3. STØTTEFORANSTALTNINGERNE

- (22) For at løse de likviditetsproblemer, som FIH dengang forventedes at ville få, foreslog Danmark i juli 2012 en kompleks foranstaltning for værdiforringede aktiver med henblik på at overdrage FIH's problematiske ejendomsrelaterede aktiver til et nyt datterselskab tilhørende FIH Holding (»Newco«). Samtidig forpligtede Danmark sig til efter behov at yde finansiering til Newco og til at rekapitalisere selskabet.

⁽¹⁶⁾ Se fodnote 2.

⁽¹⁷⁾ I 2010 blev FIH-koncernen sat til salg af den tidligere ejer, islandske Kaupthing Bank hf, hvis afvikling blev påbegyndt i 2008.

⁽¹⁸⁾ Se betragtning 17.

- (23) »Foranstaltningerne«⁽¹⁹⁾ bestod af to faser i en aktieoverdragelsesaftale⁽²⁰⁾ og flere tillægsaftaler, i henhold til hvilke aktiver fra FIH-koncernen til en værdi af ca. 17,1 mia. DKK (2,3 mia. EUR eller 28 % af FIH's samlede aktiver på overdragelsestidspunktet) blev overdraget til Newco. Newco⁽²¹⁾ blev derefter opkøbt af Finansiell Stabilitet⁽²²⁾ med henblik på behørig afvikling efter den godkendte danske afviklingsordnings⁽²³⁾ principper⁽²⁴⁾. Afviklingsforløbet forventes at vare indtil den 31. december 2016, men kan vare indtil den 31. december 2019. Finansiell Stabilitet var i stand til at finansiere næsten hele kapitalbeløbet på 2 mia. DKK til opkøbet af Newco gennem en førtidsindfrielse af lånet på 1,9 mia. DKK i form af hybrid kernekapital, som staten ydede FIH⁽²⁵⁾ i 2009. Finanstilsynet godkendte FIH's tilbagebetaling af den statslige kapitaltilførsel den 2. juli 2012 på grundlag af en solvens- og likviditetsanalyse, som omfattede foranstaltningen for overdragelse af aktiver⁽²⁶⁾.
- (24) I fase 1 blev FIH Erhvervsbanks og FIH Kapital Banks aktiver og gældsforpligtelser overdraget til Newco, det nye datterselskab ejet af FIH Holding. De aktiver, der blev overdraget til Newco, var realkreditlån og værdipapirer til en værdi af 15,2 mia. DKK (2,1 mia. EUR) og derivater til en værdi af 1,6 mia. DKK (215 mio. EUR). Newcos oprindelige passiver bestod af to lån (lån 1 og lån 2) samt en egenkapital på 2 mia. DKK.
- (25) Lån 1 var et underskudsabsorberende lån fra FIH til Newco på 1,65 mia. DKK (221 mio. EUR). Newco tilbagebetaler kun lånet til FIH, hvis afviklingen af de aktiver, der blev overdraget til Newco, genererer et overskud, der overstiger Finansiell Stabilitets købspris på 2 mia. DKK (268 mio. EUR). Med hensyn til forrentningen af lån 1 skal Newco betale den femårige danske statsobligationsrente plus 1,15 %⁽²⁷⁾.
- (26) Lån 2 var et lån fra FIH Erhvervsbank til Newco på ca. 13,45 mia. DKK (1,8 mia. EUR). Hvad angår forrentningen af lån 2, skal Newco betale FIH den danske tremåneders CIBOR-rente plus 1,12 %. Lån 2's løbetid svarer til løbetiden på de lån, som FIH tidligere havde udstedt under statsgarantien. Lån 2 og de tilsvarende lån udløb altså alle i midten af 2013, og det blev ved aftale fastsat, at FIH, i takt med at Newco tilbagebetalte lånene til FIH, ville tilbagebetale udestående, statsgaranterede lån. Da Newco havde tilbagebetalt lån 2's pålydende værdi til FIH, ydede Finansiell Stabilitet de midler til Newco, der var nødvendige for at refinansiere Newcos aktiver.
- (27) I fase 2, som blev gennemført umiddelbart efter afslutningen af fase 1, købte Finansiell Stabilitet alle aktierne i Newco af FIH Holding. Den pris, som Finansiell Stabilitet oprindeligt betalte⁽²⁸⁾ til FIH Holding for Newco, var egenkapitalen (nettoværdi) pr. 1. januar 2012, som beløb sig til 2 mia. DKK.
- (28) FIH Holding kunne derefter anvende det kontante overskud som umiddelbar likviditet til at indfri en del af de statsgaranterede obligationer. Samtidig førte overdragelsen af aktiver til, at realkreditlånene blev erstattet af lån til en statsfinansieret instans, hvilket reducerede FIH's risikovægtede aktiver med ca. 10 mia. DKK⁽²⁹⁾.

⁽¹⁹⁾ Se fodnote 4. Foranstaltningerne er nærmere beskrevet i betragtning 22 til 30 i denne afgørelse.

⁽²⁰⁾ Afsluttende aftale af 2. juli 2012 mellem FIH og Finansiell Stabilitet.

⁽²¹⁾ Newco fik efter Finansiell Stabilitets overtagelse nyt navn, »FS Property Finance A/S«, men selskabet har fortsat hjemsted på FIH-hovedsædets adresse.

⁽²²⁾ Finansiell Stabilitet er det danske statsejede selskab, som varetager forskellige foranstaltninger, der indebærer brug af statslige midler til støtte for finansielle institutioner i forbindelse med finanskrisen.

⁽²³⁾ Se afgørelse N 407/10 af 30. september 2010 (EUT C 312 af 17.11.2010, s. 7), afgørelse SA.31938 (N 537/10) af 7. december 2010 (EUT C 117 af 15.4.2011, s. 1), afgørelse SA.33001 (11/N) — del A af 28. juni 2011 (EUT C 237 af 13.8.2011, s. 1), afgørelse SA.33001 (11/N) — del B af 1. august 2011 (EUT C 271 af 14.9.2011, s. 1), afgørelse SA.33757 (11/N) af 9. december 2011 (EUT C 22 af 27.1.2012, s. 2) og afgørelse SA.34227 (12/N) af 17. februar 2012 (EUT C 128 af 3.5.2012, s. 1) samt afgørelse SA.33639 (11/N) — redningsstøtte til Max Bank af 6. oktober 2011 (EUT C 343 af 23.11.2011, s. 10).

⁽²⁴⁾ Formålet med ordningen er at bevare værdier i nødlidende banker gennem en kontrolleret afvikling med fortsat drift for øje og forhindre, at bankerne må indgive konkursbegæring. I henhold til den oprindelige ordning udskilles den nødlidende banks samtlige kapitalhavere og efterstillede obligationsindehavere. Aktiver og tilbageværende gældsforpligtelser overdrages til Finansiell Stabilitet, som er statens afviklingsselskab. Salgbare aktiver sælges til investorer, og de tilbageværende aktiver afvikles. De indtægter, som salget og afviklingen af aktiver genererer, anvendes til at yde kompensation til kreditorer (privilegerede obligationsindehavere og indskydere).

⁽²⁵⁾ Se betragtning 1 og 4.

⁽²⁶⁾ Bekræftet ved Finanstilsynets brev af 18. april 2013, sendt til Kommissionen pr. e-mail den 29. april 2013.

⁽²⁷⁾ I henhold til aftalen skal Newco betale den to-, tre- eller femårige effektive danske statsobligationsrente plus 1,15 %, afhængig af hvilken løbetid FIH vælger. Det er dog de facto blevet den femårige rente.

⁽²⁸⁾ Købsprisen består af et fast beløb på 2 mia. DKK og et variabelt beløb, som afhænger af Newcos endelige realisationsværdi, som er beskrevet i betragtning 30.

⁽²⁹⁾ Bekræftet ved Finanstilsynets brev af 18. april 2009. Se også fodnote 26.

- (29) Ud over aktieoverdragelsesaftalen omfatter foranstaltningerne flere tillægsaftaler mellem FIH Holding og Finansiell Stabilitet:
- a) Den 1. juli 2012 ⁽³⁰⁾ gav FIH Holding Finansiell Stabilitet en ubegrænset tabsgaranti, der sikrer, at Finansiell Stabilitet ikke vil lide noget tab i forbindelse med afviklingen af Newco. Vederlaget for denne garanti er indregnet i den variable købspris i aktieoverdragelsesaftalen.
 - b) Den 1. juli 2012 forpligtede Finansiell Stabilitet sig til at yde finansiering til Newco efter udløbet af lån 2 (i midten af 2013). Finansiell Stabilitet modtager renter fra Newco svarende til EU-basisrenten plus 100 basispoints. Med henblik på opfyldelsen af denne forpligtelse stillede Finansiell Stabilitet en gebyrfri låneramme på 13 mia. DKK (1,64 mia. EUR) til rådighed for Newco.
 - c) Finansiell Stabilitet har forpligtet sig til om nødvendigt at finansiere og rekapitalisere Newco forud for den endelige afvikling.
- (30) Når Newco afvikles, har Finansiell Stabilitet i henhold til aftalen som minimum ret til at få sin oprindelige investering på 2 mia. DKK tilbage minus FIH's og Finansiell Stabilitets transaktionsomkostninger. Hvis afviklingen genererer et overskud, der er lavere end købsprisen på 2 mia. DKK, vil FIH dække differencen via henholdsvis lån 1, det underskudsabsorberende lån, og garantien. Hvis overskuddet af afviklingen overstiger 1,5 mia. DKK, vil Finansiell Stabilitet modtage yderligere 25 % af ethvert beløb herover ud over det beløb på 2 mia. DKK, som selskabet som minimum skal modtage. Resterende overskydende beløb tilgår FIH Holding. Konkret betyder det, at Finansiell Stabilitet eksempelvis vil modtage 2 mia. DKK, hvis det endelige overskud er lavere end 1,5 mia. DKK. Hvis det endelige overskud er 1,9 mia. DKK, vil selskabet modtage 2,1 mia. DKK.

2.4. DEN FORMELLE UNDERSØGELSESPROCEDURE

- (31) I rednings- og åbningsafgørelsen rejste Kommissionen tvivl om, hvorvidt foranstaltningerne var hensigtsmæssige, om de var begrænset til det nødvendige minimum, om FIH-koncernens egetbidrag var passende, og om konkurrencefordrejningen var tilstrækkeligt begrænset.
- (32) Bekymringerne skyldtes foranstaltningernes særdeles komplekse karakter. De forekom at være unødvendigt komplicerede til at løse FIH's fremtidige likviditetsproblemer. Det var især uklart, i hvilket omfang de forskellige tillægsaftaler og de indbyrdes forbundne vederlagsformler var nødvendige, hensigtsmæssige og målrettede i forhold til formålene med bankmeddelelsen fra 2008 ⁽³¹⁾.
- (33) Dengang rednings- og åbningsafgørelsen blev offentliggjort, agtede FIH desuden at gå aggressivt ind på det internetbaserede indlånsmarked for privatkunder med henblik på at opnå et »prisførerskab«. Bankens indtræden på dette marked var en vigtig del af FIH's strategi til løsning af sine finansieringsproblemer.
- (34) Det virkede desuden meget usandsynligt, at det foreslåede afkast til Finansiell Stabilitet for de overførte aktiver og passiver ville svare til det niveau, der er omhandlet i punkt 21 i Kommissionens meddelelse om værdiforringede aktiver ⁽³²⁾, hvoraf det fremgår, at bankerne i videst muligt omfang bør bære tabene på værdiforringede aktiver. I henhold til punkt 21 skal staten have et korrekt afkast på enhver hjælpeforanstaltning, således at det sikres, at aktionærerne får tilsvarende del i ansvaret og byrderne, uanset hvilken model der konkret vælges.

⁽³⁰⁾ Den 1. marts 2012 undertegnede parterne en principaftale, der beskriver mange af enkelthederne i aktieoverdragelsesaftalen og tillægsaftalerne, og den 1. juli 2012 blev de endelige afsluttende dokumenter undertegnet.

⁽³¹⁾ Meddelelse fra Kommissionen — Statsstøttereglerne anvendelse på foranstaltninger truffet over for pengeinstitutter i forbindelse med den aktuelle globale finanskriser (EUT C 270 af 25.10.2008, s. 8).

⁽³²⁾ Kommissionens meddelelse om behandlingen af værdiforringede aktiver i Fællesskabets banksektor (EUT C 72 af 26.3.2009, s. 1).

3. RESTRUKTURERING

3.1. RESTRUKTURERINGSPLANEN

- (35) Den 24. juni 2013 fremsendte Danmark en endelig, ajourført version af restruktureringsplanen for FIH-koncernen for perioden 2012-2016. Planen indeholder et bedst og et værst tænkeligt scenarie ⁽³³⁾, som skal vise FIH's evne til at genoprette sin langsigtede rentabilitet og sikre en passende byrdefordeling og passende foranstaltninger til håndtering af konkurrencefordrejninger.
- (36) Restruktureringsplanen er baseret på antagelser vedrørende væksten i bruttonationalproduktet (BNP) som beregnet af Den Internationale Valutafond («IMF») samt udviklingen i de kort- og mellemfristede renter i henhold til Erhvervs- og Vækstministeriets prognose over udviklingen i de kortfristede renter indtil 2014. Planen er baseret på en moderat genoprettelse af BNP-væksten fra 2013.
- (37) I bedste fald ⁽³⁴⁾ forventes FIH løbende at forbedre sine resultater frem til 2016. Forrentningen før skat af den normaliserede egenkapital ⁽³⁵⁾ på koncernniveau er budgetteret til 10,3 % pr. 31. december 2013 og til 11,2 % ⁽³⁶⁾ pr. 31. december 2016.
- (38) Det værst tænkelige scenarie ⁽³⁷⁾ er baseret på antagelser om en mindre gunstig markedsudvikling. De omfatter bl.a. forringede markedsbetingelser for finansiering til banker, både hvad angår volumen og pris, lavere efterspørgsel efter lån og rådgivningstjenester, ugunstige udsving i valutakurser, renter mv. samt nedskrivninger, der forbliver over de historiske niveauer i hele konjunkturforløbet. Ifølge FIH's skøn vil disse forhold tilsammen føre til en forrentning før skat af den normaliserede egenkapital på koncernniveau på 0,9 % pr. 31. december 2013 og 2,0 % pr. 31. december 2016.
- (39) I begge tilfælde er egenkapitalforrentningen relativt lav, hvilket primært skyldes det forbud mod udbytte og mod betaling af kuponrente, som er fastsat i de tilsagn, som Danmark gav i forbindelse med undersøgelsen af statsstøtten. Som følge af disse tilsagn skulle FIH-koncernen tilbageholde overskud indtil restruktureringsperiodens udløb og foranstaltningernes afvikling.
- (40) Oprindeligt omfattede FIH's bankforretning tre forretningsområder: Property Finance, Acquisition Finance og Corporate Banking. Forretningsområdet Property Finance blev afviklet som led i FIH's restruktureringsplan ved afhændelse af lånene inden for dette område til Finansiell Stabilitet i 2012. Desuden vil lånene inden for Acquisition Finance blive udfaset, hvilket betyder, at Corporate Banking bliver det eneste fortsættende forretningsområde. Pr. marts 2013 var antallet af fuldtidsansatte nede på 214.
- (41) I henhold til restruktureringsplanen skulle balancen nedbringes til 27,68 mia. DKK (3,74 mia. EUR) pr. 31. december 2013. Pr. 31. december 2016 forventer FIH at have en samlet kapitalprocent på 19,6 %.
- (42) FIH's lovbestemte likviditetsgrad ⁽³⁸⁾, som pr. 31. december 2012 var på 214 %, forventes at være på 239,7 % pr. 31. december 2013.
- (43) I løbet af restruktureringsperioden forventes den samlede kapitalprocent at nå op på 19,6 % og den lovbestemte likviditetsgrad at være på 175 %, hvilket altså markant overstiger lovkravene.

⁽³³⁾ Samt forskellige underscenerier.

⁽³⁴⁾ Underscenarie med lavere nedskrivninger.

⁽³⁵⁾ Beregnet på grundlag af det egenkapitalbeløb, der svarer til en kernekapitalprocent på 16 %, i lyset af bankens risikopositioner. Det antages, at overskuddet/tabene ikke påvirkes.

⁽³⁶⁾ Det bør nævnes, at når det antages, at omkostningerne i 2013 stiger netto med 310,25 mio. DKK som følge af en betaling, der er i overensstemmelse med meddelelsen om værdiforringede aktiver, + renter og 61,7 mio. DKK i tilbagebetalte administrationshonorarer (se betragtning 117 ff.), vil bankens overskud og tab netto sandsynligvis være negativt i 2013 i begge scenarier. FIH opvejede stort set denne virkning via et likviditetsstyringstiltag i december 2013. Virkningen i 2016 vil være ubetydelig, eftersom tallene er opført som »normaliseret« egenkapitalforrentning.

⁽³⁷⁾ Underscenarie med højere nedskrivninger.

⁽³⁸⁾ Den lovbestemte likviditetsgrad er defineret som den lovbestemte likviditetsposition i procent af det lovbestemte likviditetskrav. Der kræves en likviditetsgrad på 100 % for at opfylde det lovbestemte krav, og en likviditetsgrad på 214 % er således mere end dobbelt så høj som kravet.

- (44) Forrentningen før skat af den såkaldte normaliserede egenkapital⁽³⁹⁾ er i henhold til det bedst tænkelige scenarie⁽⁴⁰⁾ i restruktureringsplanen budgetteret til 9 % pr. 31. december 2013 og 10,1 % pr. 31. december 2016. I det værst tænkelige scenarie⁽⁴¹⁾ ligger disse tal på henholdsvis 0,9 % og 4,7 %.
- (45) Bankens situation er blevet markant forbedret siden midten af 2011, hvor Finanstilsynet forudså, at FIH ville få store likviditetsbehov, som den ikke ville kunne opfylde. FIH indfrie de tilbageværende udestående statsgaranterede obligationer, og refinansieringsproblemet var således løst den 13. juni 2013. FIH tilbagebetalte den hybride kernekapital til staten den 2. juli 2013.
- (46) FIH har i dag ingen problemer med at opfylde de lovbestemte solvens- og likviditetskrav.

3.2. DANMARKS HÅNDTERING AF DE PROBLEMSTILLINGER, SOM KOMMISSIONEN HAR PÅPEGET

- (47) For at tage hånd om de problemstillinger, som Kommissionen påpegede i forbindelse med rednings- og åbningsafgørelsen, har Danmark og FIH-koncernen truffet en række foranstaltninger.
- (48) FIH har betalt et engangsbetrag til Finansiell Stabilitet på 310,25 mio. DKK (39,12 mio. EUR) med valørdato den 4. december 2013⁽⁴²⁾.
- (49) FIH betalte et beløb på 61,7 mio. DKK med valørdato den 18. december 2013 til Newco som en delvis tilbagebetaling af honorarer, som banken havde modtaget i henhold til administrationsaftalen for 2012, og reducerede med tilbagevirkende kraft de forvaltningshonorarer for administration og hedging for 2013, som den havde opkrævet Newco, til 0,05 % af den udestående låneportefølje.
- (50) FIH reducerede sine samlede aktiver fra 109,3 mia. DKK (14,67 mia. EUR) pr. 31. december 2010 til 60,80 mia. DKK (8,16 mia. EUR) pr. 31. december 2012, svarende til en reduktion på 44 %.
- (51) FIH reducerede sin låneportefølje yderligere fra 58,0 mia. DKK (7,79 mia. EUR) pr. 31. december 2010 til 16,2 mia. DKK (2,17 mia. EUR) pr. 31. december 2012, dvs. med i alt 41,8 mia. DKK, svarende til en reduktion på 72 %.
- (52) Derudover har FIH markant mindsket sin risikoprofil på forretningsområdet Markets⁽⁴³⁾.
- (53) FIH reducerede antallet af fuldtidsansatte fra 356 pr. 31. december 2010 til 214 pr. 31. marts 2013, hvilket svarer til en reduktion på 41 %.
- (54) Derudover har FIH mindsket sin geografiske tilstedeværelse, idet banken har lukket to af sine fire regionale kontorer.

3.3. DANMARKS TILSAGN

- (55) I betragtning af de problemstillinger, som Kommissionen påpegede i rednings- og åbningsafgørelsen, og for at sikre overensstemmelse med meddelelsen om værdiforringede aktiver, navnlig med hensyn til det korrekte afkast på foranstaltningerne til overdragelse af aktiver, har Danmark givet yderligere tilsagn, som er beskrevet i betragtning 55 til 62.

⁽³⁹⁾ Se fodnote 35.

⁽⁴⁰⁾ I det bedst tænkelige scenarie antages det, at de gennemsnitlige finansieringsomkostninger vil være lavere, og at indtægterne fra forretningsområderne Markets og Corporate Finance vil være højere.

⁽⁴¹⁾ I det værst tænkelige scenarie antages det, at den makroøkonomiske udvikling vil være negativ i kraft af en lavere efterspørgsel efter lån og historisk høje nedskrivninger (om end de antages at ville falde i løbet af restruktureringsperioden).

⁽⁴²⁾ Med virkning fra den 4. december 2013 overførte FIH et beløb på 310,25 mio. DKK til Finansiell Stabilitet (beløbet blev deponeret den 30. september 2013). FIH overførte desuden et beløb på 6 575 342 DKK.

⁽⁴³⁾ Eksempelvis nedbringelsen af den risikovægtede værdi fra 50 mio. DKK (6,71 mio. EUR) pr. 31. december 2011 til 35 mio. DKK (4,7 mio. EUR) pr. 22. april 2013.

- (56) FIH vil foretage en årlig betaling på 12,1 mio. DKK (1,61 mio. EUR) til Finansiell Stabilitet fra den 30. september 2014 indtil transaktionens endelige afvikling og en ACT/ACT ⁽⁴⁴⁾ pro rata temporis-betaling for den sidste periode på afviklingsdagen (dette kan være helt frem til den 31. december 2019).
- (57) FIH vil reducere de forvaltningshonorarer, som den opkræver af Finansiell Stabilitet, eller betale et engangsbeløb til Finansiell Stabilitet med en nutidsværdi af reduktionen eller af betalingen svarende til 143,2 mio. DKK (19,09 mio. EUR).
- (58) FIH har med henblik herpå betalt et beløb på 61,7 mio. DKK til Newco som en delvis tilbagebetaling af de honorarer, som FIH modtog fra Newco i henhold til administrationsaftalen for 2012. FIH har desuden reduceret de forvaltningshonorarer for administration og hedging, som den opkræver af Newco, til 0,05 % af den udestående låneportefølje for 2013.
- (59) Fra den 1. januar 2014 vil FIH desuden reducere de forvaltningshonorarer for administration og hedging, som den opkræver af Newco, til 0,05 % pr. år af den udestående låneportefølje.
- (60) FIH vil betale et ekstra årligt honorar til Finansiell Stabilitet på 47,2 mio. EUR (6,29 mio. EUR) i det tilfælde, at Finanstilsynet ændrer sine regler for kapitalkrav på holdingniveau, således at FIH's lovbestemte lånekapacitet ikke vil være begrænset af FIH Holdings capitalsituation.
- (61) I henhold til tilsagnene skal FIH desuden trække sig ud af visse forretningsområder (Property Finance, Private Equity og Private Wealth Management), og de indeholder en række adfærdsbegrænsninger, bl.a. et forbud mod prisføreskab for indskud, et forbud mod aggressiv handelspraksis samt et forbud mod opkøb, og fastlægger afviklingen af FIH Realkredit A/S, som var FIH-koncernens realkreditinstitut. FIH Realkredit A/S blev afviklet i 2013.
- (62) I bilaget findes en komplet liste over tilsagnene ⁽⁴⁵⁾.

4. DE DANSKE MYNDIGHEDERS HOLDNING

- (63) Da Danmark anmeldte foranstaltningerne til Kommissionen, var landets oprindelige holdning ⁽⁴⁶⁾, at overførslen af egenkapital til Newco udgjorde statsstøtte til Newco, men at denne støtte var forenelig med det indre marked efter traktatens artikel 107, stk. 3, litra b).
- (64) I samme anmeldelse hævdede Danmark, at FIH-koncernen ikke have modtaget statsstøtte, eftersom Finansiell Stabilitet ville betale markedsprisen for Newco. Danmark fremlagde ikke dokumentation til underbygning af denne påstand, hverken i form af henvisninger til relevante markedsoplysninger eller en redegørelse for beregningen af transaktionsomkostningerne, men fremhævede, at
- a) der var indført procedurer til fastsættelse af transaktionens markedspris
- b) FIH-koncernen ville yde den første finansiering og stille de første garantier
- c) FIH-koncernen skal betale alle transaktions- og afviklingsomkostninger, og at
- d) FIH-koncernen havde indgået yderligere forpligtelser i forbindelse med overdragelsen, navnlig en forpligtelse til at fremlægge en forretningsplan.

⁽⁴⁴⁾ Henviser til konventionen om renteberegningsdage som det faktiske antal dage i den sidste periode (fra den sidste betalingsdato til den næste) divideret med det faktiske antal dage mellem den 30. september i to på hinanden følgende år.

⁽⁴⁵⁾ Samlet i den såkaldte »tilsagnserklæring«.

⁽⁴⁶⁾ SANI-anmeldelse 6783 af 2. marts 2012, FIH-notat til Kommissionen — endelig, afdeling 3.

- (65) Danmark konkluderede på grundlag heraf, at FIH ikke ville opnå en fordel. Såfremt Kommissionen ville forholde sig anderledes til dette, fremførte Danmark, at enhver støtte til FIH kunne erklæres forenelig med det indre marked, eftersom ordningen udgjorde en omstrukturering af FIH i overensstemmelse med omstrukturingsmeddelelsen ⁽⁴⁷⁾.
- (66) Danmark fulgte op på sin oprindelige anmeldelse med en præsentation den 20. marts 2012 ⁽⁴⁸⁾, hvor landet påpegede, at FIH ikke havde anmodet om foranstaltningerne, og at FIH på det tidspunkt, hvor banken tilsluttede sig foranstaltningerne, havde haft alternative muligheder for at nedbringe gælden, hvilket underbyggede den påstand, at transaktionen var indgået på markedsvilkår. Danmark hævdede også, at den oprindelige nedskrivning af aktivernes bogførte værdi med 1,4 mia. DKK og en yderligere risikonedjustering på 1,3 mia. DKK svarede til en markedspris. Ethvert resultatrelateret tab ville desuden blive korrigeret ved hjælp af den variable formel i aktieoverdragelsesaftalen, således at en faktisk, efterfølgende justering ville sikre en prissætning, der er i overensstemmelse med markedsvilkårene. Danmark forklarede hverken, hvordan man var kommet frem til den foreslåede nedjustering og risikojustering, eller hvorfor justeringerne ville svare til en markedspris.
- (67) I den efterfølgende korrespondance med Kommissionen ⁽⁴⁹⁾ hævdede Danmark, at det maksimale tab, som Finansiell Stabilitet kunne risikere at skulle bære, beløb sig til 1,05 mia. DKK, dvs. forskellen mellem på den ene side det underskudsabsorberende lån på 1,65 mia. DKK og på den anden side den samlede bogførte nedskrivning og Finansiell Stabilitets foreløbige risikojustering, som tilsammen beløber sig til 2,7 mia. DKK. Danmark hævdede også, at staten nyder fordel af en betydelig reduktion af den risiko, der er forbundet med FIH's statsgaranterede lån, og af FIH's tilbagebetaling af en tidligere kapitaltilførsel på 1,9 mia. DKK.
- (68) I et notat fremsendt den 23. april 2012 ⁽⁵⁰⁾ underrettede Danmark Kommissionen om, at landet foreløbig ikke ville sende Kommissionen flere begrundelser for anvendelsen af det markedsøkonomiske investorprincip. Samtidig redegjorde det i et vist omfang for de værdiansættelsesmetoder, som Finansiell Stabilitets juridiske rådgiver havde anvendt.
- (69) Efterfølgende, den 16. maj 2012, hævdede Danmark, at FIH Holding og Finansiell Stabilitet havde ført forhandlinger om transaktionsvilkårene på grundlag af almindelige forretningsmæssige overvejelser vedrørende fordeling af risiko og fortjeneste, og hævdede, at transaktionen var blevet gennemført på markedsvilkår. Denne påstand blev bekræftet af Finansiell Stabilitets revisionsfirma, KPMG ⁽⁵¹⁾.
- (70) Den 7. juni 2012 fremsendte Danmark en rapport fra KPMG, der indeholdt en vurdering af foranstaltningerne, hvor der blev taget højde for alle medvirkende årsager samtidig. KPMG mente ikke, at der var grund til at konkludere, at vilkårene i aftalen ikke skulle svare til Finansiell Stabilitets risici, under henvisning til den høje sikkerhedsstillelse, den mulige anvendelse af dækkede obligationer, det underskudsabsorberende lån og et muligt afkast på 25 % til Finansiell Stabilitet.
- (71) Den 11. september 2012 anfægtede Danmark i sit svar på åbningsskrivelsen ikke direkte Kommissionens synspunkt om, at foranstaltningerne udgjorde statsstøtte, men landet henviste til sin argumentation af 29. marts 2012 ⁽⁵²⁾ og fremførte, at enhver overdragelse, der oversteg markedsværdien, ville blive kompenseret via det underskudsabsorberende lån og den prisreguleringsgaranti, som FIH Holding stillede. Danmark nævnte desuden forhøjelser af marginen for forlængelser og en indfrielsesprocent, der var højere end forventet, som eksempler til støtte for dette synspunkt, men gentog ikke eksplicit, at det markedsøkonomiske aktørprincip ⁽⁵³⁾ burde finde anvendelse.
- (72) Danmark fremførte i stedet, at foranstaltningerne var forenelige med det indre marked og argumenterede for deres hensigtsmæssighed, at støtten er begrænset til det nødvendige minimum, og at konkurrencefordrejningen er begrænset ⁽⁵⁴⁾.

⁽⁴⁷⁾ Kommissionens meddelelse om genoprettelse af rentabiliteten i finanssektoren under den nuværende krise og vurdering af omstrukturingsforanstaltninger på grundlag af statsstøttereglerne (EUT C 195 af 19.8.2009, s. 9).

⁽⁴⁸⁾ Overdragelsen af aktiver fra FIH til Finansiell Stabilitet, meddelt af Danmark til Kommissionen den 20. marts 2012.

⁽⁴⁹⁾ E-mail fra Danmark til Kommissionen den 29. marts 2012.

⁽⁵⁰⁾ Svar på spørgeskema af 4. april 2012 vedrørende Finansiell Stabilitets opkøb af aktier fra FIH Holding, fremsendt af Danmark til Kommissionen den 23. april 2012.

⁽⁵¹⁾ Erklæring — FIH Erhvervsbank, udateret, fremsendt til Kommissionen den 16. maj 2012.

⁽⁵²⁾ Se fodnote 49 og betragtning 67.

⁽⁵³⁾ I denne afgørelse er det markedsøkonomiske investorprincip synonymt med det markedsøkonomiske aktørprincip. Begrebet markedsøkonomisk aktørprincip anvendes for at dække investorer og andre markedsaktører, såsom långivere, kreditorer osv.

⁽⁵⁴⁾ Skrivelse af 11. september 2012, afsnit 2, 3 og 4.

- (73) I notatet af 23. april 2012 fremsatte de danske myndigheder også på ny den holdning, at foranstaltningerne var resultatet af forhandlinger mellem FIH og Finansiell Stabilitet⁽⁵⁵⁾, og hævdede, at dele af vejledningen i bankmeddelelsen⁽⁵⁶⁾ havde nødvendiggjort en vis grad af kompleksitet i foranstaltningerne⁽⁵⁷⁾, og anfægtede dermed, at kompleksiteten kunne gøre dem uhensigtsmæssige.
- (74) Da Kommissionen underrettede Danmark om ekspertvurderingen vedrørende foranstaltningernes markedsværdi og reelle økonomiske værdi, anfægtede Danmark resultaterne og fremsendte i perioden 7. februar til 11. september 2013 en række spørgsmål og præciseringer.
- (75) Danmark anførte, at støtten var begrænset til det nødvendige minimum⁽⁵⁸⁾, eftersom det blev antaget, at overdragelsesværdien ikke ville overstige den reelle økonomiske værdi, men tilføjede, at kun Kommissionens endelige værdiansættelse kunne afgøre dette.
- (76) Bortset fra værdiansættelsesaspekterne bemærkede Danmark overdragelsens positive indvirkninger på FIH's juridiske stilling i overensstemmelse med restruktureringsplanens mål om at genoprette bankens langsigtede rentabilitet.
- (77) Danmark anførte også, at FIH's strategi for private indlån er uafhængig af statsstøtteforanstaltningen og ikke er udtryk for et ønske om prisførselskab, men er en væsentlig del af bankens finansieringsstrategi. Af hensyn til Kommissionens bekymringer gav Danmark dog tilsagn om, at FIH ville overholde et forbud mod prisførselskab.

5. VURDERING

5.1. STATSSTØTTE

- (78) I henhold til traktatens artikel 107, stk. 1, er statsstøtte enhver form for støtte, som ydes af en medlemsstat eller ved hjælp af statsmidler under enhver tænkelig form, og som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at begunstige visse virksomheder eller visse produktioner, i det omfang den påvirker handelen mellem medlemsstaterne.
- (79) Kommissionen vurderer, at foranstaltningerne til fordel for FIH, som er beskrevet i afsnit 2.3, bør betragtes samlet som en pakke. Foranstaltningerne udgør en enkelt transaktion, eftersom de er indbyrdes afhængige af hinanden (kronologisk og strukturelt) og er blevet udformet samlet for at løse FIH's finansieringsproblem.

5.1.1. Statslige midler

- (80) De foranstaltninger, der er beskrevet i afsnit 2.3, indebærer brug af statslige midler, eftersom de er direkte finansieret af Finansiell Stabilitet, som er et statsejet selskab (via Økonomi- og Erhvervsministeriet), der har til formål at iværksætte forskellige former for foranstaltninger for danske banker i forbindelse med finanskrisen⁽⁵⁹⁾. For det første yder Finansiell Stabilitet 2 mia. DKK kontant til Newco inden for rammerne af aktieoverdragelsesaftalen. For det andet har Finansiell Stabilitet forpligtet sig til at finansiere Newcos aktiver, mens FIH tilbagebetaler sine statsgaranterede lån. Denne forpligtelse kan overstige 13 mia. DKK. For det tredje giver Finansiell Stabilitet afkald på renter for at betale for en garanti fra FIH Holding.

5.1.2. Fordel

- (81) De foranstaltninger, der er beskrevet i afsnit 2.3, udgør en fordel, eftersom de indebærer overtagelse af værdiforringede aktiver fra FIH og dermed forbedrer koncernens kapitalprocent og samtidig sætter banken bedre i stand til at løse sine finansieringsproblemer.
- (82) De danske myndigheder har fremført, at foranstaltningerne er i tråd med det markedsøkonomiske aktørprincip og dermed ikke udgør statsstøtte til FIH-koncernen.

⁽⁵⁵⁾ Skrivelse af 11. september 2012, s. 5.

⁽⁵⁶⁾ Se fodnote 31.

⁽⁵⁷⁾ Skrivelse af 11. september 2012, afsnit 2, s. 5.

⁽⁵⁸⁾ Skrivelse af 11. september 2012, s. 6-7.

⁽⁵⁹⁾ Finansiell Stabilitets aktiviteter er reguleret ved lov om finansiell stabilitet og lov om finansiell virksomhed samt bekendtgørelser udstedt i medfør heraf. Finansiell Stabilitet er desuden underlagt særlige bestemmelser vedrørende statsejede virksomheder. Det er tidligere blevet konkluderet, at andre foranstaltninger, som Finansiell Stabilitet har truffet, kunne tilskrives den danske stat, jf. Kommissionens afgørelse NN51/08 af 10. oktober 2008 (»Garantiordning for banker i Danmark«) (EUT C 273 af 28.10.2008, s. 2).

- (83) Kommissionen vil derfor undersøge, om foranstaltningerne til fordel for FIH-koncernen opfylder kriterierne i det markedsøkonomiske aktørprincip. Det undersøges, om en markedsaktør ville have foretaget en given transaktion på de samme vilkår og betingelser som den offentlige investor på det tidspunkt, hvor beslutningen om at stille offentlige midler til rådighed blev truffet. Der er ikke tale om statsstøtte, når offentlige midler tildeles under omstændigheder og på betingelser, der svarer til markedsvilkår.
- (84) I FIH-koncernens tilfælde mener Kommissionen i den forbindelse, at det er relevant at undersøge, i) hvorvidt der oprindeligt havde været en privat investor, som var villig til at finansiere foranstaltningerne på de samme vilkår og betingelser som medlemsstaten, ii) hvilket afkast denne investor i så fald krævede af investeringen sammenlignet med statens afkast, og iii) såfremt der ingen privat interesse havde været, hvilket forventet afkast⁽⁶⁰⁾ og hvilken andel af et eventuelt overskud af foranstaltningerne staten ville få, sammenlignet med hvad en markedsinvestor ville forvente, hvis denne skulle investere i foranstaltningerne på almindelige markedsvilkår. Hvis staten accepterer disse eller bedre vilkår, kan foranstaltningerne betragtes som værende gennemført på markedsvilkår. Det er især vigtigt at undersøge, om transaktionen som helhed genererer et positivt cash flow, eftersom ingen privat aktør, som tilstræber at maksimere sin fortjeneste, vil foretage en underskudsgivende transaktion.
- (85) Det klareste bevis for, at en transaktion er i overensstemmelse med det markedsøkonomiske aktørprincip, er, at betingelserne i aftalen ikke blot vil være acceptable for en hypotetisk markedsaktør, men at der rent faktisk findes en aktør, som deltager i den samme investering på de samme vilkår som staten. Tilstedeværelsen af andre investorer giver Kommissionen en rettesnor for at vurdere, om det markedsøkonomiske aktørprincip kan finde anvendelse.
- (86) Da Danmark iværksatte foranstaltningerne, var der ingen markedsaktør, som var parat til at træffe foranstaltninger til fordel for FIH svarende til dem, som blev truffet af statskontrollerede aktører. Navnlig udtrykte hverken ejerkonsortiet eller nogen tredjemand interesse for at investere i FIH. Kommissionen har derfor ikke belæg for at konkludere, at en markedsaktør under de givne forhold ville være villig til at investere i foranstaltningerne. Den manglende private interesse vidner om bankens finansielle vanskeligheder og svage stilling.
- (87) Selv om der ikke er nogen aktør, som investerer på de samme vilkår som staten, behøver foranstaltningen stadig ikke at udgøre støtte, hvis en privat investor under lignende forhold ville have ydet den samme finansiering og krævet et afkast, der var mindst lige så højt som det afkast, som staten modtog. Denne vurdering burde i princippet baseres på en forretningsplan, der tager højde for de tilgængelige oplysninger og den forventede udvikling på det tidspunkt, hvor den offentlige finansiering blev tildelt, og den bør ikke bero på en analyse, der er baseret på situationen på et senere tidspunkt.
- (88) En af de situationer, hvor det er vanskeligst at anvende det markedsøkonomiske aktørprincip, er, når en virksomhed allerede modtager statsstøtte. I det aktuelle tilfælde havde FIH allerede den 30. juni 2009 fået tilført statslig kapital, som banken tilbagebetalte den 2. juli 2012. De hybride instrumenter, der blev anvendt til rekapitaliseringen, blev forrentet med [...] (*) %. FIH deltog også i den danske garantiordning. Selv om disse forhold i dette tilfælde ikke i sig selv udelukker, at det markedsøkonomiske aktørprincip kan finde anvendelse, vidner de om, hvilke vanskeligheder FIH var i, og forholdene vil påvirke private investorers villighed til at investere i foranstaltningerne. Den tidligere støtte fordrejer i forvejen de økonomiske forhold og giver indtryk af fortsat statsstøtte. Kommissionen har i sin vurdering taget højde for, om sådanne fordele afløses af nye.
- (89) Finanstilsynet mente, at FIH befandt sig i en usikker situation, eftersom der var en væsentlig risiko for, at FIH ikke ville kunne opfylde de lovbestemte likviditetskrav, når de statsgaranterede obligationer udløb. Denne situation kunne således have ført til, at FIH ville få inddraget sin banklicens⁽⁶¹⁾. Finanstilsynets holdning støtter således Kommissionens vurdering, nemlig at det er usandsynligt, at en markedsaktør ville have investeret i FIH. Det kan gøres gældende, at Finanstilsynets rapport ikke var offentligt tilgængelig, men en markedsoperatør ville ikke desto mindre have haft adgang til løbetidsprofilen for FIH's statsgaranterede obligationer og kunne dermed være nået frem til samme konklusion.
- (90) Da der ikke var en konkret privat investor, skal Kommissionen for at undersøge, om det markedsøkonomiske aktørprincip kan finde anvendelse, vurdere, hvorvidt det samlede afkast på foranstaltningerne til fordel for FIH svarer til eller er højere end det forventede afkast, som en hypotetisk privat investor ville kræve for at foretage investeringen. Det

⁽⁶⁰⁾ Det forventede afkast på foranstaltningerne er beregnet på grundlag af de fremtidige cash flows, som er blevet foruddiskonteret for at få netto nutidsværdien. Se betragtning 91 og 92.

(*) Fortrolige oplysninger.

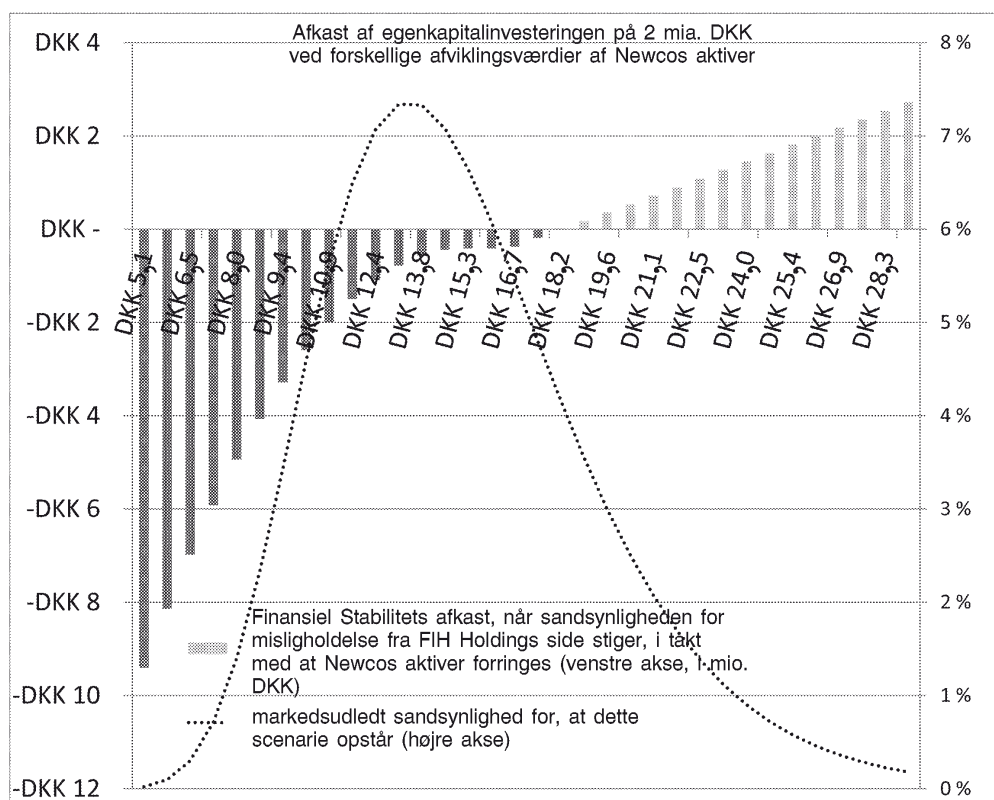
⁽⁶¹⁾ Finanstilsynets notat om FIH Erhvervsbank A/S, dateret den 16. maj 2012, fremsendt til Kommissionen.

forventede afkast på foranstaltningerne afhænger af de fremtidige indtægter fra cash flows, som skal foruddis-
konteres ved hjælp af en passende diskonteringsfaktor for at nå frem til indtægternes nettonutidsværdi.

- (91) På baggrund af ekspertrådgivning foretog Kommissionen en markedsværdiansættelse af Newcos aktiver og en beregning af den forrentning, som Finansiell Stabilitet kunne forventede under forskellige scenarier for afviklingen af Newco. I den forbindelse tog den højde for alle elementer i aktieoverdragelsesaftalen, bl.a. afviklingsværdien netto, Finansiell Stabilitets og FIH-koncernens indtægter og omkostninger samt købesumsreguleringen, som omfattede det underskudsabsorberende lån. Det er nødvendigt at anvende en fordelingsmodel for at beregne nettonutidsværdien af såvel indtægterne fra en egenkapitalforrentning på 25 %, som de negative virkninger af kombinationen af store tab på aktiver i Newco og risikoen for, at FIH Holding misligholder sine forpligtelser ⁽⁶²⁾.

Figur 1

Foranstaltningens nettonutidsværdi for Finansiell Stabilitet

- (92) Figur 1 viser ved forskellige afviklingsværdier af Newcos aktiver (fra 5,1 mia. DKK til 28,3 mia. DKK) aktieoverdragelsesaftalens nettonutidsværdi. Den stiplede linje viser sandsynligheden for, at de enkelte scenarier vil opstå (fra 0,1 % til 7,5 %), og aflæses på højre akse. I de mest sandsynlige scenarier er afkastet en anelse negativt.

⁽⁶²⁾ På finansmarkederne kaldes dette fænomen »wrong way risk«. På grundlag af ekspertrådgivningen kalkulerede Kommissionen med en implicit samlet tabsforventning på i gennemsnit 16 %. Den blev imidlertid fordelt lineært over de negative afkast, dvs. at der blev kalkuleret med et forventet tab på 91 % i det ekstreme tilfælde, at aktivporteføljen skulle blive nedskrevet til blot 5,1 mia. DKK, og med en forventning om overskud, hvis aktiverne skulle give et positivt afkast.

- (93) Som det fremgår af figur 1, er aktieoverdragelsesaftalens samlede, sandsynlighedsvægtede gennemsnitlige nettonutidsværdi også negativ. Ifølge ekspertens beregning udgør den 726 mio. DKK. Aktieoverdragelsesaftalen genererer således et tab i stedet for et overskud. En markedsaktør ville have krævet en egenkapitalforrentning på mindst 10 % ⁽⁶³⁾ pr. år på en tilsvarende investering på 2 mia. DKK, svarende til en forrentning på 1,33 mia. DKK over Newcos syvårige levetid. Kommissionen konkluderer derfor, at ingen markedsaktør ville have været villig til at investere på vilkår og betingelser, der svarer til dem i aktieoverdragelsesaftalen. Foranstaltningerne er således ikke i tråd med det markedsøkonomiske aktørprincip ⁽⁶⁴⁾.
- (94) Det skal derfor bemærkes, at i beregningen i betragtning 91 til 93 tog Kommissionen højde for korrespondancen fra Danmark dateret 7. februar og 11. marts 2013 samt senere korrespondance ⁽⁶⁵⁾, hvori Danmark gav ikke tidligere oplyste detaljer, såsom specifikke beskrivelser af komponenterne i den variable købspris, referencedatoen på de fremsendte oplysninger om de lån, som skulle overdrages fra FIH til Newco, udviklingen i porteføljens kreditkvalitet fra december 2011 til september 2012 og en mere detaljeret analyse af de »uforpligtede kreditlinjer« i porteføljen.
- (95) Beregningerne i Danmarks argumentation ⁽⁶⁶⁾ står desuden ikke for en nærmere prøvelse. For det første er de forudgående nedskrivninger og risikopositioner ikke underbygget af en uafhængig værdiansættelsesrapport ⁽⁶⁷⁾. I betragtning af den eventualitet, at FIH-koncernen risikerer ikke at kunne indfri efterfølgende garantier, er der desuden intet, der forhindrer, at Newcos tab kunne overstige 2,7 mia. DKK, og i det tilfælde vil Finansiell Stabilitet (og dermed den danske stat) kontraktligt være forpligtet til at rekapitalisere Newco inden dennes endelige afvikling. Kommissionen konkluderer derfor, at påstanden om, at ethvert investeringstab vil være begrænset til 1,05 mia. DKK, ikke er underbygget.
- (96) Den omstændighed, at foranstaltningernes betingelser blev forhandlet mellem Finansiell Stabilitet og FIH Holding, betyder ikke nødvendigvis, at foranstaltningerne blev gennemført på markedsvilkår. Hvis Danmark agtede at tildele et betragteligt beløb i ekstra støtte til en bank i alvorlige likviditetsvanskeligheder, ville dette forhold alene ikke udelukke forhandlinger mellem myndighederne og denne bank om specifikke forhold vedrørende transaktionen. På grund af de bilaterale aspekter af de pågældende forhandlinger manglede de elementer, som findes i en åben, ikke-diskriminerende udbudsprocedure eller i en sammenligning med lignende markedstransaktioner. Foranstaltningernes forenelighed med markedsvilkårene er således ikke en automatisk følge af det forhold, at der har fundet forhandlinger sted.
- (97) Med hensyn til KPMG-rapporten af 7. juni 2012 er Kommissionen enig i, at som følge af foranstaltningernes kompleksitet bør de vilkår og betingelser, der gælder for dem, vurderes i deres helhed, fordi der ikke findes enkeltbestemmelser, som kan tilskrives afkastet på de enkelte elementer. I KPMG-rapportens analyse overses imidlertid risikoen for mere ekstreme negative scenarier, hvor FIH Holding ikke vil kunne indfri sine forpligtelser. I analysen tages der endvidere ikke højde for en forrentning af investeringen på 2,0 mia. DKK. Som anført i

⁽⁶³⁾ Kommissionen bemærker, at afkastene på rekapitaliseringsmarkedet under en krise let kan overstige 15 % (J.P. Morgan, European Credit Research, den 27. oktober 2008, og Merrill Lynch-data om Tier 1-papirer i euro for virksomheder i kategorien »Investment Grade«). FIH selv kunne i 2009 kun opnå kapitalindskud fra den danske stat og skulle betale en kuponrente på 11,45 %. I starten af marts 2012, da aktieoverdragelsesaftalen blev underskrevet, blev FIH's usikrede prioritetsobligationer, f.eks. ISIN XS0259416757 med en årlig kuponrente på 4,91 % og med udløb i 2021, noteret på markedet til 67 % af parikursen, svarende til et afkast på over 10,50 %. Det er derfor logisk at antage, at en markedsinvestor vil kræve et langt højere afkast for at indskyde egenkapital, som har en betydeligt lavere prioritet.

⁽⁶⁴⁾ Konklusionen om, at der ikke er tale om markedsadfærd, er draget uden endog at tage højde for øvrige elementer i den afsluttende aftale, bl.a. de omkostninger, som Newco betaler for den oprindelige finansiering og det underskudsabsorberende lån, samt de administrationshonorarer, der betales til FIH for aktivforvaltning og hedging, som er medregnet i det samlede støttebeløb i afsnit 5.2.

⁽⁶⁵⁾ Opsummeret i to notater, som Danmark fremsendte den 24. juni 2013, og yderligere afklarende notater af 29. august og 11. september 2013.

⁽⁶⁶⁾ Se betragtning 66 og 67.

⁽⁶⁷⁾ I det sammenfattende dokument, »Brev vedr. FIH-nedskrivning«, nævnes et værdiansættelsesteam, som arbejder på vegne af Finansiell Stabilitet — og altså ikke uafhængigt — og som konkluderer, at en nedskrivning på 3,2 mia. DKK vil være nødvendig i henhold til de internationale regnskabsstandarder. Risikojusteringen på 1,3 mia. DKK er desuden begrundet med et såkaldt »collateral haircut« på 10 %, som i sig selv ikke er nærmere begrundet. Det forhold, at værdiansættelsesteamet ikke er uafhængigt, bekræftes i Danmarks skrivelse af 11. marts 2013, hvor den værdiansættelse, som Finansiell Stabilitet har foretaget, beskrives i nærmere detaljer.

betragtning 95 kan der ikke være tale om markedsadfærd, når der ikke sker en årlig forrentning af kapitalen, og eftersom der kun er mulighed for en andel på 25 % af enhver positiv forrentning af egenkapitalen over en 7-årig investeringsperiode, både isoleret set og som en parameter i den samlede forrentningsmodel ⁽⁶⁸⁾.

- (98) Kommissionen bemærker i den sammenhæng, at FIH i forbindelse med en tidligere tilførsel af hybrid kernekapital ⁽⁶⁹⁾ skulle betale en årlig kuponrente på [...] %. I starten af marts 2012 var FIH's prioritetsobligationer noteret på markedet med et implicit afkast på over 10 %. Der er således belæg for Kommissionens argument om, at egenkapitalforrentningen bør være på mindst 10 %. En markedsoperatør vil sandsynligvis kræve en forrentning, der overstiger dette niveau, i lyset af de særlige risici, der er forbundet med størrelsen og den ringe kvalitet ⁽⁷⁰⁾ af Newcos ejendomsportefølje samt den lave prioritet, der er forbundet med en egenkapitalinvestering. Den forrentning på 6,5 %, som Danmark ⁽⁷¹⁾ kalkulerede med, er derfor klart utilstrækkelig. Det bør også bemærkes, at transaktionen genererer et negativt forventet afkast.
- (99) Kommissionen konkluderer, at foranstaltningerne til fordel for FIH ikke er i tråd med det markedsøkonomiske aktørprincip.

5.1.3. Selektivitet

- (100) Foranstaltningerne vedrører kun FIH-koncernen og Newco. Foranstaltningen er derfor selektiv.

5.1.4. Fordrejning af konkurrencevilkårene og påvirkning af samhandelen mellem medlemsstaterne

- (101) Foranstaltningerne bidrog til at styrke FIH's kapital- og likviditetssituation sammenlignet med situationen for bankens konkurrenter, som ikke har fordel af lignende foranstaltninger. Foranstaltningen gav derfor FIH mulighed for at forbedre sin markedsposition. Foranstaltningen kan således medføre en fordrejning af konkurrencevilkårene.
- (102) I betragtning af bankmarkedets integrering på europæisk plan påvirker den fordel, som FIH fik, både konkurrenter i Danmark (hvor banker fra andre medlemsstater opererer) og i andre medlemsstater. Det må derfor konkluderes, at foranstaltningerne vil kunne påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne.

5.2. STØTTEBELØB

- (103) Foranstaltningernes samlede støttebeløb ⁽⁷²⁾ beregnes til ca. 2,25 mia. DKK (ca. 300 mio. EUR). I beregningen af støttebeløbet har Kommissionen kalkuleret med:
- a) en fordel i forbindelse med formelen i aktieoverdragelsesaftalen (0,73 mia. DKK) ⁽⁷³⁾
 - b) et afkald på egenkapitalforrentning (1,33 mia. DKK) ⁽⁷⁴⁾
 - c) for høj rentebetaling fra Newco på lån 1, det underskudsabsorberende lån, og den oprindelige finansiering (0,33 mia. DKK) samt
 - d) for høje administrationshonorarer (0,14 mia. DKK).
- (104) Som en formildende omstændighed vurderede Kommissionen, at den tidlige annullering af statsgarantier på 0,28 mia. DKK skulle fratrækkes det samlede støttebeløb.
- (105) Som anført i afsnit 5.1 anlagde Kommissionen en holistisk tilgang til værdiansættelsen af alle renter og andre cash flows, honorarer og garantier under hensyntagen til:

⁽⁶⁸⁾ En egenkapitalinvestering giver normalt fuld del i forrentningen (100 %). Kommissionen mener, at reduktionen af denne andel til 25 % er en utilstrækkelig forrentning for FIH Holding, som har stillet garanti for at ville dække egenkapitaltab som følge af FIH's og FIH Holdings svage kreditsituation. Kommissionen ønsker desuden at være forsigtig i sin værdiansættelse af grundlaget for en positiv forrentning af egenkapitalen, eftersom størsteparten af Newcos underliggende aktiver er realkreditlån, hvis afkast er begrænset til renter og afdrag, hvilket betyder, at der ikke blot er en lav sandsynlighed for afviklingsværdier af Newcos aktiver på over 25 mia. DKK som beskrevet i modellen i betragtning 91; der er en risiko for, at de sågar ikke vil være noget værd. Det betyder, at hvis andelen af forrentningen forhøjes (til f.eks. 50 %), vil statsstøttebeløbet i den anvendte model være undervurderet.

⁽⁶⁹⁾ Se fodnote 5.

⁽⁷⁰⁾ I Danmarks skrivelse af 2. april 2013 fremhæves det, at i juni 2012 var ca. 25 % af aktiverne misligholdte, og yderligere 25 % havde en lav rating. I ekspertrapporten (rådgivning vedrørende FIH-sagen, 20. december 2012) underbygges også dette argument, idet det fremgår, at kun 6,3 % af porteføljen har en FIH-kreditkvalitetsrating på 7 eller derover, svarende til »Investment Grade«. Da over 90 % af porteføljen derfor ligger under niveauet »Investment Grade«, og 25 % af aktiverne reelt er misligholdte, mener Kommissionen, at en egenkapitalinvestering i en sådan portefølje er risikabel og kræver en høj forrentning.

⁽⁷¹⁾ Fremsendt i sine notater af 11. marts 2013 og fastholdt i bilag 1 til det sammenfattende notat af 24. juni 2013.

⁽⁷²⁾ Indeholdt i aktieoverdragelsesaftalen af 1. marts 2012 og de efterfølgende afsluttende aftaler af 2. juli 2012.

⁽⁷³⁾ Se betragtning 97.

⁽⁷⁴⁾ Se fodnote 73.

a) Danmarks bekymring for, at Kommissionen ikke ville lægge tilstrækkelig vægt på den faktiske økonomiske betydning af alle aspekter af foranstaltningerne, bl.a. det underskudsabsorberende lån, samt

b) det forhold, at ikke alle elementer i transaktionen kunne knyttes til et bestemt punkt i vederlagsformlerne.

(106) I tråd med meddelelsen om værdiforringede aktiver gjorde Kommissionen brug af eksterne eksperter's rådgivning om værdiansættelse ⁽⁷⁵⁾.

5.3. FORENELIGHED

5.3.1. Retsgrundlag for vurdering af støttens forenelighed

(107) I henhold til traktatens artikel 107, stk. 3, litra b), kan statsstøtte, der ydes med henblik på at »afhjælpe en alvorlig forstyrrelse i en medlemsstats økonomi«, betragtes som forenelig med det indre marked. I betragtning af de nuværende forhold og forholdene på finansmarkedet, da rednings- og åbningsafgørelsen blev offentliggjort, mener Kommissionen, at foranstaltningerne kan vurderes i henhold til denne bestemmelse.

(108) Kommissionen anerkender, at finanskrisen har skabt ekstraordinære omstændigheder, hvor en enkelt banks konkurs kan undergrave tilliden til hele det finansielle system, både på nationalt og internationalt plan. Det kan være tilfældet, selv når der er tale om en lille bank, der ikke er i umiddelbare vanskeligheder, men er under den finansielle tilsynsmyndigheds skærpede tilsyn, såsom FIH. Kursen på bankens 2-4-årige obligationer var fastsat til spreads på 600-700 basispoint over EURIBOR, da rednings- og åbningsafgørelsen blev offentliggjort. Dette kursniveau er et klart tegn på overhængende vanskeligheder. I sådanne tilfælde kan det være nødvendigt at gribe ind tidligt for at forhindre, at den berørte bank bliver ustabil, og således afværge trusler mod den finansielle stabilitet. Det er navnlig tilfældet i en mindre økonomi som Danmarks, hvor aktørerne kan have tendens til ikke at skelne mellem de enkelte banker, og hvor manglende tillid som følge af en enkelt banks konkurs således kan smitte af på hele sektoren. Retsgrundlaget for vurderingen af foreneligheden af alle de foranstaltninger, der er omfattet af denne afgørelse, er derfor traktatens artikel 107, stk. 3, litra b).

(109) Specifikt med hensyn til foreneligheden af overdragelsen af aktiver til Finansiell Stabilitet vil Kommissionen vurdere foranstaltningerne i lyset af meddelelsen om værdiforringede aktiver.

(110) Kommissionen vil derefter vurdere restruktureringsforanstaltningernes forenelighed i lyset af omstruktureringsmeddelelsen.

5.3.2. Foranstaltningernes forenelighed med meddelelsen om værdiforringede aktiver

(111) Meddelelsen om værdiforringede aktiver fastsætter principperne for værdiansættelse og overførsel af værdiforringede aktiver samt foranstaltningens forenelighed med traktaten. Det skal vurderes, om støtten er begrænset til det nødvendige minimum, og om banken og dens aktionærer yder et tilstrækkeligt stort egetbidrag.

(112) I henhold til punkt 21 i meddelelsen om værdiforringede aktiver bør tabene på værdiforringede aktiver i videst mulig udstrækning bæres af bankerne. I henhold til punkt 21 skal staten have et korrekt afkast på hjælpeforanstaltningen, uanset hvilken form den har, således at det sikres, at aktionærerne får tilsvarende del i ansvaret og byrderne, uanset hvilken model der konkret vælges.

(113) I deres oprindelige form gav foranstaltningerne et afkast svarende til den danske stats finansieringsomkostninger og blot 100 basispoint oveni for likviditeten. Der var ikke kalkuleret med nogen egenkapitalforrentning, bortset fra en delvis (25 %) gevinstmulighed, i tilfælde af at afviklingen giver et overskud, jf. købesumsreguleringen. I tilfælde af et negativt scenarie, hvor Newcos aktivportefølje forværres markant, vil kompensationen til Finansiell Stabilitet blive ydet af FIH Holding, som under disse omstændigheder sandsynligvis ikke vil kunne indfri sine forpligtelser. Som anført i betragtning 66 til 73 i rednings- og åbningsafgørelsen virkede det derfor usandsynligt, at afkastet og egetbidraget ville være tilstrækkeligt til at gøre støtten forenelig med det indre marked i henhold til retningslinjerne i meddelelsen om værdiforringede aktiver.

⁽⁷⁵⁾ Endelig rapport — rådgivningstjenester vedrørende FIH-sagen — fase II — sag SA.34445 Danmark, 19. september 2013.

- (114) I tråd med punkt 39 i meddelelsen om værdiforringede aktiver har Kommissionen derfor nøje analyseret foranstaltningernes markedsværdi. Med hjælp fra en ekstern ekspert fastsatte den et skøn over forskellige sandsynlige scenarier for afviklingen af Newcos aktivportefølje og beregnede indvirkningen på aktivernes forventelige endelige afviklingsværdi i henhold til aktieoverdragelsesaftalen.
- (115) I sin vurdering fandt Kommissionen fire fordele i form af afkald på egenkapitalforrentning samt risiko for tab som følge af FIH Holdings ringe kreditkvalitet, for høje renter på det underskudsabsorberende lån, for høje spreads på FIH's finansiering til Newco og for høje honorarer for administration og derivathedging. Kommissionen fandt også formildende omstændigheder, såsom den tidlige annullering af statsgarantier. Samlet set indeholdt foranstaltningerne et statsstøtteelement på ca. 2,25 mia. DKK.
- (116) Med udgangspunkt i punkt 40 og 41 i meddelelsen om værdiforringede aktiver blev forskellen mellem overførselsværdien og den reelle økonomiske værdi vurderet ved at foretage den samme beregning som for vurderingen af markedsværdien med to tilpasninger. For det første resultatet for de forskellige scenarier baseret på aktivporteføljens reelle økonomiske værdier i stedet for dens markedsværdier. For det andet var den krævede egenkapitalforrentning baseret på foranstaltningernes reelle kapitalfrigørelse netto. Efter at have modtaget en erklæring fra Finanstilsynet vurderede Kommissionen foranstaltningernes kapitalfrigørelsesvirkning brutto til 375 mio. DKK ⁽⁷⁶⁾ og den tilsvarende overførselsværdi til 254 mio. DKK over den reelle økonomiske værdi ⁽⁷⁷⁾, som skulle forrentes og tilbagebetales. Derudover skulle der inddrives 143,2 mio. DKK som følge af for høje honorarer.
- (117) En forudbetaling på 254 mio. DKK (med valørdato den 1. marts 2012) reducerede kapitalfrigørelsesvirkningen netto fra 375 mio. DKK til 121 mio. DKK. En engangspræmie på 310,25 mio. DKK ⁽⁷⁸⁾ med valørdato den 30. september 2013 samt et årligt vederlag på 12,1 mio. DKK (svarende til et årligt afkast på 10 % af kapitalfrigørelsen) ud over tilbagebetalingen af de for høje administrationshonorarer ⁽⁷⁹⁾ vil bringe foranstaltningerne i overensstemmelse med meddelelsen om værdiforringede aktiver.
- (118) Danmark har sørget for, at FIH betalte disse beløb ⁽⁸⁰⁾ ud over at overholde alle aftaler indgået i henhold til de afsluttende dokumenter vedrørende foranstaltningerne.
- (119) Danmark vil sørge for, at FIH ikke udbetaler dividende, indtil Newco har afviklet alle sine udeståender i henhold til aktieoverdragelsesaftalen, for således at mindske FIH Holdings kreditrisiko for Finansiell Stabilitet.
- (120) Foranstaltningerne i deres helhed er altså hensigtsmæssige og begrænset til det nødvendige minimum og sikrer et tilstrækkeligt egetbidrag fra FIH's side. På grund af vederlaget på 310,25 mio. DKK plus renter ⁽⁸¹⁾ til Finansiell Stabilitet samt de ekstra tilsagn med hensyn til afkast og honorarer ⁽⁸²⁾ sikrer foranstaltningerne desuden et passende afkast i overensstemmelse med meddelelsen om værdiforringede aktiver.

⁽⁷⁶⁾ Kommissionen anerkendte, at den ubegrænsede tabsgaranti, som FIH Holding stillede, markant reducerede den samlede virkning for koncernens vægtede udlånsrisikokapacitet, selv om Finanstilsynet indikerede, at kapitalfrigørelsen til FIH Erhvervsbank A/S beløb sig til 847 mio. DKK (svarende til risikovægtede aktiver for 10,5 mia. DKK). For at mindske Kommissionens bekymringer tilføjede Danmark tilsagn om at øge FIH's vederlag til Finansiell Stabilitet, i det tilfælde at Finanstilsynet ændrer kapitalkravene på holding-niveau, således at FIH's udlånskapacitet ikke længere vil være begrænset af FIH Holdings kapital-situation.

⁽⁷⁷⁾ Kommissionens analyse blev bekræftet ved en ekspertrapport, hvor der blev taget højde for alle de elementer, som Danmark havde fremsendt i sin korrespondance frem til og med det sammenfattende notat af 24. juni 2013 samt præciseringerne af 29. august 2013.

⁽⁷⁸⁾ De 310,25 mio. DKK er beregnet som 254 mio. DKK + 1,5 x 37,5 mio. DKK. Foranstaltningens kapitalfrigørelse udgør 375 mio. DKK, som i henhold til meddelelsen om værdiforringede aktiver skal forrentes med 10 % årligt. Desuden skønnes porteføljens overførselsværdi at udgøre 254 mio. DKK — den reelle økonomiske værdi, som skal tilbagesøges i henhold til punkt (41) i meddelelsen om værdiforringede aktiver. Hvis 254 mio. DKK imidlertid tilbagesøges, vil kapitalfrigørelsesvirkningen netto blive reduceret til 121 mio. DKK. Hvis afkastet skal være i overensstemmelse med reglerne, skal FIH således forrente kapitalfrigørelsesvirkningen på 375 mio. DKK med 10 % årligt, indtil det såkaldte »overførselsdelta« mellem overførselsværdien og den reelle økonomiske værdi er blevet afviklet. Eftersom dette først sker halvandet år efter foranstaltningernes gennemførelse, skal der betales 254 mio. DKK + 1,5 x 37,5 mio. DKK og et årligt vederlag på 12,1 mio. DKK, hvilket er 10 % af den resterende kapitalfrigørelse netto.

⁽⁷⁹⁾ Det anslås, at der i løbet af foranstaltningernes levetid betales 143,2 mio. DKK for meget i administrationshonorarer. Danmark retter op på dette ved at betale 61,7 mio. DKK tilbage til Newco, svarende til det beløb, der hidtil er betalt for meget, og ved at reducere det fremtidige administrationshonorar til 0,05 % af det udestående nominelle beløb, hvilket er i overensstemmelse med markedspraksis.

⁽⁸⁰⁾ Se betragtning 48.

⁽⁸¹⁾ Tilbagebetalingerne havde først valørdato den 4. december 2013, så der påløb ekstra renter i perioden 1. oktober 2013 til 4. december 2013. Danmark har bekræftet, at FIH har betalt 6,575 mio. DKK ud over de 310,25 mio. DKK for at dække dette beløb.

⁽⁸²⁾ Se fodnote 78.

5.3.3. Støttens forenelighed med omstrukturingsmeddelelsen og forlængelsesmeddelelsen⁽⁸³⁾ fra 2011

- (121) I henhold til omstrukturingsmeddelelsen og for at være forenelig med det indre marked i henhold til traktatens artikel 107, stk. 3, litra b), skal omstrukturen af en bank i forbindelse med den aktuelle finanskrisi i) føre til genoprettelse af bankens rentabilitet eller til bankens behørig afvikling, ii) sikre, at støtten er begrænset til det nødvendige minimum og omfatte et tilstrækkeligt egetbidrag fra støttemodtageren (byrdefordeling), og iii) indeholde tilstrækkelige foranstaltninger til begrænsning af konkurrenceforvridninger.

i) Rentabilitet

- (122) I henhold til omstrukturingsmeddelelsen skal en medlemsstat fremlægge en udførlig omstrukturingsplan, der viser, hvordan støttemodtageren genopretter sin langsigtede rentabilitet uden statsstøtte inden for en rimelig frist og inden for højst fem år. Den langsigtede rentabilitet er genoprettet, når banken er i stand til at konkurrere på kapitalmarkedet på egen hånd i overensstemmelse med de relevante lovkrav. Det indebærer, at banken skal være i stand til at dække alle sine omkostninger og kan opnå en passende egenkapitalforrentning under hensyntagen til dens risikoprofil. Genoprettelsen af bankens rentabilitet bør hovedsageligt ske ved hjælp af interne foranstaltninger og med udgangspunkt i en troværdig omstrukturingsplan.
- (123) Den restruktureringsplan, som Danmark fremsendte vedrørende FIH, dækker perioden frem til den 31. december 2016, og viser, at rentabiliteten vil være genoprettet i slutningen af omstrukturingsperioden. Banken forventes at forblive rentabel og forbedre sine årsresultater, især i løbet af perioden 2013 til 2016, med en passende egenkapitalforrentning på nye forretninger. I det værste tænkelige scenarie vil banken stadig generere overskud og forbedre nettooverskuddet fra 51 mio. DKK (6,8 mio. EUR) i 2013 til 122 mio. DKK (16,27 mio. EUR) i 2016.
- (124) Ifølge restruktureringsplanen vil FIH's samlede kapitalprocent pr. 31. december 2016 være helt oppe på 19,6 %, og den lovbestemte likviditetsgrad forventes at være 160 %. Alle disse tal ligger markant over de lovbestemte minimumskrav. Det lader derfor til, at koncernen har et fornuftigt kapitalgrundlag og en god likviditetsstilling.
- (125) Som følge af foranstaltningerne, især overdragelsen af lån, var FIH i stand til ikke blot at indfri de statsgaranterede obligationer i 2013 til tiden, men kunne desuden den 2. juli 2013 tilbagebetale den hybride kernekapital, som den havde modtaget fra staten.
- (126) Foranstaltningerne har forbedret FIH's likviditetsprofil, og bankens lovbestemte likviditetsgrad lå på 214 % pr. 31. december 2012 og forventedes at ville nå op på 239,7 % pr. 31. december 2013⁽⁸⁴⁾, hvilket markant overstiger de lovbestemte likviditetskrav.
- (127) Navnlig er det finansieringsbehov, som tidligere truede FIH, blevet dækket ved hjælp af udskilningen af aktiver, takket være den låneramme på 13 mia. DKK, som Finansiell Stabilitet stillede til rådighed for Newco. Finansiell Stabilitet har desuden forpligtet sig til om nødvendigt at rekapitalisere Newco i foranstaltningernes levetid⁽⁸⁵⁾. Som følge heraf undgik FIH at komme i akutte rekapitaliseringsproblemer.
- (128) Eftersom både rentabiliteten og likviditeten er sikret, og kapitalgrundlaget er tilstrækkeligt stort, lader det altså til, at FIH har et godt udgangspunkt for på lang sigt at fastholde rentabiliteten på egen hånd.
- (129) Selv om forrentningen før skat af den normaliserede egenkapital i det værste tænkelige scenarie blev budgetteret til blot 0,9 % pr. 31. december 2013 og til 2,0 %⁽⁸⁶⁾ pr. 31. december 2016, forventes i det bedst tænkelige scenarie en forrentning af den normaliserede egenkapital på 10,3 % og 11,2 % for henholdsvis 2013 og 2016.

⁽⁸³⁾ Meddelelse fra Kommissionen om anvendelse af statsstøtteregler på støtteforanstaltninger til fordel for banker i forbindelse med finanskrisen fra og med 1. januar 2012 (EUT C 356 af 6.12.2011, s. 7).

⁽⁸⁴⁾ Se betragtning 37 ff.

⁽⁸⁵⁾ Dette kan blive aktuelt, hvis aktivernes værdi skulle forværes yderligere. Hvis det sker, kan Newco risikere at få en negativ egenkapital, hvilket i henhold til almindelig handelsret kan betyde, at banken vil være nødsaget til at indgive konkursbegæring. Dette scenarie forhindres takket være rekapitaliseringsbestemmelsen, som betyder, at Newco vil få tilført ny kapital fra Finansiell Stabilitet, hvis det bliver nødvendigt, og Finansiell Stabilitet vil først få beløbet tilbage fra FIH Holding i forbindelse med den endelige afvikling af transaktionen (mellem den 31. december 2016 og den 31. december 2019).

⁽⁸⁶⁾ Se betragtning 38.

- (130) Kommissionen anvender normalt ikke den »normaliserede egenkapital«, fordi det ofte medfører en højere forrentning af egenkapitalen, end hvis beregningerne var baseret på den faktiske egenkapital. I dette tilfælde har Danmark imidlertid givet tilsagn om, at FIH Holding og FIH ikke vil udbetale udbytte, så de bliver bedre i stand til at garantere et passende afkast til Finansiell Stabilitet. Navnlig i det tilfælde, at Newco får et markant lavere overskud end forventet af FIH, vil FIH (via det underskudsabsorberende lån) og FIH Holding (via den garanti, som den har stillet til Finansiell Stabilitet), bære omkostningerne, for at sørge for at FIH's fortjeneste er i overensstemmelse med statsstøttereglerne. Akkumuleringen af tilbageholdte overskud øger ikke desto mindre egenkapitalen til et relativt højt niveau (8,4 mia. DKK i det bedst tænkelige tilfælde og 7,3 mia. DKK i det værst tænkelige tilfælde), hvilket reducerer egenkapitalforrentningsprocenten. FIH er ikke i stand til at modvirke dette, medmindre banken genererer et tab (hvilket hverken forventes eller er ønskeligt). Anvendelsen af den »normaliserede egenkapital« er derfor at foretrække i denne situation, for det giver Kommissionen mulighed for at foretage en ordentlig vurdering af bankens rentabilitet uden at tage hensyn til virkningen af de akkumulerede tilbageholdte overskud.
- (131) FIH vil desuden trække sig ud af det relativt risikofyldte forretningsområde Acquisition Finance, hvilket vil gøre bankens aktiviteter mindre risikable og give dens forretningsmodel et mere solidt grundlag. Med en samlet kapitalprocent på 20,8 %⁽⁸⁷⁾ ved udgangen af restruktureringsperioden, lader det desuden til, at FIH i betragtning af bankens forretningsmodel er overkapitaliseret⁽⁸⁸⁾ og dermed i langt mindre grad end tidligere er udsat for markedsrisici, som kunne bringe dens eksistens som going concern i fare.

- (132) Kommissionen finder derfor, at restruktureringsplanen er velegnet til at genoprette FIH's langsigtede rentabilitet.

ii) *Byrdedeling*

- (133) FIH har forpligtet sig til ikke at udbetale dividende i løbet af restruktureringsperioden og tilbagebetale et tidligere kapitalindskud fra staten på 1,9 mia. DKK. FIH vil desuden ikke foretage nogen kuponbetalinger til investorer i hybride instrumenter eller nogen andre instrumenter, som banker har skønsbeføjelse til at betale kuponrente af eller indfri, uanset deres reguleringsmæssige klassificering, herunder efterstillede gældsinstrumenter, når der i henhold til lovgivningen ikke er pligt til at foretage udbetalinger.
- (134) Som forklaret i afsnit 5.4.1 er afkastet på foranstaltningerne for værdiforringede aktiver desuden fastsat på et passende niveau.
- (135) Kommissionen mener derfor, at restruktureringsplanen på tilpas vis opfylder kravet om byrdedeling.

iii) *Fordrejning af konkurrencevilkårene*

- (136) Restruktureringsplanen fastsætter, at FIH skal trække sig ud af visse forretningsområder (Property Finance, Private Equity og Private Wealth Management). Navnlig er aktiver inden for Property Finance til en værdi af 15,4 mia. DKK (25 % af balancesummen i 2012) blevet overdraget til Newco.
- (137) I henhold til den ændrede tilsagnserklæring indføres et forbud mod prisføreskab for indlån, hvis FIH's markedsandel overstiger 5 %. Dette tilsagn sætter FIH i stand til yderligere at forbedre sin finansieringssituation ved at skaffe indlån på markedet, og samtidig fastsættes en tærskel, der forhindrer en ekstrem adfærd. Der fastsættes desuden et forbud mod aggressiv handelspraksis, som skal beskytte konkurrenterne mod ekstrem markedsadfærd. Det skal bemærkes, at ingen markedsaktør har fremsat bemærkninger til FIH's indlånsrentepolitik efter Kommissionens iværksættelse af undersøgelsesproceduren.
- (138) FIH afhænder desuden sine investeringer i private equity-fonde og andre equity-investeringer, og virksomhedsstrukturen vil efter den 31. december 2014 ikke længere omfatte et realkreditinstitut. Disse forretningsområder vil således også blive overladt til konkurrenterne, og FIH's tilstedeværelse på markedet mindskes i overensstemmelse hermed.

⁽⁸⁷⁾ Kapitalprocenten vil være 19,6 % efter betalingen af engangsvederlaget på 310,25 mio. DKK.

⁽⁸⁸⁾ Overkapitaliseringen skyldes alene den omstændighed, at FIH skal tilbageholde sine overskud i restruktureringsperioden og altså ikke må udbetale dividende i hele denne periode for at sikre en høj kapitalbuffer. Dette er en sikkerhedsforanstaltning, som skal sikre et korrekt og fuldgældigt afkast af foranstaltningerne for værdiforringede aktiver, eftersom FIH og FIH Holding har garanteret den endelige betaling til staten.

- (139) FIH Realkredit⁽⁸⁹⁾ vil endvidere blive afviklet, og alle forretningsaktiviteter på området Acquisition Finance ophører. I henhold til tallene ultimo 2012 havde FIH Realkredit stadig aktiver for ca. 300 mio. DKK (40,3 mio. EUR) og havde altså begrænset betydning for FIH-koncernen som helhed.
- (140) FIH har desuden allerede reduceret sine samlede aktiver fra 109,3 mia. DKK (14,67 mia. EUR) pr. 31. december 2010 til 60,80 mia. DKK (8,16 mia. EUR) pr. 31. december 2012, svarende til en reduktion på 44 %.
- (141) Disse tilsagn sikrer tilsammen en tilstrækkelig afbødning af konkurrencefordrejningen, fordi de forretningsmuligheder, som potentielt kunne blive rentable for FIH, opgives og overlades til bankens konkurrenter.

5.4. KONKLUSION OG AFSLUTNING AF DEN FORMELLE UNDERSØGELSESPROCEDURE

- (142) Kommissionen udtrykte i sin rednings- og åbningsafgørelse tvivl om, hvorvidt de omtalte foranstaltninger var tilstrækkeligt målrettede, sådan som det kræves i bankmeddelelsen fra 2008⁽⁹⁰⁾. Det var på daværende tidspunkt navnlig uklart, om investorerne ville finde, at FIH var blevet fuldstændig fri for sine dårligste aktiver, og om de ville være parate til at yde finansiering på tålelige betingelser. FIH's restruktureringsplan viser, at banken har en tilstrækkelig stor kapitalbuffer selv i det værste tænkelige scenarie, og at den kan forventes at forblive rentabel under ugunstige makroøkonomiske forhold.
- (143) I rednings- og åbningsafgørelsen gav Kommissionen også udtryk for, at det var uklart, om foranstaltningerne var begrænset til det nødvendige minimum, og om egetbidraget var tilstrækkeligt stort⁽⁹¹⁾, navnlig i betragtning af foranstaltningernes komplekse karakter.
- (144) Efter at have foretaget en grundig vurdering af elementerne og deres sammenhæng er Kommissionen af den holdning, at det beløb, som FIH betaler for foranstaltningerne, udgør et tilstrækkeligt egetbidrag og er i overensstemmelse med meddelelsen om værdiforringede aktiver. Kommissionen bifalder engangsvederlaget (på 310,25 mio. DKK) til Finansiell Stabilitet og de tilsagn, der er givet i forbindelse hermed. Kommissionen bemærker desuden, at foranstaltningerne har forbedret bankens likviditetsprofil, og at banken i henhold til restruktureringsplanen forbliver likvid og rentabel i alle scenarier.
- (145) I rednings- og åbningsafgørelsen udtrykte Kommissionen desuden tvivl om, hvorvidt kravet om, at konkurrencefordrejningen skal være begrænset, var opfyldt. FIH er for nuværende underlagt et forbud mod udbetaling af kuponrente og dividende, et forbud mod prisførselskab (inklusive for indlån) og et forbud mod aggressiv handelspraksis og har pligt til at afvikle visse aktiviteter.
- (146) Samlet set finder Kommissionen, at den restruktureringsplan, som Danmark har fremsendt, i tilstrækkelig grad forholder sig til de forskellige spørgsmål vedrørende rentabilitet, byrdefordeling og konkurrencefordrejning, og at den således opfylder kravene i omstruktureringsmeddelelsen og meddelelsen om værdiforringede aktiver.
- (147) På grundlag af ovenstående vurdering finder Kommissionen, at foranstaltningerne er målrettede, begrænset til det nødvendige minimum og sikrer en begrænset fordrejning af konkurrencen. Den tvivl, som Kommissionen oprindeligt rejste i rednings- og åbningsafgørelsen med hensyn til foranstaltningernes forenelighed, er blevet mindsket.

Konklusion

- (148) På grundlag af anmeldelsen og i betragtning af de tilsagn, som Danmark har givet, konkluderes det, at støtteforanstaltningerne er forenelige med det indre marked. Foranstaltningernes relevans og bankens rentabilitet og egetbidrag samt de foranstaltninger, der skal mindske konkurrencefordrejningen, synes at opfylde kravene i tilstrækkelig grad. Foranstaltningerne bør derfor godkendes i henhold til traktatens artikel 107, stk. 3, litra b), og den indledte sag bør afsluttes —

⁽⁸⁹⁾ Se betragtning 10.

⁽⁹⁰⁾ Se afsnit 2.1 i rednings- og åbningsafgørelsen.

⁽⁹¹⁾ Se afsnit 2.2 i rednings- og åbningsafgørelsen.

VEDTAGET DENNE AFGØRELSE:

Artikel 1

Overdragelsen af aktiver fra FIH-koncernen til Finansiell Stabilitet udgør sammen med tillægsaftalerne statsstøtte efter artikel 107, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

Denne statsstøtte er forenelig med det indre marked i lyset af restruktureringsplanen og tilsagnene i bilaget.

Artikel 2

Denne afgørelse er rettet til Kongeriget Danmark.

Udfærdiget i Bruxelles, den 11. marts 2014.

På Kommissionens vegne
Joaquín ALMUNIA
Næstformand

BILAG

TILSAGNSERKLÆRING (SAG SA.34445) DANMARK — RESTRUKTURINGSPLAN FOR FIH

1. Baggrund

Kongeriget Danmark forpligter sig til at sørge for, at den restruktureringsplan for FIH, som blev fremsendt den 24. juni 2013, gennemføres korrekt og i sin helhed. Dette dokument (herefter benævnt »tilsagnserklæringen«) fastsætter betingelserne (herefter benævnt »tilsagnene«) for den restruktureringsplan af FIH Erhvervsbank A/S inklusive datterselskaber (herefter benævnt »FIH«), som Kongeriget Danmark har forpligtet sig til at gennemføre.

2. Definitioner

Medmindre andet følger af sammenhængen omfatter singularis i dette dokument pluralis og vice versa, og følgende definitioner finder anvendelse:

Begreb	Betydning
tilsagn	forpligtelser afgivet i forbindelse med restruktureringsplanen af FIH som fastsat i denne tilsagnserklæring
afgørelse	Europa-Kommissionens afgørelse om restruktureringsplanen af FIH, i henhold til hvilken disse tilsagn gives, og til hvilken denne tilsagnserklæring er knyttet
restruktureringsperiode	den tidsperiode, som er fastsat i punkt 3.2
restruktureringsplan	den plan, som FIH indgav til Europa-Kommissionen via Kongeriget Danmark den 24. juni 2013 som ændret og suppleret ved flere skrivelser
FIH eller FIH-koncernen	FIH Erhvervsbank A/S inklusive datterselskaber
FIH Holding	FIH Holding A/S
FIH Holding Group	FIH Holding A/S inklusive direkte og indirekte datterselskaber
FS Property Finance A/S	Finansiel Stabilitets helejede datterselskab, også benævnt »Newco« i afgørelsen
Acquisition Finance	separat og særlig forretningsenhed, hvis ansatte alene beskæftiger sig med finansieringsløsninger vedrørende fusioner og overtagelser, og som blev lanceret specifikt rettet mod eksisterende og potentielle kunder

3. Generelt

- 3.1. Kongeriget Danmark forpligter sig til at sørge for, at tilsagnene overholdes i deres helhed i løbet af restruktureringsplanens gennemførelse.
- 3.2. Restruktureringsperioden slutter den 31. december 2016. Tilsagnene gælder i restruktureringsperioden, medmindre andet er anført.

4. Strukturelle foranstaltninger

4.1. Acquisition Finance

Alle FIH's forretningsaktiviteter på området Acquisition Finance ophører senest den 30. juni 2014. Afviklingen af den eksisterende portefølje påbegyndes senest den 30. juni 2014.

4.2. Afvikling af forretningsenheden Property Finance

FIH har trukket sig ud af forretningsområdet investeringsejendomme ⁽¹⁾, og alle bankens aktiviteter på området ophørte pr. 31. december 2013. FIH vil ikke indtræde på dette marked igen, hvilket navnlig betyder, at der ikke vil blive ydet nye lån (kapital) til finansiering af investeringer i investeringsejendomme i Danmark, Sverige, Tyskland eller noget andet land ⁽²⁾.

4.3. Afvikling af forretningsenheden Private Equity

FIH afhænder hurtigst muligt og under alle omstændigheder senest den 31. december 2016 sine investeringer i private equity-fonde og andre equity-investeringer i det omfang, som loven tillader. Hvis en afhændelse inden denne dato ikke er mulig, afvikles investeringerne, hvilket navnlig betyder, at ingen finansiering eller reinvestering længere må finde sted ⁽³⁾. Desuden vil der fra afgørelsens dato ikke blive foretaget nye private equity-investeringer eller andre investeringer (*med de undtagelser, der er nævnt i fodnote 3*).

4.4. Realkreditinstitut

FIH's virksomhedsstruktur vil ved udgangen af 2014 ikke længere omfatte et realkreditinstitut, og FIH må herefter ikke længere fungere som realkreditinstitut.

5. Adfærdsmæssige foranstaltninger og selskabsledelse

- 5.1. Forbud mod overtagelser: FIH må ikke overtage aktieposter i nogen virksomhed. Dette gælder både virksomheder med selskabsretlig status og aktivporteføljer, som udgør en virksomhed.

Aktiviteter, der ikke er omfattet af forbuddet mod overtagelser: Forbuddet omfatter ikke overtagelser, der under ekstraordinære omstændigheder er nødt til at blive foretaget for at fastholde den finansielle stabilitet eller af hensyn til en effektiv konkurrence, forudsat at de forinden er blevet godkendt af Kommissionen. Dette gælder heller ikke overtagelser som led i almindelige bankforretninger i forbindelse med forvaltningen af eksisterende fordringer på kriseramte virksomheder samt afhændelser og restruktureringsplanen inden for FIH Holding Group.

Undtagelser, der ikke kræver Kommissionens forudgående godkendelse: FIH kan overtage aktieposter i virksomheder, hvis det beløb, som FIH betaler for overtagelsen, udgør under 0,01 % af FIH's balance på datoen for Kommissionens afgørelse, og hvis det samlede beløb, som FIH betaler for alle disse overtagelser i løbet af hele restruktureringsperioden, udgør under 0,025 % af FIH's balance på datoen for Kommissionens afgørelse.

- 5.2. Forbud mod aggressiv handelspraksis: FIH vil undgå at anvende aggressiv handelspraksis, så længe restruktureringsplanen finder anvendelse.
- 5.3. Indlån: FIH vil ikke tilbyde priser på indlånsprodukter (navnlig, men ikke udelukkende private indlån i FIH Direct Bank), der er gunstigere end de to gunstigste tilbud fra konkurrenterne på et givet marked.

Restriktionen gælder ikke, hvis FIH's andel af det samlede indlånsmarked udgør under 5 % ⁽⁴⁾.

- 5.4. Reklame: FIH vil ikke bruge tildelingen af støtteforanstaltningerne eller de heraf følgende fordele til reklameformål. Bankens samlede årlige markedsføringsudgifter vil desuden udgøre under 1 mio. EUR.
- 5.5. Forbud mod betaling af kuponrente: FIH vil i restruktureringsperioden ikke foretage udbetalinger på kapitalinstrumenter, medmindre disse udbetalinger følger af en retlig forpligtelse, og vil ikke indfri eller tilbagekøbe disse instrumenter uden Kommissionens forudgående godkendelse. Der kan betales kuponrente på kapitalinstrumenter ejet af staten, medmindre dette vil udløse ikke-obligatoriske kuponbetalinger til andre investorer. Tilsagnet om ikke at betale kuponrente i restruktureringsperioden gælder ikke for nyemitterede instrumenter (dvs. som er udstedt efter Kommissionens endelige godkendelse af restruktureringsplanen), forudsat at betaling af kuponrente på sådanne nyemitterede instrumenter ikke medfører en retlig forpligtelse til at betale kuponrente på FIH-papirer, der allerede var udstedt på det tidspunkt, hvor Kommissionen vedtog afgørelsen om omstrukturering.

⁽¹⁾ Herved forstås lån ydet til finansiering af butikker, kontorer, beboelsejendomme, lagerbygninger, udstillingslokaler, fabrikker eller lignende lokaliteter, når lånene ydes til en virksomhed, hvis hovedaktivitet ikke har hjemsted på lokaliteten, eller til en virksomhed, som har specialiseret sig i køb af fast ejendom.

⁽²⁾ Gælder ikke i følgende tilfælde: a) hvis FIH Holding/FIH/andre eksisterende eller kommende enheder i FIH Holding Group tilbagekøber FSPF A/S (eller FSPF A/S's låneportefølje eller dele heraf), b) hvis FIH kontraktligt/retligt er forpligtet til at yde sådanne lån, eller hvis et lån ydes i forbindelse med en restrukturerings/refinansiering/rekapitalisering/debitorløsning i FIH eller FSPF, eller c) hvis der er tale om rådgivning om andet end udlån.

⁽³⁾ Gælder ikke som led i almindelige bankforretninger (f.eks. hvis FIH opnår en aktiepost i forbindelse med en restruktureringsplan eller lignende af debitorer), eller hvis FIH er retligt forpligtet til at foretage en sådan investering.

⁽⁴⁾ Oplysninger om FIH's markedsandel hentes i Danmarks Nationalbanks MFI-statistikker (www.statistikbanken.dk/DNMIN). Den er baseret på de samlede indlån i den danske MFI-sektor fra personer bosiddende i Danmark i forhold til indlån i FIH fra personer bosiddende i Danmark.

- 5.6. Forbud mod udbetaling af dividende: Al dividende, der udbetales til FIH Holding, vil blive tilbageholdt indtil aktieoverdragelsesaftalens endelige gennemførelse og restruktureringsperiodens udløb. FIH Holding vil altså ikke udbetale dividende eller lignende til sine aktionærer, før aktieoverdragelsesaftalen er gennemført i sin helhed. Med henblik på at tilbageholde indtægter i FIH Holding Group vil FIH ikke udbetale dividende til andre enheder end FIH Holding.
- 5.7. Ejerskabsmæssige restriktioner for FIH Holding: FIH Holding vil ikke belåne sin aktiepost i FIH. Transaktioner med nærtstående parter vil være baseret på armslængdeprincippet. Der træffes ikke beslutninger, som påvirker FIH Holdings kreditværdighed eller likviditet og bringer dens evne til om nødvendigt at betale en negativ variabel købspris i fare.
- FIH Holding må kun drive forretning som holdingselskab for FIH, og eventuelle aktionærlån tilbagebetales ikke.
- 5.8. Tilbagekøb af hybride kapitalinstrumenter eller andre kapitalinstrumenter: Med hensyn til tilbagekøb af hybride kapitalinstrumenter eller andre kapitalinstrumenter, der eksisterede i FIH pr. 2. marts 2012, vil FIH overholde reglerne for Tier 1- og Tier 2-kapitaltransaktioner som fastsat i MEMO/09/441 af 8. oktober 2008 ⁽⁵⁾. FIH vil under alle omstændigheder rådføre sig med Kommissionen, inden den over for markedet bekendtgør Tier 1- og Tier 2-kapitaltransaktioner.

6. Kapitalfrigørelse

FIH vil forrente foranstaltningen i overensstemmelse med meddelelsen om værdiforringede aktiver. Ud over engangsvederlaget på 310,25 mio. DKK + 37,5 mio. DKK $\times$ N/365 (N er antallet af dage mellem den 30. september 2013 og den endelige betalingsdato), som ifølge de danske myndigheder allerede er blevet betalt med valørdato den 4. december 2013, vil FIH specifikt:

- hvert år fra 2014 og indtil det år, der følger efter aktieoverdragelsesaftalens endelige gennemførelse, dog senest 2020, betale et årligt vederlag på 12,1 mio. DKK med valørdato den 30. september (eller, såfremt den 30. september ikke er en hverdag, da den efterfølgende hverdag). Det endelige vederlag skal betales på datoen for den endelige gennemførelse af aktieoverdragelsesaftalen og nedsættes pro rata temporis (ACT/ACT) dels for perioden mellem næstsidste honorarbeting (30. september) og den endelige gennemførelse af aktieoverdragelsesaftalen, dels for den første periode fra den 4. december 2013 til den 30. september 2014
- reducere de forvaltningshonorarer for administration og hedging, som opkræves af FS Property Finance A/S, til 0,05 % årligt af den udestående låneportefølje med tilbagevirkende kraft fra den 1. januar 2013
- betale et årligt vederlag på 47,2 mio. DKK til Finansiell Stabilitet, hvis Finanstilsynet ændrer kapitalkravene på holdingniveau, således at FIH's udlånskapacitet ikke længere vil være begrænset af FIH Holdings kapital situation. Tilsvarende valørdatoer og frister som i første led ovenfor finder anvendelse ⁽⁶⁾.

7. Rapportering

- 7.1. Kongeriget Danmark vil sørge for, at der løbende føres tilsyn med den fuldstændige og korrekte gennemførelse af restruktureringsplanen og den fuldstændige og korrekte gennemførelse af alle tilsagn i tilsagnserklæringen.
- 7.2. Kongeriget Danmark vil aflægge halvårsrapport til Kommissionen om fremskridtene med gennemførelsen af restruktureringsplanen og ovennævnte tilsagn indtil restruktureringsperiodens udløb.
- 7.3. Kongeriget Danmark vil inden for tre måneder fra den endelige afvikling af transaktionen fremsende en rapport udarbejdet af en ekstern statsautoriseret revisor om, hvorvidt transaktionens afvikling er fyldestgørende.

⁽⁵⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-09-441_en.htm

⁽⁶⁾ Det skal nævnes, at FIH i) allerede har betalt et engangsvederlag på 310,25 mio. DKK + 37,5 mio. DKK $\times$ N/365 (N er antallet af dage mellem den 30. september 2013 og den endelige betalingsdato), som ifølge de danske myndigheder allerede er blevet betalt med valørdato den 4. december 2013, og ii) betalte et beløb på 61,7 mio. DKK (med valørdato den 18. december 2013 ifølge de danske myndigheder) til FS Property Finance A/S som en delvis tilbagebetaling af honorarer, som banken havde modtaget i henhold til administrationsaftalen for 2012.

KOMMISSIONENS AFGØRELSE

af 29. april 2014

om statsstøtte SA.34825 (2012/C), SA.34825 (2014/NN), SA.36006 (2013/NN), SA.34488 (2012/C) (ex 2012/NN), SA.31155 (2013/C) (2013/NN) (ex 2010/N) gennemført af Grækenland til fordel for Eurobank Group vedrørende: rekapitalisering og omstrukturering af Eurobank Ergasias S.A., omstrukturingsstøtte til Proton Bank gennem oprettelse af og kapitaltilførsel til Nea Proton Bank og den græske finansielle stabilitetsfonds yderligere rekapitalisering af Nea Proton Bank og afvikling af Hellenic Postbank gennem oprettelse af et overgangsinstitut »bridge bank«

(meddelt under nummer C(2014) 2933)

(Kun den engelske udgave er autentisk)

(EØS-relevant tekst)

(2014/885/EU)

EUROPA-KOMMISSIONEN HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 108, stk. 2, første afsnit,

under henvisning til aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, særlig artikel 62, stk. 1, litra a),

efter at have opfordret medlemsstaterne og andre interesserede parter til at fremsætte bemærkninger i henhold til ovennævnte bestemmelser ⁽¹⁾, og

og ud fra følgende betragtninger:

1. SAGSFØRLØB

1.1. PROCEDURER FOR EUROBANK GROUP ⁽²⁾ (I DET FØLGENDE BENÆVNT »BANKEN« ⁽³⁾)

- (1) Ved beslutning af 19. november 2008 godkendte Kommissionen en ordning med titlen »Support Measures for the Credit Institutions in Greece« (den græske bankstøtteordning), der skulle sikre stabiliteten i det græske finansielle system. Den græske bankstøtteordning tillader støtte i henhold til sine tre underliggende foranstaltninger, nemlig en rekapitaliseringsforanstaltning, en garantiforanstaltning og en foranstaltning med statsobligationslån ⁽⁴⁾. I maj 2009 blev EFG Eurobank Ergasias S.A. ⁽⁵⁾ rekapitaliseret af Grækenland i henhold til rekapitaliseringsforanstaltningen.
- (2) I betragtning 14 til beslutningen af 19. november 2008 angives det, at der ville blive anmeldt en omstruktureringsplan til Kommissionen i henseende til rekapitaliseringsforanstaltningens støttemodtagere.
- (3) Den 2. august 2010 indsendte de græske myndigheder en omstruktureringsplan for Eurobank Group til Kommissionen. Kommissionen registrerede denne plan og de senere ajourføringer heraf samt yderligere oplysninger, som blev indsendt af de græske myndigheder som sag SA.30342 (PN 26/2010) og siden sag SA.32789 (2011/PN).

⁽¹⁾ Kommissionens afgørelse af 27. juli 2012 i statsstøttesag SA. 34825 (2012/C) (ex 2012/NN), »Den græske finansielle stabiliseringsfonds rekapitalisering af EFG Eurobank« (EUT C 359 af 21.11.2012, s. 31), Kommissionens afgørelse af 26. juli 2012 i statsstøttesag SA. 34488 (2012/C) (ex 2012/NN), »Støtte til Nea Proton Bank gennem oprettelse af og kapitaltilførsel til Nea Proton Bank samt indledning af den formelle undersøgelsesprocedure« (EUT C 357 af 20.11.2012, s. 26), Kommissionens afgørelse af 6. maj 2013 i statsstøttesag SA. 31155 (2013/C) (ex 2013/NN) (ex 2010/N), »Statsstøtte til Hellenic Postbank S.A. gennem oprettelse af og kapitaltilførsel til overgangsinstituttet New Hellenic Postbank S.A.« (EUT C 190 af 29.6.2013, s. 70).

⁽²⁾ Eurobank Ergasias S.A. og alle dens datterselskaber (græske og ikkegræske datterselskaber og filialer, både med og uden bankvirksomhed).

⁽³⁾ »Banken« henviser til Eurobank Group.

⁽⁴⁾ Kommissionens beslutning af 19. november 2008 i statsstøttesag nr. N 560/08 »Support Measures for the Credit Institutions in Greece«, EUT C 125 af 5.6.2009, s. 6. Den fik nummer SA.26678 (N 560/2008). Ordningen blev senere forlænget og ændret som beskrevet i fodnote 6.

⁽⁵⁾ På generalforsamlingen den 29. juni 2012 blev det besluttet at ændre firmanavnet for EFG Eurobank Ergasias S.A. til Eurobank Ergasias S.A.

- (4) Banken har gentagne gange modtaget statsgarantier for gældsinstrumenter og statsobligationslån i henhold til den græske bankstøtteordning ⁽⁶⁾. Den modtog også statsgaranteret nødlighedsstøtte (»statsgaranteret ELA«).
- (5) Den 20. april 2012 afgav stabilitetsfonden en tilsagnserklæring til banken, hvorved den forpligtede sig til at medvirke ved den planlagte udvidelse af bankens aktiekapital. Den 28. maj 2012 bevilgede stabilitetsfonden en bro-rekapitalisering på 3 970 mio. EUR til banken (i det følgende benævnt »første bro-rekapitalisering«).
- (6) I maj 2012 anmeldte de græske myndigheder den tilsagnserklæring til Kommissionen, som stabilitetsfonden havde afgivet til banken. Kommissionen registrerede den som en ikkeanmeldt støtteforanstaltning (sag SA.34825 (2012/NN), idet foranstaltningen allerede var gennemført.
- (7) Den 27. juli 2012 indledte Kommissionen en formel undersøgelsesprocedure af første bro-rekapitalisering (i det følgende benævnt »Eurobank-indledningsafgørelsen«) ⁽⁷⁾.
- (8) I december 2012 bevilgede stabilitetsfonden endnu en bro-rekapitalisering på 1 341 mio. EUR til banken (i det følgende benævnt »anden bro-rekapitalisering«). Den 21. december 2012 afgav stabilitetsfonden også en tilsagnserklæring til banken, hvorved den forpligtede sig til at medvirke ved en udvidelse af bankens aktiekapital og ved udstedelsen af konvertible kapitalinstrumenter for et maksimalt beløb på 528 mio. EUR ⁽⁸⁾. De græske myndigheder anmeldte disse foranstaltninger til Kommissionen den 27. december 2012.
- (9) I maj 2013 deltog stabilitetsfonden i udvidelsen af bankens aktiekapital, som det var aftalt i december 2012. Den omlagde første og anden bro-rekapitalisering til egenkapital og foretog en kapitaltilførsel på yderligere 528 mio. EUR til banken (i det følgende benævnt »rekapitaliseringen foråret 2013«).
- (10) Den 19. december 2013 fremsendte de græske myndigheder oplysninger til Kommissionen om vilkårene for rekapitaliseringen foråret 2013.

⁽⁶⁾ Den 2. september 2009 anmeldte Grækenland en række ændringer af støtteforanstaltningerne og en forlængelse indtil 31. december 2009, som den 18. september 2009 blev godkendt (se Kommissionens beslutning af 18. september 2009 i statsstøttesag nr. N 504/09 om forlængelse og ændring af den græske bankstøtteordning, EUT C 264 af 6.11.2009, s. 3). Den 25. januar 2010 godkendte Kommissionen endnu en forlængelse af støtteforanstaltningerne indtil 30. juni 2010 (se Kommissionens afgørelse af 25. januar 2010 i statsstøttesag nr. N 690/09 om forlængelse af den græske bankstøtteordning, EUT C 57 af 9.3.2010, s. 4). Den 30. juni 2010 godkendte Kommissionen en række ændringer af støtteforanstaltningerne og en forlængelse indtil 31. december 2010 (se Kommissionens afgørelse af 30. juni 2010 i statsstøttesag nr. N 260/10 om forlængelse af den græske bankstøtteordning, EUT C 238 af 3.9.2010, s. 1). Den 21. december 2010 godkendte Kommissionen en forlængelse af støtteforanstaltningerne indtil 30. juni 2011 (se Kommissionens afgørelse af 21. december 2010 i statsstøttesag SA.31998 (2010/N) om den fjerde forlængelse af den græske bankstøtteordning, EUT C 53 af 19.2.2011, s. 1). Den 4. april 2011 godkendte Kommissionen en ændring (se Kommissionens afgørelse af 4. april 2011 i statsstøttesag SA.32767 (11/N) om en ændring af den græske bankstøtteordning, EUT C 164 af 2.6.2011, s. 5). Den 27. juni 2011 godkendte Kommissionen en forlængelse af støtteforanstaltningerne indtil 31. december 2011 (se Kommissionens afgørelse af 27. juni 2011 i statsstøttesag SA.33153 (11/N) om den femte forlængelse af den græske bankstøtteordning, EUT C 274 af 17.9.2011, s. 3). Den 6. februar 2012 godkendte Kommissionen en forlængelse af støtteforanstaltningerne indtil 30. juni 2012 (se Kommissionens afgørelse af 6. februar 2012 i statsstøttesag SA.34149 (11/N) om den sjette forlængelse af den græske bankstøtteordning, EUT C 101 af 4.4.2012, s. 1). Den 6. juli 2012 godkendte Kommissionen endnu en forlængelse af støtteforanstaltningerne indtil 31. december 2012 (se Kommissionens afgørelse af 6. juli 2012 i statsstøttesag SA.35002 (12/N) om forlængelse af den græske bankstøtteordning, EUT C 77 af 15.3.2013, s. 12). Den 22. januar 2013 godkendte Kommissionen en forlængelse af garantiordningen og obligationslåneordningen indtil 30. juni 2013 (se Kommissionens afgørelse af 22. januar 2013 i statsstøttesag SA.35999 (12/N) — Grækenland, »Prolongation of the Guarantee Scheme and the Bond Loan Scheme for Credit Institutions in Greece«, EUT C 162 af 7.6.2013, s. 3). Den 25. juli 2013 godkendte Kommissionen en forlængelse af garantiordningen og obligationslåneordningen indtil 31. december 2013 (se Kommissionens afgørelse af 25. juli 2013 i statsstøttesag SA.36956 (2013/N) — Grækenland, »Prolongation of the Guarantee Scheme and the Bond Loan Scheme for Credit Institutions in Greece« (endnu ikke offentliggjort i EUT). Den 14. januar 2014 godkendte Kommissionen en forlængelse af garantiordningen og obligationslåneordningen indtil 30. juni 2014 (se Kommissionens afgørelse af 14. januar 2014 i statsstøttesag SA.37958 (2013/N) — Grækenland, »Prolongation of the Guarantee Scheme and the Bond Loan Scheme for Credit Institutions in Greece«, endnu ikke offentliggjort i EUT).

⁽⁷⁾ Se Kommissionens afgørelse af 27. juli 2012 i statsstøttesag SA. 34825 (2012/C), »Den græske finansielle stabiliseringsfonds rekapitalisering af EFG Eurobank«, EUT C 359 af 21.11.2012, s. 31.

⁽⁸⁾ Pressemeddelelse fra stabilitetsfonden af 24. december 2012: http://www.hfsf.gr/files/press_release_20121224_en.pdf

- (11) Den 31. marts 2014 afgav stabilitetsfonden en tilsagnserklæring til banken, hvorved den forpligtede sig til at medvirke ved den planlagte udvidelse af bankens aktiekapital.
- (12) Den 16. april 2014 indsendte de græske myndigheder en endelig omstruktureringsplan for banken (i det følgende benævnt »omstruktureringsplanen«) til Kommissionen. Også stabilitetsfondens forpligtelse til fuldt ud at garantere for bankens kommende rekapitalisering blev anmeldt til Kommissionen af de græske myndigheder. Samme dag fremsendte de oplysninger om den statsgaranterede ELA. De anførte, at de fortsat ønskede at forsyne banken med denne likviditetsstøtte samt statsgarantier for gældsinstrumenter og statsobligationslån i henhold til den græske bankstøtteordning ⁽⁹⁾.
- (13) Kommissionen afholdt talrige møder og telefonkonferencer og udvekslede mange e-mails med repræsentanter for de græske myndigheder og banken.
- (14) Grækenland accepterer, at nærværende afgørelse undtagelsesvis kun vedtages på engelsk.

1.2. PROCEDURE VEDRØRENDE DE OPKØBTE VIRKSOMHEDER

1.2.1. Procedure vedrørende Nea Proton Bank

- (15) Den 26. juli 2012 vedtog Kommissionen en afgørelse i statsstøttesag SA.34488 (2012/C), »Støtte til Nea Proton Bank gennem oprettelse af og kapitaltilførsel til Nea Proton Bank« ⁽¹⁰⁾ (i det følgende benævnt »Nea Proton-indledningsafgørelsen«). Ved den afgørelse indledte Kommissionen en formel undersøgelsesprocedure vedrørende: i) den kapitaltilførsel, der blev ydet af Hellenic Deposit and Investment Guarantee Fund's (i det følgende benævnt »HDIGF«) via dens afviklingsordning og af stabilitetsfonden til dækning af det udekkede finansieringsbehov på 1 121,6 mio. EUR mellem Proton Banks aktiver og passiver, som var blevet overført til Nea Proton Bank, ii) en tilførsel af startkapital på 250 mio. EUR fra stabilitetsfonden til Nea Proton Bank og iii) en tilførsel af yderligere aktiekapital på 300 mio. EUR fra stabilitetsfonden til Nea Proton Bank, som man forventede, da Nea Proton-indledningsafgørelsen blev vedtaget. Kommissionen opfordrede Grækenland til at fremsætte bemærkninger og fremsende al information, der måtte kunne medvirke til at vurdere støtteforanstaltningerne. I første afsnit i Nea Proton-indledningsafgørelsen beskrives proceduren nøje vedrørende Proton Bank, herunder afviklingen af Proton Bank, stiftelsen af Nea Proton Bank, finansieringen af mankoen og tilførslen af startkapital fra stabilitetsfonden til Nea Proton Bank.
- (16) Den 1. august 2012 indskød stabilitetsfonden yderligere aktiekapital for i alt 230 mio. EUR i Nea Proton Bank.
- (17) Den 5. september 2012 fremsendte Grækenland bemærkninger til Nea Proton-indledningsafgørelsen, som var udarbejdet af den græske nationalbank og stabilitetsfonden.
- (18) Den 31. december 2012 indskød stabilitetsfonden endnu en gang yderligere aktiekapital for i alt 35 mio. EUR i Nea Proton Bank.
- (19) I maj 2013 igangsatte stabilitetsfonden afhændelsen af Nea Proton Bank.
- (20) Den 12. juli 2013 oplyste de græske myndigheder Kommissionen om bankens hensigt om at købe Nea Proton Bank. Kommissionen svarede den 15. juli 2013.
- (21) Den 15. juli 2013 underskrev banken en bindende aftale med stabilitetsfonden om at erhverve 100 % af aktierne og stemmerettighederne i Nea Proton Bank for en købspris af 1 EUR, og stabilitetsfonden forpligtede sig til at rekapitalisere Nea Proton Bank forud for salget heraf med et kontant indskud på 395 mio. EUR.
- (22) Den 29. juli 2013 anmeldte de græske myndigheder denne kapitaltilførsel på 395 mio. EUR til Nea Proton Bank til Kommissionen.

⁽⁹⁾ Anmeldelsen blev registreret under nr. SA.34825 (2014/NN).

⁽¹⁰⁾ EUT C 357 af 20.11.2012, s. 26.

1.2.2. Procedure vedrørende New TT Bank

- (23) Den 6. maj 2013 vedtog Kommissionen en afgørelse i statsstøttesag SA.31155 (2013/C), »Statsstøtte til Hellenic Postbank S.A. gennem oprettelse af og kapitaltilførsel til overgangsinstituttet *New Hellenic Postbank S.A.*« (i det følgende benævnt »New TT-indledningsafgørelsen«) ⁽¹¹⁾. Ved den afgørelse indledte Kommissionen den formelle undersøgelsesprocedure vedrørende: i) en kapitaltilførsel på 500 mio. EUR fra stabilitetsfonden til New TT Hellenic Postbank S.A. (i det følgende benævnt »New TT Bank«, ii) en tilførsel på 4,1 mia. EUR ⁽¹²⁾ til dækning af det udækkede finansieringsbehov ⁽¹³⁾, der var resultatet af overførslen af aktiviteterne i Hellenic Postbank S.A. (i det følgende benævnt »TT Bank«) til New TT Bank, iii) en kapitaltilførsel til TT Bank på 224,96 mio. EUR fra Grækenland i form af præferenceaktier i henhold til den græske bankstøtteordning og iv) et tilskud på 0,68 mia. EUR fra HDIGF til aktiverne i T Bank S.A. (i det følgende benævnt »T Bank«), som var blevet overført til TT Bank. Kommissionen opfordrede Grækenland til at fremsætte bemærkninger og fremsende al information, der måtte kunne medvirke til at vurdere omstruktureringstøtten. I første afsnit af New TT-indledningsafgørelsen beskrives nøje procedurerne vedrørende afviklingen af T Bank ved salg til TT Bank og afviklingen af TT Bank ved stiftelsen af New TT Bank.
- (24) I juni 2013 igangsatte stabilitetsfonden afhændelsen af New TT Bank.
- (25) Den 15. juli 2013 oplyste de græske myndigheder Kommissionen om stabilitetsfondens beslutning om at sælge New TT Bank til banken og begrundelserne for denne beslutning.
- (26) Den 15. juli 2013 underskrev banken en bindende aftale med stabilitetsfonden om at erhverve 100 % af aktierne og stemmerettighederne i New TT Bank.
- (27) Den 19. juli 2013 fremsendte Grækenland bemærkninger til New TT-indledningsafgørelsen.

2. BESKRIVELSE

2.1. BANKEN OG DENS VANSKELIGHEDER

2.1.1. Den græske banksektors situation generelt

- (28) Grækenlands bruttonationalprodukt (BNP) faldt med 20 % fra 2008 til 2012 som vist i tabel 1. Som følge heraf har de græske banker oplevet en hastigt stigende misligholdelsesgrad på lån ydet til græske husholdninger og virksomheder ⁽¹⁴⁾. Denne udvikling har været en belastning for de græske bankers aktivbeholdninger og øget kapitalbehovet.

Tabel 1

Real BNP-vækst i Grækenland, 2008-2013

Grækenland	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Real BNP-vækst, %	– 0,2	– 3,1	– 4,9	– 7,1	– 6,4	– 4 (skøn)

Kilde: Eurostat:<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00115>

- (29) Desuden iværksatte Grækenland i februar 2012 en obligationsombytning for den private sektor kaldet »Private Sector Involvement« (i det følgende benævnt »PSI-programmet«). En række græske banker deltog i PSI-programmet, hvorunder den græske regering tilbød eksisterende private obligationsejere nye værdipapirer (herunder nye græske

⁽¹¹⁾ EUT C 190 af 29.6.2013, s. 70.

⁽¹²⁾ Det udækkede finansieringsbehov blev senere revurderet, og ifølge beslutning 11/1/21.5.2013 truffet af den græske nationalbanks afviklingsforanstaltningskommission blev det fastlagt til 3 732,6 mio. EUR.

⁽¹³⁾ Det udækkede finansieringsbehov henviser til forskellen mellem værdien af de aktiver, der er blevet overført til den nye bank, og den nominelle værdi af de passiver, der også er overført.

⁽¹⁴⁾ Europa-Kommissionen, Generaldirektoratet for Økonomiske og Finansielle Anliggender. *The Second Economic Adjustment Programme for Greece* — March 2012, s. 17, findes på: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/occasional_paper/2012/pdf/ocp94_en.pdf

statsobligationer (GSO'er), værdipapirer med BNP-afhængigt udbytte og PSI-vouchers udstedt af den europæiske finansielle stabilitetsfacilitet (EFSF) i bytte for eksisterende græske statsobligationer med en nominal diskonterings-sats på 53,5 % og længere løbetider ⁽¹⁵⁾. De græske myndigheder bekendtgjorde resultaterne af denne obligations-ombytning den 9. marts 2012 ⁽¹⁶⁾. Ombytningen resulterede i betydelige tab for obligationsejerne (skønnet af den græske nationalbank til et tab for de græske banker på gennemsnitligt 78 % af den pålydende værdi af gamle græske statsobligationer) og deraf følgende kapitalbehov, som blev bogført med tilbagevirkende kraft i de græske bankers 2011-regnskaber.

Tabel 2

Samlede PSI-tab hos de største græske banker (mio. EUR)

Banker	Pålydende værdi af GSO'er	Pålydende værdi af statslige lån	Samlet pålydende værdi	PSI-tab på GSO'er	PSI-tab på statslige lån	Samlet bruttotab på PSI	Samlet bruttotab på PSI/ Tier-1 kerne-kapital ⁽¹⁾ %	Samlet bruttotab på PSI/ samlede aktiver %
NBG	13 748	1 001	14 749	10 985	751	11 735	161,0	11,0
Eurobank	7 001	335	7 336	5 517	264	5 781	164,5	7,5
Alpha	3 898	2 145	6 043	3 087	1 699	4 786	105,7	8,1
Piraeus	7 063	280	7 343	5 686	225	5 911	226,0	12,0
Postbank (TT Bank)	4 197	175	4 372	3 306	138	3 444	618,3	24,8
Nea Proton Bank	934	0	934	216	0	216	378,8	12,6

Kilde: Bank of Greece, *Report on the Recapitalisation and the Restructuring of the Greek Banking Sector*, december 2012, s. 14.

⁽¹⁾ En banks egentlige kernekapital (CT1) — en af de lovpligtige kapitalangivelser, som der føres tilsyn med i overensstemmelse med kapitalkravsdirektivet.

- (30) Eftersom de græske banker manglede kapital i betydelig grad som følge af PSI-programmet og den fortsatte recession, blev der stillet midler til rådighed for disse bankers rekapitalisering i medfør af memorandummet om økonomisk politik og finanspolitik (Memorandum of Economic and Financial Policies, i det følgende benævnt »MEFP«) af 11. marts 2012 i andet tilpasningsprogram for Grækenland indgået mellem den græske regering, Den Europæiske Union, Den Internationale Valutafond (IMF) og Den Europæiske Centralbank (ECB). De græske myndigheder anslog bankernes samlede rekapitaliseringsbehov og afviklingsomkostninger, der skulle finansieres i henhold til programmet, til 50 mia. EUR ⁽¹⁷⁾. Dette beløb blev beregnet på grundlag af en stresstest udført af den græske nationalbank for perioden fra december 2011 til udgangen af december 2014 (i det følgende benævnt »2012-stresstesten«), som var baseret på Blackrocks prognose for tab på lån ⁽¹⁸⁾. Midlerne til rekapitaliseringen af de græske banker udbetales gennem stabilitetsfonden. Tabel 3 viser en oversigt over beregningen af kapitalbehovet hos de største græske banker, som det er fremgået af 2012-stresstesten.

Tabel 3

Stresstest 2012: De største græske bankers kapitalbehov (mio. EUR)

Banker	Reference-CT1 (dec. 2011)	Samlet bruttotab på PSI (dec. 2011)	Hensættelser vedrørende PSI (juni 2011)	Prognoser for akkumuleret bruttotab for kreditrisiko	Hensættelser til tab på lån (dec. 2011)	Intern kapitaldannelse	Mål-CT1 (dec. 2014)	Kapitalbehov
NBG	7 287	- 11 735	1 646	- 8 366	5 390	4 681	8 657	9 756

⁽¹⁵⁾ Se afsnit II »The restructuring of the Greek Sovereign Debt« i *Report on the Recapitalisation and Restructuring of the Greek Banking Sector*, Bank of Greece, december 2012, på: http://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/Report_on_the_recapitalisation_and_restructuring.pdf

⁽¹⁶⁾ Presmeddelelse fra finansministeriet af 9. marts 2012: <http://www.pdma.gr/attachments/article/80/9%20MARCH%202012%20-%20RESULTS.pdf>

⁽¹⁷⁾ Se fodnote 14, s. 106.

⁽¹⁸⁾ Se fodnote 15.

Banker	Reference-CT1 (dec. 2011)	Samlet bruttotab på PSI (dec. 2011)	Hensættelser vedrørende PSI (juni 2011)	Prognoser for akkumuleret bruttotab for kreditrisiko	Hensættelser til tab på lån (dec. 2011)	Intern kapitaldannelse	Mål-CT1 (dec. 2014)	Kapitalbehov
Eurobank	3 515	- 5 781	830	- 8 226	3 514	2 904	2 595	5 839
Alpha	4 526	- 4 786	673	- 8 493	3 115	2 428	2 033	4 571
Piraeus	2 615	- 5 911	1 005	- 6 281	2 565	1 080	2 408	7 335
Postbank (TT Bank)	557	- 3 444	566	- 1 482	1 284	- 315	903	3 737
Nea Proton Bank	57	- 216	48	- 482	368	34	115	305

Kilde: Bank of Greece, *Report on the Recapitalisation and the Restructuring of the Greek Banking Sector*, december 2012, s. 8.

- (31) Ifølge MEFP af marts 2012 vil banker, der indsender planer for rentabel kapitalisering, få lejlighed til at ansøge om og modtage offentlig støtte på en måde, som bevarer den private sektors incitament til at tilføre kapital og dermed minimere byrden for skatteborgerne ⁽¹⁹⁾. Den græske nationalbank mente kun, at de fire største banker var rentable (Eurobank, National Bank of Greece, Piraeus Bank og Alpha Bank) ⁽²⁰⁾. De modtog den første rekapitalisering fra stabilitetsfonden i maj 2012.
- (32) De nationale indlån i bankerne i Grækenland faldt med 37 % i alt fra udgangen af 2009 til juni 2012 som følge af recessionen og den politiske usikkerhed. De fire banker måtte betale mere i indlånsrente for at holde på indskudene. Indlånsomkostningerne steg og indskrænkede bankernes nettorentetilæg. Da de græske banker blev udelukket fra engrosfinansieringsmarkederne, blev de helt afhængige af finansiering fra Eurosystemet ⁽²¹⁾, hvoraf en stigende del var likviditetsstøtte i en nødsituation (ELA) ydet af den græske nationalbank. De beløb, som disse banker modtog, var særlig store i andet halvår af 2012.
- (33) Efter valget i juni 2012 begyndte det samlede indskud atter at stige. Den samlede finansiering fra Eurosystemet af de græske banker er faldet siden 31. december 2012.
- (34) Den 3. december 2012 iværksatte Grækenland et tilbagekøbsprogram for de nye GSO'er, som bankerne havde modtaget i forbindelse med PSI-programmet, til kurser fra 30,2 % til 40,1 % af den nominelle værdi ⁽²²⁾. De græske banker deltog i dette tilbagekøbsprogram, som udløste yderligere tab på deres balance, idet det regnskabsmæssige tab (dvs. forskellen mellem markedsværdien og den nominelle værdi), der blev bogført i forbindelse med PSI-programmet, var definitivt og uigenkaldeligt ⁽²³⁾.
- (35) I december 2012 fik de fire største græske banker endnu en rekapitalisering af stabilitetsfonden.
- (36) I efteråret 2013 iværksatte den græske nationalbank endnu en stresstest for at vurdere, hvor solide de græske bankers kapitalposition var, både i et referencescenarie og et negativt scenarie.
- (37) I juli 2013 engagerede den græske nationalbank en rådgiver til at udføre en diagnostisk undersøgelse af alle græske bankers udlånsportefølje. Denne rådgiver udarbejdede prognoser for tab på lån (i tabellen benævnt »PTL«) for alle de græske bankers nationale udlånsporteføljer samt for lån med græsk risiko i udenlandske filialer og datterselskaber over en tidshorisont på 3,5 år og for lånenes fulde løbetid. Analysen omfattede prognoser for tab på lån i to makroøkonomiske scenarier, et referencescenarie og et negativt scenarie. Prognoserne for tab på lån i udenlandske udlånsporteføljer blev vurderet af den græske nationalbank ved hjælp af input fra rådgiveren.

⁽¹⁹⁾ Se fodnote 14, s. 104.

⁽²⁰⁾ Se fodnote 15.

⁽²¹⁾ Den Europæiske Centralbank og de nationale centralbanker udgør tilsammen Eurosystemet, som er euroområdet centralbanksystem.

⁽²²⁾ Pressemeddelelse fra finansministeriet af 3. december 2012: <http://www.pdma.gr/attachments/article/248/Press%20Release%20-%20December%2003.pdf>. Dette tilbagekøb af landets egen gæld til en kurs, der lå langt under pari, gav Grækenland en betydelig gældsreduktion.

⁽²³⁾ I mangel af et sådant tilbagekøb kunne markedsværdien af disse obligationer være steget afhængigt af udviklingen i markedsparametre som rentesatser og sandsynligheden for Grækenlands misligholdelse af sine lån.

- (38) På baggrund af rådgiverens vurdering af prognoserne for tab på lån foretog den græske nationalbank en vurdering af kapitalbehovet med teknisk bistand fra en anden rådgiver.
- (39) De centrale elementer i kapitalbehovsvurderingen i 2013-stresstesten var i) prognoserne for tab på lån ⁽²⁴⁾ for bankernes udlånsportefølje på et konsolideret grundlag for græsk risiko og udenlandsk risiko fratrullet eksisterende lånereserver og ii) den anslåede driftsrentabilitet hos bankerne i perioden fra juni 2013 til december 2016 baseret på en konservativ justering af omstrukturierungsplanerne, som var indsendt til den græske nationalbank i løbet af fjerde kvartal af 2013. Tabel 4 viser en oversigt over beregningen af kapitalbehovet hos de største græske banker, der er foretaget på et konsolideret grundlag i referencescenariet i denne 2013-stresstest.

Tabel 4

Stresstest 2013: Kapitalbehovet hos de græske banker, beregnet på et konsolideret grundlag i referencescenariet (mio. EUR)

Banker	Reference-CT1 (juni 2013) (1)	Hensættelser til tab på lån (juni 2013) (2)	PTL for græsk risiko (3)	PTL for uden- landsk risiko ⁽¹⁾ (4)	Intern kapital- dannelse (5)	Stresstest-CT1 (dec. 2016) (6)	Kapitalbehov (7)=(6)-(1)-(2)- (3)-(4)-(5)
NBG ⁽²⁾	4 821	8 134	- 8 745	- 3 100	1 451	4 743	2 183
Eurobank ⁽³⁾	2 228	7 000	- 9 519	- 1 628	2 106	3 133	2 945
Alpha	7 380	10 416	- 14 720	- 2 936	4 047	4 450	262
Piraeus	8 294	12 362	- 16 132	- 2 342	2 658	5 265	425
Attica	225	403	- 888	0	106	243	397
Panellinia	61	66	- 237	0	- 26	31	169

Kilde: Bank of Greece, 2013 Stress Test of the Greek Banking Sector, marts 2014, s. 42.

⁽¹⁾ Virkningen af PTL for udenlandsk risiko blev beregnet efter udenlandsk skat og under hensyntagen til de tilsagn angående afhændelser, som Grækenland foreslog Kommissionen på det tidspunkt.

⁽²⁾ NBG's hensættelser til tab på lån pr. juni 2013 proforma for FBB's og Probanks hensættelser.

⁽³⁾ Eurobanks hensættelser til tab på lån pr. juni 2013 proforma for hensættelserne i New Hellenic Postbank og New Proton Bank, som blev købt af banken i august 2013.

- (40) Den 6. marts 2013 bekendtgjorde den græske nationalbank resultatet af 2013-stresstesten og anmodede bankerne om at indsende deres planer for rejsning af kapital inden medio april 2014 til dækning af kapitalbehovet i referencescenariet.

2.1.2. Bankens økonomiske aktiviteter

- (41) Banken yder generelle banktjenester, primært i Grækenland og Øst- og Sydøsteuropa (Cypern, Rumænien, Bulgarien, Serbien og Ukraine). Den tilbyder den fulde vifte af bank- og finansprodukter og tjenesteydelser til private såvel som erhvervslivet. Den driver detail- og forretningsbankvirksomhed og private banking, formueforvaltning, forsikring, finansiering, kapitalmarkedsydelse og andre tjenesteydelser. Banken er anmeldt som aktieselskab i Grækenland, og dens aktier noteres på Athens fondsbørs. Den 31. december 2012 beskæftigede banken i alt 17 427 personer, hvoraf omtrent halvdelen arbejdede i Øst- og Sydøsteuropa og halvdelen i Grækenland ⁽²⁵⁾.
- (42) Banken deltog i PSI-programmet og ombyttede GSO'er og statslige lån med en pålydende værdi af 7 336 mio. EUR. Dens samlede PSI-relaterede omkostning beløb sig til ca. 5 781 mio. EUR før skat og blev fuldt ud bogført i 2011-regnskaberne ⁽²⁶⁾. Under tilbagekøbsprogrammet i december 2012 solgte banken de nye GSO'er, den havde modtaget i forbindelse med PSI, til en meget lavere kurs end den nominelle værdi. Dette salg krystalliserede bankens tab på de nye GSO'er.

⁽²⁴⁾ Inklusive det forventede tab på nye lån udstedt i Grækenland i perioden fra juni 2013 til december 2016.

⁽²⁵⁾ <http://www.eurobank.gr/online/home/generic.aspx?id=323&mid=347&lang=en>.

⁽²⁶⁾ Se tabel 2.

- (43) Bankens nøgletal i december 2010, december 2011, december 2012 og december 2013 (konsoliderede data) vises i tabel 5.

Tabel 5

Eurobanks nøgletal 2010, 2011, 2012 og 2013

Driftsregnskab (i mio. EUR)	2010	2011	2012	2013 (inkl. New TT Bank og Nea Proton Bank fra datoen for opkøbet af dem)
Nettorenteindtægt	2 103	2 965	1 461	1 294
Driftsindtægter i alt	2 730	2 226	1 755	1 587
Driftsudgifter i alt	- 1 280	- 1 123	- 1 052	- 1 071
Indtægter før hensæt- telser	1 450	1 103	703	516
Tab på kreditrisiko	- 1 273	- 1 328	- 1 655	- 1 920
Tab på PSI		- 6 012	- 363	
Andre tab		- 737	- 373	- 522
Nettofortjeneste/tab	84	- 5 496	- 1 440	- 1 157
Udvalgte nøgletal (mio. EUR)	31. december 2010	31. december 2011	31. december 2012	31. december 2013 (inkl. New TT Bank og Nea Proton Bank)
Samlet tilgodehavende hos kunder (lån og forskud)	53 412	48 094	43 171	45 610
Indlån i alt	41 173	32 459	30 752	41 535
Aktiver i alt	87 188	76 822	67 653	77 586
Egenkapital i alt ⁽¹⁾	6 094	875	- 685	4 523

Kilder: 2013: Financial results2013 — Consolidated financial statements, s. 3 og 4: <http://www.eurobank.gr/Uploads/pdf/EN%20Consol%20AR%202013.pdf>; 2012 og 2011: Financial results2012 — Consolidated financial statements, s. 3 og 4: <http://www.eurobank.gr/Uploads/pdf/Annual%20Report%202012.pdf>; 2010: EFG Eurobank-Press Release, Full Year 2011 Results, s. 5 og 6: <http://www.eurobank.gr/Uploads/pdf/Annual%20Report%20AQ2011.pdf>

⁽¹⁾ Disse egenkapitalbeløb omfatter for 2010, 2011 og 2012 en mængde præferenceaktier for i alt 950 mio. EUR tildelt af Grækenland i 2009, men ikke de to bro-rekapitaliseringer, som banken fik i 2012 til en værdi af 5 311 mio. EUR. Egenkapitalbeløbet pr. 31. december 2013 indeholder rekapitaliseringen i maj 2013 (da de to bro-rekapitaliseringer blev omlagt til ordinære aktier).

- (44) Tabel 5 illustrerer, at banken ud over de enorme tab, den bogførte i 2011 på grund af PSI-programmet (5 781 mio. EUR ⁽²⁷⁾), led under vigende indtjening (bl.a. på grund af de højere indlånsomkostninger) og store og stigende værdiforringelser på sin udlånsportefølje i Grækenland og i udlandet. Bankens likviditetsstilling blev

⁽²⁷⁾ Se tabel 2.

hårdt ramt af indlånsflugten, og forholdet mellem udlån og indlån nåede 148 % pr. 31. december 2011, mens 42 % af dens balance blev finansieret af Eurosystemet pr. samme dato.

- (45) Ifølge 2013-stresstesten, hvis resultater blev bekendtgjort den 6. marts 2014, anslog den græske nationalbank bankens kapitalbehov til 2 945 mio. EUR i referencescenariet. Det beløb var fratrasket afbødende foranstaltninger, dvs. at det på forhånd var antaget, at banken ville udføre afbødende foranstaltninger i form af afhændelser, som måtte formodes at bidrage til nedbringelsen af kapitalbehovet.
- (46) Til dækning af det identificerede kapitalbehov på 2 945 mio. EUR foreslog banken skærpede afbødende foranstaltninger, som imidlertid kun vil generere en smule mere samlet set end antaget af den græske nationalbank, da den beregnede kapitalbehovet. Disse afbødende foranstaltninger omfatter salg af yderligere aktiver (salg af [...]) (*), salg af [...] % af forsikringsdatterselskab og nedbringelse af deltagelsen i fast ejendom til 20 % af [...]) ⁽²⁸⁾.
- (47) Eftersom disse skærpede afbødende foranstaltninger kun kan dække en meget lille del af det identificerede kapitalbehov, besluttede aktionærerne på den ekstraordinære generalforsamling den 12. april 2014 at skride til en kapitalforhøjelse på 2 864 mio. EUR. Forhøjelsen sker i form af en emission til internationale investorer uden fortegningsret og en offentlig aktieemission i Grækenland. Hvis efterspørgslen fra private investorer ikke er tilstrækkelig til at dække hele kapitalforhøjelsen, vil stabilitetsfonden dække differencen ved at tegne de resterende nye aktier på betingelse af bankens forudgående konvertering af eksisterende efterstillede kapitalinstrumenter til aktier.

2.2. BANKENS KØB AF GRÆSKE BANKAKTIVITETER

- (48) Den 15. juli 2013 underskrev banken to bindende aftaler med stabilitetsfonden om at erhverve 100 % af aktierne og stemmerettighederne i Nea Proton Bank og New TT Bank.

2.2.1. Køb af Nea Proton Bank

Afvikling af Proton Bank og Nea Proton Bank

- (49) Den 9. oktober 2011 iværksatte den græske nationalbank afviklingen af Proton Bank. Proton Banks licens blev tilbagekaldt af den græske nationalbank, som satte den til afvikling ⁽²⁹⁾.
- (50) På forslag fra den græske nationalbank og efter finansministerens beslutning ⁽³⁰⁾ blev Nea Proton Bank stiftet som et overgangsinstitut og fik overført alle Proton Banks indlån (detail- og bankindskud og statslige indlån), filialnettet og udvalgte aktiver (låne- og sikkerhedsp porteføljer). Kapitalfordringer, efterstillet gæld og højrisikolån blev stående i Proton Bank. Stabilitetsfonden tilførte startkapital for 250 mio. EUR ⁽³¹⁾ til Nea Proton Bank og var eneaktionær. Nea Proton Banks åbningsbalance var ca. 3 mia. EUR.
- (51) Ved udgangen af 2011 beløb Nea Proton Banks risikovægtede aktiver ⁽³²⁾ sig til 1,2 mio. EUR.

Bankens køb af Nea Proton Bank

- (52) Den græske lov om bankafvikling kræver, at stabilitetsfonden afhænder sine aktier i et overgangsinstitut inden to år fra datoen for ministerbeslutningen om stiftelse af det pågældende overgangsinstitut ⁽³³⁾. I overensstemmelse med denne forpligtelse og i henhold til MEFP skred stabilitetsfonden til salg af sine aktier i Nea Proton Bank. Stabilitetsfondens finansielle rådgiver kontaktede en bred vifte af potentielle investorer (herunder græske banker, udenlandske banker og finansielle sponsorer), men kun to, nemlig banken og en amerikansk hedgefond, afgav endelige bud. Kun bankens bud blev anset for at være i overensstemmelse med stabilitetsfondens udbudsvejledning («process letter») og derfor gyldigt.

(*) Fortrolige oplysninger.

⁽²⁸⁾ Den oprindelige plan for kapitaltilførsel var mindre ambitiøs, da banken f.eks. havde planlagt at opretholde en betydelig tilstedeværelse i [...] og kun havde forpligtet sig til at afhænde [...] % af forsikringsdatterselskabet.

⁽²⁹⁾ Decision 20/3/9.10.2011 of the Credit and Insurance Committee of the Bank of Greece.

⁽³⁰⁾ Finansministerens beslutning 9250/9.10.2011 om stiftelse af overgangsinstituttet benævnt »Nea Proton Bank S.A.« (det græske statstidende FEK B' 2246/2011).

⁽³¹⁾ Startkapitalen blev i henhold til ministerbeslutning af 9. oktober 2011 betalt i to rater: 220 mio. EUR den 9. oktober 2011 og 30 mio. EUR den 3. februar 2012. Se stabilitetsfonden, *Annual Financial report for the period from 01/01/2012 to 31.12.2012*, august 2013: http://www.hfsf.gr/files/hfsf_annual_report_2012_en.pdf

⁽³²⁾ Risikovægtede aktiver er en lovbestemt samlebetegnelse for et pengeinstituts risikoeksponering, som bruges af tilsynsførende myndigheder til at overvåge pengeinstitutters kapitalgrundlag.

⁽³³⁾ Se artikel 63E, stk. 9, i lov 3601/2007.

- (53) Pr. 31. maj 2013 beløb Nea Proton Banks risikovægtede aktiver sig til 811 mio. EUR og dens lovpligtige kapital til -203 mio. EUR. Samme dag havde Nea Proton Bank behov for en samlet rekapitalisering på 276 mio. EUR for at nå op på 9 % i Tier-1 kernekapital (CT1). Banken betalte kontant 1 EUR for samtlige aktier og stemmerettigheder i Nea Proton Bank. Banken anmodede stabilitetsfonden om at tilføre Nea Proton Bank en kapital på 395 mio. EUR, som ud over de 276 mio. EUR, der var behov for til at bringe Nea Proton Banks solvensgrad tilbage på 9 %, ville sikre den yderligere 119 mio. EUR i reserve til at klare yderligere hensættelser til tab på lån og forventede tab før skat frem til 2016. I henhold til salgsvilkårene forpligtede stabilitetsfonden sig til at dække Nea Proton Banks kapitalbehov forud for gennemførelsen af transaktionen ved at bidrage med 395 mio. EUR kontant.

2.2.2. Køb af New TT Bank

Afvikling af TT Bank og New TT Bank

- (54) Den 18. januar 2013 iværksatte den græske nationalbank afviklingen af TT Bank. TT Banks licens blev tilbagekaldt af den græske nationalbank, som satte den til afvikling ⁽³⁴⁾.
- (55) På forslag fra den græske nationalbank og efter finansministerens beslutning ⁽³⁵⁾ blev New TT Bank stiftet som et overgangsinstitut og fik overført aktiver for 10,8 mia. EUR (kontanter, skatkammerbeviser, honorerede lån, detailindskud, central finansiering og GSO'er ⁽³⁶⁾). Nettoaktiver for i alt 1,2 mia. EUR forblev i TT Bank »i form af« kapitalfordringer, nødlidende lån, TT's skatteaktiver og -passiver og afgifter af enhver slags. Stabilitetsfonden tilførte startkapital for 500 mio. EUR til New TT Bank og var eneaktionær. New TT Banks åbningsbalance var ca. 15,1 mia. EUR.

Bankens køb af New TT Bank

- (56) Som led i MEFP-forpligtelserne skred stabilitetsfonden til salg af sine aktier i New TT Bank. Således opfyldte den også sin forpligtelse til at afhænde sine aktier i dette overgangsinstitut inden to år efter stiftelsen heraf. Stabilitetsfondens finansielle rådgiver kontaktede en bred vifte af potentielle investorer, herunder græske banker, udenlandske banker og finansielle sponsorer. Kun de fire største græske banker afgav endeligt bud, og bankens bud blev foretrukket.
- (57) Banken gav tilsagn om at betale i alt 681 mio. EUR i form af nyudstedte ordinære aktier til køb af New TT Bank. Ifølge tegningsaftalen kunne bankens første betaling justeres på grundlag af en værdiansættelse af nettoværdien ⁽³⁷⁾.
- (58) Derfor godkendte aktionærerne på den ekstraordinære generalforsamling i banken den 26. august 2013 forhøjelsen af bankens aktiekapital med 425 625 000 EUR ved udstedelse af 1 418 750 000 nye ordinære aktier ⁽³⁸⁾ til emissionskurs 0,48 EUR pr. stk. og en nominel værdi af 0,3 EUR pr. stk. Kapitalforhøjelsen blev tegnet fuldt ud af stabilitetsfonden mod et vederlag i naturalier. Dette naturaliebidrag bestod i alle aktierne i New TT Bank, som stabilitetsfonden ejede, til en samlet værdi af 681 mio. EUR. Med denne transaktion øgede stabilitetsfonden sin aktiebeholdning i banken fra 93,5 % til 95,2 %.

2.3. STØTTEFORANSTALTNINGER

- (59) Banken modtog støtte via kapitalforanstaltningerne A, B1, B2, B3, B4 og C og likviditetsforanstaltningerne L1 og L2. Proton Bank og Nea Proton Bank modtog støtte i henhold til følgende foranstaltninger: Pr1, Pr2 Pr3, NP1, NP2 og NP3. T Bank, TT Bank og New TT Bank modtog støtte i henhold til foranstaltning T, TT, NTT1 og NTT2.

⁽³⁴⁾ Decision 7/3/18.1.2013 of the Resolution Measures Committee of the Bank of Greece.

⁽³⁵⁾ Finansministerens beslutning 2124/B95/18.1.2013 om stiftelse af overgangsinstituttet benævnt »New TT Hellenic Postbank S.A.« (det græske statstidende FEK B' 74/2013).

⁽³⁶⁾ Bilag 1, artikel 1 i 13 i ministerbeslutning 2124/B95/2013.

⁽³⁷⁾ Deloitte foretog en værdiansættelse af New TT Banks nettoaktiver pr. 30. august 2013, og den 15. november 2013 udbetalte stabilitetsfonden 54,9 mio. EUR i kontanter til banken som angivet i stabilitetsfondens aktivitetsrapport for perioden juli-december 2013, s. 2: http://www.hfsf.gr/files/HFSF_activities_Jul_2013_Dec_2013_en.pdf

⁽³⁸⁾ Det endelige antal aktier, som stabilitetsfonden modtog, blev fastslået på grundlag af den ud fra omsætningen vægtede gennemsnitlige kurs på bankens aktier på Athens fondsbørs over de seneste 10 børsdage forud for datoen for den ekstraordinære generalforsamling (med et minimum af 1 418 750 000 aktier). Se fodnote 31.

2.3.1. Støtteforanstaltninger bevilget til banken i henhold til den græske bankstøtteordning

- (60) Banken har fået flere former for støtte ifølge den græske bankstøtteordning, rekapitaliseringsforanstaltningen, garantiforanstaltningen og foranstaltningen med statsobligationslån.

2.3.1.1. Statslig likviditetsstøtte ydet i henhold til garantiforanstaltningen og foranstaltningen med statsobligationslån (foranstaltning L1)

- (61) Banken har modtaget og modtager fortsat støtte i henhold til garantiforanstaltningen og foranstaltningen med statsobligationslån. Denne støtte vil i denne afgørelse blive betegnet som »foranstaltning L1«. Pr. 30. november 2013⁽³⁹⁾ beløb garantierne til banken sig til ca. 13,9 mia. EUR. Pr. den dato havde banken ingen udestående statsobligationslån. Pr. 15. april 2011 havde banken modtaget statsobligationslån for 1 737 mio. EUR og fået statsgarantier for 13,6 mia. EUR i henhold til den græske bankstøtteordning.
- (62) I omstruktureringsplanen for banken, som de græske myndigheder fremsendte til Kommissionen den 16. marts 2014, angav de græske myndigheder, at de havde til hensigt at fortsætte med at yde garantier og statsobligationslån i henhold til ordningen i omstruktureringsperioden.

2.3.1.2. Statslig rekapitalisering ydet i henhold til rekapitaliseringsforanstaltningen i den græske bankstøtteordning (foranstaltning A)

- (63) I maj 2009 modtog banken en kapitaltilførsel på 950 mio. EUR⁽⁴⁰⁾ (foranstaltning A) i henhold til rekapitaliseringsforanstaltningen i den græske bankstøtteordning. Denne kapitaltilførsel svarede til ca. 2 % af bankens risikovægtede aktiver på det pågældende tidspunkt.
- (64) Rekapitaliseringen skete med præferenceaktier tegnet af Grækenland og med en udbyttebetaling på 10 % og en løbetid på fem år. I 2010 blev præferenceaktierne løbetid forlænget og udbyttesatsen forhøjet. Hvis præferenceaktierne fremover ikke indløses inden fem år fra udstedelsen, og der ikke er truffet en beslutning af aktionærerne på generalforsamlingen om indløsningen af dem, vil den græske finansminister forhøje udbyttebetalingen med 2 % om året kumulativt (dvs. en udbyttebetaling på 12 % i år seks, 14 % i år syv osv.).

2.3.2. Statsgaranteret ELA (foranstaltning L2)

- (65) ELA er en ekstraordinær foranstaltning, der sætter et solvent pengeinstitut, som står over for midlertidige likviditetsproblemer, i stand til at modtage finansiering fra Eurosystemet, uden at en sådan transaktion er en del af den fælles pengepolitik. Den rente, som et sådant pengeinstitut betaler for ELA, er [...] basispoint højere end den rente, det betaler for den almindelige centralbankbaserede refinansiering.
- (66) Den græske nationalbank har ansvaret for ELA-programmet, hvilket betyder, at enhver omkostning og risiko ved tilvejebringelsen af likviditetsstøtte i en nødsituation bæres af den græske nationalbank⁽⁴¹⁾. Grækenland udstedte til den græske nationalbank en statsgaranti, som gælder for summen af al likviditetsstøtte i en nødsituation, som nationalbanken har ydet. Vedtagelsen af artikel 50, stk. 7, i lov 3943/2011 om ændring af artikel 65, stk. 1, i lov 2362/1995 gav finansministeren mulighed for at udstede garantier på vegne af staten til den græske nationalbank for at beskytte dennes fordringer hos kreditinstitutterne. De banker, der får likviditetsstøtte i en nødsituation, skal betale et garantigebyr til staten på [...] basispoint.

- (67) Pr. 31. december 2011 havde banken fået 14,95 mia. EUR i statsgaranteret ELA⁽⁴²⁾, mens beløbet pr. 31. december 2012 var 12 mia. EUR i statsgaranteret ELA.

2.3.3. Støtteforanstaltninger bevilget til banken gennem stabilitetsfonden

- (68) Siden 2012 har banken fået støtte fra flere af stabilitetsfondens kapitalforanstaltninger. Tabel 6 giver et overblik over disse støtteforanstaltninger.

⁽³⁹⁾ Ifølge finansministeriets rapport af 13. december 2013 om forvaltningen af garantiforanstaltningen og foranstaltningen med statsobligationslån.

⁽⁴⁰⁾ 950 mio. EUR er beløbet før omkostninger. Beløbet var 950,125 mio. EUR. Se Eurobanks *Annual Financial Report for the year ended 31 December 2009*, s. 6 på: <http://www.eurobank.gr/Uploads/pdf/REPORTSITE%202009Final1.pdf>

⁽⁴¹⁾ Ifølge den græske nationalbanks brev af 7. november 2011 gælder garantierne summen af al likviditetsstøtte i en nødsituation (ELA).

⁽⁴²⁾ Oplyst af den græske nationalbank den 7. april 2014.

Tabel 6

Kapitalstøtteforanstaltninger bevilget til banken gennem stabilitetsfonden

	Første bro-rekapitalisering — maj 2012 (mio. EUR)	Anden bro-rekapitalisering — dec. 2012 (mio. EUR)	Tilsagnserklæring — dec. 2012 (mio. EUR)	Rekapitaliseringen foråret 2013 — maj 2013 (mio. EUR)	Rekapitaliseringsforpligtelse — april 2014 (mio. EUR)
Foranstaltning	B1	B2	B3	B4	C
Beløb (mio. EUR)	3 970	1 341	528	5 839	2 864

2.3.3.1. Første bro-rekapitalisering (foranstaltning B1)

- (69) Betragtning 15-32 til Eurobank-indledningsafgørelsen rummer en detaljeret beskrivelse af den første bro-rekapitalisering i maj 2012 (foranstaltning B1). Baggrunden for og de primære træk ved denne foranstaltning beskrives i dette afsnit.
- (70) Den 20. april 2012 gav stabilitetsfonden banken et brev om, at den forpligtede sig til at deltage i bankens planlagte aktiekapitalforhøjelse med et beløb af op til 4,2 mia. EUR.
- (71) I henhold til foranstaltning B1 overførte stabilitetsfonden 3,97 mia. EUR i EFSF-obligationer til banken den 28. maj 2012 i overensstemmelse med bestemmelserne om bro-rekapitaliseringer i lov 3864/2010 om oprettelse af stabilitetsfonden. EFSF-obligationerne, der blev overført til banken, var med variabel rente og løbetider på henholdsvis seks og ti år og udstedelsesdato den 19. april 2012. Kommissionen havde allerede i betragtning 48 til Eurobank-indledningsafgørelsen fastslået, at bro-rekapitaliseringen, som var afsluttet den 28. maj 2012, var indfrielsen af den forpligtelse, som var indgået i tilsagnserklæringen, og dermed en fortsættelse af den samme støtte. Begge beløb i tilsagnserklæringen og i den første bro-rekapitalisering var beregnet af den græske nationalbank for at sikre, at banken nåede en samlet kapital på 8 % pr. 31. december 2011, da bro-rekapitaliseringen blev bogført med tilbagevirkende kraft i bankens regnskaber. Som det ses i tabel 3 dækkede foranstaltning B1 kun en begrænset del af det samlede kapitalbehov, der blev identificeret i 2012-stresstesten. Det var meningen, at banken skulle rejse kapitalen gennem en kommende kapitalforhøjelse, og at bro-rekapitaliseringen kun skulle bevare bankens berettigelse til finansiering fra ECB, indtil kapitalforhøjelsen havde fundet sted.
- (72) Vedrørende perioden mellem datoen for den første bro-rekapitalisering og datoen for omlægningen af den første bro-rekapitalisering til ordinære aktier og andre konvertible finansielle instrumenter var det i før-tegningsaftalen mellem banken og stabilitetsfonden bestemt, at banken skulle betale stabilitetsfonden et årligt gebyr på 1 % af den nominelle værdi af EFSF-obligationerne, og at enhver kuponbetaling og påløben rente på EFSF-obligationerne for denne periode ville udgøre et yderligere kapitalbidrag fra stabilitetsfonden ⁽⁴³⁾.

2.3.3.2. Anden bro-rekapitalisering (foranstaltning B2)

- (73) Banken bogførte yderligere tab i efteråret 2012. Bankens kapital faldt derfor igen til under det mindstekrav, den skal opfylde for at forblive berettiget til refinansiering fra ECB.
- (74) Derfor blev det nødvendigt med endnu en bro-rekapitalisering. Den 21. december 2012 gennemførte stabilitetsfonden den anden bro-rekapitalisering på 1 341 mio. EUR (foranstaltning B2), som igen foregik ved overdragelse af EFSF-obligationer til banken.

2.3.3.3. Tilsagnserklæringen af 21. december 2012 (foranstaltning B3)

- (75) I tillæg til den anden bro-rekapitalisering gav stabilitetsfonden den 21. december 2012 banken en tilsagnserklæring om sin deltagelse i bankens aktiekapitalforhøjelse og de konvertible instrumenter, der skulle udstedes, med et samlet beløb på op til 528 mio. EUR (foranstaltning B3).
- (76) Summen af de to bro-rekapitaliseringer (foranstaltning B1 og B2) og det ekstra tilsagnsbeløb fra december 2012 (foranstaltning B3) betød, at stabilitetsfonden havde forpligtet sig til at dække det samlede kapitalbehov, der var identificeret i 2012-stresstesten (5 839 mio. EUR ⁽⁴⁴⁾).

⁽⁴³⁾ I før-tegningsaftalen hedder det: »The Effective Risk payable to the Bank shall include the EFSF bonds and any coupon payments and accrued interest to the EFSF bonds for the period from the issuance of the bonds until the conversion of the Advance into share capital and other convertible financial instruments as prescribed herein».

⁽⁴⁴⁾ Se tabel 3.

2.3.3.4. Rekapitaliseringen foråret 2013 (foranstaltning B4)

- (77) Den 30. april 2013 godkendte aktionærerne på generalforsamlingen en forhøjelse af bankens aktiekapital med et beløb af 5 839 mio. EUR (»rekapitaliseringen foråret 2013«). Banken udstedte derfor 3 789 317 357 nye aktier med en nominel værdi af 0,30 EUR til kurs 1,54 EUR pr. stk.
- (78) Samme dato besluttede generalforsamlingen desuden, at det fulde kapitalbeløb ville blive tilvejebragt af stabilitetsfonden og blive betalt i naturalier, nemlig EFSF-obligationer.
- (79) Derfor tilførte stabilitetsfonden i maj 2013 banken i alt 5 839 mio. EUR i form af ordinære aktier (foranstaltning B4). Det beløb svarer til summen af foranstaltningerne B1, B2 og B3.
- (80) Ved hjælp af rekapitaliseringen foråret 2013 blev den første og anden bro-rekapitalisering (foranstaltning B1 og B2) omlagt til en permanent rekapitalisering, og forpligtelsen til at tilføre yderligere kapitalstøtte (foranstaltning B3) blev indført.
- (81) Kursen på nye aktier blev fastsat til 50 % af den ud fra omsætningen vægtede gennemsnitlige aktiekurs de seneste 50 børsdage forud for fastsættelsen af emissionskursen. Som følge af et omvendt aktiesplit, som generalforsamlingen besluttede den 30. april 2012 ⁽⁴⁵⁾, blev kursen på de nye aktier fastsat til 1,54 EUR pr. stk.
- (82) Straks efter rekapitaliseringen foråret 2013 blev stabilitetsfonden bankens største aktionær med en post på 98,56 %. Imidlertid faldt denne post til 93,55 % i juni 2013, efter at banken havde foretaget endnu en passivstyringsoperation (se afsnit 2.4.5). I august 2013 udstedte banken nye aktier til stabilitetsfonden med henblik på køb af New TT bank, hvorved stabilitetsfondens post steg til 95,23 % ⁽⁴⁶⁾.

2.3.3.5. Rekapitaliseringstilsagnet fra 2014 (foranstaltning C)

- (83) Den 6. marts 2014 indberettede den græske nationalbank resultaterne af en stresstest foretaget i anden halvdel af 2013. Den græske nationalbank anførte, at bankens kapitalbehov i referencescenariet ville nå op på 2 945 mio. EUR i perioden 2014-2016.
- (84) Den 31. marts 2014 sendte stabilitetsfonden et brev til banken om, at den både kunne og ville være bagstopper for enhver aktiekapitalforhøjelse, der måtte blive gennemført i henhold til lov 3864/2010 om stabilitetsfonden som ændret den 30. marts 2014, i det omfang det var nødvendigt for at opfylde det kapitalbehov, der blev identificeret i stresstesten. Ifølge loven om stabilitetsfonden vil stabilitetsfonden, hvis der ved udgangen af tegningsperioden ikke er tilstrækkelig efterspørgsel fra private investorer efter aktierne til den kurs, som stabilitetsfondens almindelige råd har fastsat på grundlag af to uafhængige værdiansættelser, tegne de resterende aktier, forudsat at bankens eksisterende efterstillede kapitalinstrument forinden er blevet konverteret til aktier som bestemt i artikel 6a.
- (85) Den 12. april 2014 godkendte generalforsamlingen en aktiekapitalforhøjelse på 2 864 mio. EUR i henhold til loven om stabilitetsfonden og anførte, at emissionskursen ikke kunne være lavere end den nominelle værdi på 0,30 EUR pr. aktie og den mindstekurs, der skulle fastsættes af stabilitetsfonden ⁽⁴⁷⁾.
- (86) I overensstemmelse med loven om stabilitetsfonden udpegede denne to uafhængige rådgivere til at fastslå bankens værdi. Den 10. april 2014 afsluttede de to rådgivere deres arbejde med hver især at oplyse et værdiinterval for banken. De to intervaller overlapper hinanden i betydelig grad. På baggrund af disse værdiansættelser fastsatte stabilitetsfondens almindelige råd den 14. april 2014 den kurs, der svarede til den mindstekurs, til hvilken bankens nye aktier kan tilbydes investorerne, og den kurs, til hvilken stabilitetsfonden selv vil aftage resten af de nyudstedte aktier om nødvendigt ⁽⁴⁸⁾. Den 15. april 2014 godkendte den buddet fra et investorkonsortium om at tegne nye aktier for 1,3 mia. EUR til kurs 0,30 EUR pr. stk. (»hjørnestensinvestoren« ⁽⁴⁹⁾ ⁽⁵⁰⁾).

⁽⁴⁵⁾ Bekendtgørelse fra Eurobank den 30. april 2013 om beslutninger truffet af aktionærerne på bankens ekstraordinære generalforsamling 30.4.2013: [http://www.eurobank.gr/Uploads/pdf/ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ%20ΕΓΣ%2030%204%202013_ENG\(FINAL\).pdf](http://www.eurobank.gr/Uploads/pdf/ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ%20ΕΓΣ%2030%204%202013_ENG(FINAL).pdf)

⁽⁴⁶⁾ Se betragtning 57.

⁽⁴⁷⁾ [http://www.eurobank.gr/Uploads/pdf/EGM_12042014_RESOLUTIONSVOTING_RESULTS_ENG\(FINAL\).pdf](http://www.eurobank.gr/Uploads/pdf/EGM_12042014_RESOLUTIONSVOTING_RESULTS_ENG(FINAL).pdf)

⁽⁴⁸⁾ [http://www.eurobank.gr/Uploads/pdf/Press_Release_Capital_increase_ENG_\(04042014\)_FINAL.pdf](http://www.eurobank.gr/Uploads/pdf/Press_Release_Capital_increase_ENG_(04042014)_FINAL.pdf)

⁽⁴⁹⁾ http://www.hfsf.gr/files/press_release_20140415_en.pdf

⁽⁵⁰⁾ http://www.eurobank.gr/Uploads/pdf/Press_Release_Commitment_Letter_ENG.pdf

- (87) Den 24. april 2014 bekendtgjorde Eurobank, at man nu indledte en bookbuilding til en kurs af 0,30-0,33 EUR ⁽⁵¹⁾. Hvis der er tilstrækkelig efterspørgsel til at dække hele summen på 2 864 mio. EUR ved en kurs på over 0,30 EUR, vil hjørnestensinvestoren være nødt til at justere sin kurs opad eller annullere sine ordrer, hvilket vil udløse en kompensation. Hvis der er tilstrækkelig efterspørgsel fra private investorer (herunder fra hjørnestensinvestoren) til at dække hele summen på 2 864 mio. EUR ved en kurs på 0,30 EUR, vil hjørnestensinvestoren få tildelt aktier som den første. Hvis der er en utilstrækkelig efterspørgsel (herunder fra hjørnestensinvestoren) ved en kurs på 0,30 EUR, vil efterstillet gæld blive konverteret til nye aktier. Som bestemt i loven om stabilitetsfonden vil enhver utegnet aktie efter konverteringen af den efterstillede gæld blive tegnet af stabilitetsfonden til samme kurs, nemlig 0,30 EUR pr. stk.

2.3.4. Støtteforanstaltninger til de opkøbte virksomheder

2.3.4.1. Støtteforanstaltninger til Proton Bank og Nea Proton Bank

- (88) Siden 2008 har Proton Bank og Nea Proton Bank modtaget støtte i henhold til flere foranstaltninger. Tabel 7 giver et overblik over disse støtteforanstaltninger.

Tabel 7

Overblik over kapitalstøtteforanstaltninger til Proton Bank og Nea Proton Bank

Støttemodtager	Foranstaltning	Støttens art	Støttebevilgende enhed	Udbetalingsdato	Beløb (mio. EUR)
Proton Banks aktiviteter	Pr1	Kapital i henhold til rekapitaliseringsforanstaltningen: Den græske stats præferenceaktier	Staten	Maj 2009	80
	Pr2	Udlån af græske statsobligationer i henhold til den græske foranstaltning med statsobligationslån	Staten	April 2009	78
	Pr3	Statsgaranti for obligationer udstedt i henhold til den græske garanti-foranstaltning	Staten	Juli 2010	149,4
Nea Proton Banks aktiviteter	NP1 Udækket finansieringsbehov fra PB til NPB	Finansiering af udækket finansieringsbehov fra PB til NPB (del 1)	HDIGF	9.10.2011	862
		Efter slutberegningen af det udækkede finansieringsbehov: finansiering af resten af det udækkede finansieringsbehov fra PB til NPB (del 2)	Stabilitetsfonden	14.5.2012	259,6
		NP1-støtte i alt			1 121,6
	NP2 Aktiekapitaltilførsler til NPB i 2011 og 2012	Startkapital	Stabilitetsfonden	9.10.2011	220
		Startkapital	Stabilitetsfonden	3.2.2012	30
		<i>Startkapital i alt</i>			250
		Yderligere aktiekapital	Stabilitetsfonden	1.8.2012	230
		Yderligere aktiekapital	Stabilitetsfonden	31.12.2012	35
		<i>Yderligere kapital i alt</i>			265
		NP2-støtte i alt			515
	NP3 Rekapitalisering forud for salget til Eurobank	Aktiekapital	Stabilitetsfonden	28.8.2013	395

⁽⁵¹⁾ http://www.eurobank.gr/Uploads/pdf/PRICE_RANGE_ENG_FINAL.pdf

2.3.4.1.1. Støtteforanstaltninger til Proton Bank

i) Statslig rekapitalisering modtaget af Proton Bank (foranstaltning Pr1)

- (89) I maj 2009 tilførte Grækenland Proton Bank 80 mio. EUR, hvilket svarede til ca. 4,6 % af dens risikovægtede aktiver på det tidspunkt. Den kapitaltilførsel skete i henhold til rekapitaliseringsforanstaltningen, som er en del af den græske bankstøtteordning. Rekapitaliseringen skete med præferenceaktier.

ii) Statslig likviditetsstøtte modtaget af Proton Bank (foranstaltning Pr2 og Pr3)

- (90) Proton Bank har også fået støtte via garantiforanstaltningen og foranstaltningen med statsobligationslån, som indgår i den græske bankstøtteordning. I april 2009 modtog Proton Bank græske statsobligationer for 78 mio. EUR (foranstaltning Pr2) og i juli 2010 en statsgaranti for udstedte obligationer med en nominel værdi af 149,4 mio. EUR (foranstaltning Pr3). De statsgaranterede obligationer blev overført til Nea Proton Bank på afviklingsdagen, men de blev annulleret den 5. januar 2012. De græske statsobligationer udløb i december 2011 og blev ikke fornyet.

2.3.4.1.2. Støtteforanstaltninger til Nea Proton Bank

i) Dækning af Nea Proton Banks udækkede finansieringsbehov på 1 121,6 mio. EUR (foranstaltning NP1).

- (91) I forbindelse med afviklingen af Proton Bank identificerede de græske myndigheder et udækket finansieringsbehov hos Nea Proton Bank, og i henhold til den græske nationalbanks beslutning af 9. oktober 2011 blev der betalt 862 mio. EUR fra HDIGF's afviklingsordning til Nea Proton Bank i december 2011. Efter at den græske nationalbank havde færdigberegnet det udækkede finansieringsbehov den 19. januar 2012 til 1 121,6 mio. EUR, betalte stabilitetsfonden ⁽⁵²⁾ den 14. maj 2012 i henhold til den græske nationalbanks beslutning af 9. april 2012 ⁽⁵³⁾ det resterende beløb på 259,6 mio. EUR. HDIGF's afviklingsordning og stabilitetsfonden dækkede dermed det udækkede finansieringsbehov.

ii) Kapitaltilførsler fra stabilitetsfonden til Nea Proton Bank i 2011 og 2012 (foranstaltning NP2)

- (92) Stabilitetsfonden ydede statsstøtte til Nea Proton Bank i form af startkapital (ordinære aktier) for 250 mio. EUR betalt i to rater den 9. oktober 2011 og den 3. februar 2012.
- (93) Ifølge den ajourførte omstruktureringsplan for Nea Proton Bank fremsendt den 16. juli 2012, som var den seneste version af planen, der var anmeldt til Kommissionen på tidspunktet for Nea Proton-indledningsafgørelsen, havde Nea Proton Bank brug for yderligere kapital på 300 mio. EUR. Den ekstra kapital var nødvendig, fordi Nea Proton Bank for det første havde lidt tab som følge af PSI-programmet (værdiforringelsestabene i 2011 beløb sig til 146,5 mio. EUR og vedrørte GSO'er, og det yderligere værdiforringelsestab på 22 mio. EUR blev indarbejdet i resultaterne af første kvartal af 2012), og for det andet fordi hensættelserne fra 2011 til 2016 var steget i forhold til det forventede, da Nea Proton Bank blev stiftet.
- (94) Ifølge den ajourførte omstruktureringsplan for Nea Proton Bank fremsendt den 16. juli 2012 skulle disse forventede kapitalbehov dækkes af en forventet kapitaltilførsel på 285 mio. EUR i 2012 og en forventet kapitaltilførsel på 15 mio. EUR i 2014. Reelt endte det med, at stabilitetsfonden tilførte Nea Proton Bank 230 mio. EUR den 1. august 2012 og 35 mio. EUR den 31. december 2012.

iii) Kapitaltilførsel fra stabilitetsfonden til Nea Proton Bank før salget til Eurobank (foranstaltning NP3)

- (95) I henhold til salgskontrakten af 15. juli 2013 havde stabilitetsfonden allerede forpligtet sig til at tilføre 395 mio. EUR til Nea Proton Bank ⁽⁵⁴⁾. Stabilitetsfonden udbetalte disse 395 mio. EUR den 28. august 2013.

2.3.4.2. Støtteforanstaltninger til New TT Bank

- (96) Siden 2008 har T Bank, TT Bank og New TT Bank modtaget støtte i henhold til flere foranstaltninger. Tabel 8 giver et overblik over disse støtteforanstaltninger.

⁽⁵²⁾ Det resterende beløb blev betalt af stabilitetsfonden, da denne i henhold til artikel 9, stk. 12, i lov 4051/2012, som relevant, erstattede HDIGF i dennes funktion til dækning af det udækkede finansieringsbehov pr. 29. februar 2012.

⁽⁵³⁾ Decision 2/3/9.4.2012 of the Resolution Measures Committee of the Bank of Greece.

⁽⁵⁴⁾ Se betragtning 53.

Tabel 8

Overblik over støtteforanstaltninger til T Bank og TT Bank

Støttemodtager	Foranstaltning	Beskrivelse	Støttebevilgende enhed	Dato	Statsstøttebeløb (mio. EUR)
T Banks aktiviteter overført til TT Bank ⁽¹⁾	T	Finansiering af udækket finansieringsbehov fra T Bank til TT Bank (del 1)	HDIGF	December 2011	450
		Efter slutberegningen af det udækkede finansieringsbehov: finansiering af resten af det udækkede finansieringsbehov fra T Bank til TT Bank (del 2)	Stabilitetsfonden	14.2.2013	227
		T-støtte i alt			677
TT Bank	TT Kapitaltilførsel	Kapital i henhold til rekapitaliseringsforanstaltningen: Den græske stats præferenceaktier	Staten	Maj 2009	224,96
New TT Bank (overgangs-institut)	NTT1 Udækket finansieringsbehov fra TT til NTT	Finansiering af udækket finansieringsbehov fra TT Bank til New TT Bank (del 1)	Stabilitetsfonden	29.1.2013	2 730,8
		Efter slutberegningen af det udækkede finansieringsbehov: finansiering af resten af det udækkede finansieringsbehov fra TT Bank til New TT Bank (del 2)	Stabilitetsfonden	14.6.2013	1 001,7
		NTT1-støtte i alt			3 732,6
	NTT2 Tilførsel af startkapital	New TT Banks startkapital	Stabilitetsfonden	29.1.2013	500

⁽¹⁾ Ifølge Kommissionens afgørelse af 16. maj 2012 i statsstøttesag SA.34115 (12/NN) — Grækenland, »Resolution of T Bank« («T Bank-afgørelsen»), EUT 284 af 20.9.2012, s. 6, og New TT-indledningsafgørelsen blev foranstaltningen vurderet til at være statsstøtte til fordel for de T Bank-aktiviteter, som var blevet overført til TT Bank.

2.3.4.2.1. Støtteforanstaltning til T Bank

Intervention fra HDIGF's afviklingsordning til fordel for T Bank på 677 mio. EUR (foranstaltning T)

- (97) HDIGF's afviklingsordning og stabilitetsfonden finansierede det udækkede finansieringsbehov, der var opstået som følge af overførslen af aktiviteter fra T Bank til TT Bank, og som repræsenterede forskellen mellem dagsværdien af de aktiver, der blev overført fra T Bank til TT Bank, og dagsværdien af de overførte passiver. I overensstemmelse med den græske nationalbanks beslutning af 17. december 2011 blev der fra HDIGF's afviklingsordning betalt 450 mio. EUR ⁽⁵⁵⁾ svarende til omtrent to tredjedele af det anslåede udækkede finansieringsbehov. Efter færdigberegning af det udækkede finansieringsbehov til 677 mio. EUR betalte stabilitetsfonden ⁽⁵⁶⁾ den 14. februar 2013 i henhold til den græske nationalbanks beslutning af 9. april 2012 ⁽⁵⁷⁾ det resterende beløb på 227 mio. EUR ⁽⁵⁸⁾ til New TT Bank.

⁽⁵⁵⁾ Det oprindelige udækkede finansieringsbehov blev anslået til 700 mio. EUR i henhold til den græske nationalbanks kredit- og forsikringskommissions beslutning 26/2/17.12.2011.

⁽⁵⁶⁾ Se fodnote 53.

⁽⁵⁷⁾ Decision 2/1/9.4.2012 of the Resolution Measures Committee of the Bank of Greece.

⁽⁵⁸⁾ Vedrørende de 227 mio. EUR, som stabilitetsfonden betalte til New TT Bank, var det bestemt i den græske nationalbanks afviklingsforanstaltningskommissions beslutning af 3. maj 2012, at stabilitetsfonden i overensstemmelse med artikel 9, stk. 12, i lov 4051/2012 havde pligt til i stedet for HDIGF ikke kun at honorere HDIGF's nye, men også dens uopfyldte forpligtelser frem til ikrafttrædelsen af lov 4051/2012 af 29. februar 2012. Derfor indsendte stabilitetsfonden en ansøgning om ophævelse af den pågældende beslutning truffet af den græske nationalbank til det græske statsråd. New TT Bank har af den grund forpligtet sig over for stabilitetsfonden ved brev af 11. februar 2013 til, at den vil tilbagebetale beløbet på 227 mio. EUR til stabilitetsfonden, hvis statsrådet træffer afgørelse til fordel for stabilitetsfonden. Se fodnote 31, s. 6 og 48.

2.3.4.2.2. Støtteforanstaltning til TT Bank

Statslig rekapitalisering modtaget af TT Bank (foranstaltning TT)

- (98) I maj 2009 modtog TT Bank en kapital på 224,96 mio. EUR svarende til ca. 2,9 % af dens risikovægtede aktiver på det pågældende tidspunkt fra Grækenland. TT Bank modtog kapitaltilførslen i henhold til rekapitaliseringsforanstaltningen, der er led i den græske bankstøtteordning. Kapitaltilførslen skete med præferenceaktier.

2.3.4.2.3. Støtteforanstaltninger til New TT Bank

i) Dækning af New TT Banks udækkede finansieringsbehov på 3 732,6 mio. EUR (foranstaltning NTT1)

- (99) Stabilitetsfonden finansierede New TT Banks udækkede finansieringsbehov svarende til forskellen mellem værdien af de aktiver, der blev overført fra TT Bank til New TT Bank, og den nominelle værdi af de overførte passiver. I overensstemmelse med den græske nationalbanks beslutning af 18. januar 2013 betalte stabilitetsfonden den 29. januar 2013 2 730,8 mio. EUR ⁽⁵⁹⁾ svarende til omtrent to tredjedele af det anslåede udækkede finansieringsbehov. Efter at den græske nationalbank havde færdigberegnet det udækkede finansieringsbehov til 3 732,6 mio. EUR ⁽⁶⁰⁾, betalte stabilitetsfonden den 14. juni 2013 i henhold til den græske nationalbanks beslutning af 21. maj 2013 det resterende beløb på 1 001,7 mio. EUR til New TT Bank.

ii) Kapitaltilførsler fra stabilitetsfonden til New TT Bank (foranstaltning NTT2)

- (100) Stabilitetsfonden var eneaktionær i New TT Bank og ydede den statsstøtte i form af startkapital (ordinære aktier) for 500 mio. EUR.

2.4. OMSTRUKTURERINGSPLANEN OG DEN NYE FORRETNINGSMODEL

- (101) Den 16. april 2014 fremsendte Grækenland omstruktureringsplanen for banken, hvori det forklares, hvordan banken som en enhed dannet ved køb af Nea Proton Bank og New TT Bank agter at genoprette sin langsigtede rentabilitet.

2.4.1. Indenlandske tjenester

- (102) Ved hjælp af omstruktureringsplanen vil banken fokusere på sin kernebankvirksomhed i Grækenland. Mens dens internationale virksomheder udgjorde ca. 26 % af lånene i 2010 ⁽⁶¹⁾, var denne andel allerede faldet til 20 % ved udgangen af 2012, og den vil falde yderligere til [...] % ved udgangen af 2018 ⁽⁶²⁾.
- (103) Bankens højeste prioritet er at sikre overlevelsen og rentabiliteten i sin græske bankvirksomhed inden udgangen af omstruktureringsperioden (31. december 2018). Derfor indeholder omstruktureringsplanen en række foranstaltninger til forbedring af bankens driftseffektivitet og nettorentetilæg samt foranstaltninger, der styrker dens kapitalstilling og balancestruktur.
- (104) Hvad angår driftseffektivitet, havde banken allerede påbegyndt et omfattende rationaliseringsprogram længe før købet af New TT Bank og Nea Proton Bank. Siden 2010 har banken nedbragt sin fysiske tilstedeværelse i Grækenland. Som selvstændig enhed (dvs. uden opkøbet af New TT Bank og Nea Proton Bank) har den skåret antallet af filialer ned fra 564 i juni 2008 til [...] i 2014 og desuden nedbragt medarbejderantallet i Grækenland (fra 10 142 i 2008 til 9 037 i 2012) ⁽⁶³⁾.
- (105) I omstruktureringsperioden regner banken med proforma — det vil sige, at Nea Proton Bank og New TT Bank ⁽⁶⁴⁾ indregnes — at sænke antallet af filialer yderligere fra 645 pr. 31. december 2012 til [...] pr. 31. december 2018 og antallet af medarbejdere fra 12 430 til [...].

⁽⁵⁹⁾ Det oprindelige udækkede finansieringsbehov blev anslået til ca. 4 096 mio. EUR i henhold til den græske nationalbanks afviklingsforanstaltningskommissions beslutning 7/1/18.1.2013.

⁽⁶⁰⁾ Decision 11/1/21.5.2013 of the Resolution Measures Committee of the Bank of Greece.

⁽⁶¹⁾ EFG Eurobank, Annual report 2010, s. 9: <http://www.eurobank.gr/Uploads/pdf/Eurobank%20FIN%20AR%202010%20en.pdf>

⁽⁶²⁾ Omstruktureringsplanen s. 50, baseret på nettolåneværdien.

⁽⁶³⁾ Omstruktureringsplanen s. 62-63.

⁽⁶⁴⁾ Omstruktureringsplanen s. 64 (2012-tal på proformabasis).

- (106) Den forøgede effektivitet med hensyn til filialer og personale vil bidrage til nedbringelsen af de samlede omkostninger for hele den græske bankvirksomhed med [...] % fra 913 mio. EUR om året i 2013 ⁽⁶⁵⁾ til [...] mio. EUR i 2018 ⁽⁶⁶⁾. Som følge heraf vil den forventede omkostningsprocent for bankens græske bankvirksomhed falde til under [...] % ved slutningen af omstrukturingsperioden fra 60 % i 2012.
- (107) Omstrukturingsplanen beskriver også, hvordan banken vil slanke sine finansieringsomkostninger, hvilket er afgørende for at genskabe rentabiliteten. Banken forventer at kunne betale lavere indlånsrenter på sine indlån takket være det mere stabile økonomiske klima og især den forventede stabilisering og genopretning af den græske økonomi, som forventes at være i vækst fra 2014 og frem. Indlånsrentespændet (gennemsnitlig rente på aftaleindskud, anfordringsindskud og opsparingskonti) forventes at falde i Grækenland fra 223 basispoint i 2012 til [...] basispoint i 2018 ⁽⁶⁷⁾. Dette fald i rentespændet skulle primært opnås ved at betale meget lavere renter på aftaleindskud. Ligeledes vil bankens afhængighed af likviditetsstøtte i en nødsituation og finansiering fra Eurosystemet i det hele taget falde fra 42,9 % af dens samlede aktiver på koncernplan i 2012 til [...] % i 2018 ⁽⁶⁸⁾.
- (108) Ifølge omstrukturingsplanen forventes det, at banken også styrker sin balance. Forholdet mellem dens nettoudlån og -indlån i Grækenland vil falde til [...] % i 2018 (fra 160 % i 2012 og 115 % i 2013) ⁽⁶⁹⁾, mens dens kapitalgrundlag vil blive forbedret med en Tier-1 kernekapital (CT1) på [...] % på koncernplan i 2018 ⁽⁷⁰⁾ (i stedet for en negativ egenkapital forud for den første bro-rekapitalisering).
- (109) En anden af bankens strategiske prioriteter er forvaltningen af nødlidende lån. Ud over skærpede kreditprocedurer vedrørende lånenes oprindelse såvel som omlægning af nødlidende lån lægges der i omstrukturingsplanen vægt på håndtering af nødlidende fordringer med oprettelsen af en ny afdeling for afbødende foranstaltninger. Denne afdeling vil få til opgave at omlægge nødlidende fordringer. Den får 30-50 medarbejdere, der er eksperter i afbødende relationsforvaltning ⁽⁷¹⁾. Andelen af nødlidende lån vil nå op på [...] % på koncernplan i 2015 ([...] % i 2015 for det græske hjemlige marked ⁽⁷²⁾) og derefter begynde at falde til forventet [...] % ved udgangen af omstrukturingsperioden ⁽⁷³⁾ (30 % i Grækenland før gældsafskrivning). Den græske nationalbanks nedskrivninger på lån vil falde fra 1 652 mio. EUR i 2013 til [...] mio. EUR i 2018 ⁽⁷⁴⁾ takket være genopretningen af den græske økonomi.
- (110) Forbedringen af driftseffektiviteten, nedbringelsen af nettorentetillægget og den faldende risikoomkostning vil sætte banken i stand til at blive rentabel i Grækenland fra 2015 og frem. Banken forventer, at dens tab på konsolideret niveau vil beløbe sig til [...] mio. EUR i 2014 og [...] mio. EUR i 2015, mens dens indtægter vil beløbe sig til [...] mio. EUR, [...] mio. EUR og [...] mio. EUR i henholdsvis 2016, 2017 og 2018 ⁽⁷⁵⁾. Dens konsoliderede egenkapitalforrentning vil nå op på [...] % i 2018 ⁽⁷⁶⁾. Rentabilitetsniveauet vil primært blive drevet af det græske marked (med en forrentning af egenkapitalen på [...] % ved udgangen af omstrukturingsperioden), mens [...] og [...] vil opnå en lavere rentabilitet (henholdsvis [...] % og [...] %).

2.4.2. International bankvirksomhed

- (111) Banken har allerede påbegyndt nedgearing og omstrukturering af sit internationale net. Den har allerede solgt datterselskaber i Tyrkiet (Eurobank Tefken) og Polen (EFG Polen). Det forretningsmæssige underskud, dvs. forskellen mellem udestående indlån og udlån for et givet datterselskab, i det tilbageværende internationale net er faldet fra 1,7 mia. EUR i 2010 til 0,8 mia. EUR, mens driftsomkostningerne blev nedbragt med 9 % fra 2010 til 2012 ⁽⁷⁷⁾.

⁽⁶⁵⁾ Fremsendt af banken 10. september 2013.

⁽⁶⁶⁾ Omstrukturingsplanen s. 64.

⁽⁶⁷⁾ Omstrukturingsplanen s. 61.

⁽⁶⁸⁾ Finansielle prognoser vedlagt omstrukturingsplanen, anmeldt til Kommissionen den 16. april 2014.

⁽⁶⁹⁾ Omstrukturingsplanen s. 76.

⁽⁷⁰⁾ Se fodnote 69.

⁽⁷¹⁾ Omstrukturingsplanen s. 62.

⁽⁷²⁾ Omstrukturingsplanen s. 51.

⁽⁷³⁾ Se fodnote 68.

⁽⁷⁴⁾ Se fodnote 72.

⁽⁷⁵⁾ Nettoresultatet af den græske bankvirksomhed bliver positivt fra 2015 med 20 mio. EUR og 304 mio. EUR, 471 mio. EUR og 554 mio. EUR i overskud i henholdsvis 2016, 2017 og 2018.

⁽⁷⁶⁾ Se fodnote 68.

⁽⁷⁷⁾ Tallene er fremsendt af banken den 9. maj 2013.

- (112) Banken vil fortsat nedgeare og omstrukturere sit internationale net. Navnlig har banken forpligtet sig til at indskrænke sin portefølje af internationale aktiver til 8,77 mia. EUR inden 30. juni 2017. Banken har også forpligtet sig til yderligere at nedbringe denne portefølje til 3,5 mia. EUR, hvis stabilitetsfonden bliver nødt til at tilføre over en mia. EUR i den kommende aktiekapitalforhøjelse.
- (113) En af de muligheder, som banken har undersøgt ifølge omstrukturingsplanen for at nå dette mål, er at sælge sine aktiviteter i [...] ⁽⁷⁸⁾.
- (114) Disse afhændelser udgør [...] % af bankens udenlandske aktiver pr. 31. december 2012. Udenlandske aktiver ville derfor beløbe sig til [...] mia. EUR pr. 31. december 2018 med et internationalt net, der fokuserer på [...] og [...].
- (115) Omstrukturingsplanen understreger behovet for at reducere de udenlandske datterselskabers afhængighed af deres græske moderselskab, for så vidt angår deres finansieringsbehov, og for at fortsætte med at beskytte bankens kapitalposition.
- (116) Derfor planlægger banken at gennemføre et program med væsentlige omkostningsbesparelser i det internationale net, [...]. I f.eks. [...] vil [...] filialer blive lukket, mens personalet vil blive skåret ned med [...] ansatte fra 31. december 2012 indtil salget af datterselskabet i [...] ⁽⁷⁹⁾.
- (117) Banken vil reducere sin samlede finansiering af de udenlandske datterselskaber fra 2 mia. EUR i 2012 til [...] i 2018 ⁽⁸⁰⁾, mens egenkapitalforrentningen vil nå op på [...] % og [...] % i henholdsvis [...] og [...].

2.4.3. Andre aktiviteter end bankvirksomhed: salg af forsikringer, virksomheder og fast ejendom

- (118) Banken har reduceret sit ejerskab i det datterselskab, der handler med fast ejendom, Eurobank Properties, til under 35 % ved hjælp af en aktiekapitalforhøjelse med en positiv virkning for bankens egentlige kernekapital ⁽⁸¹⁾. Banken vil afhænde datterselskabet helt inden 31. december 2018.
- (119) Banken planlægger også at sælge sine forsikringsdatterselskaber inden [...].

2.4.4. Privat kapitaltilførsel og bidrag fra eksisterende aktionærer og efterstillede kreditorer

- (120) Det lykkedes banken at rejse kapital på markedet og derved reducere den statsstøtte, den havde brug for.
- (121) Aktionærerne fik deres rettigheder kraftigt udvandet ved rekapitaliseringen foråret 2013, idet stabilitetsfonden fik 98,56 % af bankens aktier, hvilket kun efterlod 1,44 % til de tidligere aktionærer. Derfor overtog stabilitetsfonden den fulde kontrol med banken i juni 2013. Der er ikke udbetalt kontant udbytte siden 2008.
- (122) I februar 2012 tilbød banken at købe hybridinstrumenter tilbage fra private investorer til en kurs på mellem 40 og 50 % af den nominelle værdi. Denne tilbagekøbspris blev fastsat på grundlag af instrumenternes markedsværdi og indeholdt en præmie på højst 10 procentpoint, som blev tilføjet for at give investorerne et incitament til at deltage i tilbagekøbet. Tilbuddet blev accepteret i et omfang, der svarede til knap 50 % af instrumenternes nominelle værdi, hvilket gav banken et udbytte på 248 mio. EUR ⁽⁸²⁾ efter omkostninger til transaktionen.
- (123) I maj 2013 annoncerede banken endnu en passivstyringsoperation. Banken tilbød kreditorerne mulighed for at konvertere deres værdipapirer fra den lavere kernekapital og supplerende kapital for et udestående på 662 mio. EUR til ordinære aktier til kurs pari. Konverteringskursen blev fastsat, så den svarede til den tegningskurs, som

⁽⁷⁸⁾ Banken har ikke forpligtet sig til at gennemføre netop dette afhændelsesprogram og har fortsat som beskrevet i bilaget frie hænder til at vælge en anden strategi for at nå det overordnede mål.

⁽⁷⁹⁾ Se fodnote 68.

⁽⁸⁰⁾ Se fodnote 68.

⁽⁸¹⁾ Meddelelse fra Eurobank af 19. juni 2013: http://www.eurobank.gr/Uploads/pdf/EuproVeryFinalEnglish_190613.pdf

⁽⁸²⁾ Bekendtgørelse af resultaterne af udbuddet af værdipapirer i den eksisterende kernekapital (Tier1) og lavere supplerende kapital (Lower Tier 2) af 20. februar 2013: http://www.eurobank.gr/Uploads/pdf/Harper%20-%20Final%20Results%20Press%20Release%20_Eng.pdf

stabilitetsfonden betalte ved rekapitaliseringen foråret 2013 ⁽⁸³⁾. Her accepteredes 48 %. Eftersom indehaverne af obligationer i Lower Tier 1 og Lower Tier 2 konverterede deres værdipapirer til lavere efterstillede instrumenter uden kontant betaling, beløb den rejste kapital sig til 317 mio. EUR.

- (124) Som følge af de to tilbagekøb faldt beholdningen af efterstillet gæld og hybridgæld fra 1 045 mio. EUR pr. 31. december 2011 til 283 mio. EUR pr. 31. december 2013 ⁽⁸⁴⁾.

2.5. DE GRÆSKE MYNDIGHEDERS TILSAGN

- (125) Grækenland afgav løfte om, at banken og dens tilknyttede selskaber vil gennemføre den omstruktureringsplan, der blev fremsendt den 16. april 2014, og forpligtede sig yderligere med hensyn til gennemførelsen af omstruktureringsplanen (»tilsagnene«). Tilsagnene, der findes i bilaget, gengives kort i dette afsnit.
- (126) For det første har Grækenland afgivet løfte om, at banken vil omstrukturere sine forretningsaktiviteter i Grækenland ved at fastsætte et maksimalt antal filialer og medarbejdere samt et maksimalt beløb for de samlede omkostninger, som skal overholdes pr. 31. december 2017 ⁽⁸⁵⁾.
- (127) Grækenland har også givet tilsagn om, at banken vil nedbringe sine omkostninger ved indlån i Grækenland og overholde et bestemt maksimum for forholdet mellem nettoudlån og indlån pr. 31. december 2017 ⁽⁸⁶⁾.
- (128) Vedrørende bankens udenlandske datterselskaber har Grækenland forpligtet sig til, at banken ikke vil give dem yderligere kapitalstøtte, medmindre en række forud definerede betingelser er opfyldt. Grækenland har også givet tilsagn om, at banken vil foretage en betydelig nedgearing af sine internationale aktiver inden 30. juni 2018 ⁽⁸⁷⁾.
- (129) Grækenland har afgivet løfte om, at banken vil afhænde sin forsikringsvirksomhed, sit datterselskab, der handler med fast ejendom, og en række værdipapirer og nedbringe størrelsen på sin egenkapitalportefølje. Desuden vil banken undlade at købe ikkeinvesteringsværdige værdipapirer, med begrænsede undtagelser ⁽⁸⁸⁾.
- (130) Grækenland gav en række tilsagn om selskabsledelsen (»corporate governance«) af banken. Grækenland lovede at begrænse lønniveauet for bankens ansatte og ledere, få banken til at overholde græske love om selskabsledelse og etablere en effektiv og tilstrækkelig organisationsstruktur ⁽⁸⁹⁾.
- (131) Grækenland har også lovet, at banken vil styrke sin kreditpolitik for at forebygge enhver forskelsbehandling på ethvert stadium af kreditprocessen og sikre, at beslutninger om ydelse og omstrukturering af lån sigter mod at maksimere bankens rentabilitet. Grækenland har givet tilsagn om, at banken vil forbedre overvågningen af kreditrisikoen samt omstruktureringen af lånene ⁽⁹⁰⁾.
- (132) En række tilsagn handler om bankens transaktioner med tilknyttede låntagere. Disse tilsagn skal sikre, at banken ikke afviger fra fornuftig bankpraksis ved udlån eller omstrukturering af udlån til sine medarbejdere, direktører og aktionærer samt til offentlige enheder, politiske partier og medievirksomheder ⁽⁹¹⁾.
- (133) Endelig har Grækenland afgivet løfte om at indføre yderligere restriktioner for banken såsom forbud mod udbetaling af kuponrente og udbytte, forbud mod opkøb og forbud mod at annoncere ⁽⁹²⁾.
- (134) Disse tilsagn vil blive overvåget indtil 31. december 2018 af en tilsynsførende administrator.

⁽⁸³⁾ Passivstyringsoperation: http://www.eurobank.gr/Uploads/pdf/Press%20Release_Offer%20Results_ENGLISH.pdf and Report of the Hellenic Financial Stability Fund for the period January-June 2013: http://www.hfsf.gr/files/HFSF_activities_Jan_2013_Jun_2013_en.pdf

⁽⁸⁴⁾ Se de konsoliderede årsregnskaber for 2011 og 2013.

⁽⁸⁵⁾ Se tilsagnene i bilaget, kapitel II.

⁽⁸⁶⁾ Se fodnote 85.

⁽⁸⁷⁾ Se fodnote 85.

⁽⁸⁸⁾ Se fodnote 85.

⁽⁸⁹⁾ Se tilsagnene i bilaget, kapitel III, afsnit A.

⁽⁹⁰⁾ Se fodnote 89.

⁽⁹¹⁾ Se fodnote 89.

⁽⁹²⁾ Se tilsagnene i bilaget, kapitel III, afsnit C.

- (135) I forbindelse med bankens aktuelle kapitaltilførsel afgav Grækenland, eftersom stabilitetsfonden er bagstopper for kapitaltilførslen, desuden et separat løfte om, at landet ville gennemføre de foranstaltninger, der er fastlagt i artikel 6a i loven om stabilitetsfonden som ændret den 30. marts 2014, hvorved man søger at fordele det resterende udekkeede finansieringsbehov hos et givet kreditinstitut på indehaverne af dettes kapitalinstrumenter og andre efterstillede passiver i nødvendigt omfang forud for enhver kapitaltilførsel fra stabilitetsfonden.

3. BEGRUNDELSE FOR INDLEDNING AF DEN FORMELLE UNDERSØGELSESPROCEDURE

3.1. BEGRUNDELSE FOR INDLEDNING AF DEN FORMELLE UNDERSØGELSESPROCEDURE VEDRØRENDE DEN FØRSTE BRO-REKAPITALISERING

- (136) Den 27. juli 2012 indledte Kommissionen den formelle undersøgelsesprocedure for at kontrollere, om betingelserne for bankmeddelelsen fra 2008 ⁽⁹³⁾ blev opfyldt med hensyn til den første bro-rekapitaliserings hensigtsmæssighed, nødvendighed og proportionalitet, sådan som den blev ydet af stabilitetsfonden til fordel for banken (foranstaltning B1).
- (137) Med hensyn til foranstaltningens hensigtsmæssighed udtrykte Kommissionen på baggrund af, at støtten blev givet efter en forudgående rekapitalisering og likviditetsstøtte, og i betragtning af den lange redningsperiode tvivl om, hvorvidt banken havde gjort alt, hvad den kunne, for at undgå behov for støtte i fremtiden ⁽⁹⁴⁾. Desuden stod det ikke klart for Kommissionen, hvem der skulle kontrollere banken, når den første bro-rekapitalisering blev erstattet af en permanent rekapitalisering ⁽⁹⁵⁾, idet banken måske ville komme under enten statens eller en privat mindretalsaktionærs kontrol. Kommissionen bemærkede, at den ønskede at sikre, at kvaliteten af bankens ledelse og navnlig dens udlånsproces ikke skulle forringes i nogen af tilfældene.
- (138) Med hensyn til nødvendigheden af den første bro-rekapitalisering satte Kommissionen i betragtning 66 til Eurobank-indledningsafgørelsen spørgsmålstejn ved, om der var truffet enhver mulig foranstaltning til at undgå, at banken igen ville få brug for støtte i fremtiden. Eftersom varigheden af bro-rekapitaliseringsperioden var usikker, kunne Kommissionen heller ikke konkludere, om den var tilstrækkelig og overholdt statsstøttereglernes principper for forrentning og byrdefordeling. Da vilkårene for omlægning af den første bro-rekapitalisering til en permanent rekapitalisering desuden ikke var kendt på tidspunktet, da Eurobank-indledningsafgørelsen blev truffet, kunne Kommissionen ikke vurdere dem.
- (139) Med hensyn til foranstaltningens proportionalitet udtrykte Kommissionen tvivl om, hvorvidt beskyttelsesforanstaltningerne (forbuddene mod at annoncere, at udbetale kuponrente og udbytte og mod call-optioner og tilbagekøb som beskrevet i betragtning 71 til Eurobank-indledningsafgørelsen) var tilstrækkelige i henseende til den første bro-rekapitalisering. Desuden anførte Kommissionen i betragtning 72 til Eurobank-indledningsafgørelsen, at der kunne forekomme konkurrenceforvridning som følge af manglen på regler imod, at stabilitetsfonden koordinerede alle de fire største græske banker (nemlig banken, Alpha Bank, NBG og Piraeus), og manglen på tilstrækkelige beskyttelsesforanstaltninger imod, at de udvekslede kommercielt følsomme oplysninger. Kommissionen foreslog derfor at udpege en tilsynsførende administrator, som skulle være fysisk til stede i banken.

3.2. BEGRUNDELSE FOR INDLEDNING AF DEN FORMELLE UNDERSØGELSESPROCEDURE VEDRØRENDE NEA PROTON BANK

- (140) Den 26. juli 2012 indledte Kommissionen en formel undersøgelsesprocedure for at kontrollere, om interventionen fra HDIGF's afviklingsordning på 1 122 mio. EUR (foranstaltning NP1) og kapitaltilførslen fra stabilitetsfonden på 250 mio. EUR samt de forskellige kapitaltilførsler fra stabilitetsfonden på i alt 300 mio. EUR (foranstaltning NP2) til fordel for Nea Proton Bank overholdt de generelle forenelighedskriterier og kravene i bankmeddelelsen fra 2008, rekapitaliseringsmeddelelsen ⁽⁹⁶⁾ og omstruktureringsmeddelelsen ⁽⁹⁷⁾ (genoprettelse af langsigtet rentabilitet, byrdefordeling og begrænsning af støtte til det nødvendige minimum, samt begrænsning af konkurrencefordrejning).

⁽⁹³⁾ Meddelelse fra Kommissionen — Statsstøttereglerne anvendelse på foranstaltninger truffet over for pengeinstitutter i forbindelse med den aktuelle globale finanskrisen (EUT C 270 af 25.10.2008, s. 8).

⁽⁹⁴⁾ Betragtning 59 til Eurobank-indledningsafgørelsen.

⁽⁹⁵⁾ Betragtning 63 til Eurobank-indledningsafgørelsen.

⁽⁹⁶⁾ Meddelelse fra Kommissionen — Rekapitalisering af pengeinstitutter under den aktuelle finanskrisen: Støttens begrænsning til det nødvendige minimum og sikkerhedsforanstaltninger mod uforholdsmæssige konkurrencefordrejninger, (EUT C 10 af 15.1.2009, s. 2).

⁽⁹⁷⁾ Meddelelse fra Kommissionen om genoprettelse af rentabiliteten i finanssektoren under den nuværende krise og vurdering af omstruktureringsforanstaltninger på grundlag af statsstøttereglerne (EUT C 195 af 19.8.2009, s. 9).

- (141) Med hensyn til foranstaltningernes hensigtsmæssighed anførte Kommissionen, at foranstaltningerne var hensigtsmæssige som redningsstøtte.
- (142) Med hensyn til foranstaltningernes nødvendighed bemærkede Kommissionen, at interventionen fra HDIGF's afviklingsordning var nødvendig både med hensyn til beløb og form, mens stabilitetsfondens kapitaltilførsler kun var nødvendige i formen. Men for så vidt angår beløbet for kapitaltilførslerne fra stabilitetsfonden, udtrykte Kommissionen i betragtning 59 til Nea Proton-indledningsafgørelsen tvivl om, hvorvidt Nea Proton Bank ville kunne genoprette sin langsigtede rentabilitet som selvstændig enhed, og hvorvidt en isoleret omstrukturering var den billigste tilgængelige løsning. Kommissionen anførte desuden i betragtning 60 og 61 til Nea Proton-indledningsafgørelsen, at Nea Proton Banks manglende evne til at forrente rekapitaliseringen fra stabilitetsfonden skabte tvivl om, hvorvidt den grundlæggende var en sund bank, og derfor også skabte et behov for en gennemgribende omstrukturering.
- (143) Med hensyn til foranstaltningernes proportionalitet mente Kommissionen, at foranstaltningerne var proportionale som redningsstøtte.
- (144) For så vidt angår genoprettelsen af Nea Proton Banks langsigtede rentabilitet, udtrykte Kommissionen i betragtning 65 til Nea Proton-indledningsafgørelsen tvivl om, hvorvidt denne bank kunne gøres rentabel som selvstændig enhed.
- (145) Kommissionen tvivlede på, at den foreslåede omstrukturering var tilstrækkelig i forhold til det nødvendige på grund af den manglende forrentning.

3.3. BEGRUNDELSE FOR INDLEDNING AF DEN FORMELLE UNDERSØGELSESPROCEDURE VEDRØRENDE NEW TT BANK

- (146) Den 6. maj 2013 indledte Kommissionen den formelle undersøgelsesprocedure for at kontrollere, om tilførslen på 4,1 mia. EUR til dækning af det udækkede finansieringsbehov for de aktiviteter, der blev overført fra TT Bank til New TT Bank (foranstaltning NTT1), kapitaltilførslen fra stabilitetsfonden på 500 mio. EUR til New TT Bank (foranstaltning NTT2), kapitaltilførslen på 224,96 mio. EUR i form af præferenceaktier i henhold til den græske bankstøtteordning til TT Bank (foranstaltning TT) samt interventionen fra HDIGF's afviklingsordning på 0,68 mia. EUR til fordel for T Banks aktiver, der blev overført til TT Bank (foranstaltning T), overholdt de generelle forenelighedskriterier og kravene i bankmeddelelsen fra 2008, rekapitaliseringsmeddelelsen og omstruktureringsmeddelelsen (genoprettelse af langsigtet rentabilitet, byrdefordeling og begrænsning af støtte til det nødvendige minimum samt begrænsning af konkurrencefordrejning).
- (147) Kommissionen fandt, at både foranstaltning NTT2 og NTT1 var hensigtsmæssige og nødvendige i deres form som redningsstøtte. For så vidt angår nødvendigheden af foranstaltning NTT2 med hensyn til beløbets størrelse, mente Kommissionen, der tvivlede på New TT Banks langsigtede rentabilitet som selvstændig enhed, at en omstrukturering af den alene måske ikke var den eneste og billigste tilgængelige løsning ⁽⁹⁸⁾. Med hensyn til forrentningen af de to foranstaltninger anførte Kommissionen, at dækningen af det udækkede finansieringsbehov var en endelig omkostning uden fremtidige indtægter til modregning, hvilket skabte behov for en gennemgribende omstrukturering ⁽⁹⁹⁾.
- (148) Med hensyn til de to foranstaltningers proportionalitet mente Kommissionen, at foranstaltning NTT2 og NTT1 var proportionale som redningsstøtte på kort sigt, men krævede i betragtning 79 til New TT-indledningsafgørelsen, at der hurtigt blev truffet foranstaltninger til begrænsning af negative afsmittende virkninger.
- (149) For så vidt angår foreneligheden af foranstaltning T, har Kommissionen allerede midlertidigt godkendt den som redningsstøtte den 16. maj 2012 i sin afgørelse om afvikling af T Bank (T Bank-afgørelsen) ⁽¹⁰⁰⁾, men kunne ikke give en endelig godkendelse af støtten til T Banks aktiviteter, der blev overført til TT Bank. Kommissionen forlængede i New TT-indledningsafgørelsen ⁽¹⁰¹⁾ sin tilladelse til foranstaltningen som redningsstøtte, indtil den kunne træffe en endelig afgørelse om en ajourført version af omstruktureringsplanen for TT Bank.

⁽⁹⁸⁾ Betragtning 73 til New TT-indledningsafgørelsen.

⁽⁹⁹⁾ Betragtning 75 og 77 til New TT-indledningsafgørelsen.

⁽¹⁰⁰⁾ Kommissionens afgørelse af 16. maj 2012 i statsstøttesag SA.34115 (12/NN) »Resolution of T Bank« (EUT C 284 af 20.9.2012, s. 9).

⁽¹⁰¹⁾ Betragtning 83 til New TT-indledningsafgørelsen.

- (150) Med hensyn til disse foranstaltningers forenelighed med omstrukturingsmeddelelsen tvivlede Kommissionen på, at New TT Bank kunne genoprette sin langsigtede rentabilitet som selvstændig enhed. Skepsissen skyldtes det begrænsede antal foreslåede foranstaltninger, som New TT Bank skulle træffe for at skabe indtægter i fremtiden, usikkerheden om den frivillige fratrædelsesordning med hensyn til tidsplanen og medarbejdernes accept, manglen på yderligere foranstaltninger til nedbringelse af personaleomkostningerne, manglen på foranstaltninger til rationalisering af filialnettet efter købet af T Bank og en samtidig manglende udnyttelse af potentielle synergieffekter ⁽¹⁰²⁾.
- (151) I betragtning 90 og 91 til New TT-indledningsafgørelsen udtrykte Kommissionen bekymring for, om den ambitiøse nedsættelse af rentetillæggene for eksisterende indskud og forøgelse af lånemargenerne på nye lån kunne gennemføres, uden at New TT Bank mistede et betydeligt antal kunder, og uden usikker långivning. Desuden var Kommissionen i tvivl om, hvorvidt New TT Bank kunne fordoble sin udlånsportefølje til erhvervskunder, og hvorvidt den med sin manglende ekspertise kunne nå den planlagte kraftige vækststigning i nettorenteindtægten.
- (152) Derfor indtog Kommissionen i betragtning 95 til New TT-indledningsafgørelsen den holdning, at reintegrationen af TT Bank i et større, rentabelt finansielt selskab ville forbedre New TT Banks rentabilitetsudsigter, idet det ville muliggøre en omkostningsrationalisering, omlægning af priser på indskud og nye lån og en større vifte af produkter.
- (153) Da New TT Bank omfattede de økonomiske aktiviteter, som tidligere lå hos TT Bank, herunder T Banks, indledte Kommissionen en formel undersøgelsesprocedure vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt foranstaltning T og TT rummede en langsigtet løsning på New TT Banks rentabilitet, og opfordrede berørte parter til at fremsende bemærkninger.
- (154) Med hensyn til byrdefordeling mente Kommissionen, at en omstrukturering af New TT Bank alene ville få omstrukturingsomkostningerne til at stige, og tvivlede derfor på, at statsstøtten var begrænset til et minimum. Desuden bemærkede Kommissionen, at der som følge af den manglende forrentning — til trods for at der var opnået et tilstrækkeligt bidrag til byrden fra aktionærer og efterstillede kreditorer, som sandsynligvis var det maksimalt opnåelige — var behov for en gennemgribende omstrukturering, både med hensyn til rentabilitetsforanstaltninger og foranstaltninger til begrænsning af konkurrencefordrejninger. Kommissionen bemærkede også, at det forhold, at en stor del af de lidte tab stammede fra en gældsfrigørelse for statens vedkommende, berettigede en lavere forrentning ⁽¹⁰³⁾.
- (155) Vedrørende konkurrenceforvridning bemærkede Kommissionen, at det enorme støttebeløb, der gik til TT Bank og de overførte aktiviteter fra T Bank, og den manglende forrentning krævede en gennemgribende omstrukturering og indskrænkning af New TT Banks tilstedeværelse på markedet. Mens tabene primært stammede fra beholdningen af GSO'er, bemærkede Kommissionen, at TT Bank havde haft flere GSO'er end andre græske banker i forhold til sin størrelse, og mente, at der her var tale om en uhensigtsmæssig risiko ⁽¹⁰⁴⁾. Sluttelig bemærkede den, at selv om New TT Bank fortsat var til stede på markedet i næsten samme omfang som TT Bank førhen, ville konkurrencefordrejningerne være begrænsede takket være New TT Banks forholdsvis beskedne størrelse og fraværet af udenlandske aktiviteter. Kommissionen var imidlertid i tvivl om, hvorvidt der var truffet tilstrækkelige foranstaltninger til at begrænse uforholdsmæssige konkurrencefordrejninger, og mente, at et forbud mod at være prisførende og andre adfærdsrelaterede foranstaltninger kunne være nødvendigt ⁽¹⁰⁵⁾.

4. BEMÆRKNINGER FRA BERØRTE PARTER TIL DEN FORMELLE UNDERSØGELSESPROCEDURE VEDRØRENDE DEN FØRSTE BRO-REKAPITALISERING

BEMÆRKNINGER FRA EN GRÆSK BANK

- (156) Den 3. januar 2013 modtog Kommissionen bemærkninger fra en græsk bank til Eurobank-indledningsafgørelsen. Denne græske bank bemærkede, at stabilitetsfondens rekapitalisering af græske banker i princippet var et velkomment skridt i retning af et sundere og mere rentabelt banksystem, og udtrykte ikke modstand mod rekapitaliseringen af Eurobank.
- (157) Selv om den bakkede fuldstændig op om princippet om stabilitetsfondens rekapitalisering af græske banker, forklarede denne græske bank dog, at den forventede, at stabilitetsfondens rekapitalisering — for at minimere konkurrencefordrejninger og undgå forskelsbehandling — blev gjort tilgængelig på lignende vilkår for alle banker, der drev virksomhed i Grækenland.

⁽¹⁰²⁾ Betragtning 88 og 89 til New TT-indledningsafgørelsen.

⁽¹⁰³⁾ Betragtning 103 til New TT-indledningsafgørelsen.

⁽¹⁰⁴⁾ Betragtning 104 til New TT-indledningsafgørelsen.

⁽¹⁰⁵⁾ Betragtning 107 til New TT-indledningsafgørelsen.

5. BEMÆRKNINGER FRA GRÆKENLAND TIL DE FORMELLE UNDERSØGELSESPROCEDURER

5.1. BEMÆRKNINGER FRA GRÆKENLAND TIL DEN FORMELLE UNDERSØGELSESPROCEDURE VEDRØRENDE DEN FØRSTE BRO-REKAPITALISERING

- (158) Den 5. september 2012 fremsendte Grækenland sine bemærkninger, som var udarbejdet af den græske nationalbank og stabilitetsfonden, til Eurobank-indledningsafgørelsen.

5.1.1. Bemærkninger udarbejdet af den græske nationalbank

- (159) Med hensyn til den første bro-rekapitaliserings hensigtsmæssighed bemærkede den græske nationalbank, at beløbet på 18 mia. EUR, hvormed stabilitetsfonden rekapitaliserede de fire største græske banker i maj 2012, var mindre end det beløb, som var nødvendigt, for at disse banker gradvis kunne nå op på og fastholde en Tier-1 kernekapital (CT1), der var fastsat til 10 %, inden juni 2012 og en CT1 fastsat til 7 % i et treårigt negativt stressscenarie. Den bemærkede også, at den første bro-rekapitalisering var midlertidig, idet rekapitaliseringsprocessen ville blive gennemført ved hjælp af forhøjelser af disse fire bankers aktiekapital.
- (160) Den græske nationalbank bemærkede videre, at rekapitaliseringen af de største græske banker var led i den langvarige omstrukturering af den græske banksektor. Den bemærkede, at når en bank forbliver på private hænder, vil ledelsen formentlig ikke blive udskiftet, mens hvis en bank bliver statsejet (dvs. ejet af stabilitetsfonden), kan stabilitetsfonden udnævne en ny ledelse, som under alle omstændigheder vil blive vurderet af den græske nationalbank. Den græske nationalbank bemærkede, at den løbende vurderede rammerne for selskabsledelse, om den enkelte bank havde en tilstrækkelig ledelse, og hver banks risikoprofil for at sikre, at der ikke blev løbet for store risici. Den påpegede også, at stabilitetsfonden allerede havde udpeget repræsentanter til bestyrelsen i de rekapitaliserede banker.
- (161) Med hensyn til nødvendigheden af den første bro-rekapitalisering bemærkede den græske nationalbank, at bankens rekapitalisering var begrænset for at sikre, at de dengang gældende mindstekrav til kapital (8 %) var opfyldt. Den anførte også, at den langstrakte periode før rekapitaliseringerne skyldtes den kraftige forværring af markedsbetingelserne i Grækenland og virkningen af PSI-programmet, hele projektets kompleksitet og behovet for at maksimere private investorers deltagelse i aktiekapitalforhøjelserne.
- (162) Med hensyn til den første bro-rekapitaliserings proportionalitet påpegede den græske nationalbank, at den fulde gennemførelse af omstruktureringsplanen, der skulle fremlægges for Kommissionen, var garanteret i kraft af, at suspenderingen af stabilitetsfondens stemmerettigheder ville blive ophævet, hvis bl.a. omstruktureringsplanen blev misligholdt i væsentlig grad. Den græske nationalbank bemærkede også, at bankens vanskeligheder ikke skyldtes, at bankens ledelse havde undervurderet dens risici, eller at der forekom kommercielt aggressive handlinger.

5.1.2. Bemærkninger udarbejdet af stabilitetsfonden

- (163) For så vidt angår den første bro-rekapitaliserings hensigtsmæssighed i henseende til problemet med potentiel statslig indgriben, hvis staten yder store beløb i statsstøtte gennem stabilitetsfonden, og stabilitetsfonden er fuldt stemmeberettiget, anførte stabilitetsfonden, at de banker, der fik støtte fra stabilitetsfonden, ikke ansås for offentlige enheder eller enheder underlagt statslig kontrol, og at de ikke ville blive kontrolleret af staten, efter at de var blevet permanent rekapitaliseret af stabilitetsfonden. Stabilitetsfonden påpegede, at den var en fuldstændig uafhængig privatretlig juridisk enhed med selvstændig beslutningskompetence, og at den ikke var underlagt statslig kontrol i henhold til artikel 16C, stk. 2, i loven om stabilitetsfonden, ifølge hvilken kreditinstitutterne, som stabilitetsfonden har ydet kapitalstøtte, ikke er en del af den offentlige sektor i bred forstand. Stabilitetsfonden henviste også til sin ledelsesstruktur.
- (164) Vedrørende sin intervention i bankens ledelse bemærkede stabilitetsfonden, at den ville respektere bankens selvstyre og ikke blande sig i den daglige ledelse, idet dens rolle var begrænset til det i loven om stabilitetsfonden angivne. Den anførte, at der ikke ville forekomme indgriben eller samordning fra statens side, og at bankens beslutninger vedrørende udlånsprocessen (bl.a. om sikkerhedsstillelse, prissætning og lånernes solvens) ville blive truffet på grundlag af kommercielle kriterier.

- (165) Stabilitetsfonden påpegede, at der i loven om stabilitetsfonden og i før-tegningsaftalen var fastsat passende sikkerhedsforanstaltninger til at hindre eksisterende private aktionærer i at tage for store risici. Den påpegede elementer som i) udnævnelsen af repræsentanter for stabilitetsfonden som uafhængige menige medlemmer af bankens bestyrelse og deres tilstedeværelse i udvalg, ii) stabilitetsfondens due diligence-undersøgelse af banken og iii) de forhold, at dens stemmerettigheder efter den endelige rekapitalisering kun ville være begrænsede, så længe banken overholdt vilkårene i omstrukturingsplanen.
- (166) Med hensyn til nødvendigheden af den første bro-rekapitalisering og specifikt niveauet for forrentningen af støtten anførte stabilitetsfonden, at forrentningen var blevet aftalt med repræsentanter for Kommissionen, ECB og IMF. Med det aftalte niveau var der taget højde for, at den første bro-rekapitalisering ville blive omlagt til en permanent rekapitalisering inden 30. september 2012, der blev sat som frist i marts 2012 i MEFP mellem Kommissionen, ECB og IMF og Grækenland.
- (167) Med hensyn til proportionaliteten af den første bro-rekapitalisering bemærkede stabilitetsfonden, at de foranstaltninger, den traf, f.eks. som beskrevet i betragtning (165) til nærværende afgørelse, var tilstrækkelige som beskyttelsesforanstaltninger i lyset af størrelsen af de modtagne støttebeløb og den langvarige redningsperiode. Desuden anførte stabilitetsfonden, at der var truffet hensigtsmæssige foranstaltninger til at sikre, at de banker, som stabilitetsfonden deltog i, ikke udvekslede kommercielt følsomme oplysninger. Der var f.eks. tale om udnævnelse af forskellige repræsentanter for stabilitetsfonden til at sidde i disse banker, mandater til disse repræsentanter, som specifikt beskyttede mod en informationsstrøm mellem to repræsentanter, og klare interne instrukser til disse personer om ikke at videresende kommercielt følsomme oplysninger om banken. Desuden anførte stabilitetsfonden, at den ikke udøvede sine rettigheder i forbindelse med bankerne på en måde, som kunne forhindre, begrænse, forvride eller i betydelig grad formindske eller hæmme en effektiv konkurrence. Til sidst påpegede stabilitetsfonden, at medlemmerne af dens bestyrelse og dens medarbejdere var underlagt strenge regler om fortrolighed og betroede opgaver og bundet af bestemmelserne om forretningshemmelighed.

5.2. BEMÆRKNINGER FRA GRÆKENLAND TIL DEN FORMELLE UNDERSØGELSESPROCEDURE VEDRØRENDE NEA PROTON BANK

- (168) Den 5. september 2012 fremsendte Grækenland sine bemærkninger, som var udarbejdet af den græske nationalbank og stabilitetsfonden, til Nea Proton-indledningsafgørelsen.

5.2.1. Bemærkninger udarbejdet af den græske nationalbank

- (169) Den græske nationalbank bemærkede, at Nea Proton Bank som et overgangsinstitut ejet af stabilitetsfonden ikke kunne fremsende en langsigtet forretningsplan som selvstændig enhed. Desuden bemærkede den græske nationalbank, at den nøje fulgte gennemførelsen af den forretningsplan, der var udarbejdet af stabilitetsfonden for Nea Proton Bank og fremsendt til Kommissionen, for at sikre, at Nea Proton Bank kunne sælges inden for den lovbestemte periode.
- (170) Med hensyn til væksten i rentabiliteten påpegede den græske nationalbank, at størstedelen af væksten forventedes at komme i løbet af 2013 (når nettorenteindtjeningen forventedes at stige til 55,3 mio. EUR sammenlignet med 22,7 mio. EUR i 2012), at den primært ville stamme fra nedbringelsen af de samlede renteudgifter, og at den ville være resultatet af to faktorer, nemlig en roll-over af aftaleindskud, som tidligere gav en høj rente på bedre vilkår, og en reduktion på 30 % af de samlede udeståender på indskudskonti i første halvdel af 2012. Desuden understregede den græske nationalbank, at nettorenteindtægten fra 2013 ville stige stabilt og ikke rejse nogen tvivl om Nea Proton Banks evne til at nå målet.

5.2.2. Bemærkninger udarbejdet af stabilitetsfonden

- (171) Med hensyn til nødvendigheden af foranstaltningerne til fordel for Nea Proton Bank bemærkede stabilitetsfonden, at den græske nationalbank var den rette myndighed til at træffe en hvilken som helst afviklingsforanstaltning, og at stabilitetsfonden tilførte det nødvendige minimum af kapital i reguleringsøjemed.
- (172) Med hensyn til genoprettelsen af Nea Proton Banks langsigtede rentabilitet henviste stabilitetsfonden til afviklingsrammen, ifølge hvilken stabilitetsfonden skulle sælge Nea Proton Bank inden to år, og var enig med Kommissionen i, at Nea Proton Bank kunne indgå i en større og rentabel enhed. Selv om omstrukturingsplanen for Nea Proton Bank var baseret på en model for en selvstændig enhed, forklarede stabilitetsfonden, at dens mål var at lette salget

af denne bank ved at gøre den mere attraktiv i investorernes øjne og forbedre dens finansielle resultater. Stabilitetsfonden bemærkede, at kapitaltilførslerne ikke alene gjorde det muligt for Nea Proton Bank at overholde minimumskravet til solvensgrad, men også at forbedre sin finansielle stilling og gøre sig selv mere attraktiv for andre små banker med hensyn til en eventuel fusion. Stabilitetsfonden bemærkede også, at den ekstra kapitaltilførsel havde været nødvendig for at dække værdiforringelsestabene som følge af PSI-programmet og de øgede hensættelser til tab på lån.

- (173) Stabilitetsfonden bemærkede, at Nea Proton Bank havde forbedret sine finansieringsomkostninger og indskydernes loyalitet. Nea Proton Banks afhængighed af Eurosystemet faldt i løbet af 2012, og den forbedrede sin likviditet. Den yderligere kapitaltilførsel havde bidraget til at sænke renten på indskud og forbedre rentetilægget. Nea Proton Bank havde allerede omlagt priserne på en del af sin udlånsportefølje ved hjælp af risikobaseret prissætning med rentesatser, der lå en del over finansieringsomkostningerne. Desuden ville den planlagte vækst i nettorenteindtægten blive realiseret ved hjælp af en konservativ ekspansion på erhvervskundemarkedet og ved at øge porteføljens kvalitet.
- (174) Stabilitetsfonden bemærkede, at Nea Proton Bank i 2012 havde nedbragt sine driftsomkostninger væsentligt, at dens kun to datterselskaber ville indstille driften, at dens deltagelse i forsikringsvirksomhed blev indskrænket i betydeligt omfang, og at dens ejendomshandelsaktiviteter ville blive lukket.
- (175) Endelig bemærkede stabilitetsfonden, at konkurrencefordrejningerne ville blive begrænset takket være Nea Proton Banks beskedne andel af de samlede bankaktiver i Grækenland og det forhold, at den ikke overvejede en aggressiv indlånspolitik.

5.3. BEMÆRKNINGER FRA GRÆKENLAND TIL DEN FORMELLE UNDERSØGELSESPROCEDURE VEDRØRENDE NEW TT BANK

- (176) Den 19. juli 2013 fremsendte finansministeriet sine bemærkninger til New TT-indledningsafgørelsen.
- (177) Med hensyn til nødvendigheden af foranstaltning NTT1 tilføjede finansministeriet, at den nøjagtige værdi af aktiver og passiver, som blev overført til New TT Bank, var defineret på baggrund af de eksterne revisorers rapport i overensstemmelse med artikel 63E, stk. 6, i lov nr. 3601/2007.
- (178) For så vidt angår nødvendigheden af foranstaltning NTT2, bemærkede finansministeriet, at det andet tilpasningsprogram for Grækenland (revision 2, maj 2013) krævede salg af New TT Bank til en tredjepart inden 15. juli 2013.
- (179) Med hensyn til forrentningen af de to foranstaltninger NTT1 og NTT2 bemærkede finansministeriet, at stabilitetsfonden, som dækkede det udækkede finansieringsbehov indtil 31. december 2013 i stedet for HDIGF, fik en privilegeret plads foran de øvrige kreditorer i tilfælde af afvikling af de aktiver, der forblev hos TT Bank, og at kun medarbejdernes krav på 50 % af deres løn kom før stabilitetsfondens fordringer. Den bemærkede derfor, at udbyttet af afviklingen af sådanne aktiver primært ville gavne stabilitetsfonden og dermed reducere de omkostninger, som staten skulle bære.
- (180) Med hensyn til genoprettelse af New TT Banks langsigtede rentabilitet bemærkede finansministeriet, at New TT Bank som et overgangsinstitut skulle sælges inden to år efter stiftelsen heraf i overensstemmelse med artikel 63E i lov nr. 3601/2007. Salget af New TT Bank ville i tråd med MEFP fra maj 2013 blive gennemført inden 15. juli 2013 og dermed sikre dens aktiviteters rentabilitet på langt sigt.

6. VURDERING AF STØTTEN VEDRØRENDE DE OPKØBTE VIRKSOMHEDER

6.1. VURDERING AF STØTTEN VEDRØRENDE NEA PROTON BANK

6.1.1. Forekomst af statsstøtte og støttebeløb

- (181) Kommissionen skal afgøre, om der forekommer statsstøtte efter traktatens artikel 107, stk. 1. I henhold til denne bestemmelse er statsstøtte enhver form for støtte, som ydes af en medlemsstat eller ved hjælp af statsmidler under enhver tænkelig form, og som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at begunstige visse virksomheder eller visse produktioner, i det omfang den påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne.

6.1.1.1. *Forekomst af statsstøtte i de foranstaltninger, der blev ydet i henhold til den græske bankstøtteordning (foranstaltning Pr1, Pr2 og Pr3)*

- (182) Kapitaltilførslen på 80 mio. EUR fra den græske stat til Proton Bank i maj 2009 (foranstaltning Pr1), de græske statsobligationer for 78 mio. EUR, som Proton Bank fik i april 2009 (foranstaltning Pr2), og statsgarantien til Proton Bank for udstedte obligationer med en nominal værdi på 149,4 mio. EUR i juli 2010 (foranstaltning Pr3) blev ydet i henhold til den græske bankstøtteordning ⁽¹⁰⁶⁾. I afgørelsen om godkendelse af denne ordning konkluderede Kommissionen, at de foranstaltninger, der blev ydet i henhold til ordningen, ville udgøre statsstøtte.
- (183) Som konkluderet i betragtning 38 til Nea Proton-indledningsafgørelsen rummer Nea Proton Bank også Proton Banks aktiviteter. Foranstaltning Pr1, Pr2 og Pr3 har gavnet Nea Proton Bank, idet de bidrog til stabilisering og fortsættelse af de økonomiske aktiviteter, som blev overført til dem, og uden hvilke de ikke længere ville findes. Derfor mener Kommissionen, at de har gavnet de økonomiske aktiviteter, som blev overført til Nea Proton Bank.

6.1.1.2. *Forekomst af statsstøtte i dækningen af det udækkede finansieringsbehov hos Nea Proton Bank (foranstaltning NP1)*

- (184) I betragtning 31-37 til Nea Proton-indledningsafgørelsen har Kommissionen allerede fastslået, at foranstaltning NP1, interventionen fra HDIGF's afviklingsordning og stabilitetsfonden til dækning af det udækkede finansieringsbehov, udgør statsstøtte efter traktatens artikel 107, stk. 1. I betragtning 38 til samme afgørelse betragtede Kommissionen Nea Proton Bank som den økonomiske modtager af denne foranstaltning, idet Nea Proton Bank rummer Proton Banks økonomiske aktiviteter, som fortsat eksisterer takket være støtten.

6.1.1.3. *Forekomst af statsstøtte i tilførslen af startkapital fra stabilitetsfonden og yderligere aktiekapital fra stabilitetsfonden i 2012 (foranstaltning NP2)*

- (185) I betragtning 41-43 til Nea Proton-indledningsafgørelsen har Kommissionen allerede fastslået, at stabilitetsfondens kapitaltilførsel på 250 mio. EUR og de yderligere kapitaltilførsler, der forventedes på tidspunktet for afgørelsen, der beløb sig til i alt 300 mio. EUR, udgjorde statsstøtte efter traktatens artikel 107, stk. 1. Som nævnt i betragtning (93) til nærværende afgørelse bidrog stabilitetsfonden i sidste ende med yderligere 265 mio. EUR i 2012 ud af de mulige ekstra 300 mio. EUR, hvilket bringer den samlede rekapitalisering i 2011 og 2012 op på 515 mio. EUR (foranstaltning NP2).

6.1.1.4. *Forekomst af statsstøtte i kapitaltilførslen fra stabilitetsfonden til Nea Proton Bank forud for salget af denne til banken (NP3)*

- (186) Kommissionen mener, at kapitaltilførslen fra stabilitetsfonden til Nea Proton Bank forud for salget af denne til banken, der beløb sig til 395 mio. EUR, udgør statsstøtte efter traktatens artikel 107, stk. 1.
- (187) Kapitaltilførslen blev leveret af stabilitetsfonden, som er en enhed, der er stiftet og finansieres af Grækenland til at støtte banker og således er oprettet ved hjælp af statslige midler. Desuden er foranstaltningen af selektiv karakter, eftersom kapitaltilførslen kun ydes til Nea Proton Bank.
- (188) Endvidere giver interventionen Nea Proton Bank en klar fordel, eftersom den sikrer bankvirksomhedens overlevelse. Uden kapitaltilførsel ville Nea Proton Bank med sin dybt negative kapital være gået konkurs. Under sådanne omstændigheder ville det ikke have været muligt at sælge Nea Proton Bank og integrere den i en større enhed. Desuden overholder rekapitaliseringen ikke det markedsøkonomiske investorprincip. Tværtimod muliggjorde rekapitaliseringen på 395 mio. EUR, at Nea Proton Bank kunne sælges for 1 EUR. En privat investor ville have valgt ikke at foretage en rekapitalisering og lade Nea Proton Bank gå konkurs og dermed spare 395 mio. EUR.
- (189) Nea Proton Bank konkurrerer med andre banker, herunder datterselskaber af udenlandske banker, som driver virksomhed i Grækenland eller er potentielt interesserede i at komme ind på det græske marked. Derfor har kapitaltilførslen en virkning for samhandelen mellem medlemsstaterne og er potentielt konkurrencefordrejende.
- (190) Kommissionen konkluderer, at kapitaltilførslen på 395 mio. EUR til Nea Proton Bank udgør statsstøtte efter traktatens artikel 107, stk. 1.

⁽¹⁰⁶⁾ Se fodnote 4 og 6.

Støttemodtager af foranstaltning NP3

- (191) Som allerede forklaret i betragtning 188 anser Kommissionen Nea Proton Bank for at være støttemodtageren af kapitaltilførslen på 395 mio. EUR til Nea Proton Bank, idet støtten gjorde det muligt for den at videreføre sine økonomiske aktiviteter hos banken.
- (192) Med hensyn til hvorvidt salget af Nea Proton Bank indebærer statsstøtte til banken i overensstemmelse med punkt 49 i bankmeddelelsen fra 2008, skal Kommissionen vurdere, om visse krav er opfyldt. Den skal navnlig undersøge, om i) salgsprocessen var åben og ikkediskriminerende, ii) salget foregik på markedsvilkår, og iii) pengeinstituttet eller staten maksimerede salgsprisen på de involverede aktiver og passiver.
- (193) Banken erhvervede aktierne i Nea Proton Bank, fordi den indsendte det eneste gyldige bud i forbindelse med den ikkediskriminerende udbudsprocedure, som andre banker og pengeinstitutter kunne deltage i. En finansiel rådgiver fra stabilitetsfonden kontaktede en lang række banker, pengeinstitutter og sponsorer, og kun fire udviste interesse i at købe Nea Proton Bank, og heraf indsendte kun to et endeligt bud, nemlig banken og en hedgefond⁽¹⁰⁷⁾. Bankens tilbud var det eneste, som overholdt stabilitetsfondens udbudsvejledning.
- (194) Fordi den finansielle rådgiver kontaktede et stort antal banker og på forhånd havde opstillet krav og en tidsfrist, man skulle overholde, hvis buddene skulle være gyldige, mener Kommissionen, at udbuddet var åbent og ikke-diskriminerende. Kommissionen konkluderer derfor, at udbudsproceduren tillader den at udelukke forekomsten af statsstøtte til køberen.
- (195) Banken betalte én euro for købet, og stabilitetsfonden afgav løfte om at rekapitalisere Nea Proton Bank forud for salget af den. Denne negative pris (når man tager højde for rekapitaliseringen af Nea Proton Bank lige før salget) udelukker ikke, at salgsprisen afspejler virksomhedens markedsværdi⁽¹⁰⁸⁾, eftersom Nea Proton Bank havde en klart negativ nettokapital og forventedes fortsat at give tab. Kommissionen har ingen grund til at tro, at det afgivne bud og den erlagte pris ikke afspejlede markedsprisen på virksomheden. Som følge heraf konkluderer Kommissionen i overensstemmelse med punkt 49 i bankmeddelelsen fra 2008, punkt 20 i omstruktureringsmeddelelsen og sin egen afgørelsespraksis⁽¹⁰⁹⁾, at salgsprisen var markedsprisen, og at den kan udelukke statsstøtte til banken.

6.1.1.5. Konklusion om forekomsten af statsstøtte og det samlede modtagne støttebeløb

- (196) På baggrund af betragtning (182)-(190) mener Kommissionen, at foranstaltning Pr1, Pr2 og Pr3, NP1, NP2 og NP3 alle opfylder de betingelser, der er fastlagt i traktatens artikel 107, stk. 1, og udgør statsstøtte. Med hensyn til foranstaltning Pr1, Pr2 og Pr3 konkluderer Kommissionen, eftersom de bidrog til den fortsatte eksistens af Proton Banks aktiviteter, som senere blev overført til Nea Proton Bank, at de kan anses for også at gavne Nea Proton Bank, som rummer disse aktiviteter. Som allerede anført i betragtning (184) er støttemodtageren af foranstaltning NP1 Nea Proton Bank, som rummer de overførte aktiviteter fra Proton Bank. Desuden er Nea Proton Bank også støttemodtager af foranstaltning NP2 og NP3.
- (197) Derfor konkluderer Kommissionen, at Nea Proton Banks aktiviteter har fået statsstøtte i form af kapitalforanstaltninger for 2 111,6 mio. EUR (foranstaltning Pr1, NP1, NP2 og NP3), statsgarantier for 149,4 mio. EUR (foranstaltning Pr2) og græske statsobligationer for 78 mio. EUR (foranstaltning Pr2) som vist i tabel 9.

⁽¹⁰⁷⁾ Tilbuddet fra hedgefonden opfyldte ikke stabilitetsfondens udbudsvejledning. Hedgefondens bud var betinget af, at den kunne foretage en due diligence-undersøgelse, som den krævede ekstra tid til, hvilket ikke kunne nås inden fristen i henhold til MEFP. Desuden krævede den væsentlige repræsentationer og garantier, og den indsatte et loft på 25 mio. EUR for den yderligere kapital, som den var klar til at tilføre, hvis behovet skulle opstå, og da kun i et år.

⁽¹⁰⁸⁾ Se også betragtning 82 til Kommissionens afgørelse af 28. november 2012 i statsstøttesag SA.34053 (12/N) — Spanien, Recapitalisation and Restructuring of Banco de Valencia SA (EUT C 75 af 14.3.2013, s. 1).

⁽¹⁰⁹⁾ Se Kommissionens afgørelse af 25. januar 2010 i statsstøttesag NN 19/2009 — Restructuring aid to Dunfermline Building Society, EUT C 101 af 20.4.2010, s. 8, betragtning ovenfor 47, Kommissionens afgørelse af 25. oktober 2010 i statsstøttesag N 560/2009 — Aid for the liquidation of Fionia bank, EUT C 76 af 26.3.2011, s. 3, betragtning 55, og Kommissionens afgørelse af 8. november 2010 i statsstøttesag N 392/2010 — Restructuring of CajaSur (EUT C 357 af 30.12.2010, s. 12), betragtning 52.

Tabel 9

Overblik over den samlede støtte til Proton Bank og Nea Proton Bank

Støttemodtager	Foranstaltning	Støttens art	Støttebeløb (mio. EUR)
Proton Banks aktiviteter	Pr1	Rekapitalisering	80
Nea Proton Banks aktiviteter	NP1	Finansiering af udækket finansieringsbehov fra PB til NPB	1 121,6
	NP2	Rekapitalisering	515
	NP3	Rekapitalisering	395
Kapitalstøtte ydet i alt			2 111,6
Støttemodtager	Foranstaltning	Støttens art	
Proton Banks aktiviteter	Pr2	Statsobligationslån	78
	Pr3	Garanti	149,4
Likviditetsstøtte ydet i alt			227,4

6.1.2. Retsgrundlag for vurderingen af støttens forenelighed

- (198) Traktatens artikel 107, stk. 3, litra b), giver Kommissionen beføjelse til at afgøre, at støtten er forenelig med det indre marked, hvis den har til formål at »afhjælpe en alvorlig forstyrrelse i en medlemsstats økonomi«.
- (199) Kommissionen har anerkendt, at den globale finansielle krise kan skabe alvorlige forstyrrelser i en medlemsstats økonomi, og at foranstaltningerne til støtte for bankerne kan bidrage til at afhjælpe sådanne forstyrrelser. Dette er blevet bekræftet i bankmeddelelsen fra 2008, rekapitaliseringsmeddelelsen og omstruktureringsmeddelelsen. På baggrund af den på ny anspændte situation på de finansielle markeder mener Kommissionen fortsat, at forudsætningerne for, at en støtte kan godkendes på grundlag af traktatens artikel 107, stk. 3, litra b), er opfyldt. Kommissionen bekræftede denne holdning ved at vedtage forlængelsesmeddelelsen fra 2011 ⁽¹¹⁰⁾ og bankmeddelelsen fra 2013 ⁽¹¹¹⁾.
- (200) Med hensyn til den græske økonomi har Kommissionen i sine afgørelser om godkendelse og forlængelse af den græske bankstøtteordning samt sin godkendelse af statsstøtteforanstaltninger ydet af Grækenland til forskellige banker ⁽¹¹²⁾ anerkendt, at der består en trussel om alvorlige forstyrrelser af den græske økonomi, og at statens støtte til bankerne er egnet til at afhjælpe denne forstyrrelse. Støtteforanstaltningerne skal derfor vurderes på grundlag af traktatens artikel 107, stk. 3, litra b).
- (201) Hvis statsstøtte skal være forenelig i henhold til traktatens artikel 107, stk. 3, litra b), skal den opfylde de generelle forenelighedskriterier:
- a) hensigtsmæssighed: Støtten skal være klart målrettet for effektivt at kunne afhjælpe en alvorlig forstyrrelse i økonomien. Dette ville ikke være tilfældet, hvis foranstaltningen ikke var egnet til at afhjælpe forstyrrelsen.

⁽¹¹⁰⁾ Meddelelse fra Kommissionen om anvendelse af statsstøtteregler på støtteforanstaltninger til fordel for banker i forbindelse med finanskrisen fra og med 1. januar 2012 (EUT C 356 af 6.12.2011, s. 7).

⁽¹¹¹⁾ Meddelelse fra Kommissionen om statsstøttereglernes anvendelse fra den 1. august 2013 på støtteforanstaltninger til fordel for banker i forbindelse med finanskrisen (»Bankmeddelelsen«) (EUT C 216 af 30.7.2013, s. 1).

⁽¹¹²⁾ Se fodnote 9 og 11.

- b) nødvendighed: Støtten skal både med hensyn til beløb og form være nødvendig for at nå det fastsatte mål. Derfor skal den udgøre det minimum, der er nødvendigt for at nå målet, og have den form, der er bedst egnet til at afhjælpe forstyrrelsen.
- c) proportionalitet: De positive virkninger af foranstaltningen skal afvejes nøje mod konkurrencefordrejningerne, for at fordrejningerne kan begrænses til det minimum, der er nødvendigt for at nå målene med foranstaltningen.
- (202) Under finanskrisen har Kommissionen udarbejdet forenelighedskriterier for forskellige typer støtteforanstaltninger. Principperne for vurdering af støtteforanstaltninger blev fastlagt i bankmeddelelsen fra 2008.
- (203) Rekapitaliseringsmeddelelsen ⁽¹¹³⁾ indeholder yderligere retningslinjer for det påkrævede forrentningsniveau for de statslige kapitaltilførsler.
- (204) Endelig har Kommissionen forklaret i sin omstruktureringsmeddelelse ⁽¹¹⁴⁾, hvordan den vil vurdere omstruktureringsplaner. I sin vurdering af omstruktureringsplanen for banken i henhold til omstruktureringsmeddelelsen vil Kommissionen tage hensyn til alle foranstaltningerne i tabel 7.

6.1.3. Forenelighedsvurdering af støtteforanstaltningerne i henhold til bankmeddelelsen fra 2008 og rekapitaliseringsmeddelelsen

6.1.3.1. Foranstaltning Pr1, Pr2 og Pr3's forenelighed med bankmeddelelsen fra 2008

- (205) Foranstaltning Pr1, Pr2 og Pr3 blev ydet i henhold til den græske bankstøtteordning. Foranstaltningerne i henhold til denne ordning er allerede blevet vurderet til at være forenelige med det indre marked i Kommissionens afgørelse af 19. november 2008.

6.1.3.2. Foranstaltning NP1 og NP2's forenelighed med bankmeddelelsen fra 2008 og rekapitaliseringsmeddelelsen

- (206) Kommissionen godkendte foranstaltning NP1 og NP2 som redningsstøtte i Nea Proton-indledningsafgørelsen. Men som nævnt i betragtning (142) udtrykte Kommissionen sin tvivl om nødvendigheden af beløbsstørrelsen for foranstaltning NP2, med hensyn til hvorvidt Nea Proton Bank ville kunne genoprette sin langsigtede rentabilitet som selvstændig enhed, og satte derfor spørgsmålstegn ved, at en isoleret omstrukturering var den billigste tilgængelige løsning. Denne tvivl blev bortvejret af salget af Nea Proton Bank til banken den 15. juli 2013. Eftersom Nea Proton Bank blev solgt i en åben, gennemsigtig og ikkediskriminerende procedure til banken, anses den pris, som banken betalte, for at være markedsprisen. Som følge deraf var størrelsen af den kapitaltilførsel, som staten foretog før salget, nødvendig for et vellykket salg. Integrationen af Nea Proton Bank i bankens aktiviteter vil løse Nea Proton Banks problemer med den langsigtede rentabilitet i lyset af den omstruktureringsplan, som bankens fremlagde for Kommissionen.

6.1.3.3. Foranstaltning NP3's forenelighed med bankmeddelelsen fra 2008 og rekapitaliseringsmeddelelsen

6.1.3.3.1. Hensigtsmæssighed

- (207) For så vidt angår hensigtsmæssigheden af foranstaltning NP3 — stabilitetsfondens kapitaltilførsel på 395 mio. EUR i Nea Proton Bank før salget heraf til banken — mener Kommissionen, at foranstaltningen er hensigtsmæssig, fordi den bidrog til, at Nea Proton Banks aktiviteter overlevede. Disse aktiviteter ville ikke have kunnet fortsætte uden støtten fra stabilitetsfonden, idet Nea Proton Bank havde en negativ egenkapital på tidspunktet for salget af den til banken og fortsatte med at lide tab. Ingen bank ville have købt Nea Proton Bank uden en forudgående rekapitalisering. Foranstaltningen sikrer derfor, at den finansielle stabilitet i Grækenland opretholdes. På den baggrund finder Kommissionen, at foranstaltningen er egnet som redningsstøtte.

6.1.3.3.2. Nødvendighed

- (208) Ifølge bankmeddelelsen fra 2008 skal støtteforanstaltningen både med hensyn til beløb og form være nødvendig for at nå målet for foranstaltningen. Det betyder, at en kapitaltilførsel skal være det nødvendige minimum for at nå dette mål.

⁽¹¹³⁾ Se fodnote 96.

⁽¹¹⁴⁾ Se fodnote 97.

- (209) Som den græske nationalbank anførte i sit brev af 19. juli 2013, kunne en afvikling af Nea Proton Bank have fået en afsmittende virkning, sat gang i en ny systemisk krise og undermineret den tillid, som netop var blevet genskabt til banksystemet efter gennemførelsen af rekapitaliseringsprocessen. Kommissionen finder, at disse faktorer for finansiell stabilitet understøtter nødvendigheden af foranstaltning NP3.
- (210) For så vidt angår størrelsen af interventionen, var tallet 395 mio. EUR fastlagt ved en åben og ikkediskriminerende udbudsprocedure. Banken har foretaget en due diligence-undersøgelse af Nea Proton Bank. Bankens bud, som forudsatte rekapitaliseringen på 395 mio. EUR forud for købet af Nea Proton Bank, var beregnet til at kunne opfylde minimumskravet til solvensgrad på 9 % og gøre det muligt at foretage hensættelser for yderligere 119 mio. EUR til forventede yderligere tab på lån og forventede tab før skat frem til 2016. Kommissionen konkluderer, at støtten på 395 mio. EUR var nødvendig.
- (211) Med hensyn til forrentningen af støtten vil stabilitetsfonden, da salgsprisen blev fastsat til 1 EUR, ikke få penge tilbage. Dens bidrag er det samme som et tilskud. Som angivet i punkt 44 i rekapitaliseringsmeddelelsen kan en utilstrækkeligt forrentet rekapitalisering kun godtages i tilfælde af nødlidende banker, som ikke kan betale renter. Kommissionen mener, at det er tilfældet for Nea Proton Bank. Den manglende forrentning udløser behovet for en gennemgribende omstrukturering i overensstemmelse med rekapitaliseringsmeddelelsen.
- (212) Kommissionen konkluderer, at foranstaltningen er nødvendig som redningsstøtte med hensyn til både beløb og form for at nå målet om at begrænse forstyrrelsen i det græske banksystem og økonomien som helhed.

6.1.3.3. Proportionalitet

- (213) Kommissionen bemærker, at Nea Proton Banks økonomiske aktiviteter er blevet overført til banken i forbindelse med fusionen, hvorved Nea Proton Bank blev indlemmet i banken. Det forhold, at støtten redder disse økonomiske aktiviteter, kunne teoretisk set skabe konkurrencefordrejninger. Kommissionen bemærker dog Nea Proton Banks beskedne størrelse og salgsproceduren, hvor konkurrenterne havde lejlighed til at byde på Nea Proton Bank. Desuden vil Nea Proton Banks økonomiske aktiviteter umiddelbart efter overdragelsen være fuldt integreret i banken og ophøre med at eksistere som separat økonomisk aktivitet eller konkurrent. Kommissionen konkluderer derfor, at støtten ikke medfører uberettigede fordejligheder af konkurrencen.

6.1.3.3.4 Konklusion vedrørende foranstaltning NP3's forenelighed med bankmeddelelsen fra 2008 og rekapitaliseringsmeddelelsen

- (214) Kommissionen konkluderer således, at foranstaltning NP3 er hensigtsmæssig, nødvendig og i lyset af den forventede gennemgribende omstrukturering af banken, hvori Nea Proton Banks økonomiske aktiviteter nu indgår, proportional i forhold til det tilsigtede mål.

6.1.4. Støtteforanstaltningens forenelighed med omstruktureringsmeddelelsen

- (215) I betragtning 60, 61, 78 og 79 til Nea Proton-indledningsafgørelsen vedrørende foranstaltning NP1 og NP2 bemærkede Kommissionen, at Nea Proton Bank sandsynligvis ikke ville kunne forrente statsstøtten, den havde modtaget, og understregede, at den manglende forrentning udløste behovet for en gennemgribende omstrukturering. I betragtning (211) bemærkede Kommissionen vedrørende forrentningen af foranstaltning NP3, at stabilitetsfonden ikke får nogen af de 395 mio. EUR tilbage, som den tilførte Nea Proton Bank lige før salget heraf (foranstaltning NP3), fordi salgsprisen blev sat til 1 EUR. Desuden får den græske stat ikke noget tilbage fra de præferenceaktier, der blev udstedt til den i maj 2009, eftersom de fordringer, der knyttede sig dertil, gik tabt i den afviklede Proton Bank. Kommissionen konkluderer derfor, at den manglende forrentning udløser behovet for en gennemgribende omstrukturering, både med hensyn til rentabilitetsforanstaltninger og foranstaltninger til begrænsning af konkurrencefordrejninger.

6.1.4.1. Sikring af langsigtet rentabilitet i Nea Proton Banks aktiviteter gennem et salg

- (216) Ifølge punkt 21 i omstruktureringsmeddelelsen skal det overvejes, når et nødlidende kreditinstitut ikke troværdigt kan sikre sin overlevelse på langt sigt, at foretage en velordnet afvikling eller sælge det på auktion. Medlemsstaterne kan derfor tilskynde til, at urentable aktører forsvinder fra markedet, og samtidig sørge for, at deres udtræden fra markedet af hensyn til den finansielle stabilitet sker inden for en passende tidsramme.

- (217) I Nea Proton-indledningsafgørelsen rejste Kommissionen alvorlig tvivl om, hvorvidt Nea Proton Bank kunne genoprette sin langsigtede rentabilitet som selvstændig enhed, og påpegede de synergieffekter, som kunne opnås ved at integrere den i en stor finansiell enhed.
- (218) I så henseende præciseres det i punkt 17 i omstruktureringsmeddelelsen, at salget af en nødlidende bank til et andet pengeinstitut kan bidrage til at genoprette den langsigtede rentabilitet, hvis køberen er rentabel og i stand til at opsume overskuddet af den nødlidende bank, og til at genskabe markedets tillid. I overensstemmelse med MEFP skulle der desuden ske en yderligere konsolidering i banksektoren, og stabilitetsfonden skulle sælge Nea Proton Bank inden 15. juli 2013.
- (219) Som anført i afsnit 7.5.2 kan banken på grundlag af sin omstruktureringsplan anses for at være en rentabel enhed. Det forhold, at Nea Proton Banks aktiviteter var blevet overført til banken, gør det derfor muligt at genoprette dens langsigtede rentabilitet. Det forhold, at Nea Proton Bank er fuldt integreret i banken og forsvinder som selvstændig konkurrent, udgør den gennemgribende omstrukturering, der er nødvendig som følge af den utilstrækkelige forrentning af statsstøtten.

6.1.4.2. Egetbidrag og byrdefordeling

- (220) I Nea Proton-indledningsafgørelsen udtrykte Kommissionen tvivl om, hvorvidt omstruktureringsomkostningerne var begrænset til et minimum. Denne tvivl skyldtes den iagttagelse, at Nea Proton Bank ikke kunne genoprette sin langsigtede rentabilitet som selvstændig enhed uden at pådrage sig høje omkostninger. Integrationen af Nea Proton Bank i banken, som er en større enhed med it-infrastruktur og en risikostyringsstruktur, bortvejrer denne tvivl. Salget til banken bidrager til at begrænse omstruktureringsomkostningerne til et minimum.
- (221) Med hensyn til aktionærernes og de efterstillede kreditorers bidrag til omstruktureringsomkostningerne har Kommissionen allerede i betragtning 77 til Nea Proton-indledningsafgørelsen fastslået, at aktionærerne og de efterstillede kreditorer ikke blev flyttet med til Nea Proton Bank, men forblev i Proton Bank, dvs. enheden, der var under afvikling. Kommissionen mente således, at der var sikret et tilstrækkeligt byrdebidrag fra aktionærer og efterstillede kreditorer.

6.1.4.3. Foranstaltninger til begrænsning af konkurrencefordrejninger

- (222) Med hensyn til foranstaltninger til begrænsning af konkurrencefordrejninger bestemmes det i punkt 30 i omstruktureringsmeddelelsen, at »Udgangspunktet for Kommissionens vurdering af behovet for sådanne foranstaltninger vil være størrelsen, rækkevidden og omfanget af de aktiviteter, som den pågældende bank vil have efter gennemførelsen af en troværdig omstruktureringsplan. Disse foranstaltningers art og form vil afhænge af to kriterier: for det første støttebeløbets størrelse og de vilkår og omstændigheder, hvorunder støtten er ydet, og for det andet forholdene på det marked eller de markeder, hvor den modtagende bank vil operere.«
- (223) Med hensyn til det modtagne støttebeløb bemærker Kommissionen det samlede modtagne støttebeløb i form af kapital for 2 111,6 mio. EUR (Pr1, NP1, NP2 og NP3) ud over statslig likviditetsstøtte for 149,4 mio. EUR (Pr3) og græske statsobligationer for 78 mio. EUR (Pr2). Foranstaltning Pr1 svarede til 4,6 % af Proton Banks risikovægtede aktiver på det tidspunkt. Foranstaltning NP1, dvs. dækningen af det udækkede finansieringsbehov fra overførslen af aktiviteterne fra Proton Bank til Nea Proton Bank, svarede til ca. 36 % af Proton Banks risikovægtede aktiver ved udgangen af 2010 eller 84 % af Nea Proton Banks risikovægtede aktiver på tidspunktet for stiftelsen af den. Startkapitaltilførslen fra stabilitetsfonden til Nea Proton Bank, som var led i foranstaltning NP2, svarede til ca. 18,8 % af sidstnævntes risikovægtede aktiver på tidspunktet for stiftelsen af den. De yderligere kapitaltilførsler, som var led i foranstaltning NP2, svarede til ca. 34,2 % af Nea Proton Banks risikovægtede aktiver (baseret på data fra 31. december 2012 ⁽¹¹⁵⁾). Som anført i betragtning 80 til Nea Proton-indledningsafgørelsen repræsenterede foranstaltning NP1 og NP2 over 50 % af Proton Banks risikovægtede aktiver eller over 130 % af Nea Proton Banks risikovægtede aktiver. Aktiekapitaltilførslen forud for salget til banken, dvs. foranstaltning NP3, svarede til ca. 48,7 % af Nea Proton Banks risikovægtede aktiver (baseret på data fra 31. maj 2013). Sådanne støttebeløb i kombination med manglen på forrentning kræver en kraftig indskrænkning af støttemodtagerens tilstedeværelse på markedet.

⁽¹¹⁵⁾ Årsrapporten (Annual financial report) for den forlængede periode fra 9. oktober 2011 til 31. december 2012, ifølge hvilken de risikovægtede aktiver beløb sig til 775,62 mio. EUR pr. 31. december 2012.

- (224) For så vidt angår det marked, hvorpå Nea Proton Bank drev virksomhed, påpegede Kommissionen i betragtning 82 til Nea Proton-indledningsafgørelsen, at Proton Bank var en meget lille bank (ca. 1 % i markedsandel af de græske bankers samlede aktiver), hvorfor Proton Banks aktiver og passiver, der blev overført til Nea Proton Bank, var af en forholdsvis beskeden størrelse i forhold til det græske banksystem. Derfor konkluderede den, at konkurrencefordrejningerne som følge af statsstøtten til Nea Proton Bank trods det exceptionelt store støttebeløb kunne anses for at være begrænsede.
- (225) Desuden blev Nea Proton Banks aktiviteter tilbudt konkurrenterne i et åbent udbud. Efter salget ophørte Nea Proton Bank med at eksistere som selvstændig enhed, da den blev fuldt integreret i banken.
- (226) Kommissionen konkluderer, at der med Nea Proton Banks beskudne størrelse, den åbne udbudsprocedure og det forhold, at Nea Proton Bank ophører med at eksistere som selvstændig konkurrent, ikke sker uberettigede fordrejninger af konkurrencen trods det meget store støttebeløb og den manglende forrentning.

6.1.4.4. Konklusion vedrørende foreneligheden med omstrukturingsmeddelelsen

- (227) På grundlag af analysen i betragtning (216)-(226) ovenfor konkluderer Kommissionen, at salget af Nea Proton Bank og dens indlemmelse i banken sikrer Nea Proton Banks langsigtede rentabilitet, at støtten er begrænset til det nødvendige minimum, og at der ikke foregår uberettiget fordrejning af konkurrencen.
- (228) Alle støtteforanstaltningerne angivet i tabel 7 bør derfor erklæres forenelige med det indre marked.

6.2. VURDERING AF STØTTEN VEDRØRENDE NEW TT BANK

6.2.1. Forekomst af statsstøtte og støttebeløb

- (229) Kommissionen skal afgøre, om foranstaltningen udgør statsstøtte efter traktatens artikel 107, stk. 1.

6.2.1.1. Forekomst af statsstøtte i dækningen af det udækkede finansieringsbehov fra overførslen af T Banks aktiver og passiver (foranstaltning T)

- (230) I betragtning 26-32 til T Bank-afgørelsen har Kommissionen allerede fastslået, at foranstaltning T, dvs. interventionen fra HDIGF's afviklingsordning og stabilitetsfonden til dækning af det udækkede finansieringsbehov fra overførslen af T Banks aktiver og passiver til TT Bank, udgør statsstøtte efter traktatens artikel 107, stk. 1. I betragtning 33 til samme afgørelse anså Kommissionen T Banks økonomiske aktiviteter, som blev overført til TT Bank, for at være støttemodtageren af statsstøtten, da de fortsatte med at eksistere takket være den modtagne støtte.

6.2.1.2. Forekomst af statsstøtte i rekapitaliseringen, der blev ydet i henhold til rekapitaliseringsforanstaltningen til TT Bank (foranstaltning TT).

- (231) Den græske stats kapitaltilførsel på 224,96 mio. EUR til TT Bank (foranstaltning TT) blev ydet i henhold til rekapitaliseringsforanstaltningen, der var en del af den græske bankstøtteordning ⁽¹¹⁶⁾. I afgørelsen om godkendelse af denne ordning konkluderede Kommissionen, at de foranstaltninger, der blev ydet i henhold til ordningen, ville udgøre statsstøtte. Foranstaltning TT udgjorde følgelig statsstøtte til TT Bank.
- (232) Som Kommissionen bemærkede i betragtning 98 til New TT-indledningsafgørelsen, ligger de økonomiske aktiviteter, som TT Bank, herunder T Bank, tidligere drev, nu hos New TT Bank.

6.2.1.3. Forekomst af statsstøtte i dækningen af det udækkede finansieringsbehov hos New TT Bank (foranstaltning NTT1)

- (233) I betragtning 53-57 til New TT-indledningsafgørelsen har Kommissionen allerede fastslået, at foranstaltning NTT1, interventionen fra HDIGF's afviklingsordning og stabilitetsfonden til dækning af det udækkede finansieringsbehov hos New TT Bank, udgør statsstøtte efter traktatens artikel 107, stk. 1. I betragtning 54 til samme afgørelse betragtede Kommissionen New TT Bank som støttemodtageren, idet New TT Bank rummer TT Banks økonomiske aktiviteter, som fortsat eksisterer takket være støtten.

⁽¹¹⁶⁾ Se fodnote 4.

6.2.1.4. Forekomst af statsstøtte i tilførslen af startkapital (foranstaltning NTT2)

- (234) I betragtning 49-52 til New TT-indledningsafgørelsen har Kommissionen allerede fastslået, at foranstaltning NTT2, dvs. startkapitaltilførslen fra stabilitetsfonden på 500 mio. EUR til New TT Bank, udgør statsstøtte til New TT Bank efter traktatens artikel 107, stk. 1.

6.2.1.5. Forekomsten af statsstøtte til køberen af New TT Bank

- (235) Banken købte aktierne i New TT Bank i forbindelse med en åben og ikkediskriminerende udbudsprocedure. Ifølge oplysninger fra de græske myndigheder den 15. juli 2013 kontaktede en finansiel rådgiver et stort antal udenlandske og græske banker og investorer, og kun de fire største græske banker afgav endelige bud. Da den finansielle rådgiver kontaktede et stort antal banker, konkluderer Kommissionen, at udbudsproceduren var åben og ikkediskriminerende. Bankens bud blev anset for at være det bedste set ud fra beløb og betalingsform.
- (236) Nærmere betegnet gav banken tilsagn om at betale stabilitetsfonden i alt 681 mio. EUR i form af nyudstedte ordinære aktier. Det næsthøjeste bud var et bud på 500 mio. EUR kontant. Det var derfor 26,58 % lavere end bankens bud. Ifølge brev af 8. juli 2013 fra den græske nationalbank kunne et bud om kontant betaling fra en græsk bank ikke komme i betragtning, hvis den fortsat havde behov for finansiering fra Eurosystemet, og især ikke hvis den modtog likviditetsstøtte i en nødsituation. Det næsthøjeste bud opfyldte derfor ikke den græske nationalbanks krav.
- (237) Det bør også bemærkes, at stabilitetsfonden ifølge salgskontrakten modtog 1 418 750 000 nye ordinære aktier i banken til en emissionskurs på 0,48 EUR pr. styk ⁽¹¹⁷⁾. Med denne transaktion øgede stabilitetsfonden sin aktiebeholdning i banken fra 93,55 % til 95,23 %.
- (238) Kommissionen konkluderer derfor, at købet ikke udgør statsstøtte til køberen.

6.2.1.6. Konklusion vedrørende forekomsten af statsstøtte

- (239) På baggrund af ovenstående mener Kommissionen, at foranstaltning T, TT, NTT1 og NTT2 alle udgør statsstøtte. Med hensyn til foranstaltning T konkluderer Kommissionen, at støtten kom T Banks aktiviteter til gavn, idet de blev overført til TT Bank og senere til New TT Bank. Med hensyn til foranstaltning TT konkluderer Kommissionen, at den kom TT Banks aktiviteter til gavn, idet de blev overført til New TT Bank. Støttemodtageren af foranstaltning NTT1 og NTT2 er New TT Bank.
- (240) Kommissionen konkluderer derfor, at T Banks økonomiske aktiviteter, der blev overført til TT Bank og senere New TT Bank, har fået rekapitaliseringsstøtte for 677 mio. EUR, mens TT Banks aktiviteter, der blev overført til New TT Bank, har modtaget statsstøtte i form af kapitalstøtte for 4 457,96 mio. EUR (foranstaltning TT, NTT1 og NTT2).

Tabel 10

Overblik over den samlede støtte til T Bank, TT Bank og New TT Bank

Støttemodtager	Foranstaltning	Beskrivelse	Støttebeløb (mio. EUR)
T Banks aktiviteter	T	Finansiering af udækket finansieringsbehov fra T til TT	677
TT Banks aktiviteter	TT	Rekapitalisering	224,96
New TT Banks aktiviteter	NTT1	Finansiering af udækket finansieringsbehov fra TT Bank til New TT Bank	3 732,6
	NTT2	Startkapital	500

⁽¹¹⁷⁾ Antallet af aktier blev fastslået på grundlag af den ud fra omsætningen vægtede gennemsnitlige kurs på bankens aktier på Athens fondsbørs over de seneste 10 børsdage forud for datoen for den ekstraordinære generalforsamling (med et minimum af 1 418 750 000 aktier). Se fodnote 31, s. 14 og 56. Eftersom den ud fra omsætningen vægtede gennemsnitlige kurs i den periode var højere end 0,48 EUR, modtog stabilitetsfonden det mindste antal aktier, dvs. 1 418 750 000 til emissionskurs 0,48 EUR pr. styk. $0,48 \text{ EUR} \times 1\,418\,750\,000 = 681 \text{ mio. EUR}$, som er bankens betaling til stabilitetsfonden.

6.2.2. Retsgrundlag for vurderingen af støttens forenelighed

- (241) Traktatens artikel 107, stk. 3, litra b), giver Kommissionen beføjelse til at afgøre, at støtten er forenelig med det indre marked, hvis den har til formål at »afhjælpe en alvorlig forstyrrelse i en medlemsstats økonomi«.
- (242) Som forklaret i betragtning (199) og (200) bør retsgrundlaget for vurderingen af støtteforanstaltningerne til græske banker nu være traktatens artikel 107, stk. 3, litra b).
- (243) Som forklaret i betragtning (201) skal en statsstøtte for at være forenelig i henhold til traktatens artikel 107, stk. 3, litra b), opfylde de generelle forenelighedskriterier, nemlig hensigtsmæssighed, nødvendighed og proportionalitet.
- (244) Principperne for vurdering af støtteforanstaltninger blev fastlagt i bankmeddelelsen fra 2008.
- (245) Rekapitaliseringsmeddelelsen ⁽¹¹⁸⁾ indeholder yderligere retningslinjer for det påkrævede forrentningsniveau for de statslige kapitaltilførsler.
- (246) Endelig har Kommissionen forklaret i sin omstruktureringsmeddelelse ⁽¹¹⁹⁾, hvordan den vil vurdere omstruktureringsplaner. I sin vurdering af omstruktureringsplanen for banken i henhold til omstruktureringsmeddelelsen vil Kommissionen tage hensyn til alle foranstaltningerne i tabel 8.

6.2.3. Støtteforanstaltningernes forenelighed med bankmeddelelsen fra 2008 og rekapitaliseringsmeddelelsen

6.2.3.1. Foranstaltning T's forenelighed med bankmeddelelsen fra 2008 og rekapitaliseringsmeddelelsen

- (247) Med hensyn til foranstaltning T fandt Kommissionen i sin T Bank-afgørelse, at interventionen opfylder kravene i traktatens artikel 107, stk. 3, litra b), og afgjorde, at den var forenelig med det indre marked af hensyn til den finansielle stabilitet i en periode på seks måneder fra datoen for vedtagelsen af indledningsafgørelsen. De græske myndigheder fremsendte ikke en ajourført omstruktureringsplan for TT Bank, hvor der blev taget højde for integrationen af T Banks aktiviteter i TT Bank, inden udløbet af perioden på seks måneder. Men i betragtning 83 til New TT-indledningsafgørelsen mente Kommissionen, at denne undladelse var forståelig, da der i mellemtiden var truffet beslutning om, at TT Bank skulle afvikles. Da de græske myndigheder fremlagde en omstruktureringsplan for New TT Bank i januar 2013 og en ajourført plan i marts 2013, som begge omhandler de aktiviteter, der blev overført fra T Bank til TT Bank, godkendte Kommissionen i sin New TT-indledningsafgørelse midlertidigt foranstaltning T som redningsstøtte, indtil den kunne træffe en endelig afgørelse om foranstaltning T, TT, NTT1 og NTT2.

6.2.3.2. Foranstaltning TT's forenelighed med bankmeddelelsen fra 2008

- (248) I sin afgørelse af 19. november 2008 ⁽¹²⁰⁾ har Kommissionen allerede konkluderet, at foranstaltning TT, der blev ydet i maj 2009 i henhold til rekapitaliseringsforanstaltningen, som er led i den græske bankstøtteordning, udgør forenelig redningsstøtte i henhold til bankmeddelelsen fra 2008. I afgørelsen af 19. november 2008 henvistes ikke til rekapitaliseringsmeddelelsen, som ikke var vedtaget på det tidspunkt.

6.2.3.3. Foranstaltning NTT1 og NTT2's forenelighed med bankmeddelelsen fra 2008 og rekapitaliseringsmeddelelsen

- (249) Kommissionen har allerede midlertidigt godkendt foranstaltning NTT1 og NTT2 som redningsstøtte i New TT-indledningsafgørelsen.

6.2.4. Støtteforanstaltning T, TT, NTT1 og NTT2's forenelighed med omstruktureringsmeddelelsen

6.2.4.1. Manglende passende forrentning af støtten tages i betragtning ved vurderingen i henhold til omstruktureringsmeddelelsen.

- (250) I betragtning 45 til T Bank-afgørelsen bemærkede Kommissionen, at HDIGF og stabilitetsfonden sandsynligvis ikke vil få penge tilbage, og at finansieringen af det udækkede finansieringsbehov fra overførslen af T Bank til TT Bank derfor er at ligne ved et tilskud. Desuden kunne stabilitetsfonden som konkluderet i betragtning 101 til New TT-indledningsafgørelsen kun forvente at få en del af sin startkapitaltilførsel på 500 mio. EUR tilbage (foranstaltning NTT2). Desuden bemærkede Kommissionen, at der ikke vil ske forrentning af stabilitetsfondens finansiering af det

⁽¹¹⁸⁾ Se fodnote 96.

⁽¹¹⁹⁾ Se fodnote 97.

⁽¹²⁰⁾ Se fodnote 2.

udækkede finansieringsbehov fra overførslen af TT Bank til New TT bank (foranstaltning NTT1), og at det er meget lidt sandsynligt, at stabilitetsfonden kan få ret meget tilbage af de 3,7 mia. EUR. Endelig bemærker Kommissionen, at staten højst sandsynligt ikke får noget som helst tilbage for foranstaltning TT, eftersom dens fordringer knyttet til præferenceaktier udstedt i maj 2009 bestod over for TT Bank, der skulle afvikles.

- (251) Som anført i betragtning 77 og 102 til New TT-indledningsafgørelsen udløser manglen på forrentning behovet for gennemgribende omstrukturering, såvel i form af rentabilitetsforanstaltninger som foranstaltninger til begrænsning af konkurrencefordrejninger.

6.2.4.2. Sikring af langsigtet rentabilitet i New TT Banks aktiviteter gennem et salg

- (252) Ifølge punkt 21 i omstrukturingsmeddelelsen skal det overvejes, når et nødlidende kreditinstitut ikke troværdigt kan sikre sin overlevelse på langt sigt, at foretage en velordnet afvikling eller sælge det på auktion.
- (253) I afsnit 3.2.4.1 i New TT-indledningsafgørelsen udtrykte Kommissionen alvorlig tvivl om, hvorvidt New TT bank kunne genoprette sin langsigtede rentabilitet som selvstændig enhed, og hvorvidt New TT Bank kunne virkeliggøre den planlagte vækst i indtægterne. Desuden påpegede den, at New TT Bank kun havde truffet et begrænset antal foranstaltninger til at generere overskud, og at der manglende foranstaltninger fra New TT Banks side til nedbringelse af personaleomkostninger og rationalisering af filialnettet. Den henviste også til de synergieffekter, der kunne opnås ved integrering af New TT Bank i en større finansiell enhed.
- (254) I så henseende præciseres det i punkt 17 i omstrukturingsmeddelelsen, at salget af en nødlidende bank til et andet pengeinstitut kan bidrage til at genoprette den langsigtede rentabilitet, hvis køberen er rentabel og i stand til at opsume overførslen af den nødlidende bank, og til at genskabe markedets tillid. I overensstemmelse med MEFP blev salget af New TT Bank endvidere prioriteret af hensyn til almenvellet og den finansielle stabilitet samt for at beskytte stabilitetsfondens aktiver.

- (255) Som anført i afsnit 7.5.2 kan banken på grundlag af sin omstrukturingsplan anses for at være en rentabel enhed. Det forhold, at New TT Banks aktiviteter nu ligger hos banken, gør det derfor muligt at genoprette deres langsigtede rentabilitet. New TT bank ophører med at eksistere som selvstændig konkurrent. Driftsfusionen mellem New TT Bank og banken blev afsluttet den 14. april 2014. Filialnettet under navnet Hellenic Postbank vil blive reduceret (banken agter at fastholde navnet Hellenic Postbank til visse filialer, mens navnet T Bank forsvinder, og T Bank-filialnettet næsten lukkes helt) i kombination med den fulde driftsmæssige integration af sagsbehandlingen og andre hovedkontorfunktioner i banken. Kommissionen konkluderer, at omstrukturingsplanen sikrer, at der vil blive gennemført en gennemgribende omstrukturering som følge af utilstrækkelig forrentning.

6.2.4.3. Egetbidrag og byrdefordeling

- (256) Kommissionens tvivl i betragtning 99 til New TT-indledningsafgørelsen om, hvorvidt omstrukturingsomkostningerne var steget på grund af omstruktureringen af New TT Bank som selvstændig enhed, blev bortvejret af den frivillige fratrædelsesordning⁽¹²¹⁾, som blev gennemført i juli 2013 af New TT Bank for den alene, og af salget af New TT Bank til banken. Nærmere betegnet begrænser rationaliseringen af filialnettet, den fulde integration af T Bank og den fulde driftsmæssige integration af New TT Bank i banken omstrukturingsomkostningerne til det nødvendige minimum.
- (257) Med hensyn til aktionærernes og de efterstillede kreditors bidrag til byrden har Kommissionen allerede i betragtning 100 til New TT-indledningsafgørelsen fastslået, at aktionærerne og de efterstillede kreditorer ikke blev overført til New TT Bank, men forblev i TT Bank, dvs. enheden, der var under afvikling. Kommissionen mente således, at der var sikret et tilstrækkeligt byrdebidrag fra aktionærer og efterstillede kreditorer.
- (258) Kommissionen mener derfor, at omstrukturingsomkostningerne er begrænset til det nødvendige minimum, og at der er opnået en tilstrækkelig byrdefordeling. Som allerede konkluderet i betragtning (251) udløste den manglende forrentning imidlertid behovet for en gennemgribende omstrukturering, både med hensyn til rentabilitetsforanstaltninger og foranstaltninger til begrænsning af konkurrencefordrejninger.

⁽¹²¹⁾ Af stabilitetsfonden rapport for perioden januar-juni 2013 fremgår, at en af forudsætningerne for den målrettede nedbringelse af driftsudgifterne i NHPB efter etableringen af den var en personalenedskæring via en frivillig fratrædelsesordning (VRS), at (...) 605 medarbejdere accepterede de tilbudte fratrædelsespakker, og at den samlede omkostning for ordningen beløb sig til ca. 35,7 mio. EUR. Kan læses på: http://www.hfsf.gr/files/HFSF_activities_Jan_2013_Jun_2013_en.pdf

6.2.4.4. Foranstaltninger til begrænsning af konkurrencefordrejninger

- (259) Med hensyn til foranstaltninger til begrænsning af konkurrencefordrejninger bestemmes det i punkt 30 i omstrukturingsmeddelelsen, at »Udgangspunktet for Kommissionens vurdering af behovet for sådanne foranstaltninger vil være størrelsen, rækkevidden og omfanget af de aktiviteter, som den pågældende bank vil have efter gennemførelsen af en troværdig omstrukturingsplan. Disse foranstaltningers art og form vil afhænge af to kriterier: for det første støttebeløbets størrelse og de vilkår og omstændigheder, hvorunder støtten er ydet, og for det andet forholdene på det marked eller de markeder, hvor den modtagende bank vil operere.«
- (260) Med hensyn til det modtagne støttebeløb minder Kommissionen om, at den i betragtning 104 til New TT-indledningsafgørelsen bemærkede, at New TT Bank har modtaget 4,6 mia. EUR i støtte (foranstaltning NTT1 og NTT2), som udgør over 70 % af TT Banks risikovægtede aktiver og over 90 % af New TT Banks risikovægtede aktiver. Desuden bemærkede Kommissionen, at TT Bank (som er den juridiske enhed, der tidligere varetog de aktiviteter, der blev overført til New TT Bank) tidligere havde modtaget støtte i henhold til den græske bankstøtteordning ⁽¹²²⁾. TT Bank fik en kapitaltilførsel på 224,96 mio. EUR i form af præferenceaktier (foranstaltning TT), som svarede til 2,9 % af dens risikovægtede aktiver på det tidspunkt. Med hensyn til afviklingen af T Bank fik T Banks aktiviteter, der blev overført til TT Bank, endvidere en afviklingsstøtte på ca. 678 mio. EUR (foranstaltning T), som svarede til 37,7 % af T Banks risikovægtede aktiver pr. datoen for fusionen (31. marts 2011). Sådanne støttebeløb i kombination med manglen på forrentning kræver en gennemgribende omstrukturering.
- (261) På den anden side påpegede Kommissionen i betragtning 104 til New TT-indledningsafgørelsen de omstændigheder, som støtten blev ydet under. Nærmere betegnet synes en betydelig del af de tab, som TT Bank har lidt de senere år, ikke at stamme fra risikable aktiviteter, men fra beholdningen af GSO'er. Kommissionen bemærkede også, at de store tab på privat- og erhvervslån primært stammer fra den usædvanligt alvorlige og lange krise og ikke fra risikable udlån. Støtten synes derfor kun at skabe få konkurrencefordrejninger. Imidlertid bemærkede Kommissionen, at TT Bank i forhold til sin størrelse havde haft langt flere GSO'er end andre banker i Grækenland, hvilket afspejler en vis upassende risikabel adfærd.
- (262) Som allerede bemærket ophører New TT Bank med at eksistere som selvstændig konkurrent, der egenhændigt bestemmer sin politik. Omstrukturingsplanen for banken er baseret på den antagelse, at New TT Bank integreres fuldt ud, selv om banken fortsat vil bruge navnet Hellenic Postbank til visse filialer og produkter.
- (263) For så vidt angår det marked, hvorpå New TT Bank drev virksomhed, påpegede Kommissionen i betragtning 106 til New TT-indledningsafgørelsen, at TT Bank var en bank af middelstørrelse i Grækenland (ca. 6 % af indlåns-markedet), og at TT Banks aktiver og passiver, der blev overført til New TT Bank, var forholdsvis beskedne i forhold til det græske banksystems størrelse. Derfor konkluderede den, at konkurrencefordrejningerne som følge af statsstøtten til New TT Bank trods det exceptionelt store støttebeløb kunne anses for at være ret begrænsede.
- (264) Den planlagte indskrænkning af filialnettet med navnet Hellenic Postbank med lukning ca. 50 filialer ud af 196 ⁽¹²³⁾ bekræfter vurderingen i betragtning (263) af, at konkurrencefordrejningerne som følge af støtten til New TT bank kunne betragtes som ret begrænsede.
- (265) Desuden blev New TT Banks aktiviteter tilbudt konkurrenterne i et åbent og ikkediskriminerende udbud.
- (266) En betydelig del af støtteforanstaltning NTT1 og NTT2 var nødvendig på grund af en gældsfritagelse for statens vedkommende (i form af PSI-programmet) og den usædvanligt lange krise snarere end på grund af uhensigtsmæssig udlånspraksis. Derudover var New TT Banks aktiviteter af beskedent omfang, salgsprocessen var åben, gennemsigtig og ikkediskriminerende, og New TT Bank ophører som selvstændig konkurrent. Derfor konkluderer Kommissionen, at der trods det store støttebeløb og manglen på passende forrentning af den tildelte statsstøtte ikke foregår uberettiget fordrejning af konkurrencen.

⁽¹²²⁾ Se fodnote 4.

⁽¹²³⁾ Eurobank, »Proposed combination of the New Hellenic Postbank with Eurobank«, 16. maj 2013.

6.2.4.5. *Konklusion vedrørende støtteforanstaltning T, TT, NTT1 og NTT2's forenelighed med omstrukturingsmeddelelsen*

- (267) Kommissionen konkluderer, at salget af New TT Bank til banken og den tilhørende omstrukturering sikrer New TT Banks langsigtede rentabilitet, begrænsningen af støtten til det nødvendige minimum og fraværet af uberettiget fordrejning af konkurrencen.
- (268) Alle støtteforanstaltningerne angivet i tabel 8 bør derfor erklæres forenelige med det indre marked.

7. VURDERING AF STØTTEN TIL BANKEN

7.1. FOREKOMST AF STATSSTØTTE OG STØTTEBELØB

- (269) Kommissionen skal afgøre, om der forekommer statsstøtte efter traktatens artikel 107, stk. 1.

7.1.1. Forekomst af statsstøtte i de foranstaltninger, der blev ydet i henhold til den græske bankstøtteordning

7.1.1.1. Statslig likviditetsstøtte ydet i henhold til garantiforanstaltningen og foranstaltningen med statsobligationslån (foranstaltning L1)

- (270) Kommissionen har allerede fastslået i de afgørelser, hvorved den godkendte og forlængede den græske bankstøtteordning⁽¹²⁴⁾, at likviditetsstøtten ydet i henhold til ordningen udgør statsstøtte. Det udestående garantibeløb pr. 15. april 2011 var 13 600 mio. EUR og nåede op på 13 932 mio. EUR pr. 30. november 2013. Fremtidig likviditetsstøtte ydet i henhold til ordningen vil også udgøre statsstøtte.

7.1.1.2. Statslig rekapitalisering ydet i henhold til rekapitaliseringsordningen (foranstaltning A)

- (271) Kommissionen har allerede fastslået i sin afgørelse af 19. november 2008 om den græske bankstøtteordning, at rekapitaliseringerne, der skulle ydes i henhold til rekapitaliseringsforanstaltningen efter denne ordning, ville udgøre statsstøtte. Banken har modtaget 950 mio. EUR i form af præferenceaktier, som repræsenterer 2 % af bankens risikovægtede aktiver⁽¹²⁵⁾.
- (272) I 2010 indførte Grækenland flere ændringer af de tekniske parametre for disse præferenceaktier. Da ændringerne øger forrentningen til staten med en automatisk stigning i udbyttebetalingen på 2 % om året, hvis præferenceaktierne ikke indløses inden fem år, konkluderer Kommissionen, at de tekniske parametre ikke giver banken en fordel og derfor ikke indebærer yderligere statsstøtte.

7.1.2. Forekomst af statsstøtte i den statsgaranterede ELA (foranstaltning L2)

- (273) Kommissionen præciserede i punkt 51 i bankmeddelelsen fra 2008, at centralbankers tilrådighedsstillelse af midler til pengeinstitutter ikke udgør statsstøtte, hvis fire kumulative betingelser er opfyldt med hensyn til pengeinstituttets solvens, sikkerhedsstillelsen for faciliteten, den rentesats, pengeinstituttet skal betale, samt fraværet af en modgaranti fra staten. Eftersom den statsgaranterede ELA til banken ikke opfylder alle fire betingelser, især fordi den er statsgaranteret og ydet i kombination med andre støtteforanstaltninger, udgør den statsstøtte.
- (274) Den statsgaranterede ELA opfylder betingelserne i traktatens artikel 107, stk. 1. For det første vil staten skulle bære ethvert tab, fordi foranstaltningen rummer en statsgaranti til fordel for den græske nationalbank. Foranstaltningen omfatter derfor statsmidler. ELA sætter bankerne i stand til at skaffe finansiering på et tidspunkt, hvor de ikke har adgang til engrosfinansieringsmarkedet og de almindelige refinansieringsmuligheder i Eurosystemet. Den statsgaranterede ELA til banken giver den derfor en fordel. Eftersom ELA er begrænset til banksektoren, er foranstaltningen selektiv. Og eftersom den statsgaranterede ELA giver banken mulighed for at fortsætte driften på markedet og undgå at misligholde sine forpligtelser og dermed skulle forlade markedet, fordrejer den konkurrencen. Eftersom banken driver virksomhed i andre medlemsstater, og pengeinstitutter fra andre medlemsstater driver virksomhed eller potentielt ville være interesserede i at gøre det i Grækenland, påvirker denne fordel for banken samhandelen mellem medlemsstaterne.

⁽¹²⁴⁾ Se fodnote 4 og 6

⁽¹²⁵⁾ Se Eurobank-indledningsafgørelsen, betragtning 36.

- (275) Den statsgaranterede ELA (foranstaltning L2) udgør statsstøtte. Det statsgaranterede ELA-beløb har varieret med tiden. Den 31. december 2012 beløb denne støtte sig til ca. 12 mia. EUR.

7.1.3. Forekomst af statsstøtte i de foranstaltninger, der er ydet gennem stabilitetsfonden

7.1.3.1. Første bro-rekapitalisering (foranstaltning B1)

- (276) I afsnit 5.1 i Eurobank-indledningsafgørelsen har Kommissionen allerede konkluderet, at den første bro-rekapitalisering udgør statsstøtte. Den modtagne kapital beløb sig til 3 970 mio. EUR.

7.1.3.2. Anden bro-rekapitalisering (foranstaltning B2)

- (277) Foranstaltning B2 blev gennemført med stabilitetsfondens midler, der som forklaret i betragtning 47 til Eurobank-indledningsafgørelsen involverer statslige midler.
- (278) For så vidt angår forekomsten af en fordel, øgede foranstaltning B2 bankens solvensgrad til et niveau, der satte den i stand til at fortsætte sin drift på markedet og få adgang til finansiering fra Eurosystemet. Desuden består forrentningen af foranstaltning B2 af den påløbne rente på EFSF-obligationerne plus et gebyr på 1 %. Fordi forrentningen er klart lavere end forrentningen af lignende kapitalinstrumenter på markedet, ville banken utvivlsomt have været ude af stand til at rejse den pågældende kapital på sådanne vilkår på markedet. Derfor gav foranstaltning B2 banken en fordel for statslige midler. Da foranstaltningen kun blev stillet til rådighed for banken, er den selektiv.
- (279) Som resultat af foranstaltning B2 blev bankens stilling styrket, idet banken fik stillet de nødvendige midler til rådighed for fortsat at kunne opfylde kapitalkravene, hvilket førte til konkurrencefordrejninger. Eftersom banken driver virksomhed på andre europæiske bankmarkeder, og pengeinstitutter fra andre medlemsstater driver virksomhed i Grækenland, især på forsikringsmarkedet, vil foranstaltning B2 sandsynligvis påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne.
- (280) Kommissionen finder, at foranstaltning B2 udgør statsstøtte. Den blev anmeldt som støtteforanstaltning af de nationale myndigheder. Den modtagne kapital beløb sig til 1 341 mio. EUR.

7.1.3.3. Tilsagnserklæring (foranstaltning B3)

- (281) Ved foranstaltning B3 forpligtede stabilitetsfonden sig til at yde den nødvendige ekstra kapital til at fuldføre rekapitaliseringen af banken op til det beløb, som den græske nationalbank anmodede om i forbindelse med 2012-stresstesten. Stabilitetsfonden modtager sine midler fra staten. Kommissionen konkluderer derfor, at erklæringen er en bevilling af statslige midler. Omstændighederne, hvorunder stabilitetsfonden kan yde støtte til pengeinstitutter, er præcist defineret og begrænset af loven. Anvendelsen af sådanne statslige midler er derfor at tilregne staten. Stabilitetsfonden afgav et tilsagn om at yde op til 528 mio. EUR i ekstra kapital.
- (282) Tilsagnserklæringen gav banken en fordel, fordi den betryggede indskyderne om, at banken ville kunne rejse det fulde beløb, den skulle, dvs. at stabilitetsfonden ville tilvejebringe kapitalen, hvis ikke banken selv kunne rejse den på markedet. Dette tilsagn beforder også bankens mulighed for at rejse privat kapital på markedet, idet investorerne er sikre på, at hvis banken ikke kan finde en del af kapitalen på markedet, så vil stabilitetsfonden stille den til rådighed. Ingen privat investor ville have accepteret at forpligte sig, førend vilkårene for rekapitaliseringen var kendt, og på det tidspunkt havde banken ikke adgang til kapitalmarkedet.
- (283) Eftersom banken driver virksomhed på andre europæiske bankmarkeder, og pengeinstitutter fra andre medlemsstater driver virksomhed i Grækenland, især på forsikringsmarkedet, vil foranstaltning B3 sandsynligvis påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne og dreje konkurrencen.

- (284) Foranstaltning B3 udgør derfor statsstøtte og blev anmeldt af de græske myndigheder som sådan den 27. december 2012.

7.1.3.4. Rekapitaliseringen foråret 2013 (foranstaltning B4)

- (285) Rekapitaliseringen foråret 2013 (foranstaltning B4) er omlægningen af den første og anden bro-rekapitalisering (foranstaltning B1 og B2) og tilsagnserklæringen (foranstaltning B3) til en permanent rekapitalisering på 5 839 mio. EUR i ordinære aktier. Eftersom foranstaltning B4 er omlægningen af den allerede tildelte støtte, involverer den stadig statslige midler, men den øger ikke det nominelle beløb herfor. Dog gør den fordelen for banken endnu større (og virker derfor konkurrencefordrejende), idet der er tale om en permanent rekapitalisering og ikke en midlertidig rekapitalisering som i tilfældet med foranstaltning B1 og B2. Sammenlignet med foranstaltning B3, som kun er et tilsagn og ikke en faktisk rekapitalisering, øgede foranstaltning B4 bankens solvensgrad og giver den derfor en større fordel.
- (286) Kommissionen bemærker, at en sådan støtte ikke blev ydet til alle banker i Grækenland. For så vidt angår konkurrencefordrejninger og påvirkning af samhandelen, bemærker Kommissionen f.eks., at støtten satte banken i stand til at fortsætte sin drift i andre medlemsstater såsom Rumænien og Bulgarien. En afvikling af banken ville have medført et ophør af dens aktiviteter i udlandet i form af afvikling eller salg af disse. Desuden konkurrerer bankens forsikringsaktiviteter i Grækenland med de aktiviteter, der drives af datterselskaber af forsikringsselskaber fra andre medlemsstater. Derfor fordrejer foranstaltningen konkurrencen og påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne. Følgelig udgør foranstaltning B4 statsstøtte.

7.1.3.5. Konklusion vedrørende foranstaltning B1, B2, B3 og B4

- (287) Foranstaltning B1, B2, B3 og B4 udgør statsstøtte efter traktatens artikel 107, stk. 1. Den statsstøtte, der indgår i foranstaltning B1, B2, B3 og B4, beløber sig til 5 839 mio. EUR, hvilket er lig med det beløb, som stabilitetsfonden faktisk udbetalte i statsstøtte til banken.
- (288) Punkt 31 i omstruktureringsmeddelelsen angiver, at Kommissionen ud over det absolutte støttebeløb skal vurdere støtten »i forhold til bankens risikovægtede aktiver«. Foranstaltning B1, B2, B3 og B4 er blevet ydet i løbet af en etårig periode fra april 2012 til maj 2013. I den periode ændrede bankens risikovægtede aktiver sig. Spørgsmålet bliver derfor, hvilket niveau for risikovægtede aktiver der bør anvendes, altså niveauet i begyndelsen af perioden eller ved udgangen af perioden. Foranstaltning B1, B2, B3 og B4 skal dække et kapitalbehov, som den græske nationalbank konstaterede i marts 2012 (2012-stresstesten). Med andre ord fandtes de kapitalbehov, som foranstaltningerne dækkede, allerede i marts 2012. Kommissionen mener derfor, at støttebeløbet indeholdt i foranstaltning B1, B2, B3 og B4 bør sammenholdes med bankens risikovægtede aktiver pr. 31. marts 2012. Den mindede også om, at den græske nationalbank efter marts 2012 og indtil rekapitaliseringen foråret 2013 ikke tog hensyn til græske bankers køb for at opjustere eller nedjustere deres kapitalbehov. Dette forhold viser yderligere, at foranstaltning B1, B2, B3 og B4 var støtteforanstaltninger relateret til bankens omfang, som det forelå pr. 31. marts 2012.
- (289) Den første og anden bro-rekapitalisering og tilsagnserklæringen beløb sig tilsammen til 5 839 mio. EUR. Beløbet udgør 13,8 % af bankens risikovægtede aktiver pr. 31. marts 2012.

7.1.3.6. Rekapitaliseringstilsagnet fra 2014 (foranstaltning C)

- (290) Den 31. marts 2014 modtog banken en tilsagnserklæring fra stabilitetsfonden, hvorved stabilitetsfonden lovede at deltage i forhøjelsen af bankens kapital med et beløb af op til 2 864 mio. EUR (foranstaltning C). Som forklaret i betragtning 277 involverer denne foranstaltning anvendelse af statslige midler. Denne foranstaltning udgør en fordel for banken, idet den sikrer, at banken vil kunne rejse den fornødne kapital, hvilket vil betrygge indskyderne og befordre dens adgang til private investorers kapital.
- (291) Hvis private investorer ikke tilvejebringer den fulde kapitalforhøjelse, skal stabilitetsfonden faktisk tilføre banken kapital i henhold til tilsagnserklæringen. En sådan kapitaltilførsel ville i sammenligning med tilsagnserklæringen udgøre en større fordel for banken. I forhold til blot en erklæring øger den faktiske kapitaltilførsel bankens solvensgrad.
- (292) Hverken tilsagnserklæringen eller dens potentielle udmøntning i form af en faktisk kapitaltilførsel overholder det markedsøkonomiske investorprincip. Selv om stabilitetsfonden skulle købe nye aktier til samme kurs som private investorer, er omstændighederne for stabilitetsfondens deltagelse meget anderledes end for private investorer, når de vil tegne nye aktier. Stabilitetsfonden har forpligtet sig til at tegne hele aktiekapitalforhøjelsen om nødvendigt, før nogen privat investor formelt har forpligtet sig til at købe aktier. Private investorer, som tegner nye aktier, vil

være sikre på, at banken under alle omstændigheder vil rejse den fulde nødvendige kapital, eftersom stabilitetsfonden vil optræde som bagstopper og købe alle de aktier, der ikke er tegnet af private investorer. Desuden vil stabilitetsfonden kun deltage, hvis der ikke er tilstrækkelig efterspørgsel fra private investorer i bunden af den annoncerede kurskategori. Derfor vil stabilitetsfonden tilvejebringe kapital, som banken ikke kan finde på markedet til den samme kurs pr. aktie. Stabilitetsfonden tilvejebringer således kapital for et beløb eller til en kurs, som markedet ikke er villigt til at stille til rådighed.

- (293) Da den kun blev tilbudt banken, er foranstaltning C selektiv. Bankens stilling blev styrket, idet den fik stillet de nødvendige midler til rådighed for fortsat at kunne opfylde de kapitalkrav, som den græske nationalbank stiller. Foranstaltningen giver derfor en fordel, der fordrejer konkurrencen. Eftersom banken driver virksomhed på andre europæiske bankmarkeder, og pengeinstitutter fra andre medlemsstater driver virksomhed i Grækenland, især på forsikringsmarkedet, vil foranstaltning C sandsynligvis påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne.
- (294) Rekapitaliseringstilsagnet fra 2014 udgør statsstøtte efter traktatens artikel 107, stk. 1. Den statsstøtte, der indgår i foranstaltning C, beløber sig til 2 864 mio. EUR, som udgør 7,5 % af bankens risikovægtede aktiver pr. 31. december 2013 ⁽¹²⁶⁾.
- (295) Hvis stabilitetsfonden faktisk tilfører banken yderligere kapital som udmøntning af den afgivne tilsagnserklæring, vil det øge fordelene for banken og fordrejningerne af konkurrencen, men ikke det nominelle støttebeløb ⁽¹²⁷⁾.

7.1.4. Konklusion om forekomsten af statsstøtte og det samlede modtagne støttebeløb

- (296) Foranstaltning A, B1, B2, B3, B4 og C udgør statsstøtte efter traktatens artikel 107, stk. 1.

Table 11

Overview of the total aid received by the Bank

Ref.	Foranstaltning	Foranstaltningens art	Støttebeløb	Støtte/risikovægtede aktiver
A	Præferenceaktier	Kapitalstøtte	950 mio. EUR	2 %
B1 B2 B3 B4	Første bro-rekapitalisering Anden bro-rekapitalisering Tilsagnserklæring Rekapitaliseringen foråret 2013	Kapitalstøtte	5 839 mio. EUR	13,8 %
C	Rekapitaliseringstilsagnet fra 2014	Tilsagn om at yde kapitalstøtte	2 864 mio. EUR	7,5 %
Samlet kapitalstøtte bevilget banken			9 653 mio. EUR	15,8 %
Samlet kapital udbetalt til banken			6 789 mio. EUR (kunne stige til 9 653 mio. EUR, hvis stabilitetsfonden skal tilvejebringe hele kapitalforhøjelsen i april 2014)	23,7 %
Ref.	Foranstaltning	Foranstaltningens art	Støttebeløb	
L1	Likviditetsstøtte	Garanti	13 932 mio. EUR	Fra den 30. november 2013
L2	Statsgaranteret ELA	Finansiering og garanti	12 000 mio. EUR	Fra den 31. december 2012
Samlet likviditetsstøtte ydet til banken			25 932 mio. EUR	

⁽¹²⁶⁾ http://www.eurobank.gr/Uploads/pdf/Pillar_3_2013_Final%20Values_2_310313.pdf

⁽¹²⁷⁾ Se betragtning (285) til nærværende afgørelse om foranstaltning B3.

7.2. RETSGRUNDLAG FOR VURDERINGEN AF STØTTENS FORENELIGHED

- (297) Som konkluderet i betragtning (200) bør retsgrundlaget for vurderingen af støtteforanstaltningerne være traktatens artikel 107, stk. 3, litra b) ⁽¹²⁸⁾.
- (298) Under finanskrisen har Kommissionen udarbejdet forenelighedskriterier for forskellige typer støtteforanstaltninger. Principperne for vurdering af støtteforanstaltninger blev fastlagt i bankmeddelelsen fra 2008.
- (299) Vejledning i rekapitaliseringsforanstaltninger findes i rekapitaliseringsmeddelelsen og forlængelsesmeddelelsen fra 2011.
- (300) Omstruktureringsmeddelelsen definerer den tilgang, som Kommissionen har valgt til vurderingen af omstruktureringsplanerne, især behovet for at genoprette rentabiliteten, sikre et korrekt bidrag fra støttemodtageren og begrænse konkurrencefordrejningerne.
- (301) Denne ramme blev suppleret med bankmeddelelsen fra 2013, som finder anvendelse på støtteforanstaltninger anmeldt efter 1. august 2013.

7.2.1. Retsgrundlaget for vurdering af foreneligheden af likviditetsstøtten til banken (foranstaltning L1)

- (302) Den likviditetsstøtte, som banken allerede har modtaget, er blevet endeligt godkendt ved flere på hinanden følgende afgørelser om godkendelse af foranstaltninger i henhold til den græske bankstøtteordning og ændringer og forlængelser af denne ⁽¹²⁹⁾. Enhver fremtidig likviditetsstøtte til banken vil skulle ydes i henhold til en ordning, der er behørigt godkendt af Kommissionen. Betingelserne for en sådan støtte vil skulle godkendes af Kommissionen, før støtten bevilges, og de skal derfor ikke vurderes yderligere i nærværende afgørelse.

7.2.2. Retsgrundlaget for vurdering af foreneligheden af præferenceaktierne (foranstaltning A)

- (303) Den rekapitalisering, der blev ydet i 2009 i form af præferenceaktier (foranstaltning A), blev bevilget i henhold til rekapitaliseringsforanstaltningen, som blev godkendt i 2008 som led i den græske bankstøtteordning i henhold til bankmeddelelsen fra 2008. Den skal derfor ikke vurderes igen i henhold til bankmeddelelsen fra 2008, men kun i henhold til omstruktureringsmeddelelsen.

7.2.3. Retsgrundlaget for vurdering af foreneligheden af den statsgaranterede ELA (foranstaltning L2)

- (304) Den statsgaranterede ELA's (foranstaltning L2) forenelighed bør først vurderes på grundlag af bankmeddelelsen fra 2008 og forlængelsesmeddelelsen fra 2011. Enhver statsgaranteret ELA bevilget efter 1. august 2013 falder ind under bankmeddelelsen fra 2013.

7.2.4. Retsgrundlaget for vurdering af foreneligheden af stabilitetsfondens rekapitaliseringer (foranstaltning B1, B2, B3 og B4)

- (305) Foreneligheden af stabilitetsfondens rekapitaliseringer (foranstaltning B1, B2, B3 og B4), især vedrørende forrentningen, bør først vurderes på grundlag af bankmeddelelsen fra 2008, rekapitaliseringsmeddelelsen og forlængelsesmeddelelsen fra 2011. I Eurobank-indledningsafgørelsen udtrykte Kommissionen tvivl om, hvorvidt foranstaltning B1 var forenelig med disse meddelelser. Eftersom de blev gennemført før 1. august 2013, falder disse foranstaltninger ikke ind under bankmeddelelsen fra 2013. Foreneligheden af stabilitetsfondens rekapitaliseringer (foranstaltning B1, B2, B3 og B4) bør også vurderes på grundlag af omstruktureringsmeddelelsen.

7.2.5. Retsgrundlaget for vurdering af foreneligheden af rekapitaliseringstilsagnet fra 2014 (foranstaltning C)

- (306) Foreneligheden af rekapitaliseringstilsagnet fra 2014 (foranstaltning C) bør vurderes på grundlag af bankmeddelelsen fra 2013, som indeholder nye krav til efterstillede kreditorers bidrag og aflønning af ledelsen, og rekapitaliseringsmeddelelsen og forlængelsesmeddelelsen fra 2011. Foreneligheden af foranstaltning C bør også vurderes på grundlag af omstruktureringsmeddelelsen.

⁽¹²⁸⁾ Det bemærkes også, at Grækenland bevilgede støtten til banken i henhold til den græske bankstøtteordning, som er blevet godkendt af Kommissionen på grundlag af traktatens artikel 107, stk. 3, litra b), og igennem stabilitetsfonden, hvis stiftelse også er blevet godkendt ved Kommissionens afgørelse.

⁽¹²⁹⁾ Se fodnote 4 og 3.

7.3. FORANSTALTNING L2'S FORENELIGHED MED BANKMEDDELELSEN FRA 2008, FORLÆNGESESMEDELELSEN FRA 2011 OG BANKMEDDELELSEN FRA 2013

- (307) En statsstøtte skal for at være forenelig i henhold til traktatens artikel 107, stk. 3, litra b), opfylde de generelle forenelighedskriterier, nemlig hensigtsmæssighed, nødvendighed og proportionalitet.
- (308) Da de græske banker blev lukket ude fra engrosmarkedet og blev helt afhængige af centralbankfinansiering som angivet i betragtning 32, og banken ikke kunne låne et tilstrækkeligt beløb gennem de almindelige refinansieringskanaler, havde banken brug for statsgaranteret ELA til at opnå tilstrækkelig likviditet til at hindre, at den misligholdt sine forpligtelser. Kommissionen mener, at foranstaltning L2 er en hensigtsmæssig mekanisme til afhjælpning af en alvorlig forstyrrelse, som ville være affødt af bankens misligholdelse.
- (309) Eftersom den statsgaranterede ELA indebærer en forholdsvis høj finansieringsomkostning for banken, har denne et tilstrækkeligt incitament til at undgå at være afhængig af denne finansieringskilde til udvikling af sine aktiviteter. Banken skulle betale en rentesats på [...] basispoint mere end for almindelige refinansieringsmuligheder i Eurosystemet. Derudover skulle banken betale et garantigebyr på [...] basispoint til staten. Derfor er bankens samlede omkostninger ved at modtage statsgaranteret ELA meget højere end de normale omkostninger ved refinansiering fra ECB. Navnlig er forskellen mellem de to omkostningsniveauer større end størrelsen af det garantigebyr, som blev indført ved forlængelsesmeddelelsen fra 2011. Som følge deraf kan den samlede betaling, som staten tager sig, anses for at være tilstrækkelig. Med hensyn til beløbet for den statsgaranterede ELA revideres det regelmæssigt af den græske nationalbank og ECB på grundlag af bankens faktiske behov. De overvåger nøje anvendelsen heraf og sikrer, at den er begrænset til det nødvendige minimum. Derfor giver foranstaltning L2 ikke banken for meget likviditet, som kunne bruges til finansiering af aktiviteter, der fordrejer konkurrencen. Den er begrænset til det nødvendige minimumsbeløb.
- (310) En sådan nøje overvågning af anvendelsen af statsgaranteret ELA og regelmæssig kontrol at, at anvendelsen er begrænset til det nødvendige minimum, sikrer endvidere, at denne likviditet er proportional og ikke fører til uberettiget fordrejning af konkurrencen. Kommissionen bemærker også, at Grækenland har forpligtet sig til at gennemføre en række foranstaltninger til nedbringelse af de negative afsmittende virkninger, som analyseret i afsnit 7.6, hvilket yderligere sikrer, at afhængigheden af likviditetsstøtte vil ophøre snarest muligt, og at en sådan støtte er proportional.
- (311) Foranstaltning L2 er derfor forenelig med bankmeddelelsen fra 2008 og forlængelsesmeddelelsen fra 2011. Da bankmeddelelsen fra 2013 ikke har medført skærpede krav til garantier, er foranstaltning L2 også forenelig med denne meddelelse.

7.4. FORANSTALTNING B1, B2, B3 OG B4'S FORENELIGHED MED BANKMEDDELELSEN FRA 2008, REKAPITALISERINGSMEDELELSEN OG FORLÆNGESESMEDELELSEN FRA 2011

- (312) Som forklaret i betragtning 201 skal en statsstøtte for at være forenelig i henhold til traktatens artikel 107, stk. 3, litra b), opfylde de generelle forenelighedskriterier ⁽¹³⁰⁾, nemlig hensigtsmæssighed, nødvendighed og proportionalitet.
- (313) Rekapitaliseringsmeddelelsen og forlængelsesmeddelelsen fra 2011 indeholder yderligere retningslinjer for det påkrævede forrentningsniveau for de statslige kapitaltilførsler.

7.4.1. Foranstaltningernes hensigtsmæssighed

- (314) Kommissionen finder, at stabilitetsfondens rekapitaliseringer (foranstaltning B1, B2, B3 og B4) er hensigtsmæssige, fordi de forhindrer bankens konkurs. Uden dem kunne banken ikke have videreført sine aktiviteter, da den havde en negativ egenkapital ved udgangen af 2012 ⁽¹³¹⁾.
- (315) I den henseende bemærkede Kommissionen i Eurobank-indledningsafgørelsen, at banken er et af de største pengeinstitutter i Grækenland målt i såvel udlån som indlån. Banken er som sådan en systemisk vigtig bank for Grækenland. Følgelig ville bankens misligholdelse have skabt alvorlige forstyrrelser i den græske økonomi.

⁽¹³⁰⁾ Se betragtning 41 til Kommissionens beslutning af 10. oktober 2008 i sag NN 51/2008, Garantiordning for banker i Danmark (EUT C 273 af 28.10.2008, s. 1).

⁽¹³¹⁾ <http://www.eurobank.gr/Uploads/pdf/Eurobank%20FY2012%20Results%20Press%20Release.pdf>

Under de dengang herskende omstændigheder havde pengeinstitutterne i Grækenland vanskeligt ved at få adgang til finansiering. Manglen på finansiering begrænsede deres evne til at yde lån til den græske økonomi. I den forbindelse ville forstyrrelsen af økonomien være blevet forværret af bankens misligholdelse. Desuden blev foranstaltning B1, B2, B3 og B4 primært indført på grund af PSI-programmet, som er en højst usædvanlig og uforudsigelig begivenhed, og ikke på grund af dårlig ledelse eller overdrevent risikabel adfærd hos banken. Foranstaltningerne afhjælper derfor primært resultaterne af PSI-programmet og bidrager til at opretholde den finansielle stabilitet i Grækenland.

- (316) I Eurobank-indledningsafgørelsen udtrykte Kommissionen tvivl om, hvorvidt der var truffet enhver mulig foranstaltning til at undgå, at banken igen ville få brug for støtte i fremtiden. Som angivet i betragtning 130-132 i nærværende afgørelse har Grækenland givet tilsagn om at gennemføre en række foranstaltninger vedrørende bankens selskabsledelse og erhvervsmæssige drift. Som beskrevet i betragtning 102-104 og i betragtning 111 har banken også foretaget en gennemgribende omstrukturering af sine aktiviteter, hvoraf der allerede er gennemført store omkostningsnedskæringer og afhændelser. Derfor er Kommissionens tvivl blevet fjernet.
- (317) I Eurobank-indledningsafgørelsen udtrykte Kommissionen også tvivl om, hvorvidt der fandtes tilstrækkelige beskyttelsesforanstaltninger for det tilfælde, at banken kom under statslig kontrol, eller hvis de private aktionærer bevarede kontrollen, mens staten havde aktiemajoriteten. Kommissionen bemærker, at tilsagnene beskrevet i betragtning 131 og 132 sikrer, at bankens udlånsforretning drives erhvervsmæssigt, og at den daglige drift er beskyttet mod statslig indblanding. Den ramme for de indbyrdes forbindelser, som er aftalt mellem stabilitetsfonden og banken, sikrer endvidere, at statens interesser som hovedaktionær beskyttes mod overdreven risikoadfærd hos bankens ledelse.
- (318) Foranstaltning B1, B2, B3 og B4 sikrer dermed, at den finansielle stabilitet i Grækenland opretholdes. Der er truffet væsentlige skridt til at minimere fremtidige tab og sikre, at bankens aktiviteter ikke sættes på spil af u hensigtsmæssig ledelse. På den baggrund finder Kommissionen, at foranstaltning B1, B2, B3 og B4 er hensigtsmæssige.

7.4.2. Nødvendighed — begrænsning af støtten til et minimum

- (319) Ifølge bankmeddelelsen fra 2008 skal støtteforanstaltningen både med hensyn til beløb og form være nødvendig for at nå målet. Det betyder, at kapitaltilførslen skal være det nødvendige minimum for at nå dette mål.
- (320) Beløbet for kapitalstøtten blev beregnet af den græske nationalbank i forbindelse med en stresstest for at sikre, at den egentlige kernekapital forblev over et vist niveau i perioden 2012-2014 som afspejlet i tabel 3. Den giver derfor ikke banken for meget kapital. Som forklaret i betragtning 316 er der truffet foranstaltninger til at reducere risikoen for, at banken får brug for yderligere støtte i fremtiden.
- (321) For så vidt angår forrentningen af den første og anden bro-rekapitalisering (foranstaltning B1 og B2), minder Kommissionen om, at de blev bevilget i maj 2012 og december 2012 og betalt i naturalier i form af EFSF-obligationer. Stabilitetsfonden har som modydelse fra datoen for udbetalingen af disse EFSF-obligationer og indtil datoen for rekapitaliseringen foråret 2013 modtaget påløbne renter på EFSF-obligationerne plus et gebyr på 1 % ⁽¹³²⁾. Som understreget i Eurobank-indledningsafgørelsen er denne forrentning lavere end det spænd på 7-9 %, som er defineret i rekapitaliseringsmeddelelsen. Perioden med den lave forrentning var imidlertid begrænset til et år for foranstaltning B1 og fem måneder for foranstaltning B2 (dvs. indtil omlægningen af bro-rekapitaliseringen til en standard rekapitalisering med ordinære aktier, nemlig foranstaltning B4). Mens den første og anden bro-rekapitalisering ikke udløste en udvanding af de eksisterende aktionærers stemmerettigheder, betød rekapitaliseringen foråret 2013, som var omlægningen af den første og anden bro-rekapitalisering, en høj grad af udvanding for aktionærerne, da deres andel af bankens egenkapital faldt til 1,4 %. Den unormale situation, som herskede fra datoen for den første bro-rekapitalisering, var da afsluttet. Den tvivl, som Kommissionen udtrykte i Eurobank-indledningsafgørelsen, er derfor blevet fjernet.

⁽¹³²⁾ Se betragtning 72: De påløbne renter tæller som et yderligere bidrag fra stabilitetsfonden og reducerer dermed den betaling, som stabilitetsfonden skulle erlægge til banken for at betale for rekapitaliseringen foråret 2013.

- (322) På baggrund af den atypiske kilde til bankens vanskeligheder, idet tabene primært skyldtes en gældsfrigørelse til fordel for staten (PSI-programmet og tilbagekøbet af gæld, som giver staten en betydelig fordel, dvs. en gælds-nedbringelse) og konsekvenserne af en langtrukken krise på bankens hjemmemarked, kan Kommissionen endvidere acceptere en sådan midlertidig afvigelse fra standardkravene til forrentning, der er fastlagt i rekapitaliseringsmeddelelsen ⁽¹³³⁾.
- (323) Foranstaltning B3 var et tilsagn om at tilvejebringe kapital. Dette tilsagn fra december 2012 blev udmøntet i en faktisk kapitaltilførsel i maj-juni 2013, blot fem måneder senere. Derfor og af de grunde, der er beskrevet i betragtning (322), er det acceptabelt, at der ikke blev betalt nogen modydelse for dette tilsagn.
- (324) For så vidt angår foranstaltning B4, bør aktierne ved kapitaltilførslerne ifølge punkt 8 i forlængelsesmeddelelsen fra 2011 tegnes med et tilstrækkeligt stort nedslag i forhold til aktiekursen efter justering for udvandingseffekten for at give en rimelig sikkerhed for en tilstrækkelig forrentning til staten. Mens denne rekapitalisering ikke gav mulighed for et stort nedslag i forhold til aktiekursen efter justering af udvandingseffekten, var det faktisk muligt at opnå et betydeligt nedslag i forhold til den teoretiske kurs uden tegningsrettigheder ⁽¹³⁴⁾. Forud for rekapitaliseringen foråret 2013 var bankens kapital negativ, og dens markedskapitalisering var kun på et par hundrede millioner euro. Under sådanne omstændigheder er spørgsmålet, om de eksisterende aktionærer burde være fortrængt fuldstændig. Kommissionen bemærker, at emissionskursen blev sat til 50 % af den gennemsnitlige markedskurs i de sidste 50 dage inden fastsættelsen af emissionskursen. Kommissionen bemærker også, at udvandingen af de eksisterende aktionærers stemmerettigheder har været enorm, idet de efter denne rekapitalisering kun havde 1,4 % af aktierne i banken. Derfor ville et yderligere nedslag i markedskursen kun have haft en ubetydelig virkning for forrentningen til stabilitetsfonden. I lyset af de græske bankers særlige situation, der er beskrevet i betragtning (322), og det forhold, at støttebehovet stammer fra en gældsfrigørelse til fordel for staten, mener Kommissionen, at emissionskursen er tilstrækkeligt lav.
- (325) Foranstaltning B1, B2, B3 og B4 er således nødvendige som redningsstøtte både med hensyn til beløb og form.

7.4.3. Proportionalitet — foranstaltninger til begrænsning af negative afsmittende virkninger

- (326) Banken har modtaget et meget stort beløb i statsstøtte. Den situation kan derfor føre til alvorlige konkurrencefordrejninger. Men Grækenland har givet tilsagn om at gennemføre en række foranstaltninger med sigte på at mindske de negative afsmittende virkninger. Navnlig er der givet tilsagn om, at banken vil fortsætte sin drift erhvervsmæssigt som forklaret i betragtning 131 og 132. Grækenland har også forpligtet sig til at indføre et forbud mod opkøb samt en række afhændelser i udlandet og inden for andre områder end bankvirksomhed som beskrevet i betragtning 133. Begrænsningerne af konkurrencefordrejninger vil blive yderligere vurderet i afsnit 7.6.
- (327) Der er også udnævnt en tilsynsførende administrator i banken til at overvåge den korrekte gennemførelse af tilsagnene om selskabsledelse og erhvervsmæssig drift. Det skal hindre enhver skadelig forandring i bankens forretningsmæssige praksis og derved mindske de potentielle negative afsmittende virkninger.
- (328) Endelig blev der fremlagt en ny omfattende omstruktureringsplan den 16. april 2014 for Kommissionen. Den omstruktureringsplan vil blive vurderet i afsnit 7.6.
- (329) Den tvivl, som Kommissionen udtrykte i Eurobank-indledningsafgørelsen, er således blevet fjernet. Foranstaltning B1, B2, B3 og B4 er proportionale i lyset af punkt 15 i bankmeddelelsen fra 2008.

7.4.4. Konklusionen vedrørende foreneligheden af stabilitetsfondens rekapitaliseringer med bankmeddelelsen fra 2008, rekapitaliseringsmeddelelsen og forlængelsesmeddelelsen fra 2011

- (330) Kommissionen konkluderer således, at stabilitetsfondens rekapitaliseringer (foranstaltning B1, B2, B3 og B4) er hensigtsmæssige, nødvendige og proportionale i lyset af punkt 15 i bankmeddelelsen fra 2008, rekapitaliseringsmeddelelsen og forlængelsesmeddelelsen fra 2011.

⁽¹³³⁾ Se også afsnit 7.6.1.

⁽¹³⁴⁾ Den teoretiske kurs uden tegningsrettigheder (»TERP«) er en almindeligt accepteret teknik på markedet til kvantificering af »udvandingseffekten« af aktiekapitalforhøjelser.

7.5. FORENELIGHEDEN AF BANKENS KØB AF NEW TT BANK OG NEA PROTON BANK MED OMSTRUKTURERINGSMEDDELELSEN

- (331) Punkt 23 og 40 i omstruktureringsmeddelelsen forklarer, at støttede bankers opkøb af virksomheder normalt strider mod pligten til at begrænse omstruktureringsomkostningerne og begrænse konkurrenceforureningerne. Desuden kan overtagelser true eller komplicere genoprettelsen af rentabiliteten. Kommissionen må derfor vurdere, om bankens opkøb kan forenes med omstruktureringsmeddelelsen.

7.5.1. Foreneligheden af opkøbet af New TT Bank med omstruktureringsmeddelelsen

7.5.1.1. Virkningen af opkøbet af New TT Bank for bankens langsigtede rentabilitet

- (332) Med hensyn til rentabilitet i driften vil bankens opkøb styrke dens tilbagevenden til rentabilitet på langt sigt, da en fusion mellem to banker i samme geografiske marked giver anledning til at opnå meningsfulde synergieffekter, f.eks. i form af personalenedskæringer, filiallukninger og nedbragte kapacitetsomkostninger. Banken overtager kunder og indskydere og reducerer distributionsomkostningerne væsentligt. Den lukker de fleste af filialerne i T Bank-nettet og nogle af filialerne i Hellenic Postbank-nettet ud over at rationalisere funktionerne i hovedkontoret.
- (333) Med hensyn til likviditetsstillingen har transaktionen også en gavnlig virkning på forholdet mellem bankens nettoudlån og -indlån, idet dette nedbringes væsentligt fra et for højt niveau, eftersom New TT Bank havde betydeligt flere indlån end udlån. Navnlig bemærkede den græske nationalbank i sit brev til stabilitetsfonden af 8. juli 2013, at banken havde været under stort pres i de to år forud for transaktionen. Den græske nationalbank bemærkede, at banken havde mistet markedsandele i Grækenland, og at den var meget afhængig af finansiering fra Eurosystemet og likviditetsstøtte i en nødsituation. I sit brev henviste den græske nationalbank til det store udekkeede finansieringsbehov, det konsoliderede forhold mellem nettoudlån- og -indlån på 132 % og til bankens forringede image hos kunderne. I dette brev anførte den græske nationalbank, at bankens opkøb af New TT Bank ville medføre »en betydelig stigning i indskuddene i [banken] og dermed forbedre dens overordnede finansieringsprofil, indskydernes opfattelse og bankens evne til at tiltrække nye indlån på mere attraktive vilkår end aktuelt.«
- (334) Opkøbet bidrager dermed til at udbedre bankens likviditetsstilling, hvilket er afgørende for at genskabe den langsigtede rentabilitet. Kommissionen anerkendte den positive virkning af opkøbet i et brev fra sine tjenestegrene til stabilitetsfonden dateret 8. juli 2013. I det brev angav Kommissionen, at udkastet til bankens omstruktureringsplan, som var blevet forelagt af Grækenland forud for opkøbet af New TT Bank, ikke opfyldte kravet om genoprettelse af langsigtet rentabilitet på grund af sårbarheden i bankens balance ved udgangen af omstruktureringsperioden. I det samme brev anførte Kommissionen, at »opkøbet af den indskudsrige [New TT Bank] ville bidrage afgørende til at genoprette [bankens] balance og dermed dens langsigtede rentabilitet.« Vurderingen var berettiget i lyset af virkningen af et sådant opkøb for bankens likviditetsstilling: »Baseret på tal fra udgangen af 2012 ville opkøbet få forholdet mellem nettoudlån og -indlån til straks at falde fra 155 % til 123 %, således at det burde være muligt at opfylde [Kommissionens] krav ved udgangen af 2017.«
- (335) Kommissionen mener derfor, at opkøbet er positivt for genoprettelsen af bankens langsigtede rentabilitet.
- ###### 7.5.1.2. Virkningen af opkøbet for det støttebeløb, som banken havde brug for
- (336) I overensstemmelse med punkt 23 i omstruktureringsmeddelelsen bør omstruktureringsstøtte ikke anvendes til opkøb af andre virksomheder, men kun til at dække de omstruktureringsomkostninger, der er nødvendige for at genoprette bankens rentabilitet.
- (337) Banken betalte købsprisen i nye aktier, så opkøbet ikke blev finansieret via statsstøtte. Som følge deraf blev det kapitalbehov, der blev skabt af betalingen af købsprisen, straks dækket af udstedelsen af nye aktier, så betalingen af købsprisen ikke affødte en nettostigning i bankens kapitalbehov. Desuden ejede stabilitetsfonden 100 % af New TT Bank, hvilket indebærer, at alle de nye aktier udstedt af banken blev overdraget til stabilitetsfonden, dvs. til staten.

- (338) Opkøbet i sig selv vil ikke udløse yderligere statsstøtte, idet New TT Bank opfyldte de lovbestemte kapitalkrav. Desuden var dette overgangsinstitut blevet stiftet, blot få måneder før det blev opkøbt. Eftersom en nødlidende banks aktiver vurderes og opgøres til dagsværdi, før de overføres til et overgangsinstitut, må det antages, at New TT Banks udlånsporteføje ikke indeholdt tab, der var skjult eller ikke tilstrækkeligt dækket ved hensættelser.
- (339) Under de specifikke omstændigheder i denne sag strider opkøbet af New TT Bank således undtagelsesvis ikke mod princippet om, at støtten bør være det nødvendige minimum.

7.5.1.3. Konkurrencefordrejende virkning af opkøbet

- (340) I overensstemmelse med punkt 39 og 40 i omstruktureringsmeddelelsen bør statsstøtte ikke anvendes til skade for konkurrenter, der ikke nyder tilsvarende offentlig støtte, eller til opkøb af konkurrerende virksomheder. I punkt 41 i omstruktureringsmeddelelsen bestemmes det også, at opkøb kan godkendes, hvis de er led i en konsolideringsproces, der er nødvendig for at genoprette den finansielle stabilitet eller sikre en effektiv konkurrence, at overtagelsesprocessen skal være rimelig, og at overtagelsen bør sikre en effektiv konkurrence på det relevante marked.
- (341) New TT Bank var ikke en levedygtig bank som selvstændig enhed. Konsolideringen af New TT Bank blev krævet i henhold til MEFP af 15. maj 2013. Transaktionen kan derfor anses for at være led i en konsolideringsproces, som er nødvendig for at genoprette den finansielle stabilitet som beskrevet i punkt 41 i omstruktureringsmeddelelsen.
- (342) Ingen blandt de aktører, der ikke nød offentlig støtte, indsendte et gyldigt bud på opkøbet af New TT Bank, og salgsproceduren var åben, gennemsigtig og ikkediskriminerende. Banken fortrængte derfor ikke sådanne bydere, som ikke nød offentlig støtte. Eftersom dette opkøb blev godkendt af den hellenske konkurrencemyndighed⁽¹³⁵⁾, antager Kommissionen, at udbyttet af salgsproceduren sikrer betingelserne for en effektiv konkurrence i Grækenland.
- (343) På den baggrund kan det konkluderes, at opkøbet af New TT Bank er foreneligt med afsnit 4 i omstruktureringsmeddelelsen.

7.5.1.4. Konklusion vedrørende opkøbet af New TT Bank

- (344) Kommissionen konkluderer, at dette opkøb i lyset af de græske bankers usædvanlige situation⁽¹³⁶⁾ og de nærmere betingelser for opkøbet af New TT bank er foreneligt med de krav, der er fastlagt i omstruktureringsmeddelelsen.

7.5.2. Foreneligheden af opkøbet af Nea Proton Bank med omstruktureringsmeddelelsen

7.5.2.1. Virkningen af opkøbet af Nea Proton Bank for bankens langsigtede rentabilitet

- (345) Med hensyn til rentabilitet i driften bør opkøbet af Nea Proton Bank styrke bankens tilbagevenden til rentabilitet på langt sigt, da en fusion mellem to banker i samme geografiske marked giver anledning til at opnå meningsfulde synergieffekter, f.eks. i form af personalenedskæringer, filiallukninger og nedbragte kapacitetsomkostninger.
- (346) Opkøbet af Nea Proton Bank gør det muligt for banken at udnytte synergieffekterne. Banken overtager kunder og indskydere og lukker samtidig de fleste af filialerne og rationaliserer informationssystemet samt funktionerne i hovedkvarteret. Transaktionen nedbragte også forholdet mellem bankens nettoudlån og -indlån, idet Nea Proton Bank havde et lavere forhold mellem nettoudlån og -indlån. Ved udgangen af juni 2013 var forholdet mellem bankens nettoudlån og -indlån på ca. 135,79 %, mens Nea Protons tilsvarende tal lå på 52,68 %.
- (347) Det kan konkluderes, at opkøbet havde en positiv virkning for bankens rentabilitet.

7.5.2.2. Virkningen af opkøbet af Nea Proton Bank for det støttebeløb, som banken havde brug for

- (348) I overensstemmelse med punkt 23 i omstruktureringsmeddelelsen bør omstruktureringsstøtte ikke anvendes til opkøb af andre virksomheder, men kun til at dække de omstruktureringsomkostninger, der er nødvendige for at genoprette rentabiliteten.

⁽¹³⁵⁾ Decision 584/VII/2013 of Hellenic Competition Authority, endnu ikke offentliggjort.

⁽¹³⁶⁾ Se også afsnit 7.6.1.

(349) Banken betalte en symbolsk pris for opkøbet af Nea Proton Bank (1 EUR), mens den opkøbte enhed var blevet tilstrækkeligt rekapitaliseret forud for salget. Denne rekapitalisering omfattede hensættelser til fremtidige tab på lån og drift ⁽¹³⁷⁾. Som følge heraf har opkøbet for 1 EUR af en tilstrækkeligt kapitaliseret bank ikke forøget bankens kapitalbehov.

(350) Det kan konkluderes, at opkøbet af Nea Proton Bank ikke strider mod princippet om, at støtten bør begrænses til det nødvendige minimum.

7.5.2.3. Konkurrencefordrejende virkning af opkøbet af Nea Proton Bank

(351) I overensstemmelse med punkt 39 og 40 i omstruktureringsmeddelelsen bør statsstøtte ikke anvendes til skade for konkurrenter, der ikke nyder tilsvarende offentlig støtte, eller til opkøb af konkurrerende virksomheder.

(352) Nea Proton Bank var ikke en levedygtig bank som selvstændig enhed. Konsolideringen af Nea Proton Bank blev krævet i henhold til MEFP af 15. maj 2013. Opkøbet kan derfor anses for at være led i en konsolideringsproces, som er nødvendig for at genoprette den finansielle stabilitet som beskrevet i punkt 41 i omstruktureringsmeddelelsen.

(353) Kommissionen bemærker også, at ingen blandt de aktører, der ikke nød offentlig støtte, indsendte et gyldigt bud på opkøbet af Nea Proton Bank, og salgsproceduren var åben, gennemsigtig og ikkediskriminerende. Banken fortrængte derfor ikke sådanne bydere, som ikke nød offentlig støtte. Eftersom dette opkøb blev godkendt af den hellenske konkurrencemyndighed ⁽¹³⁸⁾, antager Kommissionen, at udbyttet af salgsproceduren sikrer betingelserne for en effektiv konkurrence i Grækenland.

(354) På den baggrund kan det konkluderes, at opkøbet af Nea Proton Bank er foreneligt med afsnit 4 i omstruktureringsmeddelelsen.

7.5.2.4. Konklusion vedrørende opkøbet af Nea Proton Bank

(355) Kommissionen konkluderer, at dette opkøb i lyset af de nærmere betingelser for opkøbet af Nea Proton Bank er foreneligt med de krav, der er fastlagt i omstruktureringsmeddelelsen.

7.6. FORENELIGHEDEN AF FORANSTALTNING A, B1, B2, B3, B4 OG C MED OMSTRUKTURERINGSMEDDELELSEN OG FORANSTALTNING C MED BANKMEDDELELSEN FRA 2013

7.6.1. Kilder til vanskeligheder og følgerne for vurderingen i henhold til omstruktureringsmeddelelsen

(356) Som angivet i afsnit 2.1.1 og 2.1.2 hidrører bankens vanskeligheder primært fra den græske statsgældskrise og den dybe recession i Grækenland og Sydeuropa. Hvad angår førstnævnte faktor, mistede den græske regering adgangen til finansmarkederne og måtte til sidste forhandle sig til en aftale med sine hjemlige og internationale kreditorer, PSI-programmet, som resulterede i et haircut af fordringerne mod staten på 53,3 %. Desuden blev 31,5 % af fordringerne ombyttet med nye GSO'er med lavere rentesats og længere løbetid. Staten købte disse nye GSO'er tilbage af de græske banker i december 2012 til en kurs på mellem 30,2 % og 40,1 % af deres nominelle værdi, hvilket betød et yderligere tab for de græske banker. Ud over virkningen af PSI-programmet og tilbagekøbet af statsgæld for dens kapitalstilling måtte banken også registrere en enorm indlånsflugt fra 2010 til medio 2012 på grund af risikoen for, at Grækenland ville forlade euroen som følge af den afgrundsdybe statsgæld og økonomiske recession.

(357) Foranstaltning B1, B2, B3 og B4 beløber sig til 5 839 mio. EUR, som er omtrent det samme beløb som det bogførte tab på PSI-programmet (5 781 mio. EUR). I et sådant tilfælde og hvis vanskelighederne ikke primært stammer fra overdrevent risikabel adfærd, vil Kommissionen i henhold til punkt 14 i forlængelsesmeddelelsen fra 2011 slække på sine krav.

⁽¹³⁷⁾ Se betragtning 53.

⁽¹³⁸⁾ Decision 578/VII/2013 of Hellenic Competition Authority, findes på: http://www.epant.gr/img/x2/apofaseis/apofaseis715_1_1391497451.pdf

- (358) Kommissionen erkender, at en del af kapitalbehovet stammer fra et pengeinstituts normale eksponering for sin hjemlige finansielle landerisiko. Det forhold blev også påpeget i betragtning 58 og 69 i Eurobank-indledningsafgørelsen. Som følge heraf har banken et mindre behov for at afhjælpe problemer med »moral hazard« i sin omstrukturingsplan end andre støttede pengeinstitutter, som har akkumuleret overdrevent store risici. Da støtteforanstaltningerne er mindre konkurrencefordrejende, bør de foranstaltninger, der er truffet for at begrænse konkurrencefordrejningerne, derfor slækkes tilsvarende. Eftersom PSI-programmet og tilbagekøbet af statsgæld udgør en gældsfrigørelse til fordel for staten, kan forrentningen til staten af dens rekapitalisering af banker være lavere.
- (359) Men da den græske økonomi er skrumpet med ca. 25 % siden 2008, må banken tilpasse sin organisation, omkostningsstruktur og sit filialnet til det nye økonomiske klima for at genskabe rentabiliteten. Uanset fraværet af problemer med »moral hazard« skal banken derfor omstrukturere sin drift i Grækenland for at sikre sin langsigtede rentabilitet.
- (360) Kommissionen bemærker også, at bankens eksponering for den græske finansielle landerisiko var større end visse andre bankers i Grækenland. Derfor kan ikke alle tabene på GSO'er (tabet på PSI-programmet) tilregnes et pengeinstituts normale eksponering for sin hjemlige finansielle landerisiko.
- (361) Den anden kilde til bankens tab er tabene på dens udlån til græske husholdninger og virksomheder. Kommissionen finder, at disse tab primært skyldes den usædvanligt dybe og langvarige nedgang i BNP på ca. 25 % over fem år og ikke en risikabel udlånspraksis hos banken. Som følge heraf skaber den støtte, der blev ydet til at dække tabene, ikke en »moral hazard«, hvilket er tilfældet, når støtten beskytter en bank mod konsekvenserne af tidligere risikabel adfærd. Støtten er derfor mindre fordrejende ⁽¹³⁹⁾.
- (362) Men en del af bankens kapitalbehov og tab på lån hidrører fra en række internationale datterselskaber (i Rumænien, Bulgarien, Polen og Ukraine). F.eks. i 2012 bogførte banken tab i Rumænien, Bulgarien og Ukraine, mens disse datterselskaber fik en koncernintern finansiering på i alt 1,8 mia. EUR.
- (363) Stresstesten, der blev foretaget i 2012 for at fastslå bankens kapitalbehov, viste også, at en del af kapitalbehovet stammede fra tab på udenlandske udlån. Prognoserne for tab på lån lå på 1 228 mio. EUR i referencescenariet og 1 622 mio. EUR i det negative scenarie.
- (364) Det må konkluderes, at punkt 14 i forlængelsesmeddelelsen fra 2011 dækker en betydelig del af tabene og det deraf følgende behov for støtte, hvilket tillader Kommissionen at slække på sine krav. En del af støttebehovet hidrører fra tab på græske lån på grund af den usædvanligt dybe og lange recession og ikke risikabel udlånspraksis. Støtte bevilget under sådanne omstændigheder skaber ikke »moral hazards« og er derfor mindre fordrejende.
- (365) Endelig skyldes en del af støttebehovet bankens egen risikable praksis, især med sine udenlandske datterselskaber og sin større beholdning af GSO'er.

7.6.2. Rentabilitet

- (366) En omstrukturingsplan skal sikre, at pengeinstituttet er i stand til at genskabe sin langsigtede rentabilitet inden udløbet af omstrukturingsperioden (afsnit 2 i omstrukturingsmeddelelsen). I det foreliggende tilfælde er omstrukturingsperioden defineret som perioden mellem datoen for vedtagelsen af nærværende afgørelse og den 31. december 2018.
- (367) I overensstemmelse med punkt 9-11 i omstrukturingsmeddelelsen fremsendte Grækenland en omfattende og detaljeret omstrukturingsplan, som giver fuldstændige oplysninger om bankens forretningsmodel. I planen påpeges også årsagerne til bankens vanskeligheder samt de foranstaltninger, der er truffet for at afhjælpe de problemer, den har haft med rentabiliteten. I omstrukturingsplanen beskrives navnlig den valgte strategi til at bevare bankens driftseffektivitet og nedbringe det høje niveau af nødlidende udlån, den lave driftseffektivitet, dens sårbare likviditets- og kapitalstilling og dens udenlandske forretninger, som var afhængige af moderselskabet med hensyn til finansiering og kapital.

⁽¹³⁹⁾ Se punkt 28 i omstrukturingsmeddelelsen og betragtning 320 i Kommissionens afgørelse 2011/823/EU af 5. april 2011 om Nederlandenes foranstaltninger C 11/09 (ex NN 53b/08, NN 2/10 og N 19/10) til fordel for ABN AMRO Group NV (oprettet efter fusionen mellem Fortis Bank Nederland og ABN AMRO N) (EUT L 333 af 15.12.2011, s. 1).

7.6.2.1. Bankvirksomhed i Grækenland

- (368) Med hensyn til likviditet og bankens afhængighed af finansiering fra Eurosystemet regnes der i omstrukturingsplanen med en begrænset vækst på balancen i Grækenland, mens indlånssiden skulle stige igen. Afhængigheden af ELA, som allerede er blevet mindre, vil fortsat falde, og det vil hjælpe banken med at nedbringe sine finansieringsomkostninger.
- (369) Forpligtelsen vedrørende forholdet mellem nettoudlån og -indlån beskrevet i betragtning (127) sikrer, at bankens balance bliver bæredygtig inden udløbet af omstrukturingsperioden. Salget af værdipapirer og afhændelse af andre aktiviteter uden for kerneforretningen vil også styrke bankens likviditetsstilling og sikre, at den ikke er afhængig af engrosmarkederne. På grund af bankens fortsat pressede likviditetsstilling kan Kommissionen godtage de græske myndigheders anmodning om at måtte tilføre banken likviditet i henhold til den græske bankstøtteordnings foranstaltninger vedrørende garantier og statsobligationslån.
- (370) For at nedbringe sine finansieringsomkostninger har banken også afgivet løfte om fortsat at nedsætte sine rentesatser på indlån som beskrevet i betragtning (127). Kommissionen bemærker, at en sådan nedbringelse af indlånssomkostningerne vil være et centralt bidrag til bankens rentabilitet før hensættelser.
- (371) Siden krisens begyndelse har banken foretaget en betydelig rationalisering af sit filialnet i Grækenland i form af en nedbringelse af antallet af filialer og medarbejdere. Inden 2018 vil bankens samlede omkostninger være faldet med yderligere [...] % i forhold til 2013 ⁽¹⁴⁰⁾. For at nå dette mål har banken forpligtet sig til at reducere antallet af filialer og medarbejdere i Grækenland, så der højst er henholdsvis [...] og [...] pr. 31. december 2017, og de samlede omkostninger i Grækenland maksimalt beløber sig til 800 mio. EUR. Den forventede omkostningsprocent vil være under [...] % ved udgangen af omstrukturingsperioden. Kommissionen mener, at omstrukturingsplanen bevarer bankens effektivitet i det nye markedsklima.
- (372) Et andet nøgleområde er forvaltningen af nødlidende lån, idet disse udgjorde 29,4 % af porteføljen pr. 31. december 2013 ⁽¹⁴¹⁾. Banken agter at oprette en særlig afdeling til forvaltning af nødlidende lån. Den har også afgivet tilsagn om at overholde høje standarder, hvad angår kreditpolitikken, for at maksimere værdien for banken på hvert trin af kreditprocessen som beskrevet i betragtning 131 og 132.

7.6.2.2. Selskabsledelse

- (373) Et andet problemområde er bankens ledelse, idet stabilitetsfonden ejede 95,23 % af bankens aktier pr. 31. december 2013. I lyset af græske statsejede bankers hidtidige resultater på området aftalte banken og stabilitetsfonden en særlig ramme for deres indbyrdes forbindelser i 2013. Denne aftale beskytter bankens daglige drift mod overdreven indblanding fra dens største aktionær og sikrer samtidig, at stabilitetsfonden kan overvåge gennemførelsen af omstrukturingsplanen og forebygge overdreven risikabel adfærd hos bankens ledelse gennem hensigtsmæssige høringsprocedurer. Banken har også lovet nøje at overvåge sin eksponering for tilknyttede låntagere.
- (374) Ifølge loven om stabilitetsfonden som ændret i 2014 fortaber de aktier, som stabilitetsfonden tegnede i rekapitaliseringen foråret 2013, de tilhørende stemmerettigheder, hvis mindst 50 % af kapitalforhøjelsen i 2014 tegnes af private investorer. Hvad angår genoprettelsen af bankens langsigtede rentabilitet, vil Kommissionen ikke være negativt indstillet over for den kontrol, som de private aktionærer får, hvis de investerer et betydeligt beløb af egne midler i banken. Kommissionen bemærker, at begrænsningen af stabilitetsfondens stemmerettigheder ikke vil finde anvendelse på afstemninger vedrørende bankens vedtægter eller ledelsesbeslutninger eller andre strategiske beslutninger. Kommissionen bemærker på den positive side, at stabilitetsfonden automatisk genvinder sine fulde stemmerettigheder, hvis banken ikke gennemfører sin omstrukturingsplan. Disse bestemmelser sikrer, at stabilitetsfonden kan bevare sine interesser som aktionær, selv om den ikke blander sig i bankens daglige drift, og som myndighed med ansvar for korrekt gennemførelse af omstrukturingsplanen.

⁽¹⁴⁰⁾ Se betragtning 106.

⁽¹⁴¹⁾ 2013, resultater hele året, s. 3: http://www.eurobank.gr/Uploads/pdf/Eurobank_4Q2013_Financial_Results

7.6.2.3. Internationale aktiviteter

- (375) En række af bankens internationale aktiviteter har førhen trukket store veksler på dens kapital, likviditet og rentabilitet som forklaret i betragtning (362) og (363).
- (376) Omstruktureringsplanen indeholder en ændring i bankens forretningsplan i retning af mere fokus på [...]. Banken har allerede afhændet sit urentable datterselskab i Polen, EFG Poland. Den er også begyndt at rationalisere de øvrige datterselskaber for at skærpe udlånsproceduren og mindske datterselskabernes udækkede finansieringsbehov. Den planlægger at afhænde [...] datterselskabet [...] ⁽¹⁴²⁾. Den vil også yderligere omstrukturere driften i datterselskaberne [...] og [...] før det potentielle salg heraf på et senere tidspunkt som nævnt i betragtning (116).
- (377) Den samlede rentabilitet i de udenlandske forretninger vil være genskabt i [...]. Samtidig vil finansieringen af de udenlandske datterselskaber være blevet nedbragt med [...] sammenlignet med niveauet pr. 31. december 2012.
- (378) Derfor mener Kommissionen, at banken vil have omstruktureret og indskrænket disse udenlandske datterselskaber tilstrækkeligt til at undgå at blive eksponeret for yderligere kapitalbehov og likviditetsmangler i fremtiden. Bankens tilsagn beskrevet i betragtning (128) om at afholde sig fra at tilføre store kapitalbeløb til sine internationale datterselskaber sikrer også, at disse ikke kommer til at udgøre en trussel mod bankens kapital eller likviditet.

7.6.2.4. Konklusion vedrørende rentabilitet

- (379) Referencescenariet, der er beskrevet i afsnit 2.4, viser, at banken ved udgangen af omstruktureringsperioden vil kunne få et afkast, som sætter den i stand til at dække alle sine omkostninger og få et passende afkast af sin egenkapital i forhold til sin risikoprofil. Faktisk vil afkastet på bankens egenkapital blive på [...] % i 2018 ifølge referencescenariet. Samtidig viser prognosen for bankens kapitalstilling, at denne forbliver på et tilfredsstillende niveau, eftersom solvensgraden ikke falder til mindre end [...] % fra 2014 og frem.
- (380) Endelig bemærker Kommissionen også det negative scenarie, der beskrives i bankens omstruktureringsplan, som den er forelagt af de græske myndigheder. Dette negative scenarie bygger på et sæt formodninger, som er aftalt med stabilitetsfonden. Det forudsætter en længere og dybere recession og en alvorligere deflation i ejendomspriserne ⁽¹⁴³⁾. Omstruktureringsplanen viser, at banken er i stand til at modstå en rimelig mængde stress, idet den i det negative scenarie fortsat er rentabel ved udgangen af omstruktureringsperioden med et afkast på egenkapitalen på [...] % og en solvensgrad på [...] % i 2018.
- (381) Den stresstest, som den græske nationalbank foretog i 2013, bekræfter, at den yderligere kapital, der vil blive rejst i 2014, nemlig 2 864 mio. EUR, er tilstrækkelig til, at banken klarer referencescenariet i omstruktureringsperioden. Banken vil også fremlægge en betinget kapitalplan for den græske nationalbank med foranstaltninger, der skal træffes, hvis det økonomiske klima forværres yderligere. Kommissionen minder om, at den græske nationalbank allerede i vurderingen af kapitalbehovet i referencescenariet indregnede flere justeringer, som resulterede i en stigning i det anslåede kapitalbehov sammenlignet med det kapitalbehov, der blev anslået i bankens eget referencescenarie. Referencescenariets kapitalbehov som anslået af den græske nationalbank kan derfor anses for at være en slags stresstest. Kommissionen kan godt konkludere, at banken er rentabel, uden at banken har kapital nok på forhånd til at dække kapitalbehovet i det negative scenarie som anslået af den græske nationalbank, idet dette rummer et høj grad af stress.
- (382) Desuden er det positivt, at banken ikke agter at foretage yderligere investeringer i ikkeinvesteringstværdige værdipapirer, hvilket vil bidrage til at opretholde dens kapital- og likviditetsstilling.
- (383) Kommissionen kan derfor konkludere, at banken har truffet tilstrækkelige foranstaltninger til at afhjælpe rentabilitetsproblemerne i den hjemlige bankvirksomhed og i de udenlandske aktiviteter.

⁽¹⁴²⁾ Datterselskabet [...] har været tabsgivende siden 2009 med en lille markedsandel (mindre end [...] % af udlån og indlån), en høj omkostningsprocent og et betydeligt udækket finansieringsbehov.

⁽¹⁴³⁾ De finansielle prognoser i omstruktureringsplanen adskiller sig fra resultatet af den græske nationalbanks stresstest, idet denne test ikke byggede på det samme sæt af formodninger, og nationalbanken indregnede yderligere justeringer.

7.6.3. Egetbidrag og byrdefordeling

7.6.3.1. Vurdering af foreneligheden af foranstaltning A, B1, B2, B3 og B4 med omstrukturingsmeddelelsen

- (384) Ifølge omstrukturingsmeddelelsen skal bankerne og deres kapitalindskydere så vidt muligt deltage i omstruktureringen, så det sikres, at støtten begrænses til det nødvendige minimum. Bankerne skal således anvende deres egne midler til at finansiere omstruktureringen ved f.eks. at afhænde aktiver, mens kapitalindskyderne skal absorbere bankens tab så vidt muligt. De tilsagn, som banken har afgivet, bør sikre, at der anvendes egne midler, og at de oprindelige aktionærer og private investorer, der har hybridkapital i banken, deltager i omstruktureringen.

7.6.3.1.1. Bankens egetbidrag: afhændelser og omkostningsnedsættelser

- (385) Banken har afhændet betydelige forretninger for at styrke sin solvensgrad. Salget af de to store datterselskaber i Polen og Tyrkiet har forbedret dens kapitalstilling med ca. 750 mio. EUR. Salget har også forbedret bankens likviditetsstilling. Aktiekapitalforhøjelsen i Eurobank Properties satte banken i stand til at øge sin kapital med 200 mio. EUR.
- (386) Omstrukturingsplanen indeholder salget af yderligere aktiver i [...] og [...]. Navnlig har banken afgivet løfte om, at den vil indskrænke sine udenlandske aktiver til 8,77 mia. EUR. I betragtning af nedgearingen og afhændelserne, der allerede er gennemført, og efter gennemførelsen af denne yderligere indskrænkning vil banken have reduceret sit geografiske omfang i [...] betydeligt.
- (387) Desuden har banken forpligtet sig til, at den vil skære yderligere ned i sine udenlandske forretninger, hvis den får brug for en kapitaltilførsel fra stabilitetsfonden på mere end 1 mia. EUR. I et sådant scenarie ville banken nedbringe sin portefølje af internationale aktiver til højst 3,5 mia. EUR. Hvis kapitaltilførslen i henhold til foranstaltning C er mindre end 1 mia. EUR, vil private investorer have tilført mindst 1,5 mia. EUR, dvs. mere end stabilitetsfonden. Denne større deltagelse af private investorer ville reducere støttebehovet betydeligt og derved forbedre byrdefordelingen.
- (388) Banken har også afgivet løfte om, at den vil sælge sit store og rentable forsikringsdatterselskab.
- (389) For at begrænse kapitalbehovet har banken forpligtet sig til, at den ikke vil bruge kapital til at støtte eller øge størrelsen af sine udenlandske datterselskaber som beskrevet i betragtning (128). Desuden indebærer tilsagnene, at banken ikke foretager yderligere opkøb.
- (390) Banken har også indledt et vidtrækkende omkostningsnedsættelsesprogram som anført i afsnit 2.4.2. Dens omkostninger vil falde yderligere frem til 2018. [...]
- (391) Grækenland har navnlig forpligtet sig til, at banken indtil [...] ikke giver nogen medarbejder eller direktør en samlet årlig løn (løn, pensionsbidrag og bonus) på over [...]. Hvis stabilitetsfonden skal tegne aktier i banken, har Grækenland yderligere forpligtet sig til at anvende et lønloft i overensstemmelse med bankmeddelelsen fra 2013 ⁽¹⁴⁴⁾.

7.6.3.1.2. Historiske aktionærers del af byrden og ny kapital rejst på markedet

- (392) De eksisterende aktionærer i banken blev kraftigt udvandet ved rekapitaliseringen foråret 2013 (foranstaltning B4). De eksisterende aktionærers post var nemlig blevet indskrænket fra 100 % forud for rekapitaliseringen foråret 2013 til kun 1,44 %. Kommissionen bemærker også, at banken ikke har udbetalt kontant udbytte siden 2008. Endelig ser Kommissionen velvilligt på, at stabilitetsfonden kun vil tilføre yderligere kapital, hvis banken ikke formår at rejse den på markedet til en kurs, der anses for rimelig og fastlægges på grundlag af to uafhængige vurderingsmænds skøn.

⁽¹⁴⁴⁾ Se fodnote 85.

7.6.3.1.3. Efterstillede kreditorers del af byrden

- (393) Bankens efterstillede kreditorer har bidraget til bankens omstrukturingsomkostninger. Banken gennemgik flere passivstyringsoperationer. Den samlede mængde omlagte passiver beløb sig til 748 mio. EUR med en kapitalgevinst på 565 mio. EUR som beskrevet i betragtning 122 og 123.
- (394) De resterende instrumenter er omfattet af forbuddet mod kuponrente beskrevet i betragtning 133. Derfor mener Kommissionen, at der er sikret et passende bidrag til byrden fra bankens private indskydere af hybridkapital, og at kriterierne i omstrukturingsmeddelelsen i den henseende er opfyldt.
- (395) I betragtning af dokumentationen i afsnit 7.6.1 mener Kommissionen således, at Grækenland har truffet tilstrækkelige foranstaltninger med hensyn til egetbidrag og byrdefordeling til at begrænse størrelsen af støtteforanstaltning A, B1, B2, B3 og B4 til det nødvendige minimum.

7.6.3.2. Vurdering af foranstaltning C's forenelighed med bankmeddelelsen fra 2013

- (396) Bankmeddelelsen fra 2013 supplerer omstrukturingsmeddelelsen og kræver forbedret byrdefordeling, og at banker, der får kapitalstøtte, træffer yderligere foranstaltninger til at begrænse støtten til et minimum. Punkt 29 i bankmeddelelsen fra 2013 kræver, at medlemsstaterne påviser, at der i fuld udstrækning er gjort brug af alle foranstaltninger til at begrænse denne støtte til det nødvendige minimum. Til det formål skal medlemsstaten forelægge en plan for kapitaltilførsel, sikre en tilstrækkelig byrdefordeling med hensyn til aktionærers og efterstillede kreditorers bidrag og forhindre kapitaludstrømning forud for omstrukturingsbeslutningen. Ifølge bankmeddelelsen fra 2013 skulle planen for kapitaltilførsel omfatte spørgsmål om tegningsrettigheder, frivillige passivstyringsoperationer, kapitalforøgende afhændelser, nedgearing, stop for udbetaling af overskud og andre foranstaltninger såsom strenge omkostnings- og lønpolitikker.
- (397) Ifølge punkt 47 i bankmeddelelsen fra 2013 skal en bank, der har identificeret et kapitalunderskud, straks forhindre kapitaludstrømning gennem en række foranstaltninger, som skal sikre samme resultat som almindelige forbud mod udbyttebetaling og kuponrente, forbud mod opkøb, forbud mod at være prisførende og mod at annoncere. Kommissionen bemærker, at banken allerede overholder disse forbud, da de indgår i de tilsagn, som Grækenland har fremlagt en fortegnelse over som beskrevet i betragtning 133, og at banken ikke har udbetalt kontant udbytte siden 2008.
- (398) Rekapitaliseringstilsagnet fra 2014 (foranstaltning C) danner en buffer til absorbering af fremtidige tab som fastslået i den græske nationalbanks stresstest fra 2013, der blev offentliggjort den 6. marts 2014. Resultaterne af stresstesten viser, at banken har brug for 2 945 mio. EUR i yderligere kapital til at dække sine fremtidige tab i et stressscenarie. Foranstaltning C dækker kapitalbehovet, der vil bestå, såfremt i) det ikke kan dækkes gennem yderligere afhændelser eller kapitalforøgende foranstaltninger (Kommissionen mener, at banken har analyseret alle potentielle afhændelser og forpligtet sig til alle dem, der kan nedbringe kapitalbehovet i forbindelse med den kapitalplan, den har fremlagt for den græske nationalbank), og ii) det ikke kan dækkes af private investorer i forbindelse med aktiekapitalforhøjelsen, som vil finde sted i april 2014. Den giver derfor ikke banken for meget kapital.
- (399) Som forklaret i betragtning 385-395 har banken allerede truffet forholdsregler før stresstesten til at begrænse kapitalbehovet til det nødvendige minimum. Hvis banken i forbindelse med den aktuelle kapitaltilførselsoperation formår at rejse det meste af den nødvendige kapital hos private investorer, og den yderligere støtte fra stabilitetsfonden fortsat ligger under 1 mia. EUR, vil det ikke være nødvendigt med yderligere egetbidrag fra banken. Hvis den støtte, der udbetales i henhold til foranstaltning C, ligger over det niveau, vil det dog være hensigtsmæssigt, at banken afhænder flere aktiviteter.
- (400) Med hensyn til byrdefordeling indebærer en tilstrækkelig byrdefordeling ifølge bankmeddelelsen fra 2013 bidrag fra aktionærer, indskydere af hybridkapital og efterstillede kreditorer, før der bevilges støtte i form af kapitalstøtte. Kommissionen bemærker, at Grækenland har ændret sin nationale retlige ramme for at sikre, at efterstillede kreditorer bidrager til bankens omstrukturingsomkostninger, før der tilføres yderligere kapital til banken. Kommissionen bemærker endvidere, at Grækenland har givet tilsagn om, at den vil gennemføre foranstaltninger i henhold til artikel 6a i loven om stabilitetsfonden som ændret i 2014, nemlig fordeling af kapitalunderskuddet på indehaverne af dens kapitalinstrumenter og andre efterstillede fordringer i nødvendigt omfang. Mens en sådan

byrdefordeling først vil finde sted efter datoen for rekapitaliseringstilsagnet fra 2014 (foranstaltning C) på grundlag af punkt 45 i bankmeddelelsen fra 2013, mener Kommissionen, at der ville komme uforholdsmæssige resultater ud af det, hvis en obligatorisk omlægning af efterstillet gæld og hybridkapital skulle ske allerede på tidspunktet for tilsagnet. Hvis banken skulle rejse tilstrækkelig privat kapital til at dække sit fulde kapitalbehov som fastslået i den græske nationalbanks stresstest, ville omlægningen af de efterstillede kreditorer være uforholdsmæssig. Grækenlands tilsagn om at nedskrive efterstillede kreditorers fordringer, før der udbetales kapitalstøtte til banken, er derfor tilstrækkelig til at sikre en ordentlig byrdefordeling.

- (401) For desuden at sikre, at bankens ejere bidrager i fuld udstrækning til genoprettelsen af et tilstrækkeligt kapitalgrundlag i omstrukturingsperioden, gav Grækenland tilsagn om, at banken frem til afslutningen af omstrukturingsperioden tilbageholder udbytte og ikke betaler kuponrenter, som det ikke er lovpligtigt for den at udbetale. I overensstemmelse med punkt 26 i omstruktureringsmeddelelsen og punkt 47 i bankmeddelelsen fra 2013 vil banken ikke benytte statsstøtte til at forrente egenkapitalen, hvis den har en tilstrækkelig indtjening til at dække en sådan forrentning.
- (402) Banken har også forpligtet sig til, at den frem til 31. december 2017 ikke giver nogen medarbejder eller direktør en samlet årlig løn (løn, pensionsbidrag og bonus) på mere end den samlede årlige løn, som den græske nationalbanks direktør får (dog uden hensyntagen til, at direktøren eventuelt frivilligt giver delvis afkald på løn). Hvis stabilitetsfonden skal tegne aktier i banken, har Grækenland yderligere forpligtet sig til at anvende et lønloft i overensstemmelse med bankmeddelelsen fra 2013 ⁽¹⁴⁵⁾.
- (403) Kommissionen skal vurdere, om dette tilsagn, der dækker to scenarier, opfylder de krav, der er fastlagt i bankmeddelelsen fra 2013.
- (404) I det første scenarie, hvor stabilitetsfonden ikke reelt tilfører banken ny kapital, vil den støtte, der ligger i foranstaltning C, være begrænset til et tegningstilsagn om en kapitalforhøjelse, og stabilitetsfonden vil ikke udbetale så meget som en euro, idet alle nye aktier vil være tegnet af private investorer. Ifølge bankmeddelelsen fra 2013 kan begrænsningen af forrentningen ophøre, når støtten er blevet tilbagebetalt. Men den støtte, der ligger i et sådant tegningstilsagn i henseende til en potentiel kapitalforhøjelse, kan ikke tilbagebetales, hvis det pågældende tilsagn aldrig udmøntes (eftersom staten aldrig udbetalte penge til banken). Under sådanne omstændigheder kan Kommissionen acceptere, at begrænsningen af forrentningen gælder for en afgrænset periode. Kommissionen mener, at Grækenlands tilsagn, som løber indtil 31. december 2017 (dvs. i tre år og otte måneder frem til et år før udløbet af omstrukturingsperioden), er en korrekt anvendelse af sidste afsnit i punkt 38 i bankmeddelelsen fra 2013. Fordi den årlige aflønning af direktøren for den græske nationalbank er lavere end det loft, der er fastsat i andet afsnit af punkt 38 i bankmeddelelsen fra 2013, og fordi denne forpligtelse vil gælde for hele koncernen, mener Kommissionen, at det tilsagn, som Grækenland har foreslået at give i det tilfælde, hvor stabilitetsfonden ikke tegner nogen aktier i forbindelse med den planlagte kapitalforhøjelse, er i overensstemmelse med punkt 38 i bankmeddelelsen fra 2013.
- (405) I det andet scenarie, hvor stabilitetsfonden ville skulle tegne aktier i banken, lovede Grækenland at ændre tilsagnet for at bringe det i overensstemmelse med bankmeddelelsen fra 2013. Kommissionen bemærker, at hvis stabilitetsfonden ville tegne aktier, ville varigheden af aflønningsloftet for fortsat at være i overensstemmelse med bankmeddelelsen fra 2013 blive ændret til at vare, indtil omstrukturingsperioden udløber — 31. december 2018 — eller indtil der foregår en transaktion, der svarer til, at banken har tilbagebetalt statsstøtten, alt efter hvad der sker først. Eftersom ordinære aktier ikke kan indfries af banken, accepterer Kommissionen, at et salg af aktierne på det sekundære marked med fortjeneste kunne anses for svarende til en tilbagebetaling af støtten.
- (406) I begge scenarier opfylder forpligtelsen til at begrænse aflønningen, som Grækenland har indgået, således kravene i bankmeddelelsen fra 2013.
- (407) Med hensyn til forrentning til staten kræver forlængelsesmeddelelsen fra 2011, at nye aktier udstedes med et nedslag i forhold til markedskursen efter justering for udvandingseffekten. Kommissionen bemærker, at formålet med dette krav er at sikre, at staten modtager en tilstrækkelig forrentning af sin aktiepost i banken, og at de historiske aktionærs stemmerettigheder bliver tilsvarende udvandet. For så vidt angår foranstaltning C, er staten allerede majoritetsaktionær i banken med sin post på over 90 % af aktierne. Derfor ville et overdrevet nedslag i forhold til markedskursen mindske forrentningen til staten af foranstaltning B4 og kunne medføre støtte til

⁽¹⁴⁵⁾ Se fodnote 85.

investorerne, hvis nedslaget er en undervurdering af bankens værdi. For at undgå en sådan situation må tegningskursen ikke være lavere end en grundkurs, som fastsættes på basis af skøn fra to uafhængige vurderingsmænd. Derfor beskytter de detaljerede regler om kursfastlæggelsen stabilitetsfonden mod at blive overdrevent udvandet af de nye investorer og sikrer samtidig, at stabilitetsfonden tegner nye aktier til en kurs, der afspejler bankens værdi. Under disse omstændigheder kan Kommissionen acceptere, at nye aktier kan udstedes med et mindre nedslag i forhold til den aktuelle markedskurs end det, der var hensigten i forlængelsesmeddelelsen fra 2011, og den finder grundkursen acceptabel.

- (408) Hvis aktierne blev udstedt til en højere kurs, ville det have kunnet få private investorer til at afholde sig fra at deltage i aktiekapitalforhøjelsen og derfor have begrænset tilførslen af privat kapital.
- (409) Derfor mener Kommissionen, at niveauet for egetbidrag og byrdefordeling er hensigtsmæssigt for foranstaltning C.

7.6.3.3. Konklusion vedrørende egetbidrag og byrdefordeling

- (410) Kommissionen bemærker, at i sammenligning med den samlede modtagne statslige rekapitalisering er egetbidraget og byrdefordelingen i form af salget af aktier meget lavere end det niveau, som Kommissionen normalt anser for tilstrækkeligt. I betragtning af argumenterne i afsnit 7.6.1, ifølge hvilke Kommissionen kan acceptere et lavere niveau for egetbidrag og byrdefordeling, kan omstrukturingsplanen imidlertid anses for at rumme tilstrækkelige foranstaltninger vedrørende egetbidrag og byrdefordeling.
- (411) Omstrukturingsplanen opfylder også kravene i bankmeddelelsen fra 2013, hvad angår foranstaltning C.

7.6.4. Foranstaltninger til begrænsning af konkurrencefordrejninger

- (412) I henhold til omstrukturingsmeddelelsen skal en omstrukturingsplan indeholde foranstaltninger, der begrænser konkurrencefordrejninger og sikrer en konkurrencepræget banksektor. Endvidere skal disse foranstaltninger også afhjælpe problemer med »moral hazard« og sikre, at der ikke anvendes statsstøtte til finansiering af konkurrencebegrænsende adfærd.
- (413) I henhold til punkt 31 i omstrukturingsmeddelelsen skal Kommissionen ved vurderingen af støttebeløbets størrelse og de konkurrencefordrejninger, støtten har givet anledning til, både tage hensyn til det absolutte og det relative støttebeløb samt byrdefordelingen og bankens position på markedet efter omstruktureringen. I den henseende minder Kommissionen om, at banken har modtaget kapital fra staten svarende til 16 % af sine risikovægtede aktiver (undtagen foranstaltning C). Med foranstaltning C får banken et tilsagn om at tilføre yderligere kapital på 2 864 mia. EUR, hvilket bringer den samlede kapitalstøtte op på 23,7 % af bankens risikovægtede aktiver. Ud over kapitalstøtten har banken også modtaget likviditetsstøtte. Banken har fået likviditetsgarantier, som beløb sig til 13 600 mio. EUR pr. 15. april 2011 og 13 932 mio. EUR pr. 30. november 2013 svarende til 17 % af bankens balance pr. samme dato. Banken fik også statsgaranteret ELA for et beløb af 12 mia. EUR pr. 31. december 2012 svarende til 18 % af bankens balance pr. den dato. Nødvendigheden af at gennemføre foranstaltninger til begrænsning af potentielle fordrejninger af konkurrencen er dermed berettiget i lyset af det forholdsvis store støttebeløb. Derudover har banken store markedsandele i Grækenland på 17 % for udlån og 12 % for indlån pr. 31. december 2012. Opkøbet af New TT Bank og Nea Proton Bank øgede bankens markedsandele til 20,7 % for udlån og 18,8 % for indlån i september 2013 ⁽¹⁴⁶⁾.
- (414) Kommissionen minder om, at bankens vanskeligheder primært stammer fra eksterne forstyrrelser såsom den græske statsgældskrise og den langvarige recession, som har rystet den græske økonomi siden 2008 som bemærket i betragtning 69 til Eurobank-indledningsafgørelsen. Behovet for at afhjælpe problemer med »moral hazard« er mindsket, da banken ikke synes at have taget overdrevent store risici. Som drøftet i afsnit 7.6.1 er den konkurrencefordrejlende virkning af støtteforanstaltningerne mindre i lyset af disse faktorer og således også nødvendigheden af foranstaltninger til at begrænse konkurrencefordrejningerne. Af disse årsager kan Kommissionen undtagelsesvis acceptere, at omstrukturingsplanen til trods for det store støttebeløb ikke indeholder en nedbringelse af balancen og udlånene i Grækenland.
- (415) Kommissionen bemærker imidlertid, at de statslige rekapitaliseringer satte banken i stand til at videreføre sin bankvirksomhed på udenlandske markeder og sin forsikringsvirksomhed i Grækenland.

⁽¹⁴⁶⁾ Omstrukturingsplanen s. 14.

- (416) I den henseende bemærker Kommissionen bankens tilsagn i tillæg til den allerede gennemførte nedgearing og omstrukturering om at sælge sin forsikringsvirksomhed inden [...], tilsagnet om at nedbringe omfanget af dens internationale aktiver inden 31. december 2018, hvilket sandsynligvis vil medføre yderligere afhændelser i [...] og [...], og tilsagnet om ikke at benytte statsstøtte til at finansiere væksten i disse virksomheder. Kommissionen finder det proportionalt, at indskrænkningen af de udenlandske aktiver bliver større, hvis stabilitetsfonden i henhold til foranstaltning C udbetaler yderligere kapitalstøtte på over 1 mia. EUR til banken. Som angivet i betragtning (295) vil en sådan betaling gøre støtten mere fordrejende end blot et tilsagn om at deltage i kapitalforhøjelsen. Men hvis den oprindelige kapitaltilførsel er på under 1 mia. EUR, ville det indebære en større deltagelse på mindst 1,5 mia. EUR fra private investorer. Yderligere ville den større private deltagelse udgøre et yderligere bidrag til byrden som forklaret i betragtning (388). I punkt 31 i omstrukturingsmeddelelsen anføres det, at både prisen, der betales for den støtte, der modtages af staten, og graden af byrdefordeling vil blive taget i betragtning, når byrdefordelingsforanstaltningerne vurderes. Derfor vil yderligere konkurrencefordrejninger fortsat være begrænsede, hvis stabilitetsfonden tilfører mindre end 1 mia. EUR.
- (417) Grækenland har også givet tilsagn om et forbud mod opkøb, hvilket sikrer, at banken ikke bruger den modtagne statsstøtte til at opkøbe nye virksomheder. Dette forbud medvirker til at sikre, at statsstøtten kun benyttes til at støtte genoprettelsen af rentabiliteten i den græske bankvirksomhed og ikke til vækst f.eks. på udenlandske markeder.
- (418) Forpligtelsen til at nedsætte den uholdbart høje rente, der betales på græske indskud, sikrer også, at statsstøtten ikke bruges til at finansiere uholdbare indlånsstrategier, som fordrejer konkurrencen på det græske marked. Ligeledes vil tilsagnet om at gennemføre strenge retningslinjer for prissætning på nye udlån på grundlag af en ordentlig kreditrisikovurdering forhindre banken i at fordreje konkurrencen på det græske marked med uhensigtsmæssige prisstrategier for udlån til kunder.
- (419) Under hensyntagen til den specifikke situation beskrevet i afsnit 7.6.1 og foranstaltningerne i omstrukturingsplanen mener Kommissionen, at der er truffet tilstrækkelige beskyttelsesforanstaltninger til at begrænse konkurrencefordrejningerne.

7.7. TILSYN

- (420) I medfør af afsnit 5 i omstrukturingsmeddelelsen skal Kommissionen have periodiske rapporter for at kontrollere, at omstrukturingsplanen gennemføres korrekt. Som anført i tilsagnene ⁽¹⁴⁷⁾ vil Grækenland sikre, at den tilsynsførende administrator, som allerede er udpeget af banken med Kommissionens godkendelse, fører tilsyn med de tilsagn, som Grækenland har givet om omstrukturering af aktiviteterne i Grækenland og udlandet og om selskabsledelse og erhvervmæssig drift. Kommissionen mener derfor, at der er sikret et korrekt tilsyn med gennemførelsen af omstrukturingsplanen.

8. KONKLUSION

- (421) Kommissionen mener, at Grækenland ulovligt har gennemført støtteforanstaltning SA.34825 (2012/C), SA.34825 (2014/N), SA.36006 (2013/NN), SA.34488 (2012/C, ex 2012/NN) og SA.31155 (2013/C) (2013/NN) i strid med artikel 108, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, eftersom de blev gennemført før den formelle anmeldelse heraf. Kommissionen mener dog, at omstrukturingsplanen sammen med tilsagnene i bilagene sikrer genoprettelsen af bankens langsigtede rentabilitet, er tilstrækkelig med hensyn til byrdefordelingen og egetbidraget og på en hensigtsmæssig og proportional måde afbøder de konkurrencefordrejende virkninger af de støtteforanstaltninger, der er undersøgt i nærværende afgørelse. Den fremlagte omstrukturingsplan og tilsagnene opfylder kriterierne i omstrukturingsmeddelelsen, hvorfor støtteforanstaltningerne kan anses for at være forenelige med det indre marked —

VEDTAGET DENNE AFGØRELSE:

Artikel 1

1. Følgende foranstaltninger, der er gennemført eller planlagt af Grækenland, udgør statsstøtte i henhold til traktatens artikel 107, stk. 1:

- a) nødlidviditetsstøtte tilført Eurobank Ergasias SA. («Eurobank») af den græske nationalbank og garanteret af Den Helleniske Republik (foranstaltning L2)

⁽¹⁴⁷⁾ Se betragtning 134.

- b) den anden bro-rekapitalisering på 1 341 mio. EUR ydet af den græske finansielle stabilitetsfond (»stabilitetsfonden«) til Eurobank i december 2012 (foranstaltning B2)
 - c) tilsagnserklæringen på 528 mio. EUR givet af stabilitetsfonden til Eurobank den 21. december 2012 (foranstaltning B3)
 - d) rekapitaliseringen på 5 839 mio. EUR ydet af stabilitetsfonden til Eurobank i maj 2013 (foranstaltning B4)
 - e) rekapitaliseringstilsagnet på 2 864 mio. EUR givet af stabilitetsfonden efter den aktiekapitalforhøjelse på 2 864 mio. EUR, som blev godkendt på generalforsamlingen den 12. april 2014 i henhold til lov 3864/2010 om stabilitetsfonden som ændret (foranstaltning C)
 - f) kapitaltilførslen på 395 mio. EUR ydet af stabilitetsfonden til Nea Proton Bank den 28. august 2013 (foranstaltning NP3).
2. I lyset af omstruktureringsplanen for Eurobank Group (Eurobank Ergasias S.A og alle dens datterselskaber (græske og ikkegræske datterselskaber og filialer med såvel bankvirksomhed som anden virksomhed)), som blev fremlagt den 16. april 2014, og Grækenlands tilsagn givet den 16. april 2014 er følgende statsstøtteforanstaltninger forenelige med det indre marked:
- a) kapitaltilførslen på 950 mio. EUR ydet af Grækenland til Eurobank i maj 2009 i henhold til rekapitaliseringsordningen (foranstaltning A)
 - b) nødlivstøtte tilført Eurobank af den græske nationalbank og garanteret af Grækenland siden juli 2011 for et beløb af 12 mia. EUR pr. 31. december 2012 (foranstaltning L2)
 - c) den første bro-rekapitalisering på 3 970 mio. EUR ydet af stabilitetsfonden til Eurobank i maj 2012 (foranstaltning B1)
 - d) den anden bro-rekapitalisering på 1 341 mio. EUR ydet af stabilitetsfonden til Eurobank i december 2012 (foranstaltning B2)
 - e) tilsagnserklæringen på 528 mio. EUR givet af stabilitetsfonden til Eurobank den 21. december 2012 (foranstaltning B3)
 - f) rekapitaliseringen på 5 839 mio. EUR ydet af stabilitetsfonden til Eurobank i maj 2013 (foranstaltning B4)
 - g) rekapitaliseringstilsagnet på 2 864 mio. EUR givet af stabilitetsfonden til Eurobank efter den aktiekapitalforhøjelse på 2 864 mio. EUR, som blev godkendt på generalforsamlingen den 12. april 2014 i henhold til lov 3864/2010 om stabilitetsfonden som ændret (foranstaltning C)
 - h) kapitaltilførslen på 80 mio. EUR ydet af Grækenland til Proton Bank i maj 2009 (foranstaltning Pr1).
 - i) finansieringen af det samlede udækkede finansieringsbehov på 1 121,6 mio. EUR ydet af Hellenic Deposit and Investment Guarantee Fund's (»HDIGF«) og stabilitetsfonden til de aktiviteter, der blev overført fra Proton Bank til Nea Proton Bank i oktober 2011 og maj 2012 (foranstaltning NP1)
 - j) den samlede kapitaltilførsel på 515 mio. EUR ydet af stabilitetsfonden til Nea Proton Bank i henholdsvis oktober 2011, februar 2012, august 2012 og december 2012 (foranstaltning NP2)
 - k) kapitaltilførslen på 395 mio. EUR ydet af stabilitetsfonden til Nea Proton Bank den 28. august 2013 (foranstaltning NP3)
 - l) finansieringen af det samlede udækkede finansieringsbehov på 677 mio. EUR ydet af HDIGF og stabilitetsfonden til de aktiviteter, der blev overført fra T Bank til Hellenic Postbank (»TT Bank«) i december 2011 og februar 2013 (foranstaltning T)
 - m) kapitaltilførslen på 224,96 mio. EUR ydet af Grækenland til TT Bank i maj 2009 (foranstaltning TT)
 - n) finansieringen af det samlede udækkede finansieringsbehov på 3 732,6 mio. EUR ydet af stabilitetsfonden til de aktiviteter, der blev overført fra TT Bank til New Hellenic Postbank (»New TT Bank«) i januar og juni 2013 (foranstaltning NTT1)
 - o) kapitaltilførslen på 500 mio. EUR ydet af stabilitetsfonden til New TT Bank den 29. januar 2013 (foranstaltning NTT2).

Artikel 2

Denne afgørelse er rettet til Den Helleniske Republik.

Udfærdiget i Bruxelles, den 29. april 2014.

På Kommissionens vegne

Joaquín ALMUNIA

Næstformand

BILAG

EUROBANK — DEN HELLENSKE REPUBLIKS TILSAGN

Den Helleniske Republik skal sikre, at **banken** gennemfører den omstrukturingsplan, der er fremlagt den 16. april 2014. Omstrukturingsplanen er baseret på makroøkonomiske antagelser som bestemt af Europa-Kommissionen (i det følgende benævnt »Kommissionen«) i bilaget og på lovbestemte antagelser.

Den Helleniske Republik giver hermed følgende tilsagn (i det følgende benævnt »**tilsagnene**«) som en integreret del af omstrukturingsplanen. Tilsagnene omfatter tilsagnene om at gennemføre omstrukturingsplanen (i det følgende benævnt »**omstruktureringstilsagnene**«) og **tilsagnene om selskabsledelse og erhvervsmæssig drift**.

Tilsagnene finder anvendelse fra datoen for vedtagelse af Kommissionens afgørelse om godkendelse af omstrukturingsplanen (i det følgende benævnt »afgørelsen«).

Omstrukturingsperioden slutter den 31. december 2018. Tilsagnene gælder under hele omstrukturingsperioden, medmindre andet er angivet i de enkelte tilsagn.

Denne tekst fortolkes i lyset af afgørelsen på baggrund af den generelle EU-retlige ramme og ved henvisning til Rådets forordning (EF) nr. 659/99.

CHAPTER I

DEFINITIONER

I forbindelse med tilsagnene forstås ved:

- 1) **Banken:** Eurobank Ergasias S.A. og alle dens datterselskaber. Derfor omfatter den hele Eurobank Group med alle dens græske og andre datterselskaber og filialer, både med og uden bankvirksomhed.
- 2) **Kapitalforøgende bud i banksektoren:** et bud, som resulterer i en forøgelse af bankens lovbestemte solvensgrad under hensyntagen til alle relevante elementer, navnlig fortjeneste/tab bogført for transaktionen og nedbringelsen af de risikovægtede aktiver som følge af salget (om nødvendigt korrigeret for stigningen i risikovægtede aktiver som følge af blivende finansielle forbindelser).
- 3) **Kapitalforøgende bud i forsikringssektoren:** et bud, som resulterer i en forøgelse af bankens lovbestemte solvensgrad. Ethvert bud over den bogførte værdi af forsikringsvirksomheden i bankens regnskaber antages automatisk at være kapitalforøgende.
- 4) **Lukning:** datoen for overdragelsen til køberen af ejendomsretten til den frasolgte virksomhed.
- 5) **Den frasolgte virksomhed:** alle forretninger og aktiver, som banken giver tilsagn om at sælge.
- 6) **Ikrafttrædelsesdato:** datoen for vedtagelsen af afgørelsen.
- 7) **Slutdato for omstrukturingsperioden:** 31. december 2018.
- 8) **Udenlandske aktiver eller ikkegræske aktiver:** aktiver knyttet til kundeaktiviteter uden for Grækenland, uafhængigt af det land, hvor aktiverne bogføres. F.eks. er aktiver, der bogføres i Luxembourg, men knytter sig til kundeaktiviteter i Grækenland, ikke medtaget i denne definition. Omvendt anses aktiver, der bogføres i Luxembourg eller Grækenland, men knytter sig til kundeaktiviteter i andre sydøsteuropæiske lande, for at være udenlandske aktiver og medtages i denne definition.
- 9) **Udenlandske virksomheder:** bankens datterselskaber og filialer med bankvirksomhed eller anden virksomhed.

- 10) **Udenlandske datterselskaber:** alle bankens datterselskaber med bankvirksomhed eller anden virksomhed uden for Grækenland.
- 11) **Græsk bankvirksomhed:** bankens græske bankvirksomhed, uafhængigt af hvor aktiverne bogføres.
- 12) **Anden græsk virksomhed:** anden græsk virksomhed, som banken driver, uafhængigt af hvor aktiverne bogføres.
- 13) **Græske datterselskaber:** alle bankens græske datterselskaber med bankvirksomhed eller anden virksomhed.
- 14) **Den tilsynsførende administrator:** en eller flere fysiske eller juridiske personer, som er uafhængige af banken, godkendt af Kommissionen og udnævnt af banken. Den tilsynsførende administrator har pligt til at føre tilsyn med bankens overholdelse af tilsagnene.
- 15) **Køber:** en eller flere fysiske eller juridiske personer, som helt eller delvis køber den frasolgte virksomhed.
- 16) **Salg:** salget af 100 % af bankens aktiebeholdning, medmindre andet er anført i det enkelte tilsagn.

I forbindelse med tilsagnene gælder udtrykkene i både ental og flertal, medmindre andet er anført i tilsagnene.

CHAPTER II

OMSTRUKTURERINGSTILSAGN

- 1) **Antal filialer i Grækenland:** Antallet af filialer i Grækenland skal være højst [...] pr. 31. december 2017.
- 2) **Antal medarbejdere i Grækenland:** Antallet af fuldtidsækvivalenter (»FTÆ'er«) i Grækenland (græsk bankvirksomhed og anden virksomhed) skal være højst [...] pr. 31. december 2017.
- 3) **Samlede omkostninger i Grækenland:** De samlede omkostninger i Grækenland (græsk bankvirksomhed og anden virksomhed) skal være højst 800 mio. EUR pr. 31. december 2017.
- 4) **Indlånsomkostninger i Grækenland:** For at genoprette sin rentabilitet før hensættelser på det græske marked skal banken nedbringe sine finansieringsomkostninger gennem en nedsættelse af omkostningerne ved indskud i Grækenland (herunder opsparings-, anfordrings- og aftalekonti og andre lignende produkter, der tilbydes kunderne, og som banken bærer omkostningerne ved) [...].
- 5) **Forholdet mellem nettoudlån og -indlån i Grækenland:** For den græske bankvirksomhed skal forholdet mellem nettoudlån og -indlån være højst 115 % pr. 31. december 2017. [...]
- 6) **Støtte til udenlandske datterselskaber:** Banken må ikke tilføre et udenlandsk datterselskab yderligere egenkapital eller efterstillet kapital for et beløb, der samlet set fra ikrafttrædelsesdatoen og indtil den 30. juni 2018 er højere end det højeste af følgende to tal: i) [...] % af det enkelte pågældende datterselskabs risikovægtede aktiver pr. 31. december 2012 eller ii) [...] mio. EUR. Hvis banken agter at tilføre det udenlandske datterselskab egenkapital eller efterstillet gæld for et beløb, der er højere end den definerede tærskel, skal den anmode de græske myndigheder om at søge at opnå Kommissionens godkendelse af en ændring af omstruktureringsplanen.

(...)

a) [...]

b) [...].

c) [...]

d) [...]

e) [...]

(...)

- 7) **Nedgearing af ikkegræske aktiver pr. 30. juni 2018:** Den samlede størrelse af porteføljen af udenlandske aktiver skal nedbringes til højst 8,77 mia. EUR inden 30. juni 2018.

(7.1) Hvis banken modtager en yderligere støtte på over 1 mia. EUR og mindre end det anmeldte statsstøttebeløb, skal den samlede størrelse af porteføljen af udenlandske aktiver nedbringes til højst 3,5 mio. EUR inden 30. juni 2018. Hvis der benyttes salg af udenlandske virksomheder til at nå dette mål, skal hvert salg være afsluttet senest den 31. december 2018.

(7.2) [...]

(7.3) [...]

- 8) **Salg af forsikringsvirksomhed:** Salget af forsikringsvirksomhed (livsforsikring og anden forsikring) skal være afsluttet inden [...]. [...]

Banken og dens rådgivere skal indbyde potentielle købere til at fremsætte et bud på mindst 80 % af aktierne, og banken skal angive, at den er villig til at indgå en aftale om et bank- og forsikringspartnerskab via sit distributionsnet og at beholde en minoritetsaktiepost på op til 20 %.

- 9) **Salg af ejendomsdatterselskabet:** Banken skal nedbringe sin deltagelse i Eurobank Properties REIC til 20 % inden 31. december 2016. [...]

- 10) **Salg af egenkapitalinvesteringer, efterstillede obligationer og hybridobligationer:** Den bogførte værdi af bankens (undtagen de regulerede forsikringsdatterselskaber) værdipapirportefølje defineret som følger skal være lavere end 35 mio. EUR pr. 31. december 2015. [...]

- 11) Vedrørende ethvert salg giver Den Helleniske Republik tilsagn om, at:

a) køberen er uafhængig af og ikke tilknyttet banken

b) køberen af den frasolgte virksomhed ikke er finansieret direkte eller indirekte af banken med henblik på købet

c) banken i en periode på fem år efter afslutningen af salget ikke erhverver sig direkte eller indirekte indflydelse på hele eller dele af den frasolgte virksomhed uden en forhåndsgodkendelse af Kommissionen.

- 12) **Investeringspolitik:** Indtil 31. december 2017 undlader banken at købe ikkeinvesteringsværdige værdipapirer.

[...]

- 13) **Lønloft:** Indtil [...] giver banken ikke nogen medarbejder eller direktør en samlet årlig løn (løn, pensionsbidrag og bonus) på over [...]. I tilfælde af en kapitaltilførsel fra stabilitetsfonden vil aflønningsloftet blive revideret i henhold til bankmeddelelsen af 1. august 2013.

CHAPTER III**TILSAGN OM SELSKABSLEDELSE OG ERHVERVSMÆSSIG DRIFT — FORLÆNGELSE OG ÆNDRINGER**

- 1) Banken skal fortsat opfylde tilsagnene om selskabsledelse og erhvervsmæssig drift som fremlagt af Den Hellske Republik den 20. november 2012 med senere ændringer angivet i Chapter III i tilsagnene frem til den 30. juni 2018. Med hensyn til Eurobank Properties REIC ophører tilsagnene i Chapter III, afsnit A (4) (dvs. overholdelse af forbindelsesrammen med stabilitetsfonden), afsnit C (stk. (27)) (forbuddene mod at udbetale udbytte og kuponrente, mod tilbagekøb og mod call-optioner), afsnit C (stk. (28)) (forbud mod opkøb) samt Chapter IV (tilsynsførende administrator) med at gælde for datterselskabet fra det tidspunkt, hvor bankens aktiepost i Eurobank Properties REIC er nedbragt til under [...] %.
- 2) Hvis et enkelt tilsagn ikke finder anvendelse på bankniveau, må banken ikke bruge de datterselskaber eller aktiviteter, der ikke er omfattet af det pågældende tilsagn, til at omgå tilsagnet.

Afsnit A*Oprettelse af en effektiv og tilstrækkelig intern organisation*

- 3) Banken, undtagen dens udenlandske datterselskaber, skal til hver en tid overholde samtlige bestemmelser i lov 3016/2002 om selskabsledelse og lov 2190/1920 om Sociétés Anonymes og især bestemmelserne vedrørende selskabets organer og deres funktioner, f.eks. generalforsamling og bestyrelser, for at sikre en klar ansvarsfordeling og gennemsigtighed. Generalforsamlingens beføjelser skal være begrænset til de samme som bestemt i selskabsretten, navnlig for så vidt angår rettigheder til oplysning. Mere vidtrækkende beføjelser, der går herudover, som vil kunne have en u hensigtsmæssig indflydelse på forretningsførelsen, ophæves. Ansaret for den daglige drift skal klart ligge hos bankens direktion.
- 4) Banken, undtagen dens udenlandske datterselskaber, skal til hver en tid overholde rammen for forbindelserne med den græske finansielle stabilitetsfond («stabilitetsfonden»).
- 5) Banken skal overholde gældende bestemmelser i »Governor's Act 2577/9.3.2006« for både individuelt og på koncernplan at opretholde en effektiv organisationsstruktur og et tilstrækkeligt internt kontrolsystem, herunder de tre centrale søjler intern revision, risikostyring og regeloverholdelsesfunktioner og bedste internationale selskabsledelsespraksis.
- 6) Banken skal have en effektiv organisationsstruktur for at sikre, at afdelingerne for intern revision og risikostyring er fuldt uafhængige af kommercielle netværk og rapporterer direkte til bestyrelsen. Et revisionsudvalg og et risikoudvalg nedsat blandt bestyrelsesmedlemmerne skal vurdere alle spørgsmål, der rejses af de to afdelinger. Et fyldestgørende kommissorium for intern revision og for risikostyring skal specificere de to afdelingers roller, ansvarsområder og ressourcer. Disse kommissorier skal opfylde internationale standarder og sikre afdelingernes fulde uafhængighed. En kreditpolitik skal rumme vejledning og instruktioner vedrørende bevilling af lån, herunder fastsættelse af rentesatser og omlægning af lån.
- 7) Banken skal over for de kompetente myndigheder offentliggøre listen over aktionærer, som ejer mindst 1 % ordinære aktier.

Afsnit B*Handelspraksis og risikoovervågning**Generelle principper*

- 8) Kreditpolitikken skal indeholde bestemmelser om, at alle kunder skal behandles retfærdigt efter andre ikkediskriminerende procedurer end dem, der vedrører kreditrisiko og betalingsevne. Kreditpolitikken skal omfatte grænser for, hvornår bevillingen af lån skal godkendes på højere ledelsesniveauer, og for omlægning af lån og håndtering af krav og retstvister. Kreditpolitikken skal centralisere beslutningsprocessen på nationalt plan i udvalgte centre og omfatte klare beskyttelsesforanstaltninger til at sikre, at der foregår en konsekvent gennemførelse af instruktionerne heri inden for al græsk bankvirksomhed.
- 9) Banken skal overalt i sin græske bankvirksomhed indarbejde kreditpolitikens regler fuldt ud i sine procedurer og udbetalingsystemer vedrørende udstedelse af lån og refinansiering af lån.

Særlige bestemmelser

- 10) De særlige bestemmelser anført i stk. 8-18 i Chapter III i tilsagnene skal finde anvendelse på græsk bankvirksomhed, medmindre andet udtrykkeligt er anført.
- 11) Kreditpolitikken skal kræve, at fastsættelse af renter på lån og realkreditlån opfylder strenge retningslinjer. Disse retningslinjer skal omfatte pligten til nøje at overholde kreditpolitikens standardtabeller med rentesatser (i intervaller) afhængigt af lånets løbetid, kreditrisikovurdering af kunden, den forventede erholdelighed af aktiver, der er stillet som sikkerhed (herunder tidsrammen for en potentiel afvikling), det samlede engagement hos banken (f.eks. indlånenes niveau og stabilitet, gebyrstruktur og andre tværgående salgsaktiviteter) og bankens finansieringsomkostning. Der dannes specifikke klasser for låneaktiver (f.eks. kommercielle lån, realkreditlån, sikrede/usikrede osv.), og rammen for fastsættelse af rentesatserne overføres til en passende tabel i kreditpolitikken, som skal ajourføres regelmæssigt af kreditudvalget. Enhver undtagelse skal behørigt godkendes af kreditudvalget eller et lavere beføjelsesniveau, når kreditpolitikken tillader det. Skræddersyede transaktioner såsom syndikerede lån eller projektf finansiering skal overholde de samme principper under behørig hensyntagen til, at de måske ikke passer ind i de standardiserede tabeller i kreditpolitikken. Overtrædelser af denne prispolitik skal indberettes til den tilsynsførende administrator.
- 12) Risikostyringsafdelingen skal være ansvarlig for vurdering af kreditrisiko og værdiansættelse af sikkerhedsstillelse. Når risikostyringsafdelinger vurderer lånekvaliteten, skal den handle uafhængigt og afgive sin skriftlige udtalelse for at sikre, at kriterierne for vurderingen anvendes konsekvent på tværs af tid og kunder og i forhold til bankens kreditpolitik.
- 13) Med hensyn til lån til enkeltpersoner skal banken for al sin græske bankvirksomhed og på basis af bedste internationale praksis anvende strenge, individuelle og aggregerede grænser for det maksimale lånebeløb, som kan ydes til en enkelt kreditrisiko (hvis det overhovedet er tilladt ifølge græsk lov og EU-retten). Disse grænser skal tage højde for løbetiden på lånet og kvaliteten af sikkerhedsstillelsen og skal fastsættes i forhold til centrale benchmarks, herunder kapitalen.
- 14) Bevilling af lån ⁽¹⁾ til at sætte låntagerne i stand til at købe bankens og andre bankers ⁽²⁾ aktier eller hybridinstrumenter er forbudt, uanset hvem låntageren er ⁽³⁾. Denne bestemmelse skal anvendes og tilses på bankniveau.
- 15) Alle låneanmodninger fra ikketilknyttede låntagere på over [...] % af bankens risikovægtede aktiver] eller ethvert lån, der kun er eksponeret for en enkelt gruppe (defineret som en gruppe af tilknyttede låntagere, som repræsenterer en enkelt kreditrisiko) på over [...] % af bankens risikovægtede aktiver] skal indberettes til den tilsynsførende administrator, som kan udsætte ydelsen af kreditbevillingen eller lånet med [...] arbejdsdage, hvis betingelserne ikke forekommer at være fastlagt ifølge armslængdeprincippet, eller hvis der ikke er tilgået den tilsynsførende administrator tilstrækkelige oplysninger. I nødstilfælde kan denne periode blive reduceret til [...] arbejdsdage, såfremt der er tilgået den tilsynsførende administrator tilstrækkelige oplysninger. Denne periode vil sætte den tilsynsførende administrator i stand til at rapportere tilfældet til Kommissionen og stabilitetsfonden, før banken træffer en endelig afgørelse.
- 16) Kreditpolitikken skal indeholde klare instrukser om omlægning af lån. Det skal klart defineres deri, hvilke lån der er berettigede, og på hvilke vilkår, og de vilkår og betingelser, der kan foreslås de berettigede kunder, skal angives. Bankens skal for al græsk bankvirksomhed sikre, at alle omlægninger sker for at styrke bankens fremtidige inddrivelse og dermed beskytte bankens interesser. Omlægningspolitikken må under ingen omstændigheder sætte bankens fremtidige rentabilitet på spil. Til det formål skal bankens risikostyringsafdeling være ansvarlig for udvikling og gennemførelse af tilstrækkelige rapporteringsmekanismer vedrørende omlægningseffektiviteten, udførelse af tilbuds- gående analyser af intern og/eller ekstern bedste praksis, som minimum kvartalsvis rapportering af resultaterne til kreditudvalget og bestyrelsens risikoudvalg, forslag til praktisk mulige forbedringer af de involverede procedurer og politikker samt for tilsyn og rapportering om gennemførelsen heraf til kreditudvalget og bestyrelsens risikoudvalg.
- 17) Bankens skal for al græsk bankvirksomhed vedtage en politik for krav og retstvister med sigte på at maksimere inddrivelsen og forebygge enhver forskelsbehandling eller fortrinsbehandling i forvaltningen af retstvister. Bankens skal sikre, at alle nødvendige foranstaltninger er truffet for at maksimere inddrivelsen for banken og beskytte dens finansielle stilling på langt sigt. Ethvert brud på gennemførelsen af denne politik skal indberettes til den tilsynsførende administrator.

⁽¹⁾ I forbindelse med dette tilsagn skal udtrykket »lån« fortolkes bredt som enhver type finansiering, f.eks. en trækningsret eller en garanti.

⁽²⁾ »Andre banker« henviser her til ethvert pengeinstitut i hele verden.

⁽³⁾ Enhver låntager, også bankens private banking-kunder, er omfattet af dette tilsagn.

- 18) Banken skal overvåge kreditrisikoen gennem et veludviklet sæt af alarmer og rapporter, som sætter risikostyringsafdelingen i stand til at: i) identificere tidlige signaler om værdiforringelsestab på lån og misligholdelser, ii) vurdere udlånsporteføljens erholdelighed (herunder, men ikke begrænset til alternative tilbagebetalingskilder såsom meddebitorer og kautionister samt sikkerhedsstillelse eller sikkerhed, der er til rådighed, men ikke stillet), iii) vurdere bankens samlede eksponering for en individuel kunde eller på porteføljeniveau og iv) foreslå korrigerende og forbedrende handlinger for bestyrelsen i nødvendigt omfang. Den tilsynsførende administrator skal have adgang til denne information.

Bestemmelser, der finder anvendelse på tilknyttede låntagere

- 19) Alle bestemmelser, der finder anvendelse på tilknyttede låntagere, gælder på bankniveau.
- 20) Inden for kreditpolitikken skal et særligt afsnit omhandle reglerne om forbindelserne til de tilknyttede låntagere. Tilknyttede låntagere omfatter medarbejdere, aktionærer, bestyrelsesmedlemmer, direktører samt deres ægtefæller, børn og søskende og enhver juridisk enhed, der direkte eller indirekte er kontrolleret af nøglemedarbejdere (dvs. ansatte, der er involveret i beslutningsprocessen omkring kreditpolitikken), aktionærer, bestyrelsesmedlemmer eller direktører eller deres ægtefæller, børn og søskende. Dermed skal enhver offentlig institution eller statsligt kontrolleret organisation, ethvert offentligt selskab eller statsligt kontor anses for at være en tilknyttet låntager. Politiske partier skal også behandles som tilknyttede låntagere i kreditpolitikken. Der skal lægges særlig vægt på beslutninger om omlægning og nedskrivning af lån til nuværende eller tidligere medarbejdere, bestyrelsesmedlemmer, aktionærer, direktører og deres familiemedlemmer samt på de politikker, man følger, når man fastslår hensigtsmæssighed, ansætter værdi, registrerer pant og inddriver sikkerhed på lån ved udpantning. Definitionen af tilknyttede låntagere er yderligere specificeret i et separat dokument.
- 21) Risikostyringsafdelingen skal være ansvarlig for kortlægning af alle grupper af tilknyttede låntagere, som udgør en enkelt kreditrisiko, med henblik på ordentlig overvågning af koncentrationen af kreditrisiko.
- 22) Med hensyn til lån til enkeltpersoner og juridiske enheder skal banken på basis af bedste internationale praksis anvende strenge, individuelle og aggregerede grænser for det maksimale lånebeløb, som kan ydes til en enkelt kreditrisiko, der vedrører tilknyttede låntagere (hvis det overhovedet er tilladt ifølge græsk lov og EU-retten).
- 23) Banken skal overvåge sin eksponering for tilknyttede låntagere separat, herunder enheder i den offentlige sektor og politiske partier. Den nye produktion af lån ⁽⁴⁾ til tilknyttede låntagere (årlig % af beholdning år-1 ⁽⁵⁾) må ikke være større end den nye produktions andel af den samlede udlånsportefølje i Grækenland (årlig % af beholdning år-1). Dette tilsagn skal opfyldes separat for hver type tilknyttet låntager (medarbejder, aktionær, direktør, offentlige enheder, politisk parti). For at sikre ensartede spilleregler i den græske økonomi må kreditvurderingen af de tilknyttede låntagere såvel som de rentefastsættelsesbetingelser og den eventuelle omlægning, de får tilbudt, ikke være mere fordelagtig end de betingelser, der tilbydes lignende, men ikketilknyttede låntagere. Denne forpligtelse finder ikke anvendelse på eksisterende generelle medarbejderordninger med subsidierede lån. Banken skal hver måned rapportere til kreditudvalget om udviklingen i denne eksponering, omfanget af den nye produktion og de seneste låneanmodninger på over [...] % af bankens risikovægtede aktiver].
- 24) Kreditkriterierne vedrørende medarbejdere/direktører/aktionærer må ikke være mindre strenge end dem, der gælder andre, ikketilknyttede låntagere. Hvis den samlede krediteksponering for en enkelt medarbejder/direktør/aktionær overstiger et beløb svarende til en [...] fast løn for sikrede lån og et beløb svarende til en [...] fast løn for usikrede lån, skal eksponeringen straks indberettes til den tilsynsførende administrator, som kan gribe ind og udsætte bevillingen af lånet i henhold til den procedure, der er beskrevet i tilsagnene, Chapter III, stk. (25).
- 25) Alle låneanmodninger fra tilknyttede låntagere på over [...] % af bankens risikovægtede aktiver] eller ethvert lån, der kun er eksponeret for en enkelt gruppe (defineret som en gruppe af tilknyttede låntagere, som repræsenterer en enkelt kreditrisiko) på over [...] % af bankens risikovægtede aktiver] skal indberettes til den tilsynsførende administrator, som kan udsætte ydelsen af kreditbevillingen eller lånet med [...] arbejdsdage, hvis betingelserne ikke forekommer at være fastlagt ifølge armslængdeprincippet, eller hvis der ikke er tilgået den tilsynsførende administrator tilstrækkelige oplysninger. I nødstilfælde kan denne periode blive reduceret til [...] arbejdsdage, såfremt der er tilgået den tilsynsførende administrator tilstrækkelige oplysninger. Denne periode vil sætte den tilsynsførende administrator i stand til at rapportere tilfældet til Kommissionen og stabilitetsfonden, før banken træffer en endelig afgørelse.

⁽⁴⁾ Den nye produktion af lån dækker også fornyelse og omlægning af eksisterende lån.

⁽⁵⁾ »Årlig % af beholdning år-1« henviser til den nye produktion som en andel af beholdningen ved udgangen af året før. De risikovægtede aktiver angives med beløbet ultimo året.

- 26) Når det gælder tilknyttede låntagere, skal en omlægning af lån overholde de samme krav som lån til ikketilknyttede låntagere. Desuden skal der foretages en vurdering og om fornødent en forbedring af de etablerede rammer og politikker for forvaltning af nødlidende aktiver. Imidlertid forventes det, at omlagte lån til tilknyttede låntagere skal indberettes særskilt, i det mindste opdelt i kategori af låneaktiv og type tilknyttet låntager.

Afsnit C

Andre begrænsninger

- (27) **Forbud mod udbetaling af udbytte og kuponrente, opkøb, call-optioner og tilbagekøb:** Medmindre Kommissionen tillader en undtagelse, giver Den Helleniske Republik tilsagn om følgende:

- a) Banken må kun udbetale kuponrenter på hybride kapitalinstrumenter (eller andre instrumenter, hvor der ikke er obligatorisk kuponrente) og udbytte på egenkapitalinstrumenter og efterstillede gældsinstrumenter, hvis det er lovpligtigt. Banken må ikke frigøre reserver til at muliggøre dette. Hvis der i forbindelse med dette tilsagn er tvivl om, hvorvidt der består en lovpligt, skal banken fremlægge den foreslåede kuponrente- eller udbyttebetaling for Kommissionen til godkendelse.
- b) Banken må ikke tilbagekøbe egne aktier eller udnytte en call-option for disse egenkapitalinstrumenter eller efterstillede gældsinstrumenter.
- c) Banken må ikke tilbagekøbe hybride kapitalinstrumenter.

- (28) **Forbud mod opkøb:** Den Helleniske Republik giver tilsagn om, at banken ikke køber aktiver eller aktier i nogen virksomhed. Forbuddet mod opkøb gælder både virksomhed i form af et selskab og en pakke af aktiver, der udgør en virksomhed ⁽⁶⁾.

- i) **Undtagelser, der kræver forudgående godkendelse fra Kommissionen:** Uanset dette forbud kan banken efter opnåelse af Kommissionens godkendelse og i relevant omfang på forslag fra stabilitetsfonden købe forretninger og virksomheder, hvis det under usædvanlige omstændigheder er nødvendigt for at genoprette den finansielle stabilitet eller sikre effektiv konkurrence.
- ii) **Undtagelser, der ikke kræver forudgående godkendelse fra Kommissionen:** Banken kan købe andele i virksomheder, såfremt:
 - a) købsprisen, som banken betaler for ethvert køb, er under [...] % af bankens balance ⁽⁷⁾ på datoen for tilsagnetnes ikrafttrædelse ⁽⁸⁾, og
 - b) den samlede købspris, som banken har betalt for alle sådanne opkøb fra datoen for tilsagnetnes ikrafttrædelse og indtil udgangen af omstrukturingsperioden, er mindre end [...] % af bankens balance på datoen for tilsagnetnes ikrafttrædelse.
- iii) **Aktiviteter, der ikke er omfattet af forbuddet mod opkøb:** Forbuddet mod opkøb skal ikke gælde erhvervelser, der finder sted som en del af den almindelige bankforretning i forbindelse med forvaltningen af eksisterende krav over for nødlidende virksomheder.

- (29) **Forbud mod reklame:** Den Helleniske Republik giver tilsagn om, at banken afholder sig fra at annoncere med henvisning til statsstøtte og fra at anvende aggressiv handelspraksis, som ikke ville forekomme uden statsstøtten fra Den Helleniske Republik.

⁽⁶⁾ I forbindelse med dette tilsagn holdes bankens forretning med privat egenkapital/venturekapital uden for tilsagnetns anvendelsesområde. I den henseende skal banken sende en formel anmodning til Kommissionen med en forretningsplan for denne forretning.

⁽⁷⁾ I forbindelse med dette tilsagn svarer balancen til bankens samlede aktiver.

⁽⁸⁾ Hvis Kommissionen i henhold til punkt i, stk. 28, Chapter III i tilsagnetne godkender, at opkøbsforbuddet hæves, skal bankens balance på datoen for tilsagnetnes ikrafttrædelse beregnes sådan, at også aktiverne i de købte enheder eller de købte aktiver på købsdatoen indgår.

CHAPTER IV

DEN TILSYNSFØRENDE ADMINISTRATOR

- (1) Den Hellenke Republik giver tilsagn om, at banken ændrer og udvider mandatet for den tilsynsførende administrator, som er godkendt af Kommissionen og udpeget af banken den 22. februar 2013 og indtil slutningen af omstruktureringsperioden. Banken udvider også dette mandats anvendelsesområde til at omfatte tilsyn med i) omstruktureringsplanen og ii) alle tilsagn givet i dette katalog.
 - (2) Fire uger efter ikrafttrædelsesdatoen for tilsagnene skal Den Hellenke Republik forelægge Kommissionen den fulde ordlyd af det ændrede mandat, som skal omfatte alle de bestemmelser, der er nødvendige for at sætte den tilsynsførende administrator i stand til at udføre sine opgaver i overensstemmelse med tilsagnene.
 - (3) I et separat dokument er der fastlagt yderligere bestemmelser om den tilsynsførende administrator.
-

Tillæg

MAKROØKONOMISKE PROGNOSE FOR GRÆSK INDENLANDSK VIRKSOMHED

% årlig vækst (medmindre andet er anført)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Kumulativ vækst 2013-2017
BNP i faste priser	- 6,4	- 4,2	0,6	2,9	3,7	3,5	6,4
Nominel vækst i lån Grækenland	- 6,4	- 4,2	0,6	2,9	3,7	3,5	6,4
BNP-deflator	- 0,8	- 1,1	- 0,4	0,4	1,1	1,3	1,3
Ejendomspriser	- 11,7	- 10	- 5	0	2	3,5	
Husholdningernes nominelle disponible indkomst	- 8,8	- 9,5	- 0,3	- 0,4	2,6	3,6	- 4,5
Private indskud	- 7	1,3	1	3,4	5	5	16,6
Arbejdsløshed (%)	24,2	27	26	24	21	18,6	
ECB's refinansieringsrente (%)	0,75	0,5	0,5	1	1,5	1,75	
Flest NPL			Q3-Q4 2014				
3-måneders-Euribor (gennemsnit, %)		0,24	0,43	0,75	1,25	1,80	
Adgang til kapitalmarkeder — repoer		JA — intet loft					
Adgang til kapitalmarkedet — dækkede/ikke-efter-stillede usikrede		JA — op til 500 mio. EUR hver	JA — op til 1 mia. EUR hver	JA — intet loft			

ISSN 1977-0634 (elektronisk udgave)
ISSN 1725-2520 (papirudgave)

Den Europæiske Unions Publikationskontor
2985 Luxembourg
LUXEMBOURG

DA